

శ్రీ రస్తు విషయ సూచిక

పుట

శ్రీ శంకరా చార్యులవారి ఆశీస్సు (సంస్కృతం తెలుగు హిందీ)	
రచయిత ఫోటో	
జియ్యరుగారి ఫోటో	
వి. రా. ఘనాపాతీగారి ఫోటో	
కృతజ్ఞత	
ఇన్నరు టైటిలు మూల్యం	
గోకర్ణం పండితుల నుంచి సంపాదించిన ధర్మశాస్త్రము	3
స. శా. ద్వితీయభాగమునకు సహాయంచేసిన దాతల నామములు	16
థిర్లీతో జియ్యరుగారి సమక్షమున...పండితుల అంగీకారము	20
శ్రీ రేమెళ్ల సూ. వ్ర-శాస్త్రిగారి అభిప్రాయము	21
,, తంగిరాల బాలగంగాధర శర్మగారు	23
,, లంక వెంకటరామశాస్త్రి ప్రభృతులు	24
,, గోకర్ణం పండితుల అభిప్రాయము	25
,, (ముదిగోడు) దిగంబర దీక్షితులు బీదరు	26
,, శ్రీ రాజేశ్వర శాస్త్రి (ద్రావిడహాసమనె)	28
,, వి. రామస్వామి ఘనాపాతీగారు	29-31

గ్రంథారంభము

హోమ ప్రశ్నలు

1	ఇషేత్వా		9
2	ఆవఉందంతు	...	22
3	దేవన్యత్వా	...	35
4	ఆదదే	...	49
5	దేవాసురాః	...	65
6	సంత్యానించామి	...	72

II

7	పాకయజ్ఞంవై	82
8	అనుమత్యై	91-107

ద్వితీయ కాండము

1	వాయువ్యం	108
2	ప్రజాపతిః ప్రజా అస్సజత	110
3	ఆదిత్యేభ్యః	114
4	దేవామనుష్యాః	120
5	విశ్వరూపః	124
6	సమిధోయజతి	180-135

తృతీయ కాండము

1	ప్రజాపతి రకామయత	135
2	యోవై పవమానానాం	143
3	దేవస్యత్వా	156
4	వివా ఏతస్య	
5	పూర్ణా వశ్పాత్	169-175

చతుర్థకాండము

1	యుంజానః ప్రథమం	176
2	విష్టోః క్రమోసి	183
3	అపాంత్యేమన్	199
4	రశ్మిరసి	216
5	నమకం	231
6	అశ్మన్నూర్ణం	139
7	చమకం	239

పంచమ కాండము

1	సావిత్రాణి	254
2	విష్ణు ముఖావై	255

III

3	ఉత్సన్నయజ్ఞోవే	...
4	దేవాసురాః	...
5	యదేకేన	...
6	హిరణ్యవర్ణాః	...
7	యోవా అయథాదేవతం	...

సప్త కాండము

1	ప్రాచీనవగ్శం	...
2	యదుభౌ	...
3	చాత్వాలాత్	...
4	యజ్ఞేనవై వ్రజాపతిః	...
5	ఇంద్రోవృత్రాయ	...
6	సువర్గాయ	...

సప్తమ కాండము

1	ప్రజననం	...
2	సాధ్యవై	...
3	ప్రజవంవా ఏతే	...
4	బృహస్పతి రకామయ	...
5	గావోవై
	సంపూర్ణ మంత్రసంఖ్య	...
	స్విష్టకృదాది తంత్రం	...
	శుద్ధాశుద్ధ పట్టిక	...
	శంకాసమాధానములు	...

నమాస్తమ

శ్రీ ర స్తు

శ్రీమన్నారాయణ రామానుజజియ్యరు

త్రిదండిస్వామివారి సమక్షమున

అఖిల భారత వేదవిద్య ద్వరేణ్యుల సంయుక్తాభిప్రాయము

(ఆంధ్రానువాదము)

“సమస్త భూమండలమునకును అలంకార భూతమైన భారతదేశమునకు ప్రధాన రాజధానియైన ఢిల్లీ నగరమునందలి రామలీలామైదానమునందు ది. 4-4-73 నుండి 12-4-73 వరకు మా చేనిర్వహింపబడిన అఖిలభారత వేద విద్యత్సమ్మేళనము నందు మా సమక్షమున.

శ్రీశ్రీశ్రీ పూరి శంకరాచార్యుల వారి సమక్షమున మరియు

శ్రీ కాంచీక్షేత్ర నివాసులును ప్రతివాద భయంకరేత్యాది బిరుదావళి విరాజితులగు శ్రీ అన్నంగరాచార్యులవారి సమ్ముఖమున.

శ్రీ రామస్వామి ఘనపాఠీ మున్నాలాలు సంస్కృత కళాశాలా ప్రిన్సిపాలుగారిచే మంత్రబ్రాహ్మణ సకీర్ణమైన తైత్తిరీయ సంహితకు సంపూర్ణవాహనము బోధాయనాది ధర్మశాస్త్ర వచన ప్రదర్శనపూర్వకముగాను యుక్తి శిష్టాచార సమ్మతముగాను ఒక తీర్మానము ప్రవేశపెట్టబడిది.

అట్టి వేదహవనము దేవసఖా సదృశమైన వేద సభయందు భారతదేశీయ వేద విద్వాంసులందరి చేతను ఏకగ్రీవముగా హర్షధ్వాన పురస్కరముగా ఆమోదింపబడినది.

కనుక వైదికులు యాజ్ఞకులందరును ఇతర వేదహవనములవలెనే కృ.య తైత్తిరీయ సంహితాహవనమునుకూడా అతిసులభమును సర్వక్రతుఫలదాయకమనే హేతువుచే ఆత్మార్థమును లోక కళ్యాణార్థమునుచేసి సర్వపాప విముక్తులై శ్రీ మన్నారాయణుని అనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదురుగాక యని అఖిలషింశుచున్నాను.

श्रीश्रीश्री श्रीमत्परमहंस परिव्राजकाचार्यवर्येत्याति विरुदावली
विदाजितानां श्रीमदभिनव विद्यातीर्थ स्वामिवर्याणां आशीर्वादरूपः

अमूल्याभिप्रायः

श्रीमदव्यंत प्रियशिष्य श्रीसत्यनारायण शास्त्रि विषये नारायण-
स्मरण पूर्वकं विरचिता आशिष स्समुल्लसंतु—

इहहि सर्वेऽपि लोकाः श्रेयएव समीप्सन्तीति निश्चप्रचं । श्रेय
स्साधनानि कर्माणि श्रुत्या विहितानि ऋषिभिरुपदिष्टानिच । तत्सादृक्षे-
ष्वन्यतमं वेदहवनम् । तत्र ऋक्संहिताहोमः प्रसिद्धः ।

भवान् कृष्णयजुर्वेदहवनस्यापि प्रामाणिकतां बहुप्रमाणवचनप्रदर्शनं
पुरस्सरं व्यवस्थाप्य होतॄणां सोकार्यातिशयाय “कृष्ण यजुर्वेद हवन-
पद्धति” ग्रन्थ रूपेण प्रकटीकृत्य लोकानां महात् मुपकाश मतानीदिति
विदित्वा मोदामहे ।

ग्रन्थोऽयं श्रीशारदा चंद्रमौलीश्वरयो अनुकंपया घोषाकारकः
सर्वत्र प्रसरता दित्याशास्महे ।

शृंगगिरिः
प्रभादीच भाद्रपद कृष्णैकादशी
२२-६-१९७३

इति नारायण स्मरणम्

శ్రీశ్రీశ్రీ చంద్రశేఖర భారతీస్వామి వర్యాః

శ్రీశ్రీశ్రీ శ్రీమ త్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య వర్యేత్యాది బిరుదావళీ
విరాజితానాం శ్రీమదభినవ విద్యాతీర్థ స్వామివర్యాణాం ఆశీర్వాదరూపః

అమూల్యాభిప్రాయః

శ్రీమదత్యంత ప్రియ శిష్య శ్రీ నూకల సత్యనారాయణశాస్త్రి విషయే
నారాయణ స్మరణ పూర్వకం విరచితా ఆశీష స్సముల్లసంతు.

ఇహపి సర్వే లోకాః శ్రేయ ఏవ సమీప్సంతీతి నిశ్చప్రచం.

శ్రేయ స్సాధనాని కర్మాణి శ్రుత్యా విహితాని ఋషిభి రుపదిష్టానిచ ।
తత్సాదృశే ష్వన్యతమం వేద హవనం । తత్ర ఋక్సంహితా హోమః ప్రసిద్ధ్య

భవాన్ కృష్ణ యజుర్వేద హవనస్యాపి ప్రామాణికతాం బహు ప్రమాణ
వచన ప్రదర్శన పురస్సరం వ్యవస్థాప్య హోతృణాం సౌకర్యాతిశయా
“కృష్ణ యజుర్వేద హవన పద్ధతిం” గ్రంథ రూపేణ ప్రకటికృత్య లోకానాం
మహాంత ముపకార మతానీదితి విదిత్వా మోదామహే.

గ్రంథోయం శ్రీ శారదా చంద్రమౌళీశ్వరయో రనుకంపయా
లోకోపకారకః సర్వత్ర ప్రసరతాదిత్యాశాస్మహే॥

శ్రీరస్తు

శ్రీశ్రీశ్రీ శృంగేరి శంకరాచార్యులవారి

మంగళానుశాసము

(ఆంధ్రానువాదము)

శ్రీ శ్రీ శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య పర్యేత్వాది బిరుదావళి విరాజితులగు

శ్రీమదభినవ విద్యాతీర్థ స్వాములవారియొక్క

ఆశీర్వాదరూపమైన అమూల్యాభిప్రాయము

శ్రీమదత్యంత ప్రీయశిష్యుడగు శ్రీ నూకల సత్యనారాయణశాస్త్రికి

నారాయణ స్మరణ పూర్వకమైన

ఆశీర్వాదములు

“భూమండలములోని మానవులందరును ఆత్మ శ్రేయస్సునే ఆకాంక్షించెద” రనునది సత్యమున్నూ లోక ప్రసిద్ధమున్నూ, అట్టి ఆత్మ శ్రేయస్సును సాధించుటకు కొన్ని కర్మలు వేద విహితములై యున్నవి. అట్టి వానినే మహర్షులు స్మృతిరూపముగా ఉపదేశించి యున్నారు. అట్టి వేదోక్త కర్మలలో వేదహవన మొకటి.

వానిలో ఋగ్వేద హవనము ఇంతకు పూర్వమే ప్రసిద్ధముగా ప్రచారములో నున్నది.

ఓ శాస్త్రి:

“నీవు కృష్ణ యజుర్వేద హవనమునకు కూడా స్మృతి ప్రమాణ ప్రదర్శన పూర్వకముగా ప్రామాణికతను ప్రదర్శించి వేదహవన కర్తలయొక్క సౌకర్యాతిశయము కొరకు “కృష్ణ యజుర్వేద హవన పద్ధతి”ని గ్రంథ రూపముగా వ్రకటించి లోకులకు మహోపకారమును చేసితివని తెలిసికొని మేము మిక్కిలి ఆనందించుచున్నాము.

శ్రీ శారదా చంద్రమౌళీశ్వరులయొక్క దయా విశేషమున ఈ గ్రంథము లోకోపకారకమై భారత దేశములోని అన్ని ప్రాంతము లందును ప్రచారములోనికి వచ్చుగాక అని శుభాశీస్సులను అందచేయుచున్నాము.

ఇతి నారాయణ స్మరణం.

ప్రమాదీచ భాద్రపద

శుక్ల కాదశీ స్థిరవాసరః

22-9-1978.

బ్రహ్మశ్రీ లంక వెంకటరామశాస్త్రిగారు
వేద విద్యవ్యరీక్షాధికారులు
విజయవాడ (నేడుమారు)

బ్రహ్మశ్రీ నూకల వెంకటరామశాస్త్రిగారు
“హవిర్యాజి సాహిత్య భూషణ”

82 | వత్సంతు హ్లామ రూపముగా వ్రాసి ఇచ్చిన లేఖరులు
అదుద్రు చూ॥ గో॥ జిల్లా

బ్రహ్మశ్రీ లంక వెంకటరామశాస్త్రిగారు

వేద విద్యార్పరీక్షాధికారులు

విజయవాడ (నేడునూరు)

బ్రహ్మశ్రీ నూకల వెంకటరామశాస్త్రిగారు

“హవిర్యాజి సాహిత్య భూషణ”

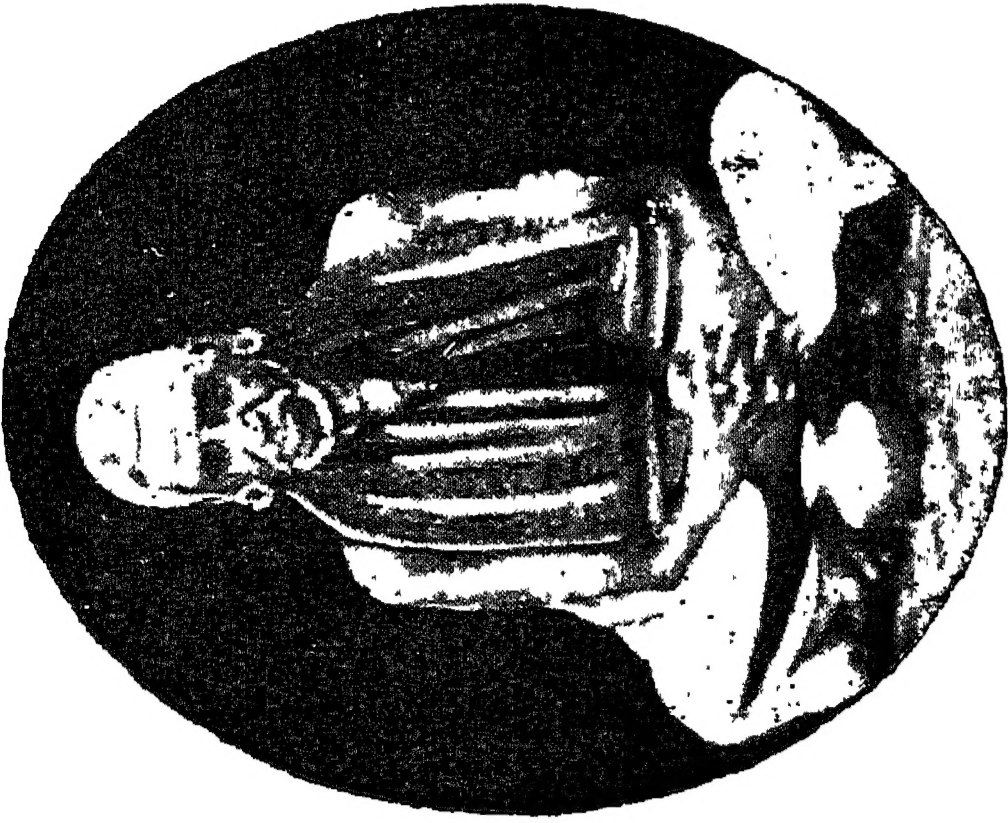
82 వత్సరము హోమ రూపముగా వ్రాసి ఇచ్చిన లేఖరులు

అదుద్రు తూ॥ గో॥ జిర్దా

శిరోమణి నూకల సత్యనారాయణశాస్త్రి

గ్రంథ రచయిత

శ్రీ॥ శే॥ సూర్య వేంకట సోమయాజులుగారు
రచయిత తండ్రిగారు

శ్రీ॥ శే॥ భద్రా అగ్నిహోత్రశాస్త్రిగారు
గ్రంథ రచయిత గురువులు

బ్రహ్మశ్రీ వి. రామస్వామి ఘనాపాతీగారు
“సలక్షణ ఘనపాతీ” “సాంగ వేదవిద్వంశి,”
“వైయాకరణ భూషణ,” “వేదభాష్యాచార్య”
“పాదుకాంత దీక్షాపర,”

మున్నూరాలు సంస్కృత కళాశాలా ప్రెసిపాలుగారు
శికింద్రాబాదు—A. P.

కృతజ్ఞత

ఈ కృష్ణ యజుర్వేద స్వాహాకార వద్దతి ముద్రింపబడినది అనగా దాతలు నాకు చేసిన సహాయమే కారణము. వారు నాకు ఇచ్చిన 125-00 రు. ఆనాడే మరచిపోయి ఉందురు. కాని అందరి సహాయము చేతనే నా పుస్తకముతో నా నామము కూడ ధృవతారవలె వెలుగొందును.

వేదములు వేదవిద్వాంసులు శ్రోతులు భారతదేశములో ఏమూల ఏ ఒక్కరు ఉన్నా అంతవరకు నా గ్రంథమును నా నామమును శాశ్వతముగా నుండును. అట్టి దాతలకు నేను నా వంశమువారును ఋణపడి ఉన్నాము.

అఖిప్రాయప్రదాతలు తమతమ అమూల్యాఖిప్రాయములను ఇచ్చినందుకు వారికి నా నమోవాకములు.

“విహారశయ్యాసన భోజనాదులలో” నాకు సోదరుడును బహిఃప్రాణము నైన శ్రీ నూకల వెంకట రామశాస్త్రిగారిని (హవిర్యాజి) మరచుట ఆత్మవంచనయే అగును.

వారు నాకు 82 ప్రశ్నలను హోమ రూపముగా వ్రాసి యిచ్చిరి కనుకనే నేను దీనిని ముద్రింప గలిగితిని, కనుక వారికి నా అభినందనములు.

ఈ గ్రంథమును పరిశోధనచేసి పరిష్కరించి నిర్దుష్టముగాచేసి సలహాల నిచ్చిన శ్రీ లంక వెంకటరామశాస్త్రి ప్రభృతులకు నా నమోవాకములు.

రు. 125ల కు వాగ్దానమును చేసిన దాతలు ఇంతవరకు దానిని అంద చేయజాలక పోయినను ముద్రణము ఆగలేదు. ఇటువైస ముద్రణము వారి సహాయముమీదనే ఆధారపడి యున్నది కనుక శీఘ్రముగా అందచేసి నా కార్యము నకు తోడ్పడవలయునని ప్రార్థన.

శ్రీశ్రీశ్రీ శృంగేరి మఠాపతుల అమూల్యాఖిప్రాయమును, ఘోటోతోను సంకల్పాది ఆజ్యభాగాంతమైన పూర్వ తంత్రము కూడ శీఘ్రముగా ముద్రింప బడగలదు. అంతవరకు 100 కాపీలు మాత్రమే నిర్దుష్టము చేయబడినవి

ఇట్లు,

నూకల సత్యనారాయణశాస్త్రి.

శ్రీరస్తు

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ

సంహితా స్వాహాకార పద్ధతిః

(సంహితాఽఽత్మకః ప్రథమోభాగః)

వివేకవర్ధనీ ఉన్నత పాఠశాలా ప్రధానాంధ్రోపాధ్యాయేన
శిరోమణి సూకల సత్యనారాయణశాస్త్రినా
వేదహవన ప్రవర్తకేన పరిశోధ్య సంకలితా

“నాంగ వేదార్థ సమ్రాట్” “అభినవాపస్తంబ” బిరుదాంకితైః
బ్రహ్మశ్రీ లంక వేంకటరామశాస్త్రి సోమయాజిభిః
ప రిష్కృ తా

శ్రీ శ్రీ శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జియ్యరు(గారు)
త్రిదండి స్వామినాం సమక్షే ఢిల్లీనగరే
అఖిల భారత వేదవిద్వద్వరేణ్యై రై కకంఠ్యేనాఽనుమోదితా

బ్రహ్మశ్రీగంటి సూర్యనారాయణ మహాగ్నిచిద్యజ్ఞ
బ్రహ్మశ్రీ కపిలవాయి అగ్నిహోత్రశాస్త్రి ప్రభృతిభి శ్చ
బదరీనాథ-శ్రీశైల-తిరుపతి-ఢిల్లీ-హైదరాబాదు (నల్లకుంట)
విజయవాడ ఏలమంచలి (దిమిలి) ప్రభృతి క్షేత్రేషు
(యజు) చతుర్వేద స్వాహాకార రూపేణ అనుష్ఠితా సతీ
వి జ య తే త రా మ్

సర్వోపాధికారాః సంపాదకేన స్వాయత్తీ కృతాః

ప్రథమ ముద్రణ : 2000

ప్రమాదీచ శ్రావణ శుక్ల పూర్ణిమా
15-8-1973 సం॥

మూల్యం : రు. 10/-

సంపాదకునియొక్కగాని వారి వారసులయొక్కగాని లిఖిత రూపమైన
అనుమతి లేనిదే దీనిని పునర్ముద్రణముగాని భాషాంతరీకరణముగాని
నిషేధింపబడినది.

ఈ గ్రంథమును పలయువారు ఈ క్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలయును.
N. S. Sastry H. No. 2-2-1130/8A Hyderabad 500044
నూకల సత్యనారాయణశాస్త్రి, కొత్త నల్లకుంట, హైదరాబాద్ 500044

ముద్రాపకులు :

దక్షిణ భారత ప్రెస్,
ఖైరతాబాద్, హైదరాబాద్.

బోధాయన ధర్మసూత్రే చతుర్థప్రశ్నే అష్టమ ఖండికాయాం

షోడశతమశ్లోకః

శ్లో॥ ఋగ్మజు సామ వేదానా మథర్వాంగిరసామపి ।
దశ వారం తథా హోమః సర్విషా సవన త్రయం ॥
పూర్వ సేవా భలే దేషా మంత్రాణాం కర్మ సిద్ధయే॥

వా. పూర్వసేవా పురశ్చరణ మితి యావత్.

పరాశర మాధవీయే (ప్రాయశ్చిత్త కాండే) ద్వితీయాధ్యాయే దశాంశ
హోమోఽభిహితః

శ్లో॥ పాఠయేయు స్వకా న్వేదాన్ ఋగ్వేద ప్రభృతీ న్మనైః
దశాంశేన తతో హోమః గ్రహశాంతి పురస్సరః॥

స్మృతిసార సముచ్చయాదిషు వేదద్వయేన హోతవ్యం వేదై శ్చతుర్భి
ర్హోతవ్యం. స్వ శాఖయావా హోతవ్యం. సంహితాహోమో విధీయతే. ఇత్యాదీని
వేదహోమస్య ప్రమాణ వాక్యాని పరశ్శతాని పర స్సహస్రాణి సంతి.

శ్రీకృష్ణ యజుర్వేద, హవనస్య ధర్మశాస్త్ర విచారః

గోకర్ణ క్షేత్ర దాసీతః

హరిః ఓం. అథ సంహితాహోమే మంత్ర విభాగః. తత్ర ఋగాది
సంహితాయాం ఋగంతే స్వాహాకారః యజు స్సంహితాయాం ఋజ్జుంత్రాః,
యజుర్మంత్రాః, బ్రాహ్మణ మంత్రాశ్చేతి. ఋజ్జుంత్రాణాం ఋగంతే స్వాహా
కారః. యజుర్మంత్ర విభాగే సూత్ర కారకృత విభాగేన హోమః.

యజు స్సంహితాయాః బోధాయన, ఆపస్తంబ సత్యాషాఢ కాత్యాయ
నాదయః శ్రౌతస్మార్త మంత్ర విభాగ కర్తారః.

అస్య సంహితా హోమస్య స్మృత్యా ప్రతిపాదితత్వాత్ స్మార్తః శ్రౌత
మంత్ర విభాగేన హోమః । సర్వక్రతు ఫలం ప్రాప్నోతీతి శ్రుతేః

అథ యజుర్మంత్రేషు పూర్వోక్త సూత్రకారైః ఏకస్మిన్మంత్రే ఏకేన
ఏకఏవ మంత్ర విభాగః కృతః. అన్యేన ఏకస్మి న్మంత్రే ద్విధావిభాగః

కృతః। యథా సంహితాయాం “ఇషేత్వోర్జ్జేత్వా” ఇతి బోధాయనేన ఏకఏవ విభాగః కృతః। అస్మిన్నేవ మంత్రే ఆపస్తంబేన “ఇషేత్వా, ఊర్జ్జేత్వా” ఇతి ద్విధావిభాగః కృతః। ఈదృశ సూత్రకార కృత మంత్రవిభాగే విప్రతిపత్తాకేన సూత్రేణ హోమోయుక్త ఇతి సందేహః.

ఏవం సందేహే యో యస్మిన్నూత్రే అధికృతః (యః యేన సూత్రేణ అధికృతః), తేన తదనుస్మత్య హోతవ్యమితి కేచిత్.

ఏకామేవ తైత్తిరీయ యజుస్సంహితా మధికృత్య పూర్వోక్త సూత్రకారైః ఇష్టాపూర్తాదౌ అనేక మంత్ర విభాగ వినియోగాశ్చ ప్రతిపాదితాః। తేషాం విభాగానాం మధ్యే సంహితా హోమస్య పూర్తే సమావిష్టత్వాత్ సర్వశాఖిభిః సర్వి సూత్రకారకృత మంత్ర విభాగ బాహుళ్య హోమే తత్ర న విప్రతిపత్తిః, అస్య వేద హవనస్య పూర్తే సమావిష్టత్వాత్.

తథాపి అన్యత్ర బోధాయనేన ఇహచ తైత్తిరీయ సంహితాహోమే

అనేక సూత్రకార విభాగేషు యత్ర యత్ర ఆహుతి సంఖ్యాధిక్యం భవతి తత్ర తత్ర ఫలతారతమ్యం ద్రష్టవ్య మిత్యుక్తం.

తేనసర్వ సూత్రకారకృత విభాగేన నర్వైరపి హోతవ్యః. ఆహుతి సంఖ్యాబాహుళ్యేన ఫలాధిక్యస్య ప్రతిపాదితత్వాత్, ఇతి.

అత్ర సంహితాహోమే సారస్వత పాఠః, ఆర్షేయ పాఠశ్చేతి ద్వైవిధ్యం లక్ష్యతే. తత్త్ర సారస్వత పాఠస్య ఆచార్య విద్యారణ్య, మీమాంసాకారైః ప్రాయేణ స్వీకృతత్వాత్. అనేతు మీమాచల పర్యంతం సారస్వత పాఠస్యైవ విద్యమానత్వాత్, తథా బ్రహ్మసభాయాం సారస్వతైతిహ్యే సారస్వత పాఠస్యైవ అర్ధసిద్ధివరదాన నద్భావాత్, సారస్వతపాఠేనైవ హోమో యుక్తః. నత్వార్షేయ పాఠేన.

యస్తు బోధాయనేన గృహ్యసూత్రే ఉక్తః కాండానుక్రమః. సః కాండానుక్రమ జ్ఞాపనాయ, వ్రతాచరణాయ చ. నాఽనుష్ఠానాయేతి.

కేచిత్ ఆర్షేయ క్రమేణ హోమ మిచ్ఛంతి. కింతు సర్వత్ర వేద పారాయణాదౌ సంహితా, బ్రాహ్మణం ఆరణ్య కంచేతి త్రేధా విభాగస్య ప్రదర్శనాత్, కాండ విభాగక్రమే త్రయాణాం విభాగానాం సంకలితత్వాత్ సారస్వత క్రమే జైవ పారాయణ విధిః హోమ విధిశ్చ.

(బోధాయనేన కాండ విభాగః ఉక్తః సతుశతైవ ద్రష్టవ్యః)

అత్ర సంహితాహోమే ఏకాదశవిధా మంత్రాః-ఆసన్-తేచ:-

1. యజుర్మంత్రాః- ఉదా- ఇషేత్వా- ఆయురసి ఇత్యాదయః
2. ఋగ్మంత్రాః ఉ. ఉభావా మింద్రాగ్ని- అగ్నేసయేత్వాదయః
3. ప్రతీకమంత్రాః ఉ. ఆయుష్ఠ- ఆయుర్దా అగ్న ఇత్యాదయః
4. పూర్వానుషంగ మంత్రాః ఉపయామ గృహీతోసి మధుశ్చేత్వాదయః
5. ఉత్తరానుషంగ మంత్రాః సహస్రాణి సహస్రశః ఇత్యాదయః
పూర్వోత్తరానుషంగ మంత్రాః యాతేఅగ్నేఽయాశయా
6. సంవాదమంత్రాః ఉదా- అగానగ్నిత్- అగన్ ఇత్యాదయః
7. ప్రైషమంత్రాః ఉదా- ఆశ్రావయ- అగ్నింయజ ఇత్యాదయః
8. ప్రతిగరమంత్రాః ఉ. ఓధామోదఇవ- ఉక్దంవాచి- ఇత్యాదయః
9. అనుజ్ఞా మంత్రాః బ్రహ్మస్ప్రిస్తా స్యామః అగ్నిదగ్నిన్ విహర.
10. ఉపహోమ మంత్రాః-ఆయునా యస్వాహః. ఈంకారాయస్వాహః
ఇత్యాదయః
11. సంహితాస్థ బ్రాహ్మణ మంత్రాః ఉ. వాయస్యగ్ం శ్వేతమాలభేతం,
దేవాసురాస్సంయతా ఆసన్- ఇత్యాదయః.

సంహితాస్థ బ్రాహ్మణ మంత్రాణాం హోమం కేచిన్నేచ్ఛంతి బ్రాహ్మణస్థ
మంత్రాణాం అర్థవాదరూప మంత్ర విసియోగ విధాయకత్వా న్నహోతవ్య మితి
తేషా- మాశయః.

కేచి దనువాకాంతే హోమం కుర్వంతి తేచ సంహితా హోమస్యవై ధత్వా
త్సంహితాంతర్గత బ్రాహ్మణ వాక్యానాం సమూహేన అనువాకాంతే హోమో
యుక్తః. మంత్ర ప్రకాశన రూప బ్రాహ్మణవాక్య హోమేన మంత్రప్రకాశన
రూప మంత్రవ దపూర్వ సిద్ధిరితి వదంతి.

అన్యేచ భాష్యకారై ర్బ్రాహ్మణ వాక్యానాం మంత్ర దేవతా విధి ప్రకా
శనతయా కృతత్వా త ద్విభాగ క్రమేణ హోతవ్య మితి వదంతి తద్యుక్తం.

యథా పూర్తాదౌ లింగోక్త మంత్రేణ ఆవాహనాదికం సిద్ధ్యతి తథా భాష్య
కారకృత దేవతా మంత్ర విధి విధాయక ప్రకాశనరూప వాక్య విభాగేన హోమే
అర్థ సిద్ధిః. సర్వ సంహితాహోమ విధి ప్రకాశ స్సాదితి. తేన చరమ పక్ష
శ్రయేణ బ్రాహ్మణ వాక్యానాం భాష్యకారకృత వాక్య విభాగ క్రమేణవా హోతవ్య
మితి సిద్ధం.

ఇవాఖిలు కృష్ణయజుర్వేద (సంహితా) హోమే కిం ప్రమాణం? కోవా
అధికారీ? కింవా హవి? కిం వా స్వరూపం? తస్యేతి విచార్యతే.

తత్ర తావత్ కృష్ణ యజుర్వేద (సంహితా) హోమే కిం ప్రమాణ
మిత్యా కాంక్షాయాం.

శ్లో॥ వేదద్వయేన హోతవ్యం ప్రథమాష్టక మాదితః । క్రమాద్దీక్ష
పంచదశ దివసేష్యేవ శక్యతే॥ ఇతి స్మృతిసార సముచ్చయే
వసిష్ఠః.

అష్టౌ నప్తేతి పంచదశాష్టకైః ప్రత్యహం ఏకేనాఽష్టకేనేతి యావత్పంచ
దశదినం హవనం కర్తవ్యం.

ఋక్సాఖిని యజమానే ఆదౌ ఋక్సంహితాం యజుశ్సాఖినితు ప్రథమం
యజుస్సంహితా ప్రథమాధీత వేదస్య ప్రథమానుష్ఠానస్యోక్తిత్వాత్.

నచ యజుర్వేదే అష్టక విభాగోఽస్తీతి వక్తుం యుక్తం. ప్రసిద్ధత్వా
ద్వైదిక సంప్రదాయ పరంపరాయాం.

నాఽపి దశ మండలైః పంచకాండైశ్చ పంచదశ సంఖ్యా పూర్తైః తథా
ఽనుష్ఠానం భవత్వితి శక్యం.

“ప్రథమాష్టక మాదితః” ఇత్యత్ర అష్టక శబ్దస్య స్పష్టతయా
నిర్దిష్టత్వాత్॥

నను అత్ర సంహితా శబ్దాభావాత్ మంత్ర బ్రాహ్మణయోః వేద శబ్దాభి
ధేయత్వాచ్చ వేదశబ్దేన కృతాన్నిశాఖా. (సంహితా బ్రాహ్మణం ఆరణ్యకం చ)
గృహ్యతామితిచేన్న-

శ్లో॥ ఘృతేన సంహితాం హుత్వా సకృదప్యధవాఽసకృత్ ।
దోషైర్జన్మ సహస్రోత్తై ర్ముచ్యతే నాఽత్ర సంశయః॥

యో జపే ద్ద్వాదశా వృత్యా శతాదూర్ధ్వంతు సంహితాం ।
సకృజ్జుహోతి చాఽఽజ్యేన తయోశ్చాఽపి ఫలం సమం॥

ఇతి బృహదాశ్వతాయనేన సంహితా శబ్దస్య కంతరవేణోక్తత్వాత్.

నను వసిష్ఠవాక్యే సంహితా ద్వయేన హోమో విధీయతే । బోధాయనేన
పునః ఏకేనైవ సంహితా శబ్దస్యైక వచనాంతత్వాత్ । పరస్పరం నైతాస్మృతయః
ప్రమాణ మితిచేన్న-

విరోధాఽభావాత్ । తథాపి అధీత వేదద్వయేన వేదద్వయ హోమోఽను
ష్ఠేయః । అనధీత వేదద్వయేన అధీతైక వేదేనచ స్వాధీత సంహితా హోమ
అనుష్ఠేయ ఇతి.

(2) ననుకోత్ర సంహితాహోమే అధికారీ ఇత్యాకాంక్షాయాం.

శ్లో॥ అధీత వేద శ్చాచార అశక్త శ్రౌత కర్మణి ।
దేవర్ణాఽపాకరణకామః సంహితాహోమ మాచరేత్॥
హవనే సర్వ మంత్రాణా మశక్తః పఠనా దపి ।
సర్వయజ్ఞ క్రతు ఫలం ప్రాప్నుయా దన్మణీ భవేత్॥

ఇతి వృద్ధ హరీతః.

వేదాధ్యయనేన కృతఋష్యృణాపాకరణః సదాచార సంపన్నః దేవర్ణాపా
కరణ హేతుషు శ్రౌత యజేషు ద్రవ్యాద్యభావా దసమర్థశ్చేత్ సర్వయజ్ఞ క్రతు
మంత్రాణాం హవనం కుర్యాత్ । తేన దేవర్ణాపాకరణం భవతి.

అత్ర కేచిత్ కృష్ణ యజుర్వేద సంహితాయాం సర్వ మంత్రాణా మభా
వాత్ సర్వయజ్ఞ క్రతు మంత్రాణాం హవనస్యాఽవశ్యకత్వాచ్చ దేవర్ణాపాకర
ణాయ కాండానుక్రమ పాఠస్యైవ ప్రాశస్త్యాచ్చ । యజుశ్శాఖిభిః బోధాయనోక్త
కాండానుక్రమేన వేదహోమోఽనుష్ఠేయ ఇతి వదంతిః

న తదప్య యుక్తమితి వక్తుం యుక్తం విరోధాభావాత్.

కాతకాశ్వమేధ సౌత్రామణ్యాదీనాం ప్రవర్గ్యా ద్యనేక ప్రకరణానాం
చ బ్రాహ్మణాఽరణ్యకయో స్సమావిష్టత్వాత్.

అత్రాఽయం నిష్కర్షః। పాపావనోదన కామేన కేవలం సంహితా
హోమః కార్యః। దేవర్ణాపాకరణ కామేన పూర్ణ శాఖాంతర్గత మంత్రహోమ ఇతి
వివేకః.

నను “యం యం క్రతు మధీతేతేన తేనాఽస్యేష్టం భవతి” ఇతి శ్రుతేః
కేవలాఽధ్యయేన యాగఫల సిద్ధేః కిమర్థ మయం హవనాఽఽత్మకః కర్మ
విశేషాశ్రయః ఇతిచే దుచ్యతే.

“యజ్ఞేన దేవేభ్యః” ఇత్యస్యాం శ్రుతౌ దేవర్ణాపాకరణాయ శ్రౌత యజ్ఞా
నామేవ ముఖ్యత్వేనోక్తత్వాత్ - తదశక్తౌ సర్వమంత్ర హోమః తత్రావ్యశక్త
స్యైవ అధ్యయనమాత్రం నతు శక్తస్య.

ఏతద్దోమవిధి రగ్నిహోత్రాది దీక్షాగ్రహణాఽ సమర్థానామేవ విధీయతే.

బృహదాశ్వలాయన స్మృతౌ

శా॥ నాఽధికారీతు దీక్షాయాం = దుత్తపనాగ్నినా (4 వ పేజీలో)

వా. శ్రౌతాగ్ని రపీత్యపినా స్మారాగ్నిమానపి స్మారాగ్నౌ కుర్యాదితి
ప్రతీయతే। ప్రాయశ్చిత్రాహుతీ రిత్యతేన పాప నివృత్తి ఫలకత్వం బోధ్యతే.

అద్యత్వే శ్రౌత యజ్ఞేషు ద్రవ్యాద్యభావ స్సార్వజనీనః పిరలవవ సమర్థః
తథా వేదహవనే ద్రవ్యాద్యల్పతయాఽపి కర్తుం సుశక్తత్వాత్.

యద్యపి నాఽయం సంహితాహోమః శ్రౌతః। స్మృత్యుక్తత్వా త్స్మార్తః
తథాపి ఋక్సామితి “య స్సమిధాయ ఆహుతా యో వేదేన దదాశమరోఅగ్నయే।
యో నమసా స్వధ్వరః” ఇత్యయం మంత్రః ఋక్సంహితా హోమే
ప్రమాణేన కల్పితః। అస్మిన్మంత్రే వేదేనేతి పదస్య సంహితాంతర్గత సర్వమంత్ర
హోమేనేతి యది బాధకాఽభావా దర్థోలభ్యతే చేత్। సంహితా నిషేధాఽభావాత్
కృష్ణయజుర్వేదాంతర్గత సర్వమంత్ర హోమేనేత్యర్థః కుతో న లభ్యతే। వేద
శబ్దస్య కృష్ణయజుర్వేద సంహితాయామపి ప్రవృత్తే స్సత్వాత్। న హ్యయం
మంత్రః ఋగ్వేద పక్షపాతీ సర్వవేద సామాన్యత్వా న్మంత్రాణాం। అతః ఆయ
మేవ మంత్రః కృష్ణయజుర్వేద హోమేపి ప్రమాణం భవितు మర్హతి.

తథాపి యద్యయం మంత్రః ఋక్సంహితాంతర్గ తత్వాత్। ఋక్సంహితా హోమేప్రమాణం న యజుస్సంహితాహోమ ఇతి చేత్త్వర్థి కృష్ణ యజుస్సంహితాయామపి “అగ్నావగ్నిశ్చరతి = భాగధేయం” ఇత్యయం మంత్రః కృ. య. సంహితాహోమే ప్రమాణం।

మంత్రేణ తత్తద్దేవతాభ్యో దీయమానం హవిః తత్తద్దేవతాభ్యః అర్పితం భవతు మా వ్యర్థం భూయాదితి సారాంశః.

కృష్ణయజుర్వేదస్థః అయం మంత్రః కృష్ణయజుర్వేదహోమే ప్రబలం ప్రమాణ మిత్యత్రన వివాదాఽవసరః।

తస్మాత్ శ్రుతేరపి సమ్మతః కృష్ణయజుర్వేద హోమః, ఏవం కృష్ణ యజుర్వేద హోమః ప్రామాణికః పరంపరాఽనుష్ఠీయమాణ ఇతి చ సిద్ధం।

నను నాస్తి సర్వత్రాఽనుష్ఠానం అతః సర్వైర్నాఽఽదరణీయ మితిచే న్నైవం,

ఋక్సంహితా స్వాహాకారస్యాఽపి సర్వత్ర సంప్రదాయాఽభావాత్। అనాదరణీయ మావద్యేత। పూర్వజై రనా చరితమితి నహి ప్రామాణికం కర్మ పరిత్యక్తుం యుక్తం। తోషస్యైవ ప్రసంగాత్।

యస్యపిత్రా వేదాధ్యధీతం అగ్నిహోత్రాద్యనుష్ఠితం సన్యాసో వా గృహీతః తేనైవ వేదాద్యధ్యేతవ్యః నేతరైః। తేనైవాఽగ్ని హోత్రాద్యనుష్ఠేయం నాఽన్యైః తేనైవ సన్యాసో గ్రాహ్యః నాఽపరేణ.

ఇతి నియమే తస్య పుత్రాద్యభావాద్వా సత్యపి పుత్రే అధికారాఽభావాద్వా భాగ్యవైధుర్యా ద్వా అక్రియమాణే ఆప్రామాణ్యం స్యాత్।

అతః వేదాధ్యయనాదీనాం తోషవీవ ప్రసజ్యేత,

సంప్రతితు అధీత వేదాదయః అనుష్ఠితాఽగ్నిహోత్ర కర్మాణశ్చ అత్వల్ప సంఖ్యాకా ఏవేత్యత్ర న కస్యాఽపి వివాదః అతః సర్వత్రాఽనుష్ఠానాభావో న వేదహపన ప్రమాణీ హేతుః।

తస్మాత్ కృష్ణయజుర్వేద హోమ స్పర్వధా ప్రామాణిక ఏవేతి సిద్ధం శ్రుతి స్మృతి ప్రమాణ పచనైః।

ఋగ్వేదానే శానకః 13 వ పేజీ

ఇత్యం సాధారణ్యేన స్వాధ్యాయ ధర్మానభిధాయ సంప్రతి హోమ ధర్మాన్
వక్తు మువక్రమతే।

శ్లో॥ ఆదా వేవతు గాయత్ర్యా కర్మ కుర్వత శాంతయే ॥

పుష్టయే ధన లోభాయ పశు లాభాయ భూతయే॥

ఏషా హి సంహితాదేవై స్సర్వబ్రహ్మ మయీ విచృత్ ।

అగ్రేణ తపసా దృష్టా విశ్వామిత్రేణ ధీమతా ।

హోమాంశ్చ జప యజ్ఞాంశ్చ నిత్యం కుర్వీత చైతయా ।

ఆజ్యం ద్రవ్య మనాదేశే జుహోతిష విధీయతే ।

సర్వపాపహరో హోమః ప్రత్యుచం చతిలై స్సహ ।

గృహ్యోక్త విధినా సర్వం కర్మ కుర్వత తత్త్వవిత్॥

అధైతస్య వివరణ మిత్థం “అనాదేశే ఆజ్యం ద్రవ్య” మిత్యనేన అస్మిన్
సంహితాహోమ ఆజ్యం హౌమ్యం ద్రవ్యమితి సిద్ధం।

“సర్వపాప — తిలైస్సహ” ఇతి తిలహోమస్య సర్వపాప హరత్వ వక్ష
నాత్ తిల ద్రవ్యం కామ్యమితి సిద్ధం స్యాత్। తథాపి పావనాశనస్య సర్వై
రపేక్షితత్వాత్। తిలా అపి నిత్య ప్రాయావవ — తిలై రాజ్యేన చ హోతవ్య
మిత్యర్థః.

“ప్రత్యుచమితి వదతా మంత్ర విభాగోజ్ఞావిత ఏవం ఋక్ష్వబ్దశ్చైత్ర
భందోవాచీ యజుషామప్యవ లక్షణం,

కృష్ణ యజుర్వేద సంహితాయాం మంత్ర విభాగః కథమితిచేత్

“ఉత్తరస్యాదినా పూర్వ స్యాఽవసానం వింద్యాత్” ఇతి న్యాయసూత్రా
ధారేణ సాయణాచార్య కృత వినియోగ సంగ్రహ కారికాణాం చాఽఽధారేణ
మంత్ర విభాగః కార్యః.

యథా. శ్లో॥ ఇషే శాఖాం చిన త్యూర్జే మార్ద్ధివాయేతి వత్సకాన్”

ఇత్యాది—

బోధాయన ధర్మసూత్రే తృతీయ ప్రశ్నస్య నవమాధ్యాయే

అథాతో²నశన విధిం వ్యాఖ్యాస్యామ ఇత్యాది మహాజ్ఞో బ్రాహ్మణేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో ఇత్యంతం. హోమపారాయణాదీనాం నియమా ఉక్తాః తేతత ఏవ జ్ఞాతవ్యాః.

తతై ౧వ జోధాయన ధర్మసూత్రే .

శ్లో॥ అథాత స్సం ప్రవక్ష్యేమి సామర్గ్యజు రథర్వణాం ।

ఇత్యాది “న మాతాపితృ విద్వేష్టినావ మన్యేత కంచన” ఇత్యంతం కేచన నియమాః వేద చతుష్టయస్య

శ్లో॥ “పారాయణం యథోద్దిష్టం తథాహోమో విధీయతే”

ఇతి పారాయణవత్ హోమోవ్యభిహితః। హోమద్రవ్య మాజ్యమితి చాభిహితం సందేహ నివృత్తికామై స్తదవశ్యం తతై ౧వ ద్రష్టవ్యం. గ్రంథ విస్తర భయాదత్ర తన్నలిఖితం.

అస్య గ్రంథస్య తృతీయ పత్రే

శ్లో॥ “పాఠయేయు స్వకా న్వేదాన్ = పురస్సరం”

ఇత్యయం శ్లోకః “బ్రహ్మహనరకస్యాంతే,” ఇత్యారభ్య “శ్వేతకుష్ఠం వినశ్యతి” ఇత్యంతం పరాశర స్మృతౌ ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణే ద్వితీయాధ్యాయే ఉక్తం ఆంధ్రభాషా పుస్తకేషు ఏతే శ్లోకాః న సంతి.

ఋగ్వీధానే శౌనకేన త ఏవ శ్లోకాః ఉదాహరణార్థం గృహీతాః, శాంతి కమలాకరేణాపి- తఏవ శ్లోకా ఉదాహృతాః అతః దేవనాగరీ భాషాయాం ఋగ్వీధానం పరాశర స్మృతి శ్చ ద్రష్టవ్యేతి ప్రార్థ్యతే.

సవరణ : 156-57 పేజీలు తారుమారైనందున 55 కాగానే 57-56-58 పేజీ లను అనువాక సంఖ్యా ప్రకారము చదువవలెను.

కృష్ణ యజుర్వేదే కతిచిత్ స్వాహారవ న్మంత్రాః

1. పురస్తా త్స్వాహాకారవ న్మంత్రాః

“స్వాహాత్వా సుభావ స్సూర్యాయ” “స్వాహోరోరంతరిషాత్”
“స్వాహేర్ద్వ నభసం మాతుతం గచ్ఛతి”

మధ్యే స్వాహాకారవన్మంత్రాః

“దేవాగాతు విదోగాతుం” “మాతలీ కవ్యైః” “జుష్టోవాపో భూయాసం”
ఇత్యాదయః

ఉపరిష్టా స్వాహాకారవ న్మంత్రాః

ప్రయాసాయస్వాహా కూపాభ్యస్వాహా అగ్నయేస్వాహా ఇత్యాదయః

పురస్తా దుపరిష్టాచ్చ స్వాహాకారవన్మంత్రాః

“స్వాహాధిమాధీతాయస్వాహా ఇత్యాదయః

ఏవం కృష్ణయజుర్వేదే కతిపయ మంత్రాః స్వాహాకారవంత అమ్నతాః
నిర్దిష్టేషు స్వాహావన్మంత్రేష్వపి ప్రదానాః ప్రదానార్థక స్వాహాకారభేదేన
ద్వైవిధ్యం పరికల్పితం తత్ర సంశయః।

కిమే తేషాం హోమే వినియోగః ప్రదానార్థక స్వాహాకారాంతరయుతానాం
ఉత కేవలానా మితి.

కింతావత్ప్రాప్తం న కేవలానాం హోమే వినియోగ స్సంభవతి,
హోమస్య త్యాగాత్మకతయా మంత్రమధ్య పఠితస్య స్వాహాకారస్య మంత్రా
వయవతయా ప్రదానాక్తత్వాఽభావాత్ అంతే పునః ప్రదానార్థక స్వాహాకారః
ప్రయోక్తవ్య ఇతి

అతఏవ భగవాన్ జైమినిః సంకర్షణకాండే స్వాహాకృత్య 14 అధ్యాయము 1వ పాదము 18 వ సూత్రము వషట్ ఇతి సూత్రాభ్యాం క్రమేణ “స్వాహాకృత్య బ్రహ్మణాతే జుహోమి.” “స్వాహాకృత మింద్రాయ తం జుహోమి, ఇత్యాదా వుపసర్జనత్వేనాన్వితానాం స్వాహాకారాణాం ముఖ్య విశేష్యాభావాత్ ద్రవ్యస్తుతి ద్వారైవ వాక్యార్థ సమన్వయాత్ అప్రదానార్థత్వం.

“పషత్తే దిష్టవాగ ఆకృణోమి” ఇత్యత్ర పషట్పదస్య స్వాహాకృత శబ్ద వత్ సమాసాభావేన స్వతంత్రతయా ప్రధానార్థ త్వే ప్రాప్తే ఆకృణోమి ఇత్యత్ర పదన్వయేన అస్వాతంత్ర్యా విశేషాత్ అప్రధానార్థకత్వం నిర్ణీయ తత్ర తత్ర ప్రధానార్థక స్వాహాకారాంతరం బ్రూతే

తథాహి అధ్వర్యుకాండ పఠిత ప్రవృత్తామితి హోమేతు “ఋష్టోవాచో భూయాసం” ఇతి మంత్రే స్వాహాకార సత్వేపి తస్మిన్నాధా స్వాహా సరస్వత్యై స్వాహా ఇతి మంత్రాంతే పునః స్వాహాకారయోజనా దరీదృశ్యతే। కేశవాది ప్రాచీన ప్రయోగేషు ఏవం బగలా ఋగ్భాది తాంత్రిక మంత్రేష్వపి మంత్ర మధ్యేస్వాహాకార సత్వేపి మంత్రాంతే పునః స్వాహాకారః ప్రయోజ్య ఇతి తంత్ర విద్విరుక్తత్వాత్.

నచ అనంత్య స్వాహాకారస్య స్థానచ్ఛ్చత నఖ కుండలాదీనాం కండూయ నాలంకరణాది కార్యా ఉమత్వమివ నప్రధానార్థకత్వం।

భగవతా ఆశ్వలాయనేన యదుక్తం శ్రౌత సూత్ర ప్రథమాధ్యాయస్య ఏకాదశ్యాం ఖండికాయాం “స్వాహాకారాంతై ర్మంత్రై ర్నచే న్మంత్రే పఠితః” ఇతి వ్యానభౌత్యై త ద్భృతికృన్నారాయణః.

యత్ర క్వాపి మంత్రే స్వాహాకారో న పఠితః. తథా అంతే స్వాహాకార కర్తవ్యః. యత్రక్వాపి పఠితశ్చేత్ స ఏవ ప్రధానార్థకో భవతీతి। అతఏవ అగ్ని ష్టోమస్థ సౌత్యేహపి హౌత్రకాండ పఠిత ప్రవృత్తాపృతి హోమే “స్వాహా వాచే” ఇత్యాది మంత్ర చతుష్టయే నాంతే స్వాహాకారః. తత్రాపి మంత్ర పఠిత స్వాహా కార ఏవ ప్రధానార్థక ఇతి మంత్రాంతే ప్రధానార్థకాన్య స్వాహాకారం నప్రయో క్తవ్యమితి యదుక్తం తదాశ్వనాయనోక్త శ్రౌతకర్మ విషయం సత్వాపస్తంబ బోధాయనాది ప్రోక్త స్మార్తకర్మ విషయం.

తథాహి ఋష్టోవాచో భూయాసం ఇత్యస్మిన్మంత్రే స్వాహాకార సత్వేపి మంత్రాంతే పునః ప్రధానార్థక స్వాహాకారస్యయాజ్ఞిక ప్రయోగమ దర్శనాత్। ఏవమేవ సర్వత్ర వేద హోమేషి ఉన్నేయః.

పరాశరస్మృతౌ ప్రాయశ్చిత్తకాండే

శ్లో॥ య స్వశాఖాం పరిత్యక్త్య పారక్యా మధిగచ్ఛతి ।
 సకూద్రవ దృహిష్కార్య స్సర్వకర్మసు గర్హితః ।
 పారం పర్యాగతో యేషాం వేద స్సపరి బృహణః ।
 తచ్ఛాఖం కర్మ కుర్వీత తచ్ఛాఖాధ్యయనం తథా ।
 అధీత్యశాఖా మాత్మీయాం పరశాఖాం తతః పరేత్ ।
 అధీత్య చతురో వేదాన్ సాంగోపాంగ పద క్రమాత్॥

కా స్వ శాఖా కా పర శాఖా

ఆవంతంబ ధర్మసూత్రే పథమ ప్రశ్నే తృతీయః పటలః (201 పేజీ)

సూ. “ధర్మేణ వేదానా మేకైకాం శాఖామధీత్య శ్రోత్రియో భవతి.” ఉజ్జ్వల
 వ్యాఖ్యా అస్య సూత్రస్య- “యా పూర్వైః పరిగృహీతా అధ్యయనాను
 ష్ఠానాభ్యాం సా ప్రతివేదం స్వ శాఖా । తా మధీత్య శ్రోత్రియో భవతీతి
 నతు ప్రతివేద మేకైకా మధీత్య శ్రోత్రియో భవతీతి । లోకవిరోధాన్
 లోకేహి యాం కాంచన ఏకాం శాఖా మధీయానః శ్రోత్రియో భవతి ఇతి
 ప్రసిద్ధః.

మనుస్మృతౌ ఏకాదశాధ్యాయే 262 తమః శ్లోకః

ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణే

శ్లో॥ ఋక్సంహితాం త్రిరభ్యస్వ యజుషాంవా సమాహితః । సామ్నాం
 వాసరహస్వానాం పర్వపాపైః ప్రముచ్చతే॥ అస్య శ్లోకస్య కుల్లూక భట్టవ్యాఖ్యా
 ఋక్సంహితాం మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మికాం నతు మంత్రాత్మికాం అనంతరం
 వేదే త్రివృత్తి” ఇతి ప్రత్యవమర్మాత్ యజుషాంవా మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మికాం
 సంహితాం సామ్నాంవా బ్రాహ్మణోపనిషత్సహితాం వార త్రయం అభ్యస్వ
 సర్వపాపైః ప్రముక్తో భవతీతి.

వేద హవనాదేః ఆరంభకాలః

శ్లో॥ ఈశ్వరా రాధనార్థంవా హృదవా పాప నుత్తయే । యదైవ జాయతే
 విత్తం చిత్తం శ్రద్ధా సమన్వితం । తదేవ పుణ్యకాలస్సౌ ద్యత్యోనిత్యం హి

జీవితం॥ అత స్సర్వేషు కాలేషు జపస్యారంభణం శుభం । అనధ్యాయేన సంధ్యాయా మపరాహ్ణే కథంచన । పత్న్యాం రజస్వలాయాంచ వేదారంభో న సిద్ధ్యతి । కామ్యార్థేతు కృతే హోమే కాలం సంశోధ్యమేవచ॥

అత్ర పరశురామః

శ్లో॥ సోమసౌమ్య గురుశుక్రవాసరాః సర్వ కర్మసు భవన్తి సిద్ధిదాః । అనధ్యాయతిథీన్ సర్వాన్ రిక్తాష్టమ్యో నిహాయచ । ఇతరాసుచ కర్తవ్యో వేదారంభ శుభప్రదః । వైశాఖే శ్రావణేవాపి ఆశ్వినే మార్గశీర్షకే । మాఘపూర్ణిణయోర్వాపి శుక్లపక్షే శుభే దినే । దేవనక్షత్ర యుక్తేచ వేదారంభ శుభప్రదః । కార్తికే స్వర్ణ లాభస్యా దితికేచిద్వదంతిహి.

ప్రతాప నారసింహ కృష్ణ యజుర్వేదీనాం ఋషిచందో దైవతా నియమోనాస్తీతి నిరూపితం

శ్లో॥ నైవబ్రూయాదృషిచ్ఛందః శ్రౌతే స్మార్తేచ కర్మణి । మంత్రాదౌ ప్రణవస్తద్వద్దేవస్వామి మతేసతు ।

చందోభాష్యే

శ్లో॥ వక్తవ్యం చ్చంద ఆదౌతు ఋషిః పశ్చాత్ ప్రకీర్తితః । దేవతా వినియోగచ్చ తైత్తిరీయక పాఠకైః॥

చరణం వ్యూహభాష్యే యజుర్వేద లక్షణం

శ్లో॥ మంత్ర బ్రాహ్మణయో ర్వేద త్రిగుణో యత్ర పఠ్యతే । యజుర్వేద స్సవిజ్ఞేయ అన్యేశాఖాంతరా మతాః.

ఏవం ఆవస్తంభసూత్రం బోధాయన శ్రౌత సూత్రం విద్యారణ్యం వినియోగ సంగ్రహంచ దృష్ట్వా శ్రీ లంక వేంకటరామశాస్త్రిభిః, మయాచ సంశోభ్య లిఖిత మేతత్. అస్మిన్ యత్ర కుత్రాపి ప్రమాదో వర్తతేచేత్ విద్వద్భి స్సూచనా దేయేతి ప్రార్థనా.

విద్వజ్జన విధేయః వేదహవన ప్రవర్తకః

నూకల సత్యనారాయణశాస్త్రి, 2-2-1130/8ఏ.

కొత్త నల్లకుంట, హైదరాబాదు-44.

ద్వితీయభాగ ముద్రణమునకు సహాయముయ చేసిన

(చేయుగల) దాతల నామములు

1. బ్రహ్మశ్రీ డొక్కా గోపాలంగారు, డొక్కావారి గన్నవరం, రాజోజు తా॥
తూ॥ గోదావరి జిల్లా॥ భూస్వాములు-(ఆం.ప్ర)
2. ,, డొక్కా వెంకట్రావుగారు డొక్కావారి గన్నవరం, గ్రామ పంచాయతీ
ప్రెసిడెంటు, రాజోలు తా॥ తూ॥గో॥జి॥ (ఆం.ప్ర)
3. ,, వేరి వెంకటేశ్వర శర్మగారు, బండాలు లంక, ఆమలాపురం తా॥
తూ॥గో॥జి॥ బస్సుల యజమాని (ఆం.ప్ర)
4. ,, వడ్లమాని ఉమామహేశ్వరశాస్త్రిగారు S/ం సుందన్నగారు భూస్వా
ములు బోడసకుర్రు, ఆమలాపురం తా॥ తూ॥గో॥జి॥ (ఆం.ప్ర)
5. ,, అయ్యగారి భీమ శంకరంగారు బోడసకుర్రు, ఆమలాపురం తా॥
తూ॥గో॥జి॥
6. ,, గంటి సుబ్బారావుగారు (చిట్టి నానిగారు) S/ం రావుసాహేబు వెంక
ట్రావుగారు కాకినాడ, బ్యాంకి మేనేజరుగారు.
7. ,, గంటి సోమశేఖర సోమయాజులుగారు పేరూరు S/ం అబ్బాయి
చేనులుగారు, ఆమలాపురం తా॥ తూ॥గో॥జి॥ (ఆం.ప్ర)
8. ,, కీ. శే. పప్పు సోమ సుందరంగారు పప్పు నరసింహం యం.ఎ.గారు
అండ్ సోదరుల తండ్రి (పేరూరు) న్యూనల్లకుంట, హైదరాబాదు.
9. ,, తాండ్ర వెంకట్రామ నరసయ్యగారు అడ్వకేటు, హనుమకొండ,
వరంగల్ జిల్లా॥ (ఆం.ప్ర)
10. ,, మంథారాం బాబుగారు కోకోనట మర్చంట్సు పేరూరు, మెరకవీధి,
ఆమలాపురం తా॥ తూ॥గో॥జి॥
11. ,, తాత రాంబాబుగారు (పేరూరు) ఆంధ్ర బ్యాంకి మేనేజరు చిన తిరు
పతి, ప॥ గో॥ జి॥
12. ,, ఉపాధ్యాయుల నరసింహమూర్తిగారు జాయగారి కుమారులు కాకినాడ,
ల్యాండులార్డు.

26. ,, డా॥ మంధా సుబ్బారావుగారు ఎం.బి.బి.ఎస్. అమలాపురం తాలూకా
తూ॥ గో॥ జి॥
27. ,, నూకల అమ్మన్న సిద్ధాంగారు S/ం సుబ్బన్నగారు అనాతవరం,
తూ॥గో॥జి॥ ల్యాండులార్డు.
28. ,, గంటి రామచంద్రరావుగారు S/ం శివశంకరంగారు (పేరూరు) బి.డి.
ఓ. సిరిసిల్లా, కరీంనగరం జిల్లా.
29. ,, నూకల పొట్టి కామేశ్వరరావుగారు ఆండ్సన్స్ S/ం కామయ్యగారు
(ఆదురు) హై॥ స్టేటుబ్యాంకు బ్రాంచి ఆలేరు, నల్లగొండ జిల్లా.
30. ,, అనిపిండి సూర్యనారాయణమూర్తిగారు S/ం జగ్గయ్యగారు, భూస్వా
ములు నందంపూడి, అమలాపురం తా॥
31. ,, అయ్యల సోమయాజుల రామేశ్వర శర్మగారు S/ం విశ్వనాథనాత్రి
గారు వక్కలంక భూస్వాములు తూ॥గో॥జి॥
32. ,, గంటి జగన్నాథశాస్త్రిగారు మాజీ డి.ఇ.ఓ. భూపాయ అగ్రహారం,
అమలాపురం తా॥ తూ॥గో॥జి॥
33. ,, నూకల నరసింహమూర్తిగారు (ఆదురు) రిటైరు పోస్టుమాష్టరు
భూపాయ అగ్రహారం అమలాపురం తా॥ తూ॥గో॥జి॥
34. ,, ఉపాధ్యాయుల గోపాల కృష్ణ మనాపాతీ మహాగ్ని చిద్యజ్వగారు,
కూచిమంచివారి అగ్రహారం, అమలాపురం తా॥ తూ॥గో॥జి॥
35. ,, గంటి వెంకన్నగారు కుమారులు సోమేశ్వరరావు జి. సూర్యనారా
యణమూర్తిగారు, (ఫాశర్లపూడిలంక, తూ॥ గో॥ జి॥) వి. కె. రావు
గారి వీ. ఎ , హైదరాబాదు మలకాజగిరి.
36. ,, తాత సూర్య ప్రకాశరావుగారు సోదరులు S/ం నారాయణ పేరూరు
ల్యాండులార్డు. అమలాపురం తా॥ తూ॥గో॥జి॥
37. ,, తాత లక్ష్మీనరసింహశర్మ సోదరులు S/ం వెంకట రామన్నగారు,
పేరూరు, అమలాపురం తా॥ తూ॥గో॥జి॥
38. ,, కర్రా శ్రీరామమూర్తిగారు S/ం నారాయణగారు దేవరపల్లి, కొత్తపేట
తా॥ తూ॥గో॥జి॥

39. ,, కర్రా చిట్టిబాబుగారు S/ం నరసింహశాస్త్రిగారు ఏనుగుల మహాలు,
కొత్తపేట తా|| తూ||గో||జి||
40. ,, శ్రీనారాయణరావుగారు C/ం ఎ.శ్రీరామచంద్రమూర్తిగారుగన్నమెంటు
కంట్రాక్టరు, హైదరాబాదు.
41. ,, కర్రా అన్నాజీరావుగారు C/ం లలితా ఇంజనీరింగు వర్కుస్,
కాకినాడ, డాబాగార్డను వైజాగ్.
42. ,, పూజ్యం సుబ్రహ్మణ్యశర్మ S/ం విశ్వనాథం ఆగమకేశరి ప్రతిష్ఠాంతం
ఆగమ ప్రవర్తకులు ఆదుర్లు, విశ్వేశ్వరారాధనపరులు, రాజోలు తా||

19 వ పేజీ తరువాయి

దాతల నామములు

38. బ్రహ్మశ్రీ కోనసీమ వేదశాస్త్రి సన్మానసభా కార్యదర్శిగారు రు.125/- చంద్ర
మౌళిగారు అమలాపురం తా|| తూ||గో||జి||
39. ,, అనిపిండి శ్రీరామచంద్రమూర్తిగారు (బోడసకుర్రు) S/ం నరసింహ
మూర్తి మునిసిపల్ హైస్కూలు టీచరు ,అమలాపురం తూ||గో||జి||
40. ,, కీ.శే అయ్యగారి రామన్నగారు సూ. నా. గారి జ్యేష్ఠ సోదరులు
నరేంద్రపురం, అమలాపురం తా|| తూ||గో||జి|| ల్యాండులార్డు
41. ,, త్వల్లా సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు S/ం దత్తుడుగారు నరేంద్రపురం,
అమలాపురం తా|| తూ||గో||జి||
42. ,, వంగూరి సూర్య ప్రకాశరావుగారు S/ం గోపాలక్రిష్ణయ్యగారు
(సిద్ధాంతం) మేనేజరు, స్టేటుబ్యాంకి ఆఫ్ హైదరాబాదు హైదరాబాదు.
43. ,, నూకల సుబ్బారావు ఆండ్ కంపెనీవారు అనాతవరం, ముమ్మిడివరం
తా|| తూ||గో||జి|| రైసు మర్చంట్సు.
44. ,, వడ్లమాని మధుసూదనరావుగారు ఆర్టిస్టు ఆలిండియా ప్రైజు విన్నరు
ఫైను ఆర్టు కళాశాల, హైదరాబాదు-నాంపల్లి
45. ,, శ్రీ రాణి గోపాలంగారు నాపల్లి హైదరాబాదు.
46. ,, నూకల నరసింహశాస్త్రిగారు ఎం.ఎ. రిటైర్డు హెడ్ మాస్టరు మరియు
వినాయకరావు స్టేటుబ్యాంకి కరీంనగరం, ఆదుర్లు రాజోలు తా||

- 47 ,, గంటి శ్రీరామమూర్తిగారు ఎ-ఇ- ఎలక్ట్రీసిటీ ఆఫీసు విడుగురాళ్ళ గుంటూరు.
- 48 ,, గంటి లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రిగారు-గంటి పార్వతమ్మగారు చండిరావు గారి భార్య చిక్కడపల్లి.
- 49 ,, మంథా కామేశ్వరరావుగారు చిక్కడపల్లి-హైదరాబాదు.

యథాశక్తిగా సహాయం చేపిన దాతల నామములు

1. బ్రహ్మశ్రీ వేదుల వెంకట్రావుగారు అండ్ సన్స్ డాబాగార్డెను, వైటుహౌసు, విశాఖపట్నం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ (వరల్డు హెల్తు ఆర్గనైజేషను) 50-0-0
2. ,, వడ్లమాసి శ్రీరామమూర్తిగారు S/o రామక్రిష్ణారావు హెచ్.ఎమ్.టి. రామచంద్రాపురం, హైదరాబాదు. 40-0-0
3. ,, పప్పు సన్యాసిరావుగారు పేరూరు కోకోనట్ మర్చంట్స్ అమలాపురం తాలూకా తూ||గో||జి|| 25-0-0
4. ,, నూకల సుబ్రహ్మణ్యం S/o వెంకట్రామశాస్త్రిగారు ఆదురు పి.డబ్ల్యు.డి. యు.డి.సి. ధవళేశ్వరం 25-0-0
5. ,, ద్విభాష్యం వెంకటేశ్వర్లుగారు చింతలూరు 30-0-0
6. ,, ఐ. చిన సోమేశ్వరరావుగారు విశ్వేశ్వరరావు (ఆదురు) భూస్వాములు టుబాకో మర్చంట్స్ గుంటూరు 20-0-0
7. ,, బచ్చు పిళ్ళనాథ గుప్తగారు, ముక్కామల బ్యాంకరు వైశ్య శ్రేష్టులు, అమలాపురం తా|| 20-0-0

“గురో రథీతం. గురువే నివేదితం”

గురు నివేదన

శ్లో|| “ఉపాధ్యాయో పాహ్వా “లక్ష్మీగణపత్యవధాని” నా ।

యేన దత్తాత్రుతిః పుత్రీ మహ్యంతస్మా ఇమంకృతిః ।

యేనదత్తా “సుభద్రాభ్యా శ్వశురాయినతి స్త్వీయం.

శ్రీ గణేశాయనమః

అథ కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా హోమ సంకల్పః

ఉదగయన ఆపూర్వమాణపక్షే పుణ్యే నక్షత్రే సపత్నీకో యజమానః
కృత నిత్యక్రియో దర్భేష్వాసీనః, పవిత్రపాణిః ప్రాణానాయమ్య ఏవం...
ప్రీత్యర్థం ఇహ జన్మని జన్మాంతరేవా జ్ఞానతోజ్ఞానతోవా మయాకృత వీర
హత్యాద్య శేషోపపాతక మహాపాతక క్షయ పూర్వకం అధీత తైత్తిరీయశాఖోక్త
సర్వ క్రతూనాం యజన ఫల ప్రాప్తి ద్వారా దేవర్షాపాకరణార్థం, ఋణత్రయా
పాకరణార్థంచ, కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా బ్రాహ్మణాఽఽరణ్యకాత్మ
కాశీతిద్వయస్య సమిద్ధ్రవ్యేణ- కేవలాజ్యేన- కేవల చరుద్ధ్రవ్యేణ ఆపన్నంబ
నూతోక్త మంత్రవిభాగ క్రమేణ కేవల బ్రాహ్మణ మంత్రాణాం 'జపపక్ష
మాశ్రిత్య' (అనువాకాంత హోమపక్ష మాశ్రిత్య,) సారస్వతపాఠక్రమేణ (దశ)
వేద పారాయణ పూర్వకం సగ్రహ మఖంతి-ష ణ్ణవ ద్వాదశ రాత్రాది దీక్షా
మవలంబ్య కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితాహోమం కరిష్యే॥

కేవల సంహితాహోమస్య సంకల్ప ప్రకారః

ఏవం ప్రీత్యర్థం ఇహ జన్మని జన్మాంతరేవా జ్ఞానతోజ్ఞానతోవా మయా
కృత వీర హత్యాద్యశేషోపపాతక మహాపాతక క్షయ పూర్వకం అధీత తైత్తి
రీయ సంహితోక్త క్రతూనాం యజన ఫలప్రాప్తి ద్వారా సమస్త పాపక్షయార్థం
కృష్ణ యజుర్వేదీయ కేవల సంహితాహోమం ఘృతాక్త తిల ద్రవ్యేణ ఆపన్నంబ
నూతోక్త మంత్రవిభాగ క్రమేణ కేవల సంహితాంతర్గత మంత్రాణాం హోమపక్ష
మాశ్రిత్యసంహితాంతర్గత బ్రాహ్మణ మంత్రాణాంజపపక్ష మాశ్రిత్య(అనువాకాంత
హోమపక్ష మాశ్రిత్య) సారస్వత పాఠక్రమేణ (దశ) వేద పారాయణపూర్వకం
సగ్రహమఖంతి ష ణ్ణవ ద్వాదశాది రాత్ర దీక్షా మవలంబ్య కృష్ణ యజుర్వేదీయ
కేవల సంహితామాత్ర హోమాఖ్యం కర్మ కరిష్యే॥

తదంగత్వేన గణపతిపూజాం శుక్ల్యాహవాచనంచ కుర్యాత్॥ తతః ఆచార్య
బ్రహ్మద్యర్విగ్వరణంచ కరిష్యే॥ ఆచార్యం బ్రహ్మణం సదస్యం వేదపాఠకాన్
గాయత్రీజప-ఛండి పారాయణాద్యర్థం యథా విభవం వృత్వా మధుపరే
ణార్హయేత్॥

ఆచార్యః ప్రాణానాయమ్య॥ పూర్వోక్త ప్రకారేణ సంకల్ప ముచ్చార్య
కృష్ణ యజుర్వేద హవనం ఋర్విగ్భిస్సహ యజమాన నియుక్తః కరిష్యామి॥

చతుర్థపృష్ఠే లిఖిత క్రమేణ ఋర్విగ్వరణాదికం కుర్యాత్॥

అపరేణాగ్ని మీశాన్య దిగ్భాగే విస్తృత చతురస్రే రుద్రయామశోక్త వేద
యంత్రం సువర్ణ రజత తామ్ర భూర్జవత్రాద్యన్యతమే విలిఖ్య ప్రాణ ప్రతిష్ఠాం
కృత్వా వేద గాయత్ర్యా షోడశోపచారైః పూజయేత్॥ (తద్యంతం పృథక్పత్రే
ముద్రితమస్తి)

బ్రహ్మయంత్రం నిర్మాయ

నవావరణాని లిఖిత్వా పంచప్రస్థ పరిమితై ర్వీహిభి ర్యవైర్వా అరత్ని
మాత్రం సమ చతురశ్ర స్థండిలం కల్పయిత్వా తస్మిన్ కలశం ప్రతిష్ఠాప్య
తస్మిన్యంత్రం ప్రతిమాంవా పంచామృతైః ప్రతిమా శోధనం కృత్వా తస్మిన్
దర్భేషు సూత్రవేష్టితం సుదృఢం అవ్రణం కుంభం స్థండిలమధ్యే నిక్షిప్య

బ్రహ్మజజ్ఞానమితి తిరః పవిత్ర మద్భిః పూరయిత్వా అపోవా ఇదగ్ం
సర్వం" ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రైశ్చ భూర్భువ స్సువరోమితి కుంభే యవాక్షత
తండులా నావపతి అనంతరం కుంభే వరుణ మావాహ్యః షోడశోపచార పూజాం
కృత్వా యంత్ర దేవతా ఆవాహయేత్॥

ఆవరణ దేవతావాహనం నవావరణార్చనం కుర్యాత్ యథా॥

ప్రథమావరణం

భూషరత్రయ స్యాష్టదిక్షు ఇంద్రాది లోకపాలాన్వేదమంత్రై ర్నామ
మంత్రైర్వాఽఽవాహయేత్॥

సంకల్ప్య = ఏవం ప్రీత్యర్థం ఇంద్రాది ప్రథమావరణార్చనం కరిష్యే॥

శ్లో॥ సమృణ్మయః = ప్రథమావరణార్చనం.

షోడశోపచార పూజాం కృత్వా॥ శ్లో॥ అభీష్టసిద్ధిం = ర్చనం॥

అథ ద్వితీయావరణార్చనం

తదంతర్వాదశదకోణేషు ద్వాదశాదిత్యా నావాహయేత్॥

సంకల్ప్య ఏవం-ప్రీత్యర్థం ఇంద్రాది ద్వితీయావరణ పూజాం కరిష్యే॥

శ్లో॥ ఇంద్రో ధాతా భగః పూషా మిత్రశ్చ వరుణ స్తథా ।
ఆర్కమాంజశు ర్వివస్వాంశ్చ త్వష్టా చ సవితా శధా ।
విష్ణుశ్చ ద్వాదశాదిత్యా ఆగమోక్తా నివిభాషయా॥

శ్లో॥ వైకర్తనో వివస్వాంగో మార్తాండో భాస్కరో రవిః ।
లోకప్రకాశకో లోక సాక్షి చైవ త్రివిక్రమః ।
ఆదిత్యశ్చైవ సూర్యశ్చైవమాలీ దివాకరః ।
ఇత్యేతా ద్ద్వాదశాదిత్యా నాగమోక్తా నివిభాషయా॥

శ్లో॥ సమృణ్మయ— ద్వితీయావరణార్చనే వేదమంత్రై ర్నామమంత్రైర్వా
ష్టోడశోపచారపూజాం కుర్యాత్॥

శ్లో॥ అభీష్టసిద్ధిం = ద్వితీయావరణార్చనం

అథ తృతీయావరణార్చనం

తదంత ర్ద్వాదశ పత్రేషు ఏకాదశ రుద్రా నోంకార ద్వాదశకా న్వేద
మంత్రై ర్నామమంత్రైర్వావాహ్యా పూజయేత్॥ ఏవం = ప్రీత్యర్థం అజైకపాదా
ద్యేకాదశ రుద్రాత్మక తృతీయావరణపూజాం కరిష్యే॥

శ్లో॥ అజైక పాదహిద్భుద్భ్యో విరూపాక్షో హరస్తథా ।
త్ర్యంబకశ్చ సురేశశ్చ సావిత్రోఽథ జయంతకః ।
ఇత్యేకాదశ రుద్రాస్యుః పినాకీ చాపరాజితః ।
ప్రభ్రాజమానా వ్యవధా—తా నేదోక్తావిభాషయా॥

సంకల్ప్య ఏవం ప్రీత్యర్థం అజైకపాదాది తృతీయావరణపూజాం కరిష్యే॥

శ్లో॥ సమృణ్మయ=తృతీయావరణార్చనే నామమంత్రై ర్ష్టోడశోపచారపూజాం
కృత్వా॥ శ్లో॥ అభీష్టసిద్ధిం తృతీయావరణార్చనం.

అథ చతుర్థావరణార్చనం

తదంత రష్టపత్రేషు అష్టవసూ నావాహ్యా పూజయేత్॥

శ్లో॥ ధృవోఽధర్వాచ సోమశ్చా ప్యౌపోనిలోఽ నల స్తథా ప్రత్యూషశ్చ
ప్రభాసశ్చే త్యష్టౌ వసవ ఈరితాః । “అగ్నిశ్చ జాతవేదా”శ్చ త్యస్తౌవా వేద
చోదితాః॥

సంకల్ప-ఏవం = ప్రీత్యర్థం ధృవాద్యష్టవస్వాత్మక చతుర్థావరణ పూజాం కరిష్యే.

శ్లో॥ సమృణ్మయ = చతుర్థావరణార్చనే। నామమంత్రై స్తోడశోపచార పూజాం కృత్వా. అభీష్టసిద్ధిం = చతుర్థావరణార్చనం.

అథ పంచమావరణార్చనం

తదష్ట పత్రాంతర్గత పత్రబాహుషు ప్రాజాపత్యా కాండర్షీనావాహ్యా పూజ యేత్. ఏవం = ప్రీత్యర్థం ప్రాజాపత్యాది కాండర్ష్యాత్మకం పంచమావరణ పూజాంకరిష్యే॥ సమృణ్మయ = పంచమావరణార్చనం.

ఏవమష్టపత్రబాహుషు కాండర్షీనావాహ్యా తదంతర్వృత్తమధ్యే సరస్వతీ గాయత్రీం; ధాతృపత్యైచ విద్మహే సరస్వత్యైచ ధీమహి । తన్నో వాణీ ప్రచో దయాత్॥ ఇత్వావాహ్యా తదంతర్ద్వితీయ వృత్తమధ్యే బ్రహ్మ గాయత్రీం వేదాత్మ నాయ = ప్రచోదయాత్ । ఇతి బ్రహ్మణం చావాహ్యా పంచమావరణ పూజాం కృత్వా అభీష్టసిద్ధిం = పంచమావరణార్చనం.

అథ షష్ఠావరణం

తదంత ష్షట్కణేషు శిష్యావ్యాకరణాది షడంగాన్యావాహ్యా. ఉక్త షట్కణ బాహుషు షడ్ధర్శనాని చావాహ్యా పూజయేత్.

శిష్యా వ్యాకరణం ఛందో నిరుక్తం జ్యోతిషం తథా । కల్ప శ్చేతి షడం గాని వేదస్యాహు ర్మనీషీణః॥

శ్లో॥ సాంఖ్యశ్చ యోగ శాస్త్రంచ న్యాయ వైశేషికే తథా । పూర్వోత్తరేచ మీమాంసే క్రమా త్థడ్ధర్శనాని చ ।

సంకల్ప శిష్యావ్యాకరణాది షష్ఠావరణ పూజాం కరిష్యే. సమృణ్మయ వసేత్ = షష్ఠమావరణార్చనం, స్తోడశోపచార పూజాం సమాప్య అభీష్టసిద్ధిం = షష్ఠమావరణార్చనం.

అథ సప్తమావరణం

తదంత శ్చతుష్కోణే ప్రాగాదిదిక్షు ఋగాదయ చత్వారో వేదాః క్రమా దాయుర్వేద, ధనుర్వేద, గాంధర్వవేద, ఆగమ మంత్రశాస్త్ర శిల్పసహితా నావాహ్యా పూజయేత్.

అథాష్టమావరణం

.. తదంత త్రికోణేషు సప్రణవాస్త్రీసో వ్యాహృతయః. త్రికోణ బాహుషు గాయత్ర్యాస్త్రయః పాదా, శ్చావాహ్యా పూజయేత్.

అథ నవమావరణ పూజా

మధ్యే పర్తులే ఐం బీజాధిష్ఠాతీం సర్వవిద్యా స్వరూపిణీం మహా సరస్వతీం
“ప్రణోదేవీ సరస్వతీతి మంత్రేణ తద్గాయత్ర్యాచావాహ్యా.

తత్పార్శ్వే ఓం బీజాధిష్ఠాతారం సర్వవేదాత్మకం షడంగ సహితం శబ్ద బ్రహ్మణం వేదాత్మనాయ = యాత్.

బ్రాహ్మణానీ, తిహాసాః స్పృహజానీ, కల్పాన్గథా, నారాశగ్ంసీ, శ్చావాహ్యా బ్రహ్మపజ్ఞానం వేదాత్మనాయేతి షోడశోపచారపూజాం కుర్యాత్ । అభీష్టసిద్ధిం॥ ఇతి నవమావరణంబ్రహ్మది నవావరణ దేవతానాం సమప్యోవా నామ మంత్రైః పూజయేత్.

వేద మాతుర్గాయత్ర్యా స్పృహసనామభి రష్టోతరశత నామభిర్వా త్రికాలే పూజయేత్॥

అథ పంచాశత్కుశైః (పత్సజాను సదృశం, మూత సదృశంవా త్రివృ చ్చిరసం ఊర్ధ్వాగ్రం వేదం కృత్వా భూర్భువస్సువరితి మంత్రేణ నిధాయ యంత్రస్య అగ్న్యూత్తరణాది సంస్కారం కుర్యాత్. యంత్రస్య స్వరూపః,

శ్లో॥ సర్వస్వత్యా సమాజ్ఞిష్టం పార్శ్వే పరమ పూరుషం ।

అక్షమాలా భయాభీష్ట కమండలు ధరం పరం॥

అస్యాం ప్రతిమాయాం హేదేవా వేదబ్రహ్మణం మావాహ్యా బ్రహ్మజ్ఞానం- వేదాత్మనాయ విద్మహే ఓం వేద బ్రహ్మణేనమః వేద బ్రహ్మణ మావాహ యామి ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కృత్వా బ్రహ్మ గాయత్ర్యా షోడశోపచార పూజాం కుర్యాత్ ।

తతః అగ్ని మంధనం శ్రోత్రియాగారాగ్ని మాహృత్యా స్థండితో ల్లేఖనాదాజ్యభాగాంతం కృత్వా॥

బోధాయన ధర్మసూత్రే తృతీయప్రశ్నే నవమాధ్యాయః

గామాత్పాగ్రీచీ ముదీచీంవా దిశముపనిష్క్రమ్య, ఆజ్యే నైతాభ్యో దేవ తాభ్యో జుహోతి॥

I. అగ్నయేస్వాహా 2. సోమాయస్వాహా 3. ఇంద్రాయస్వాహా 4. బృహస్పతయేస్వాహా 5. ప్రజాపతయేస్వాహా . 6. విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్వాహా 7. బ్రహ్మణేస్వాహా 8. ఋగ్భ్యుభ్యస్వాహా 9. యజుర్భ్యస్వాహా 10. సామభ్యస్వాహా 11. శ్రద్ధాయేసాంహా 12. ప్రజ్ఞాయేస్వాహా 13. ధారణాయేస్వాహా 14. సరస్వతయేస్వాహా 15. శ్రియేస్వాహా 16. హ్రీయేస్వాహా 17. సావిత్ర్యేస్వాహా 18. నవిత్రేస్వాహా॥

నివీతి

ప్రజాపతయే కాండర్షషయే స్వాహా సోమాకాండర్షషయే స్వాహా అగ్నయే కాండర్షషయే స్వాహా విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః కాండర్షిషిభ్యస్వాహా సాగ్ంహితిభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య స్వాహా యాజ్ఞికేభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యయా స్వాహా వారుణీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య స్వాహా, హవ్యవాహాయ స్వాహా, విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్వాహా వారుణేభ్య స్వాహా (ఉపవీతి) అనుమత్యై స్వాహా, భూస్వాహా, భువస్వాహా, సువస్వాహా, ఓం భూర్భువస్సువస్వాహా॥

ఇత్యాజ్యాహుతీర్హుత్వా ద్రవ్యత్యాగ సంకల్పః

రుద్రయాగపద్ధతౌ

అజ్యభాగాంతే ద్రవ్య త్యాగః

ఇమాని హవనీయ ద్రవ్యాణి సమిదాజ్య చరు రూపాణి యాయా యశ్య మాణ దేవతా స్తాభ్యస్తాభ్యో మయా పరిత్యక్తాని నమమ. యథా దైవతమస్తు. తతః ప్రధాన దేవతా హోమాదికం యథోపవిష్టం కుర్యాత్. ముఖాహుత్యంతే గాయత్ర్యా అష్టోత్తరశతం ఆజ్యేన హుత్వా

కర్మవిపాకే షష్ఠ తరంగే 60 పృష్ఠే

“యద్యపి స్వత్వ త్యాగః యజమానే నకార్యః. తథాపి బహు కర్తృక హోమే త్యాగస్య భిన్నకాలత్వేన త్యాగకాలస్య జ్ఞాతు మశక్యత్వా ద్దోమోపక్రమ ఏవ దేవతాస్మృత్వా యజనీయ ద్రవ్యంచ మనసి నిధాయ ఇదం హవనీయ ద్రవ్యం యథా దైవతమస్తు. ఇతి స్వత్వ వర్జితాం కుర్యాత్॥

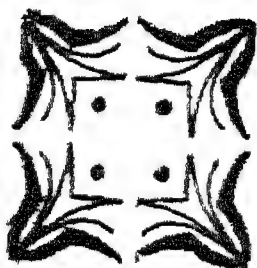
తతః గణపతయే వరాహుతి పూర్వకం ప్రథమాష్ట హవనం కుర్యాత్॥
హోమాంతే ప్రత్యహంకలశపూజనం బ్రహ్మణ స్తర్పణంచ కుర్యాత్॥

ఏవం ద్వితీయాది దివసేషు హోమః తదనంతరం స్విష్టకృదా ద్యుత్తర తంత్రంచ కుర్యాత్॥

స్విష్టకృదంతే ప్రాయశ్చిత్తా హుతీర్హత్వా. పూర్ణాహుతేః ప్రాక్ యంత్ర దేవతాభ్యః ఆవరణ దేవతాభ్యః నామమంత్రేణ సక్పద్భవతి. ఆజ్యేన హోమః. తతః పూర్ణాహుత్యాది వసోర్ధారాంతం కృత్వా ఉత్తర పరిషేచనా త్పాక్ బ్రహ్మజ్ఞానమితి హుతశేషం బలిం దద్యాత్॥

తతః ఉత్తర పరిషేచనాది హోమశేషం సమాప్య కలశదేవతా స్సంపూజ్య కలశోధక మార్జనాంతే గోదానాది దశదానాని కలశదానంచ దత్వా బ్రాహ్మణేభ్యో దక్షిణాం దత్వా బ్రాహ్మణా న్భోజయేత్॥ తతః అశిషో గృహీత్వా యధేచ్ఛం విహరేత్.

తరువాయి 5 వ పేజీ నుంచి హోమం ప్రారంభము

శ్రీ రస్తు

శ్రీకృష్ణ యజుర్వేద స్వాహాకార పద్ధతిని
ముద్రించుటకు 125/రు. ధనసహాయము చేసిన

దాతల నామములు

1. బ్రహ్మశ్రీ వడ్లమాని కామేశ్వరరావుగారు - తూ.గో-జిల్లా నందంపూడి జమీందారుగారు ప్రథమ భాగ ముద్రణమునకు తాత్కాలిక సహాయము రూ॥ లు. 300-
2. శ్రీ డొక్కా సుబ్బారావుగారు-వక్క.లంక-తూ॥ గో-జిల్లా ప్రథమభాగ ముద్రణమునకు తాత్కాలిక సహాయము రూ. 125-00.
3. శ్రీ నూకల సుబ్రహ్మణ్యంగారు (ఆదుర్రు) ఏ/ం నూ. న. శాస్త్రి డిప్యూటీ డైరెక్టరు ఆఫ్ అక్వోంటుస్ గోవా.
కొత్త నల్లకుంట హైదరాబాదు-44.
4. శ్రీనూకల వెంకట సోమేశ్వరరావుగారు ఏ/ం సుబ్రహ్మణ్య సోమయాజులు గారు. (ఆదుర్రు) స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాదు బ్రాంచి మేనేజరు ఆశోకనగరము హైదరాబాదు. సికింద్రాబాదు
5. శ్రీ నూకల వెంకట్రామశాస్త్రిగారు ఏ/ం కామ సోమయాజులుగారు. ఆదుర్రు. హిందీ తెలుగు పండితులు. రాజోలు తా. తూ. గో. జిల్లా
6. శ్రీ నూకల సూర్యభాస్కరం అండ్ బ్రదర్స్ ఏ/ం కీ. శే. పీరభద్రుడు గారు ఆదుర్రు. తూ. గో. జిల్లా.
7. కీ. శే. నూకల కామేశ్వరరావు అండ్ బ్రదర్స్ ఏ/ం కీ. శే. పేరయ్య సోమయాజులుగారు ఆదుర్రు తూ. గో. జిల్లా
8. కీ. శే. నూకల సూర్యనారాయణగారు ఆదుర్రు భాస్కరరావు-విశ్వేశంగారల తండ్రి పాలకొల్లు ప. గో. జిల్లా
9. నూకల నరసింహరావుగారు ఆదుర్రు-నూకల. లక్ష్మీనారాయణగారి తండ్రి స్టేటు బ్యాంకు మేనేజరు సనత్ నగరం. చిక్కడపల్లి హైదరాబాదు.
10. కీ. శే. నూకల మాణిక్యంగారు ఆదుర్రు కీ. శే. నూ. అగస్తీ శాస్త్రి గారి భార్య తూ. గో. జిల్లా రాజోలు తాలూకా
11. శ్రీ ఉపాధ్యాయుల అప్పల నరసింహంగారు తూ. గో. జి. ఆదుర్రు ఉ. లక్ష్మీనరసింహం సోదరుల తండ్రి ఇస్కండాక్కు ఆఫీసరు విజయవాడ.

12. శ్రీ ఉపాధ్యాయుల వీరేశ్వరరావుగారు (ఆదురు) S/o కీ. శే. యజ్ఞగారి కు. సూర్యనారాయణగారు స్టేటుబ్యాంకి మేనేజరు నాంపల్లి హైద్రాబాదు.
13. ఉపాధ్యాయుల విశ్వనాథంగారు ఉ. శివశంకరం శేషాద్రి కృష్ణమూర్తి సోదరుల తండ్రి (ఆదురు) నేమనూరు తూ. గో. జిల్లా సుల్తానుబజారు హైద్రాబాదు.
14. కీ. శే. ఉపాధ్యాయుల లక్ష్మీనరసింహంగారు (ఆదురు) F/o వెంకటేశ్వర శర్మ ఆండ్ బ్రదర్సు ఆశోకనగర్ హైద్రాబాదు.
15. శ్రీ గంటి రామగోపాలం నేటుగారు కోకోనట్ మర్చంట్సు పేరూరు. తూ. గో. జిల్లా.
16. శ్రీ గంటి జగన్నాథరామ శాస్త్రిగారు S/o కీ. శే. మేనేజరు వెంకట్రావు గారు పేరూరు-తూ. గో. జిల్లా క్రిష్ణా గోదావరి ప్రింటింగు ఇంక్సు-విద్యానగరం హైద్రాబాదు.
17. శ్రీ గంటి ఉమామహేశ్వరుడుగారు శ్రీ లక్ష్మజీరావుగారి పితామహులు కోకోనట్ మర్చంట్సు పేరూరు అమలాపురం తా|| తూ. గో. జిల్లా
18. కీ. శే. గంటి యజ్ఞేశ్వర సోమయాజులుగారు F/o సుబ్రహ్మణ్యంగారు ప్రొఫెసరు పాలిటెక్నిక్ కాలేజి విజయనగర్ కాలనీ హైద్రాబాదు.
19. కీ. శే. రామభట్ల రాజేశ్వరిగారు (పేరూరు) W/o సోమ శేఖరరావుగారు. ఆశోకనగరం-హైద్రాబాదు.
20. శ్రీ అనిపిండి సుబ్బారావుగారు s/o కీ. శే. నారాయణగారు (అనాతవరం) నాంపల్లి హైద్రాబాదు.
21. అనిపిండి శివరామమూర్తిగారు s/o శివరామమూర్తిగారు (అనాతవరం) జంషెడ్ పూరు, తాతానగరం.
22. శ్రీ కర్రాజగన్నాథరావుగారు ఇంజనీరు-లిగంపల్లి-హైద్రాబాదు.
23. శ్రీ కర్రా లక్ష్మీనారాయణగారు (వానపల్లి-పాశర్లపూడి లంక) ఆత్రేయ భవనము. చిక్కడపల్లి-హైద్రాబాదు.
24. శ్రీ గంటి శివరావుగారు పాశర్లపూడి లంక F/o నారాయణరావుగారు. C ఆఫీకా-జాంబియా,
25. శ్రీ పేరి సుబ్బారావుగారు s/o కీ. శే. మల్లికార్జునరావుగారు అడ్వకేటు ఆదర్శనగరం-హైద్రాబాదు.

26. శ్రీ వడ్లమాని ఉమామహేశ్వరరావుగారు s/o సత్యంగారు.
(బోడసకుర్రు)చార్లరుఅక్కొంటెంటు. బ్రాడిపేట-గుంటూరు.
27. శ్రీ శిషా కామేశ్వరరావుగారు s/o కీ. శే. ఆప్పన్నగారి కామేశ్వర
రావుగారు (బోడసకుర్రు) ఇంజనీరు చిత్తూరుజిల్లా-ఆంధ్రప్రదేశ్
28. శ్రీ మూల లక్ష్మీనరసింహంగారు-s/o కీ. శే. గౌరీపతి దీక్షితులుగారు,
అల్లవరం-అమలాపురం తా. తూ. గో జిల్లా.
29. శ్రీ మూల దత్తుడుగారు s/o కీ. శే. వెంకట దీక్షితులుగారు ఆండ్ శ్రీ
గురుమూర్తి సోమయాజులుగారు s/o కీ. శే. గౌ.దీ.గారు అల్లవరం-
తూ. గో. జిల్లా.
30. శ్రీ రామభట్ల పళ్లయ్యశాస్త్రిగారు రావిపాడు తూ. గో. జిల్లా
31. శ్రీ రాణి సన్యాసిరావుగారు నరేంద్రపురం తూ. గో జిల్లా
32. శ్రీ తటవర్తి బాస్కరరావుగారు. గవర్నమెంటు కంట్రాక్టరు,
కొత్తనల్లకుంట హైద్రాబాదు-44
33. శ్రీ అయలసోమయాజుల శ్రీరామచంద్రమూర్తిగారు ఆడిటరు-"యోగ
ఫలం" జ్యోతిష తెలుగు మాసపత్రికా సంపాదకులు. వైశ్య హస్తలు
బిర్దింగు వీరసావర్కరురోడ్డు-కాచిగూడ హైద్రాబాదు.
34. పేటి లక్ష్మీనారాయణ ప్రసాదరావుగారు ఆండ్ బ్రదర్స్ (బండార్లంక)
వివేకనగరం హైద్రాబాదు.
35. శ్రీ వరహాభట్ల లక్ష్మణమూర్తిగారు. లాండు లార్డు కాటేనికోన
తూ. గో. జిల్లా.
36. శ్రీ వరహాభట్ల నారాయణమూర్తిగారు (లాండ్ లార్డు-కాటేనికోన)
అశోకనగరం హైద్రాబాదు
37. పి. యజ్ఞనారాయణగారు-నాంపల్లి కళాభవనం హైద్రాబాదు.

N-B 125 రు. వాగ్దానముడేసి ఇంతవరకు జరు ఇవ్వని
దాతల నామములు ద్వితీయ భాగమున ముద్రింపబడును.

శ్రీ ర స్తు

శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జియ్యర్ త్రిదండి స్వామివారి

సమక్షమున

అఖిల భారత వేదవిద్వద్వరేణ్యుల సంయుక్తాభిప్రాయము

అఖిల భూమండల మండనాయమాన భారతదేశ ప్రధాన రాజధాన్యాం హస్తినాపురావరనామక దేహశీనగర్యాం రామలీలా నామక ప్రదేశే 4-4-73 ఆరభ్య 12-4-73 శ్రీరామనవమీ చంద్రింతం అస్మాభిః ప్రచాలితే అ భా. వేదవిద్వత్సమ్మేశనే ఆస్మత్ప్రమక్షం.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ వూరీ శంకరాచార్యాణాం శ్రీ మత్పరమహంసేత్యాది బిరుదాంకితానాం శ్రీ శంకరాచార్యాణాం పురితః శ్రీ కాంచీక్షేత్ర వాసినాం ప్రతివాది భయంకరేత్యాది బిరుదాంకితానాం శ్రీ ఉన్నంగరాచార్యాణాంచ సవిధే అఖిల భారత వేద విద్వద్వరేణ్యానాం పురస్తాచ్చ.

సాంగవేద విద్వన్మణి, వైయాకరణభూషణ, వేదహోమ ప్రవర్తకేత్యాది బిరుదావళి విరాజితైః శికింద్రాబాదు మున్నాలాలు సంస్కృత కళాశాలా ప్రధానాధ్యాపకైః ప్రకృత యాగ సర్వోపద్రష్టభిః శ్రీ వి. రామస్వామి శాస్త్రి మనపారిభిః చతుర్వేదహోమ విషయః తత్రాపి మంత్ర బ్రాహ్మణ సంక్తిర్జాయాః తైత్తిరీయ శాఖాయాః సంపూర్ణహోమ రూపవిషయః విశేషతః వివిధ యుక్తి శిష్టాచారాది, ప్రదర్శన పూర్వకం శ్లో॥ ఋగ్యజు స్సామవేదానా మథర్వాంగిర సామవి. దశవారం తథాహోమస్సర్పి పాసవనత్రయం. పూర్వ సేవాభవేదేషా మంత్రాణాం కర్మసిద్ధయే. ఇత్యాది బోధాయన ధర్మసూత్ర గత ప్రమాణ వాక్య ప్రదర్శన పూర్వకం ఏతత్సమ్యక్త్యనుమిత శ్రుతిమూలక ప్రామాణ్యనిరూపణ పూర్వకంచప్రతి పాదితస్సన్ ఋణత్రయ విమోచన పూర్వకః సర్వక్రతుఫలదాయక ఇత్యపిచ న్యరూపి.

సర్వస్య కృష్ణయజుర్వేదస్య తాదృశోహోమః అస్మాం వేదసభాయాం దేవసభాయాం ఉపస్థితై రఖిల భారత దేశీయ వేదవిద్వద్వరేణ్యైరైక కంఠేన హర్ష వ్యాసపూర్వకం ఉరరీకృతస్సన్ నిరణాయి.

అతః సర్వే మహాజనాః ఇతర వేదహోమవత్ కృష్ణయజుర్వేద హోమః సులభం సర్వక్రతుఫలదాయక ఇతిహేతునా ఆత్మార్థం లోకకళ్యాణార్థంచతం కృత్వా సర్వపాప పినిర్ముక్తాః శ్రీమన్నారాయణానుగ్రహపూర్వకం ఆనంత మంగళాది సర్వాభీష్ట సిద్ధిం ప్రాప్నువంత్యితి వయ మాశాస్మహే॥

ఓం

బ్రహ్మశ్రీ రేమెళ్ల సూర్యప్రకాశశాస్త్రి గారు

వేదార్థ సమాఖ్య గౌరవ విద్యాపీఠం ప్రిన్సిపాలు

2 మీమాంసా నిద్యాప్రవీణ రాజసుహేంద్రవరం. ఆంధ్రప్రదేశ్.

బ్రహ్మశ్రీ శిరోమణి నూకల సత్యనారాయణ శాస్త్రి గారిచే ప్రచురింపబోవు కృష్ణయజుర్వేద హవన పద్ధతిని సాకల్యముగా జూచితిని. వీరు దీనికి ప్రమాణములుగా వరాశరస్మృతి బోధాయన ధర్మసూత్రము మొదలగు ఆర్షగ్రంథముల నుదహరించిరి. నేను ఒకప్పుడు మన దేశములో ఈ హవన పద్ధతి ప్రాచీన సంప్రదాయములోలేనందున వైముఖ్యమును వ్యక్తపరచితిని. గాని వీరు చూపిన ప్రమాణములను సు-విమర్శ చేయగా శ్రౌత కర్మానుష్ఠానాః 2 శక్తులకును పాపనివృత్తి కాములకును సర్వకామ్యార్థ సిద్ధికొరకును ఈ హవన పద్ధతి అత్యంతము ఉపయోగ పడగలదని విశ్వసించుచున్నాను.

గాని “సమిద్భిరాజ్యైశ్చరుభిర్హోతవ్యం భక్తి భావతః

ఋగ్యజుస్సామ వేదైశ్చ పారాయణ పురస్కరం”

“వేదద్వయేన హోతవ్యం, ఇత్యాది స్మృతులయందు ‘యస్సమిధాయ ఆహుతా యోవేదేన దదాశమర్తో అగ్న్యే’ ఇత్యాది శ్రుతులయందును వేద శబ్దము వాడబడినది. ‘మంత్రబ్రాహ్మణయోర్వేదనామధేయం’ అను ఆపస్తంబ సూత్రముచే మంత్రబ్రాహ్మణ సముదాయాత్మక మయిన శబ్దరాశి వేదమని చెప్పబడుచున్నది. అయిననూ ఇచట వేదశబ్దముచే వేదాస్తర్గత మంత్రములను మాత్రమే హోమసాధనములనుగా గ్రహింపవలసియున్నది.

మంత్రములనగా “ప్రయోగ సమవేతార్థ స్మారకోమంత్రః” అను లక్షణముచే ప్రయోగకాలమందు వినియోగింపబడునవి మంత్రములు.

బ్రాహ్మణమనగా “కర్మచోధనా బ్రాహ్మణాని” అను లక్షణముచే కర్మ విధాయక వాక్యములు బ్రాహ్మణములని చెప్పబడుచున్నవి. ఈ విధివాక్య శేషములే ఆర్థవాదలని చెప్పబడుచున్నవి. నిషేధవాక్యములున్న కర్మనామధేయ వాక్యములుకూడా బ్రాహ్మణ వాక్యాంతర్యుతములే విధి వాక్యములు కర్మలను విధించి చరితార్థములగును. నిషేధ వాక్యములు నిషేధ్యములనుండి నివర్తింపజేసి చరితార్థములు, కర్మనామధేయములు తత్తత్కర్మానుష్ఠాన కాలమున సంకల్పమునకు మాత్రమే ఉపయోగపడుచున్నది. ఇందు కర్మానుష్ఠాన కాలమందు వినియోగింపబడునవి మంత్రములు మాత్రమేనని ‘స్పష్టము’, మిగిలిన భాగములు పారాయణమందుమాత్రమే వినియోగపడును. ఈవిషయము ‘మీమాంసాన్యాయ రత్నమాల’ యందు పార్థసారథి మిశ్రులు ఆధ్యయనమునకు సాక్షాత్తు ఆర్థజ్ఞానము దృష్ట ప్రయోజనమని ఆర్థజ్ఞానమునకు కర్మానుష్ఠానము ప్రయోజనమని అట్టి ఆర్థజ్ఞానము కలవారికి ఫలాతిశయము లభించగలదని చెప్పి ఆ ప్రసంగమున నిషేధవాక్యార్థ జ్ఞానము గలవారికి మాత్రమే నిషేధ్యములనుండి నివర్తించి నందులకు అనర్థనివృత్తి ఫలము. లేనివారికి అనర్థనివృత్తిలేదని పై సిద్ధాంతముననుసరించి చెప్పవలసియుండగా దానిచే నిషేధ వాక్యార్థజ్ఞానములేని వారికి నిషేధ్యములయందు ప్రవృత్తి నివృత్తులు సమానఫలముల నిచ్చునగుటచే నివృత్తియే లేకపోవునని శంకించి నిషేధవాక్యముల విషయములో మాత్రము ఆర్థజ్ఞాన పురస్కరముగా నిషేధ్యములనుండి నివర్తింప వలెనని నియమము లేదని నిషేధ వాక్యములకు పారాయణమందే ప్రయోజనమని నిర్ణయించిరి. గాన

“సమిద్భిరాజ్యైః” ఇత్యాదిస్మృతులచే వేదపారాయణ పురస్కరముగా వేదహవనము విధింపబడినది గాన పారాయణమందు మాత్రము వేదముయొక్క ఆనుపూర్వికి, వేదమందలి సర్వభాగములకు వినియోగమని, హవనకాలమందు మంత్రములకు మాత్రమే వినియోగమని నిర్ణయించుట శాస్త్రసమ్మతమని విద్వాంసులు ఆహేదింపగలరని పిశ్యనించుచున్నాను.

మరియు ఇక్కలమున శ్రౌతకర్మలననుష్ఠించుటకు తగిన అధికార సంపత్తిసంభవించుట దుర్లభమగుటచే సర్వక్రత్యనుష్ఠాన ఫలమునిచ్చు ఈహవన పద్ధతి నవలంబించి ఆస్తికులెల్లరును తరింతురుగాక.

బ్రహ్మశ్రీ తంగిరాల బాలగంగాధరశర్మగారు

ఇరగవరం, తణుకు తా॥ పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా

ఆధర్వణాచార్య-సాంగత్రివేదాచార్య, వేదార్థాభిజ్ఞ, ధర్మశాస్త్రాభిజ్ఞ, జ్యోతిషాచార్యేత్యాది బిరుదావళి విరాజితులు.

బ్రహ్మశ్రీ సూ॥ స॥ శాస్త్రీగారిచే సంకలనము చేయబడిన కృష్ణయజుర్వేద స్వాహాకారపద్ధతి సశాస్త్రీయమై అధునాతన జనోపయోగమై యున్నది. ఈ వే॥ స్వా॥ పద్ధతి కరాళమగు నీ కలికాలమందు అల్పదార్ధ్య, ధన, మేధా, నంపత్తి గల యాజ్ఞకులకు బహువయోగమై ఉత్తరోపములను పూర్తిచేయగలదు.

వేదములో కర్మకాలమందు 'మంత్రోరేవార్థస్కర్తవ్యః' అను న్యాయముచే మంత్రములు కర్మలయందు వినియోగింపబడుటచే చరితార్థములగును. అట్టి కర్మలు బహుధన, కాల, శ్రమలచే సాధ్యమగుటచే కలియుగమందు సర్వ క్రత్వసుష్టానము సాధ్యముకాదు.

అధీతవేదములకు కర్మానుష్ఠానమునందు వినియోగములేనిదే చరితార్థత లేదు. కాన సర్వ క్రత్వసుష్టాన ఫలప్రాప్తికి అధీతవేదసార్థకతకు ఈ వేద హపనము సులభోపాయమై సర్వజనానష్టాన యోగ్యమైయున్నది.

ఇట్టి వేదహపనము చేయుట ఈ గ్రంథము హస్తమందు కలవారికి కరతలామలక మగును.

కనుక బహుశోపకారకమగు నిట్టి గ్రంథ సంకలనముచేసి శ్రీ శాస్త్రీగారు వైదిక మండలికి మహోపకారము చేసిరి. వీరి కృషికి వైదికలోకము మిక్కిలి ఋణపడి యున్నది. కనుక ఈ గ్రంథమును ప్రచారము చేయుటద్వారా వైదిక లోకము ఋణవిముక్తము కాగోరుచున్నాను.

శ్రీ ప స్తు

బ్రహ్మశ్రీ లంక వెంపట రామశాస్త్రి సోమయాజులుగారు

సాంగ వేదార్థ సమాప్తి, పరివర్తన - స్తంభ విరుదాంకితులు

సేదనూరు, తూర్పు గోదావరి జిల్లా.

బ్రహ్మశ్రీ భిమిడిపాటి యశ్వేశ్వర సోమయాజులుగారు

వేదాభిప్రాయ విశారద

వక్కలంక, అమలాపురం తాలూకా తూ. గో. జిల్లా,

బ్రహ్మశ్రీ కొల్లూరి సోమశేఖరశాస్త్రిగారు

మహామహాపాఠ్యాయ సర్వతంత్ర స్వతంత్రేత్యాది

విరుదావళి విరాజితులు.

శ్రీశాస్త్రిగారల సంయుక్తాభిప్రాయము.

శ్రీ పరబ్రహ్మకేనమః

ప్రస్తుత కాలమందు శ్రౌతవిద్య నాచరించుటకు అర్హత సర్వజనులకు లేకున్నది. ఇంకొక పది సంవత్సరములు దాటిన ఈ జనము కూడా ఉండరు. అప్పుడు శ్రౌతకర్మలు నామమాత్రముగానే ఉండవచ్చును. అయినను వేదములు నిలిచి యున్నంతవరకు శ్రౌతకర్మలతో కించి న్నూనముగా సమానఫలమిచ్చు స్మారకకర్మలను మహర్షులు కొన్నిటిని కల్పించిరి. వాటిలో వేద మంత్రహోమములు వ్యాహృతిహోమములు మొదలగునవి ముఖ్యమైనది.

వీటిలో వేదహవనము పరాశరస్మృతి బోధాయన ధర్మసూత్రము వనిష్ఠ స్మృతి కర్మవిపాకము మొదలగువానిలో సంగ్రహముగా చెప్పబడియున్నది.

దీనిని విపులముగా తాత్పర్యవర్ణి ప్రాంతమునుండి తీసికొని వచ్చిన ప్రతులు చూపి బ్రహ్మశ్రీ నూకల సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారు ఒక గ్రంథరూపముగాచేసి నాకుచూపినారు. అదియెంతయో సులభముగానున్నది. ప్రతివారు దీనిని ఆచరించి తరించుటకు సులభమైన సాధనము.

'వేదై శ్చతుర్విధోతవ్యం' వేదధ్యయేన హోతవ్య 'మిత్యాది స్మృతుల యందు ఇట్లు వేదశబ్దమే వాడబడుటచేత మంత్ర బ్రాహ్మణములకు హోమము చేయవలెనని తోచుచున్నది. ఇది విపులముగా నాచే వ్రాయబడు నుపోద్ఘాతము నందు చర్చింపబడగలదు.

కాబట్టి దీనిని ముద్రించి ప్రచారములోనికి తీసుకొని రాగలందులకు ఆస్తిక మహాశయులను కోరుచున్నాను.

గో క ర్ణ ప ం డి తు లు :

1. శ్రీ భరే గణపతి శాస్త్రిగారు
2. సుబ్రహ్మణ్య శ్రోత్రిగారు గోకర్ణము.
3. శ్రోతరామ చంద్ర శర్మగారు.

పీఠిక సంయుక్తాభిప్రాయము 26-10-72.

కృష్ణ యజుర్వేద హవనములో కొందరు కేవల సంహితాంతర్గత మంత్రములచేతనే హవనమును చేయుచున్నారు. మరి కొందరు సంహిత, బ్రాహ్మణము, అరణ్యకము, లోని మంత్రములచే హోమము చేయుచున్నారు. మఱి మధ్యన వచ్చిన కేవల బ్రాహ్మణ భాగములకు ఆ యా స్థలములలో పారాణము చేయుచున్నారు. ఇండు పద్ధతులను స్మృతి సమ్మతములే.

“మంత్ర బ్రాహ్మణయోర్వేదనామధేయం” అను పంచనానుసారము వేద శబ్దముచే మంత్ర బ్రాహ్మణములు రెండును గ్రహింపవలసియున్నది. కా ఏ బ్రాహ్మణ భాగమునకు వేదత్వము మాత్రముండి మంత్రత్వము లేదో అవిద్యర్థవాదాదులతో కూడిన బ్రాహ్మణ భాగమునకు వినియోగకాలము కర్మలలోను ప్రవేశించే అర్హతలేదు.

ఏ వేద భాగమునకు మంత్రత్వము కలదో అట్టి వానికే కర్మవినియోగమును హోమమును చేయవలయును. ఇక్కడ వేదశబ్దముచే వేదాంతర్గత మంత్రములనే గ్రహింపవలెను.

బ్రాహ్మణ భాగమును కర్మలలో వినియోగింపవలెనను. విధియే లేనప్పుడు నిషేధమును గురించిన ప్రశ్నయే ఉత్పన్నము కాజాలదు.

సప్తశతి మొదలగు పురాణోక్త కర్మలు పురాణాదులలో చెప్పబడి ప్రమాణములచేత ఆచరింపబడుచున్నవి. దానిని ఉదాహరణముగా తీసికొని ప్రమాణములను ఇక్కడ మనము గ్రహింపరాదు.

“దేవాసురా స్సంయుక్తాఃసన్” అను వానిని బ్రాహ్మణ మంత్రవలనుట యుక్తముకాదు. ఆ వాక్యములకు వేదత్వమున్నను మంత్రత్వము లేద సారస్వత పాత్రక్షమముగా గాని కాండానుక్రమముగా గాని పారాయణము చే

కాండాను క్రమప్రకారముగా కేవల మంత్రములచేతనే హోమము చేసినను పురశ్చరణ సిద్ధికి లోపమురాదు.

వేద హవనముచేత సర్వక్రత్వనుష్ఠాన ఫలము సిద్ధించునని చెప్పబడి యున్నది. బ్రతుక్రమములగువీకర్మలయందును బ్రాహ్మణ భాగమునకు ప్రవేశములేదు. ఈ ఉదాహరణము చేతను కూడా బ్రాహ్మణమునకు హోమము లేదను విషయమును మనము తెలిసికొనవచ్చును.

ఉద్దేశ త్యాగ విషయములో ప్రథమ పక్షమునుగాని ద్వితీయ పక్షమును గాని గ్రహింపవచ్చును, కాని చిన్న చిన్న మంత్రములకు దేవతను తెలిసికొన జాలము అనే కారణముచేత రెండవ పక్షమును గ్రహించుట యుక్తముకాదు. మంత్రము చిన్నదే కాని పెద్దదేగాని దాని అధిష్ఠాన దేవత యొక్క పరిజ్ఞానము ఆవశ్యకము. అట్టి పరిజ్ఞానము లేనిచో చేసినహోమము శాస్త్రీయము కాదని అందరికిని తెలిసినదే.

—卐—

బ్రహ్మశ్రీ మదిగోడు దిగంబర దీక్షితులుగారు

మహారాష్ట్ర శాస్త్రులు, వేదద్వయ హోమప్రవర్తకులు,

బీదరే, కర్నాటక.

శ్రీవారి అమూల్యాభిప్రాయము.

॥ హిందీకి ఆంధ్రానువాదము ॥

బ్రహ్మశ్రీ వేదశాస్త్రసంపన్నులగు శిరోమణి నూకల సత్యనారాయణ శాస్త్రీగారి ద్వారా ప్రచురింపబడుచున్న కృష్ణయజుర్వేద స్వాహాకార పద్ధతిని మేము చూచి మిక్కిలి ఆనందించినాము.

శ్రీ॥ శే॥ మా తండ్రిగారు రమాకాంతదీక్షితుల వారిచే 16 సంవత్సరముల నుండి వేదద్వయ హవనము ప్రతి సంవత్సరము కార్తీకమాసములో చేయబడు

చుండెడిది. వారి అనంతరము నేను కూడ ప్రతిసంవత్సరము తప్పకుండగా ఋగ్వేద కృష్ణయజుర్వేద హవనములను చేయుచున్నాను.

దీనికి సంబంధించిన శాస్త్రప్రమాణ గ్రంథమును మేము గోకర్ణక్షేత్రము నుండి లిఖించి తీసికొనివచ్చియున్నాము. గోకర్ణక్షేత్రమునందు దీని ప్రచారము వంద సంవత్సరములకు పూర్వమునుండియుకలదని జనసృతి (||వాడుక||) కలదు||

కర్నూలు జిల్లా నందికొట్కూరు తాలూకా మిడుతూరు గ్రామ వ్యాస వ్యూలు కీ. శే. పత్రి సుబ్రహ్మణ్య మహాగ్నిచిద్యజ్వి గారిచే నా ప్రవర్తకముతో వేదద్వయ హవనము 20 సంవత్సరములకు పూర్వము జరిగింపబడినది.

ఈ వేదద్వయ హవనము జరుగుచున్న సమయమున గోకర్ణక్షేత్ర వాస్తవ్యులును ఋగ్వేదయజుర్వేద హవన ప్రవర్తకులునగు బ్రహ్మశ్రీ భరేగణపతి శాస్త్రిగారు కూడ ఉపస్థితులై యుండిరి.

మా మహారాష్ట్ర, కర్నాటక ప్రాంతములలో దీని ప్రచారము 50 సంవత్సరములకు పూర్వమునుండి ఉండుటను నేను ఎరుంగుదును.

శ్రీ సూకల సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారి ద్వారా లిఖింపబడిన పుస్తకము మా పుస్తకముతో సరిగా తులతూగు చున్నది. మరియు మిక్కిలి పరిశోధనా పూర్ణముగా నున్నది.

ఈ మహాకార్యము వర్ణనాతీతము. శ్రమసాధ్యము అయివున్నది.

కేవల వేద విద్వాంసులచేతను గాని, కేవల శాస్త్రవిద్వాంసుల చేతనుగాని లేదా ప్రత్యేక శ్రౌత విద్యాప్రవీణులచేతగాని ఈ కార్యము సాధింపబడ జాలదు.

ఈ మూడింటిలోను శ్రీ శాస్త్రిగారికి ప్రవేశ పరిచయములు కలిగియుండుటచే ఈ మహాకార్యము సంపూర్ణము కాగలదని ఆశించుచున్నాను.

ఈ ముద్రణ కార్యము శీఘ్రముగా పూర్తికాగలందులకు మేము సర్వదా భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాము.

శ్రీ రాజేశ్వర శాస్త్రి ద్రావిడ (హాసమనే)

శ్రీ వల్లభరామ శాలిగ్రామ సాంగవేద విద్యాలయము

రామఘాట - వారాణాసి, (కాశీ)

శ్రీవారి అమూల్యాభిప్రాయము. 29-10-72.

శ్రీ శిరోమణి నూకం సత్యనారాయణ శాస్త్రిభిః ప్రేషితా పత్రికాదృష్టా కృష్ణ చుజుర్వేద సంహితా స్వాహా కారే కేచన మంత్రపత్ బ్రాహ్మణ స్యాపిహోమం కర్తుంవాంఛంతి. అవరేతు హోమం నిషేధంతీతి సందేహే ఇద ముత్తరం భవతి.

సత్సబ్రాహ్మణ వాక్యేషు కల్పసూత్రాణి యజ్ఞాది ప్రయోగ సంపత్తయే కుతః సమాశ్రయణీయానీత్యా శంక్య కల్పసూత్రాధి కరణే సమాహితం యత్ సర్వశాఖా ప్రత్యయమేకం కర్మేత్యుక్త్వాన్ యజ్ఞాదికర్మ సర్వశాఖాః బుధ్వా అనుష్ఠేయం భవతి.

అస్మాభి రల్పజ్ఞైఃసర్వశాఖాః నజ్ఞాతుం శక్యా ఇతి ఋషిభిః సర్వ శాఖాజ్ఞైః నిర్ణీయ సూత్రాది ప్రణీతం, తద్బుద్ధైఃవాఽస్మాభిరనుష్ఠితంచే తత్ప్రఫలం అనిష్టాననుబంధి చ భవేదితి

తథాచ సూత్రదర్శన మంతరా అస్మాభిః ప్రయోగోఽనుష్ఠాతుం నశక్యః, ఏపమేన అద్యయావచ్ఛిన్నైః పరిగృహీతస్సంప్రదాయః

తదునుమిత స్మృతికః ఫలాయభవతీతి వక్తుం శక్యతే, తదభావేతు కించి త్కల్పయిత్వా నిర్ణయేకృతే తత్రఫలసాధనత్వం బలవదనిష్టాననుబంధిత్వం వా కేన జ్ఞేయం?

పురాణాదిషు కి మహ్యక్త మిత్యస్మాభిర్నజ్ఞాయతే, అతో నూతన నిర్ణయ కరణే ప్రతిభూత్వం సభయా స్వీకర్తు మసామర్థ్య మను భూయతే॥

శ్రీ ర స్తు

శ్రీ వే-బ్రహ్మశ్రీ వే. రామస్వామి ఘనపాఠీ గారి

అమూల్యాభిప్రాయము

సాంగవేద విద్యన్మణి వైయాకరణ భూషణ, మున్నాలాలు సంస్కృత
కళాశాల వ్యాకరణ పండితులు

సికిందరాబాదు, ఆంధ్రప్రదేశ్

కృష్ణయజుర్వేద బ్రాహ్మణస్యహోమః స్మృత్యను మిత శ్రుతిసిద్ధ విధా
యక వాక్య మూలకత్వా త్ప్రమాణసిద్ధః

యస్య యస్య జపో విహితః యస్య యస్య పారాయణం విహితం తస్య
తస్య హోమోదరీ దృశ్యతే.

మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మ కస్య వేదస్య వేదే “త్రిస్వా ధ్యాయం వేద మధీ
యీత” ఇత్యాది విధివాక్యైః, బోధాయన ధర్మ సూత్రాదౌ “పాఠయేయు
స్వకాన్వేదాన్” ఇత్యాది స్మృతి వాక్యైశ్చ జప్యత్వేన విధానం దరీ శృశ్యతే
తత్రైవ పారాయణాం తే తద్దశాంశ హోమః “వేదైశ్చతుర్భిర్హోతవ్యం” ఇత్యాది
బోధాయనాది స్మృతి వాక్యేషు విహితో జ్ఞాయతే, తత్ర నకేసి విప్రతి పర్యంతే
తత్ర జపః పాఠో వా కీదృశ్యస్య క్రమస్య భవతీతి ప్రశ్న జాతే సారస్వత
పాఠక్రమాను సారేణైవ పారాయణాదికం కర్తవ్య మితి వక్తవ్య మేవ సార
స్వత పాఠాదన్యథా తస్య పాఠస్య నిష్ఫలత్వస్య ప్రతిపాదిత త్వాత్” అతః
సారస్వత పాఠానుసారేణైవ పారాయణా దికం కర్తవ్య మితి ఫలతి.

అతః యాదృశ క్రమాను సారేణ పారాయణాదికం భవతి తాదృశ
క్రమాను సారేణైవ హోమో వి కర్తవ్య ఇత్యత్రన కాఽపి విప్రతిపత్తిః

తస్మాత్ “వేదై శ్చతుర్భి ర్హోతవ్యం” మిత్యాది వాక్య బలేన “పారా
యణం యథో ద్విష్టంతథాహోమో విధీయతే” ఇతి బోధాయనవచనాంతరేణచ
సర్వవేద హోమః కర్తవ్య ఇతిసిద్ధ్యేతి సారస్వత పారాంతర్గత క్రమే హోమ

కాతే కే షాంచి ద్భాగా నాం హోమః తదనంతర భావినాం కేషాం చి ద్భాగా నా మహోమ ఇత్యుక్తే అర్థ జరతీయ న్యాయ ఏవ ఆపద్యేత.

అతః మంత్ర బ్రాహ్మణ సంకీర్ణస్య తైత్తిరీయ వేదస్య అవిచ్ఛిన్న తయా క్రమశః సంభవాను సారం తత్తద్వి భాగక్రమేణ హోమః కర్తవ్య ఏవేతి సిద్ధ్యతి”

అత్రప్ర స్థవ్యః ఏకో అంశో వర్తతే । ఇషేత్వే త్యాది యజుషాం కామ్య కర్మసు హోమః కర్తవ్య ఇతి కేన వాక్యేన జ్ఞాః యతే. ?

తత్ర సమాధాత్రా “వేదైశ్చ తుర్భిర్హో తవ్యం” “ఋగ్యజు స్సామ వేదానా మథర్వాంగిరసా మపి” దశవారంతభాహోమ స్సర్పి షాసవనత్రయం । ఘోర్వ సేవాభవే దేషా మంత్రాణాం కర్మ సిద్ధయే.”

ఇత్యాది బోధాయనాది ధర్మసూత్ర వచనైః స్పష్టం జ్ఞాయతే.

ఇతి వక్తవ్య మేవ స్యాత్ ।

తథాసతి సర్వజ్ఞానాం బోధాయనాదీనాం “ఇషే త్వే త్యాది మంత్రా ణా మేవ హోమః ఇష్టశ్చేత్ “వాయవ్యగ్ం శ్వేత మాలభేత” ఇత్యాది బ్రాహ్మణ రూపాణాం యజుషాం హోమ శ్చ అనిష్టశ్చేత్తదా.

తద్వాక్యోపసంహారే అన్యత్ర వా బ్రాహ్మణహోమః తై ర్బోధాయ నాదిభి ర్నిషిద్ధ ఏవ భవేత్ । తథా బ్రాహ్మణహోమ నిషేధోన కుత్రా పి దృశ్యతే.

యావత్పర్యంతం “వేదైశ్చ తుర్భి ర్హో తవ్యం” ఇత్యాది మంత్ర బ్రాహ్మ ణాత్మక వేదహోమ విధి వాక్యవత్ బ్రాహ్మణ హోమ నిషేధ వాక్యం నోప లభ్యతే తావత్పర్యంతం బ్రాహ్మణస్యాపిహోమః ఉత్సర్గ తయా అంగీ కార్యఏవ—

తదంగీ కారేణ అస్మాకం వా అన్యస్య వా కా వా హానిః?

నను సంహితాహోమ ఇత్యేవ ఖలుప్రసిద్ధః—అశ్వేదే ఋగ్వేదే బ్రాహ్మణం వినా ఋక్సంహితామాత్రస్య హోమం కుర్వాణానాం వైదికానాం సంప్రదాయః దృశ్యతే, అతః సంహితా మాత్ర స్త్రైవహోమః కార్య ఇతిచేన్న

2. కారణాంతరాద్వా బ్రాహ్మణాః ధ్యాయనాః భావా ద్వా తేవైదికాః
బ్రాహ్మణ హోమం న కుర్వం తీ త్యుక్తిస్సంగచ్ఛతే ఖలు.

కించ సంహితా మాత్రస్య హోమే ఫల మన్యత్ । యావద్వేదహోమే
ఫలం విశిష్ట మితి తత్ర తత్ర ప్రతిపాదితం వర్తతే।

కించ సంహితా హోమ ఇత్యస్య కేవలం సంహితా మాత్ర మితి తస్య
నాఽర్థః । కింతు తస్య సంహితా బ్రాహ్మణ మారణ్యాక మిత్యర్థః।. అయ
మేవార్థః మనుస్మృతౌ। 11 అధ్యాయే 262 శ్లోకే.

“ఋక్సంహితాం త్రిరశ్యస్య యజుషాం వా సమాహితః।

సామూం వా సరహస్యానాం సర్వపాపైః ప్రక్షుచ్యతే”

అస్య శ్లోకస్య కుల్లూకభట్ట వ్యాఖ్యానాం “ఋక్సంహితాం మంత్ర
బ్రాహ్మణా త్మికాం నతు మంత్రాత్మికాం। అనంతరం వేదే త్రివృత్తి ఇతి ప్రత్యవ
మర్శాత్। యజుషాం వా మంత్రబ్రాహ్మణాఽఽ త్మికాం సంహితాం” ఇత్యాది
వ్యాఖ్యాతం

అతః। మంత్ర బ్రాహ్మణా త్మికస్య వేదస్య సర్వస్యాఽపి హోమః సార
స్వత పాఠక్రమేణ కర్తవ్య ఇతి సిద్ధ్యతి.

సారస్వత పాఠక్రమేణ పారాయణం కృత్వా కాండాను క్రమేణ హోమే
కృతేనతి భిన్నక్రమా పత్యా జప్య క్రమేణ హోమాభావాత్ పురశ్చరణ నిర్దిర్న
భవతి.

అతఏవ బోధాయస్య “పూర్వసేవా భవే దేషా మంత్రాణాం కర్మ
సిద్ధయే ।” ఇతి పూర్వసేవా పురశ్చరణ మితి యావత్”

ఇతి వచనం సంగచ్ఛతే అపిచ వేదస్య అర్థవర్ణనం వినియోగక్రమః పంచ
విధః, తత్ శాంతిక. భౌతిక, వైద్యక, నాక్షత్ర, వైతానిక నామాత్మకం కల్ప
పంచకం, ఏతేపంచకల్పాః తౌశిక సూత్రాదౌ ప్రతిపాదితావర్తంతే । అతఏవ
విద్యారణ్య స్వామిభిః ఏకత్ర ఉపోద్ఘాతే వైతానిక కల్పానుసారేణ వ్యాఖ్యా
యతే । ఇత్యభ్యధాయి, అతః కామ్య కర్మాణితు శాంతిక పౌష్టిక కల్పాను
సారేణ క్రియంతే.

యద్యపి అగిష్టోమాదీనాం విధాయక వాక్యాని ఉపలభ్యమాన వేదేషు ఉపలభ్యంతాం నామ.

అత ఏవకేషామపి తత్రన విప్రతి వత్తిః వేదానాం సర్వేషాం ఇదానీ మను పలభ్యమానత్వాత్ భిలేషు సత్సు. యాని సంధ్యావందనాదీని యాని కామ్యకర్మాణితేషాం ప్రత్యక్షతయా అనుపలభ్యమానత్వాత్ విశ్వామిత్ర వసిష్ఠాది కల్పరూపస్మృతిభిః సంధ్యావందనాది నిత్య కామ్య కర్మణాం విధీయ మానత్వా. త్తాని ఆనుష్ఠీయంత ఏవ వైదికై ర్విజవరైః.

అత ఏవ శాంతిక పౌష్టికాది రూపస్మృతీనాం సప్తశత్యాదీనాంచ కథం ప్రామాణ్య మిత్రత్య శ్రుతిమూలకత్వేన ప్రామాణ్యమితి వక్తవ్యత్వాత్, శాంతిక పౌష్టిక రూపాణాం సప్తశత్యాది కల్పానాం అర్థవాదాత్మకానాం హోమే ప్రామాణ్యం వక్తుం సంగచ్ఛతే.

ఏతేన అర్థవాదాత్మకస్య బ్రాహ్మణ రూపస్య సప్తశత్యాదేః తత్తత్కర్తృః హోమస్య విహితత్వాత్, ఏతత్కల్పరూప స్మృతిభిః అనుమిత శ్రుతి మూలక ప్రామాణ్యే ర్వేదే గత అర్థవాదరూప వాక్యైర్బ్రాహ్మణై ర్హోమః కర్తవ్య ఇత్యపి విధాయకం వాక్యం అనుమిత మేవ తత్ అస్మత్తైత్తిరీయ వేదాంతర్గత బ్రాహ్మణస్యాపి హోమే ప్రమాణం భవతు మర్హతి, అతః కామ్య కల్పానాం శ్రుతి మూలకత్వా త్ప్రామాణ్యాంగీకారేణ వేదే బ్రాహ్మణవాక్య స్యహోమ విధాయక వాక్యాభావేకల్పేషు అర్థవాదవాక్యానాం రామాయణా దీనాం హోమ విధానస్య అసంగతత్వాత్, కల్పే విహిత అర్థవాద వాక్యహోమః అనుమిత స్మృతీసిద్ధవాక్యమూలకత్వేన సదాచారః శ్రుత్యనుమిత శ్రుతి సిద్ధవాక్య మూలక మంగళవత్ప్రమాణసిద్ధ ఇతిసిద్ధ్యతి,

యద్యపి మంత్రత్వంనామ అంతతః పూర్వమీమాంసాయాం మంత్రత్వ ప్రకారక అభియుక్త ప్రసిద్ధి విషయత్వమితి సిద్ధాంతితం తత్, శాంతి కల్ప స్మృత్యను సారేణ బ్రాహ్మణస్య అభియుక్త ప్రసిద్ధ మంత్రత్వస్య అంగీకారే

సర్వం సుపన్న మేవ భవతి. అతఃతైత్తిరీయబ్రాహ్మణస్యాపి హోమః కర్తవ్య ఏవేతి సిద్ధః

ఇతిశమ్...

వే. రామ స్వామి

సలక్షణ ఘనపాఠీ

శ్రీ దేవ్యే నమః

కృష్ణయజుర్వేద స్వాహాకార పద్ధతిః

గణపతి ప్రార్థనా

మః గణానాం త్వా గణపతిగృహవామసే
కవిం కవీనా ముపమశ్రవస్తమం,
జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత
ఆన శ్శృణ్వ న్నూతిభి స్సీద సాదనం॥

సరస్వతీ ప్రార్థనా

మః ఆనోదివోబృహతః పర్వతా
దా సరస్వతీ యజతా లలగంతు యజ్ఞం।
హవగ దేవీ జుజుషాణా మృతాచీ
శగ్మా న్నో వాచ ముశతీ శృణోతు॥

గురుపరంపరా ప్రార్థనా

శ్లో॥ నారాయణ సమారంభాం శంకరాచార్య మధ్యమాం।
అస్మ దాచార్య పర్యంతాం వందే గురు పరం పరాం॥

బ్రహ్మ ప్రార్థనా

శ్లో॥ యస్య నిశ్వసితం వేదా యో వేదేభ్యో లఖిలం జగత్।
నిర్మమే త మహం వందే విద్యాతీర్థ మహేశ్వరం।

గురు ప్రార్థనా

శ్లో॥ అజ్ఞాన తిమిరా లంఘ్య జ్ఞానాంజన శలాకయా ।
త త్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః॥

మహర్షి ప్రార్థనా

శ్లో॥ నమ ఋషిభ్యో మంత్రకృద్యోమంత్ర పతిభ్యః॥

ముని ప్రార్థనా

శ్లో॥ నమోగంగాయమునయోర్మధ్యే యే వసంతి తే మే ప్రసన్నా
లలత్మాన శ్చిరం జీవితం వర్ధయంతి నమో గంగా యమునయో
ర్మునిభ్య శ్చ నమో నమో గంగాయమునయో ర్మునిభ్య శ్చ
నమః॥

వేదవి ద్రాహ్మణ ప్రార్థనా

శ్లో॥ యావత్తి ర్వై దేవతా స్తా స్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి
తస్మా ద్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్యో దివేదివే నమస్కుర్యా న్నా
లలశ్శీలం కీర్తయే దేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతిః ।

స్వాధ్యాయ ప్రశంసా

శ్లో॥ అపహత పాపా స్వాధ్యాయో దేవ పవిత్రం వా ఏతత్॥

పూజ్యపాద విత్ప స్మృతిః

శ్లో॥ శ్రీమత్కృష్ణ యజుర్వేద స్వాహాకార ప్రవ ర్తకః ।
సత్యనారాయణ శ్శాస్త్రీ పుత్రో వేంకట యజ్విసః ।
తేన కృష్ణ యజుర్వేద స్వాహాకారశ్చ పద్ధతిః ।
సంశోధితా సంకలితా ముద్రితా విదుషాం ముదే॥

జరసి జన్మభూమి స్మృతిః

శ్లో॥ గోదావరీ మండలమధ్యవర్తి స్వర్లోకతుల్యోభువి “కోనసీమా”
తదంత “రాజదుర్తి” పురే జనిత్వావసామ్యహం భాగ్యపురే
స్వగేహే
కృష్ణయజుర్వేద హోమప్రతిపాదకాని
కానిచి ధర్మశాస్త్ర వచనాని.

బోధాయన ధర్మసూత్రే చతుర్థ ప్రశ్నే
అష్టమ ఖండికాయాం షోడశతమ శ్లోకః।

శ్లో॥ ఋగ్యజుస్సామ వేదానా మథర్వాంగిరసా మపి.
దశవారం తథా హోమ స్సర్పిషా సవనత్రయం।
పూర్వసేవా భవే దేషా మంత్రాణాం కర్మసిద్ధయే।

వృద్ధపరాశర స్మృతౌ

ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణే ద్వితీయాఽధ్యాయే

శ్లో॥ పాఠయేము స్వరా న్వేదాన్ ఋగ్వేద ప్రభృతీ న్మనైః।
దశాంశేన తతో హోమః గ్రహశాంతి పురస్సరః।
మధ్యకుండే విధాతవ్యో గృతాకైః సిల ప్రీహిభిః।
గార్గ్యః సమిద్భి రాజ్యై శ్చరభి ర్హోతవ్యం భక్తి భావనః।
ఋగ్యజుస్సామ వేదై శ్చ పారాయణ పురస్సరం।

స్మృతీసార సమచ్ఛయే పరిష్కః

వేదధ్వయేన హోతవ్యం ప్రథమాంశ్చక మాదితః।
త్రమా ద్దీక్షా పంచదశ దివసేష్యేవ శత్యతే।

బృహదాశ్వాలాచుసః

యో జపే ద్వాదశాంశ్చ తా దూర్ధ్వం తు సంహితాం।
సకృ జ్జహోతి చాంజ్యేన తయో శ్చాపి ఫలం సమం।

బోధాయనధర్మ సూత్రే

శ్లో॥ వేదానాం త్రితయం వా ఽపి వేద ద్వయ మథా ఽపి వా ।
 స్వ వేద మేక మేవాపి పారాయణ విధౌస్మృతం ।
 పారాయణం యథోద్దిష్టం తథా హోమో విధేయతే ॥
 ఆజ్యం ద్రవ్య మనాదేశే జుహోతిష విధీయతే ।
 సర్వపాప వినాశాయ శీలై స్సర్వత్రహణాయతే ।

బృహదాశ్వ లాయన స్మృతౌ ।

శ్లో॥ నాదికారీ తు దీక్షయాం కృతే పక్ష స్త్వయం మతః ।
 శ్రౌతౌఽగ్నిర్ఽపి స్మార్తాఽగ్నౌ ప్రాయశ్చిత్తా ఽహుతీర్హునేత్ ।
 సంహితా గణ కూష్మాండ పావమాన్యాఽదిభి ర్ద్విజః ।
 స్మార్తాభావేతు కృత్వాఽగ్నిం కుర్యా దుత్తపనాఽగ్నినా ॥ ఇత్యాది

ఆథ సంకల్పః

ఉదగయన ఆపూర్ణ మాణవక్షే పుణ్యే నక్షత్రే యజమానః
 పత్న్యా సహ ప్రాణా నాయమ్య గణపతి పూజాం పుణ్యాహ వాచనం
 వేదహవన సంకల్పం ఋత్విగ్వరణం మధుపర్క పూజనం నాందీ
 దేవతా ఽహ్వానం శాలాప్రవేశనం కుండ మంటప సంస్కారం వాస్తు
 పూజనం నవగ్రహ స్థాపనం ఆగ్ని ప్రతిష్ఠాం సర్వతో భద్రమండలే
 బ్రహ్మ యంత్ర స్థాపనం ప్రాణప్రతిష్ఠాం కల్పోక్త ప్రకారేణ షోడశోప
 చార పూజాం చ కృత్వా జప పారాయణా దీని పూర్వ లిఖిత ప్రకారేణ
 కుర్యాత్ ॥

ఆథ హోమా లెరంభః

తతః స్థండిరోల్లేఖనాది ఆజ్యభాగాంతే ఆజ్యేన అగ్నేయే స్వాహే త్యారభ్య
 అనుమత్యైస్వాహే త్యంతం బోధాయనసూతోక్తప్రకారేణ హుత్వా
 దవ్యత్యాగ పూర్వకోహోమారంభఃకార్యః । యథా.

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా

హోమ పద్ధతిః।

ప్రథమ కాండే ప్రథమ ప్రశ్న ప్రథమోఽనువాకః

ఇషేత్వేత్యాది త్రయోదశానువాకస్త పంచదశోత్తర ద్విశత మంత్రాణాం
ప్రజాప్రపతిః కాండర్షిః యజురాది సానా ఛందాసీ, మంత్రలింగోక్తా
దేవతాః। కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖాహోమే వినియోగః

1. ఓం ఇషేత్వా స్వాహా
2. ఊర్జేత్వా స్వాహా
3. వాయవస్థో పాయవస్త స్వాహా
4. దేవోవ స్సవితా ప్రార్పయతు = కర్మణే స్వాహా
5. అప్యాయధ్వ మఘ్నియా - మాఽఘశగ్స స్వాహా
6. రుద్రస్య హేతిః పరివో వృణక్తు స్వాహా
7. ధ్రువా అస్మి న్గోపతౌ స్యాత బహ్వా స్వాహా
8. యజమానస్య పశూ న్సాహి స్వాహా

అస్య అనువాకస్య వినియోగ సంగ్రహః।

శ్లో॥ ఇషేశాఖాం భినత్యుజ్జే మార్ది వాయేతి పత్సకాన్।
ఉపాకృత్యాఽథదేవోగాః ప్రస్థాప్యోఽఽపేతిగా స్పృశేత్॥
రుద్రస్యే త్యభిమంత్ర్యాఽథ ధ్రువేతి గృహ మా వ్రజేత్।
యజేతి శాఖోపగూహ ఇత్యుజ్జే పనువారగాః॥

(బోధాయనమతేనాఽస్మిన్మంత్రాస్స పైవ పర్జితాః।

ఇషేత్వోర్జేత్వేతి తేషామోక్తమంత్ర ఉదీతః.)

ప్రతాపనారసింహో కృష్ణయజుర్వేదినాం

ఋషి చ్చందో దైవతాఽది సయ మోనాఽస్తితి నిరూపితం,

శ్లో॥ నై వ బ్రూయా దృషిశ్చందః శ్రౌతే స్మార్తే చ కర్మణి।
మంత్రాఽఽదౌ ప్రణవస్తప్స్వ దేవస్వామి మతేనతు॥

అథ ధివీతీయోఽనువాకః।

1. ఓం యజ్ఞస్య ఘోష దసి స్వాహా
2. ప్రత్యుష్టగ్ రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయ స్వాహా
3. ప్రేయ మగా ద్ధిషణా బర్హి రచ్చ=రాసదే స్వాహా
4. దేవానాం పరిషూత మసి వర్షవృద్ధ మసి స్వాహా
5. దేవ బర్హి ర్మాత్వా న్వ జ్ఞాతిర్య క్నాస్వాహా
6. పర్వతే రాధ్యాసగ్ స్వాహా
7. అచ్ఛేత్తా తే మారిషగ్ స్వాహా
8. దేవబర్హి శ్శతవల్శం విరోహా స్వాహా
9. సహస్రవల్శా వివయగ్ రుహేమ స్వాహా
10. శృధివ్యా స్సంప్రచః పాహీస్వాహా
11. సుసంభృతా త్వా సంభరామి స్వాహా
12. అదిత్యై రాస్నాసి స్వాహా
13. ఇంద్రాణ్యై సన్నహనగ్ స్వాహా
14. పూషా తే గ్రంధిం గ్రథ్నాతు స్వాహా
15. సతే మాస్థా త్నాస్వాహా
16. ఇంద్రస్య త్వా బాహుభ్యా ముద్యభ్యే స్వాహా
17. బృహస్పతే రూద్ధ్వా హరామి స్వాహా
18. ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
19. దేవం గమమసి స్వాహా

8 + 19 = 27 మంత్రాః.

అన్య వినియోగ సంగ్రహః।

శ్లో॥ యజ్ఞస్యే త్యగ్నిమామంత్ర్య ప్రత్యుదాత్రస్య తాపనం। ప్రేయం జపతి
దేవానాం దర్శనీమా ధ ముష్టితః। దేవేతి దర్శాన్సయమ్య వర్ష సంస్థాప్య
దాత్రకం। ఆచ్ఛే చింద్యా ద్దేవ మూలం స్పృశే త్స్వంచ సహేత్యతః। పృథి
ప్యపర్యవస్థాప్యేదిత్యైర్జ్వ రజ్జుం ప్రసారయేత్। సుసంభృద్దర్శా సన్ధార్యా
ఇంద్రాణ్యాఇతిబంధనం। పూషా గ్రంధిస్సతే గూహ ఇంద్రో ద్యమ్య
బృస్సతే॥ మూర్ధ్నాధాయోర్వం చోద్ధృత స్థాపయేద్దేవమిత్యతః। అనువాకేద్వి
తేయేస్మిన్నుక్తా ఏకోన వింశతిః।

అథ తృతీమోఽను వాకః.

1. ఓం శుంధధ్వం దై వ్యాయ కర్మణే దేవయజ్ఞాయై స్వాహా
2. మాతరిశ్వనో ఘర్మోసి = దృగ్ హస్వ మాహ్వా స్వాహా
3. వసూనాం పవిత్ర మసి = సహస్ర ధారగ్ స్వాహా
4. హుతస్తోకో హుతోద్రుఘో = ద్వావాపృథివీ భ్యాగ్ స్వాహా
5. సా విశ్వాయు స్వాహా
6. సా విశ్వవ్యచా స్వాహా
7. సా విశ్వకర్మా స్వాహా
8. సంపృచ్యధ్వ మృతావరీ = ధనస్య సాతయే స్వాహా
9. సోమేన త్వాఽఽతన చీమింద్రాయ ధధి స్వాహా
10. విష్ణో హవ్యగ్ రక్షస్వ స్వాహా

27 + 10 = 37 మంత్రాః

అన్యవినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ శుంధ సాన్నాయ్య పాత్రాణి ప్రోక్ష్యమాతే తి కుంభికాం। సంస్థా
ప్యైగ్నోవసూ శాఖా పవిత్రం తత్ర నిక్షిపేత్। హుత బిందూ

నేతి గాళ్చ దుగ్ధాస్త్రో భిమంత్రయేత్ | సంప్ర సంజాశనం షిప్వై
సోమేదధ్నాః త నక్తి వా | విష్ణో నధో దధా త్యన్మిం స్తుతీయే
దశవర్ణితాః |

అథ చతుర్థోఽను వాకః |

1. ఓం కర్మణే వాం దేవేభ్య శ్శకేయగ్ స్వాహా
2. వేషాయ త్వా స్వాహా
3. ప్రత్యుష్టగ్ రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయ స్వాహా
4. ధూ రసి ధూర్వ ధూర్వంతం = వయం ధూర్వామ స్వాహా
5. త్వం దేవానా మసి = దేవహూతమగ్ స్వాహా
6. అహూత మసి హవిర్ధానం దృగ్ హస్వ మాహ్వ స్వాహా
7. మిత్రస్య త్వా చక్షుషా = మాత్వాహిగ్ సిషగ్ స్వాహా
8. ఉరువాతాయ స్వాహా
9. దేవస్యత్వా సవితుః = అగ్నయే జుష్టం నిర్వపామి స్వాహా
10. దేవస్య త్వాసవితుః = మగ్నీషోమాభ్యాంజుష్టం నిర్వపామి స్వాహా
11. ఇదం దేవానాగ్ స్వాహా
12. ఇద మున స్సహ స్వాహా
13. స్పృత్యై త్వా నారాత్యై స్వాహా
14. సువ రభి విభేషగ్ స్వాహా
15. వై శ్వానరం జ్యోతి స్వాహా
16. దృగ్ హంతాం దుర్యా ద్యావా పృథివ్యో స్వాహా
17. ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
18. అదిత్యా స్త్రిష్వపన్థే సాదయామి స్వాహా
19. అగ్నే హవ్యగ్ రక్షస్వ స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః.

శ్లో కర్మణో హస్తయోశ్చుద్ధిః వేషా శూర్ప ప్రతిగ్రహః। ప్రత్యుష్ట
సంతప్య ధూ స్పృశేచ్ఛకటే ధురం. త్వ మీషాం సంస్పృశే ద్రహు శః
త్వధిరోహతి ఉర్వం త్వర్ధి మపచ్ఛాద్య మిర్రేతిహవి రీక్షతే దేవేతి నిర
దగ్ని త్యపిపూర్వానుషంజనాత్। ఇదం నిరుప్తం తచ్ఛేషా త్వస్పృశే స్సా
భిమంత్రణం। సువ ర్విహారం వీక్ష్యాథ వై శ్వా పూర్వాగ్ని వీక్షణం। ద్రు
వరుహ్యోరు గచ్ఛే దది భూమా హి సాదయేత్ అగ్నేభిమంత్రణం మ
ఉక్తా ఏకోనవింశతిః।

అథ పంచమోఽను వాకః।

1. ఓం దేవో వ సవితో త్పనాతు స్వాహా
2. అచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ స్వాహా
3. వసో సూర్యస్య రశ్మిభి స్స్వాహా
4. అపో దేవీ రగ్రేపువో = ప్రోక్షితా స్థ స్వాహా
5. దేవస్య త్వా సవితుః = మగ్నయే వో జుష్టం
ప్రోక్ష మ్యగ్నిపో మాభ్యాం వో జుష్టం ప్రోక్షామి స్వాహా
6. శుంధధ్వం దై వ్యాయ - దేవయజ్ఞాయై స్వాహా
7. అవధూతగ్ రక్షో = అరాతయ స్వాహా
8. అదిత్యా స్త్వ గసి ప్రతిత్వా పృథివీ వేత్తు స్వాహా
9. అధిషవణ మసి = స్త్వ గ్వేత్తు స్వాహా
10. అగ్నే స్తనూ రసి = గృహ్ణామి స్వాహా
11. అద్రి రసి వానస్పత్య = సుశమిశ మిష్య స్వాహా
12. ఇష మా వదోర్జ్జ = సంఘాతం జేష్మ స్వాహా
13. వర్ష వృద్ధ మసి స్వాహా
14. ప్రతి త్వా వర్షవృద్ధం వేత్తు స్వాహా

15. పరాపూతగ్ రక్షః = అరాతయ స్వాహా
 16. రక్షసాం భాగో అసి స్వాహా
 17. వాయు ర్వో వివినక్తు స్వాహా
 18. దేవో వ స్సవితా హిరణ్యపాణిః ప్రతిగృహ్ణాతు స్వాహా
 $56 + 18 = 74$ మంత్రాః.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః।

శ్లో॥ దేవో వ ఉత్పనా త్యంశై స్త్రిభి రాపోఽను మంత్రయేత్।
 అగ్నయే లగ్నీ హవిః ప్రోక్ష్య కుంధో క్షే ద్యాగపాత్రకం। అవ
 చర్మోత్కరే ధుత్వా హ్యాదిత్యా శ్చర్మ సంస్తృతిః అధ్యులూఖల
 మాదధ్యాద గ్నై స్తత్రహవిః క్షిపేత్। అద్రి ర్ముసల మాధత్త
 ఇషం దృషది వాపనం। వర్ష కూర్ప ముపోహ్యోత్ర ప్రతిత్వా
 హవి రుద్వపేత్। పరా వ్రీహీ స్పరాపూయ రక్షసా మితి
 చర్మణః। అథ స్తుషం కపాలేన క్షిపే ద్వాయు వివిచ్యతే। దేవః
 క్షిపే ద్ధవిః పాత్ర్యాం మంత్రా స్సప్తదశేరితాః। (ఆప స్తంబ
 మతేనా త్ర మంత్రా అష్టాదశేరితాః॥)

అథ వష్టోఽను వాకః

1. ఓం అవధూతగ్ రక్షోఽవ ధూతా అరాతయ స్వాహా
2. అదిత్యా స్త్వ గసి ప్రతిత్వా పృథివీ వేత్తు స్వాహా
3. దివస్కంభనిరసి ప్రతి త్వాదిత్యా స్త్వ గ్వేత్తు స్వాహా
4. దిషణా అసి పర్వత్యా ప్రతిత్వా దివస్కంభ నిర్వేత్తు స్వాహా
5. దిషణా అసి పార్వతేయీ ప్రతిత్వా పర్వతిర్వేత్తు స్వాహా
6. దేవస్య త్వాసవితుః = హస్తాభ్యా మగ్నయే జుష్ట మధివపామి
 ధాన్యమసిని ధినుహి దేవాన్స్వాహా

7. ప్రాణాయ త్వా స్వాహా
8. అపానాయ త్వా స్వాహా
9. వ్యానాయ త్వా స్వాహా
10. దీర్ఘా మను ప్రసీతి మాయుషేథాగ్ స్వాహా
11. దేవో వస్స వితా హిరణ్య పాణిః ప్రతి గృహాతు స్వాహా

74 + 11 = 85 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అవేతి పూర్వవ త్తత్ర శమ్యాం స్థాపయతే దివః। ధిషణాద్వే
తథాశ్శానౌ దేవే త్యధి వపే ధ్ధవిః। ప్రాణాయేతి త్రిభిః
పిష్ట్యా దీర్ఘే త్యంత ఉపోహతి। దేవో ఽజినే స్కందయేత
ప్రోక్తా ఏకాదశ త్విహ॥

అథ సప్తయోజను వాకః.

1. ఓం ధృష్టి రసి బ్రహ్మ యచ్ఛ స్వాహా
2. అపా శ్శేన్న శ్శి మా మాదం జహి స్వాహా
3. నిష్క్రూ వ్యాదగ్ నేధ స్వాహా
4. ఆ దేవ యజం వహ స్వాహా
5. నిర్దగ్ధగ్ రక్షో నిర్దగ్ధా అరాతయ స్వాహా
6. ధ్రువ మసి పృథివీం = పర్యూహ స్వాహా
7. ధర్తృ మస్యంత రిక్షం = పర్యూహ స్వాహా
8. ధరుణ మసి దివం = పర్యూహ స్వాహా
9. ధర్మా ఆసి దిశో = పర్యూహ స్వాహా
10. చితస్థ ప్రజా మన్తైః పర్యూహ స్వాహా
11. భృగూణా మంగిరసాం తపసా తప్యధ్ధగ్ స్వాహా
12. యాని షుర్మే = విముంచతాగ్ స్వాహా

85 + 12 = 97 మంత్రాః.

శ్లో॥ దృష్టి రాదాయో పవేష మపాం గారానియోజయేత్. నిష్కా-
 ౭పసారయే దేక మాదేవా ౭స్యం తు శేషయేత్. ధృవం కపాల
 మాధాయ నిర్దాంగారం తపోపరి॥ ధర్త్రం ద్వితీయం ధరుణం
 తృతీయం ధర్మ సప్తమం। చిత్తోష్టమం భృగూ తేషు సర్వే
 స్వంగార రోపణం। యాని స్వకాలే సంప్రాప్తే కపాలాని
 విముంచతి॥ అనువాకే సప్తమే ౭స్మిన్ ఉక్తా ద్వాదశ
 మంత్రకాః ॥

అథ అష్టమోను వాకః

1. ఓం దేవస్య త్వా = భ్యా మగ్నయే జుష్టగ్ సంవపామి స్వాహా
2. సమాపో అద్భిః = పృజ్యధ్వగ్ స్వాహా
3. అద్భ్యః పరి = పృచ్యధ్వగ్ స్వాహా
4. జనయత్యై త్వా సంయామి స్వాహా
5. అగ్నయే త్వా స్వాహా
6. అగ్నిపోమాభ్యాం త్వా స్వాహా
7. మఖస్య శిరోసి స్వాహా
8. ఘర్మోసి విశ్వాయు స్వాహా
9. ఉరుప్రథ = ప్రథతాగ్ స్వాహా
10. త్వచం గృష్టీష్వ స్వాహా
11. అంతరితగ్ = అరాతయ స్వాహా
12. దేవ స్త్వా సవితా శ్రవయతు = నాకే స్వాహా
13. అగ్ని స్తే తనువం = రక్షస్వ స్వాహా
14. సంబ్రహ్మణా పృచ్యస్వ స్వాహా

15. ఏకతాయ స్వాహా

16. ద్వితాయ స్వాహా

17. త్రితాయ స్వాహా

97 + 17 = 114 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంవపామి హవి ర్వాపస్సనూ తత్ర జలం క్షిపేత్. అద్భ్య
స్సంప్లావ్య త త్తాభి ర్జ్వన సంయా త్యశేషతః। అగ్నా ఓగ్ని
నిర్దిశే ద్భాగౌమఖి పిండం కరోతి హి. ఘర్మః. కపాలే నిక్షిప్య
ప్రథయే దురు మంత్రతః। త్వచం శ్లక్షణకరో త్యద్భి రంత
పర్యగ్నయే కృతిః. శ్రవయ త్యుల్మకై ర్దేవో హ్యగ్నిస్తే
జ్వాల్యతే కుశైః. సం వేదేన చ సాంగారా భస్మనా ఓచ్ఛాదయే
ద్ధవిః। ఏకాఽంతర్వేది రేభాసు జ్ఞానంనినయే త్త్రిభిః. అనువాకే
ఓష్ఠమే సప్తదశ మంత్రాః ప్రకీర్తితాః॥

అథనవమో అనువాకః

1. ఓం దేవస్య త్వా సవితుః - భ్యా మాదదే స్వాహా
2. ఇంద్రస్య బాహు రసి - తిగ్మతేజా స్వాహా
3. పృథివి దేవయజన్యో హిగ్సిషగ్ స్వాహా
4. అపహతో రరుః పృథివ్యై స్వాహా
5. వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానగ్ స్వాహా
6. వర్షతు తే ద్యౌ స్వాహా
7. బధాన దేవ - మామౌ క్నా స్వాహా
8. అపహతో రరుః దేవయజన్యై స్వాహా
9. వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానగ్ స్వాహా

10. వర్షతు తే ద్యౌ స్వాహా
11. బధాన దేవ = మామౌ క్వాహా
12. అపహతో రరుః = అదేవయజన స్వాహా
13. వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానగ్న్ స్వాహా
14. వర్షతు తే ద్యౌ స్వాహా
15. బధాన దేవ = మామౌ క్వాహా
16. అరరు స్తే దివం మాస్కా న్వాహా
17. వసవ స్త్వా పరి = గాయత్రేణ ఛందసా స్వాహా
18. రుద్రా స్త్వా = త్రైష్ఠుభేన ఛందసా స్వాహా
19. ఆదిత్యాస్త్వా = జాగతేన ఛందసా స్వాహా
20. దేవస్యసవి తుస్సవే = వేధస స్వాహా
21. ఋతమసి స్వాహా
22. ఋత సదనమసి స్వాహా
23. ఋత శ్రీరసి స్వాహా
24. ధామసి స్వధా = విరప్సి న్వాహా
25. ఉదాదాయ పృథివీం : యజంతే స్వాహా

114 + 25 = 139 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆదదే స్ఫ్యం నమాదత్త ఇంద్రస్యే త్యభిమంత్రయేత్ పృథి
స్తంబయజు శ్చిత్వా హ్యప గృహ్ణాతి ఘోరజః॥ వ్రజం గచ్ఛే
దుద గ్దేశం వర్ష వేదిం సమీక్షతే. బధా ధూళిం క్షిపే దేవం
పున స్తంబహృతి ద్వయం. అథా త్ర పూర్వ వ న్మంత్రా ఆరా
ఽగ్నిధ్రోం జలౌ ధరేత్॥ వస త్రిభి ర్గ్రహో వేదే ర్దేవ వేదిం

ఖనే దమూ . ఋతో త్తరపరిగ్రహో ధాఅసీ తి సమీకృతిః
ఉదాదాయే తి వేదీక్షా మంత్రా స్యుః పంచ వింశతిః॥

అథదశ మోనువాకః

1. ఓం ప్రత్యుష్టగ్ రక్షః = అరాతయ స్వాహా
2. అగ్నే ర్వ స్తేజిష్ఠీన = నిష్టపామి స్వాహా
3. గోష్ఠం మా నిర్మృతం = సంమార్జిత్ స్వాహా
4. చాచం ప్రాణం మా = సంమార్జిత్ స్వాహా
5. చక్షు శ్శోత్రం మా = సంమార్జిత్ స్వాహా
6. ప్రజాం యోనిం మా = సంమార్జిత్ స్వాహా
7. ఆశాసానా = సుకృతాయ కగ్గ్ స్వాహా
8. సుప్రజస స్త్వా = అదాభ్యగ్ స్వాహా
9. ఇమం విష్యామి = కరోమి స్వాహా
10. సమాయుషా = తనువా మమ స్వాహా
11. మహీనాం పయో = నిర్వపామి స్వాహా
12. మహీనాం పయోస్యోషధీనాం = సుప్రజాస్త్వాయ స్వాహా
13. తేజోసి స్వాహా
14. తేజో సుప్రేహి స్వాహా
15. అగ్నే స్తే తేజో మావినై త్స్వాహా
16. అగ్నే ర్జిహ్వసి = యజుషే భవ స్వాహా
17. శుక్ర మసి స్వాహా
18. జ్యోతి రసి స్వాహా
19. తేజోసి స్వాహా

20. దేవో వ స్సవి తోత్పనాతు స్వాహా
21. అచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ స్వాహా
22. వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభి స్స్వాహా
23. శుక్రం త్వా శుక్రాయాం = గృహ్ణామి స్వాహా
24. జ్యోతి స్త్వా జ్యోతిషి = గృహ్ణామి స్వాహా
25. అర్చి స్త్వా ర్చిషి = గృహ్ణామి స్వాహా

$$139 + 25 = 164 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

ప్రత్యు స్సృచ స్తపే దగ్నే రత్నాష్టి రూర్ధ్వం పున
 స్తపేత్॥ గోష్ఠం వాచం తథా చక్షః ప్రజాం మార్షి క్రమా
 త్స్సవం॥ జుహూ పభృ ద్ధృవా ఆశా పత్నీం యోక్త్రేణ
 నహ్యాతి। సుప్రేతి పత్న్యపవిశే దిమం కాలే విమోచనం సమా
 పత్నీపూర్ణ పాత్రం జపే దథ మహీ ద్వయాత్ ఘృతం నిరుప్య
 వీక్షేత తేజోఽ ధిశిత్య పశ్చిమే. అగ్నా తేజో హరే దగ్నీః
 పూర్వా అగ్నా వధి సంశ్రయేత్. అగ్నే స్ఫవర్తమని క్షిప్త్వా
 ఋ జ్యో తే త్రిభి రాజ్యకం. ఉత్పాయ దేవో జలముత్పు
 నాత్యాజ్య పవిత్రతః. ఋ జ్యో అర్చి త్రిభి రాజ్యస్య గ్రహాజు
 హ్వాదికే త్రయే। దశమేత్త్వను వాకేఽస్మిం స్త్రయో వింశతి
 రీరితాః.(ఆప స్తంబ మతేనా తత్ర పంచవింశతి రీరితాః

— : అథ ఏకాదశోనువాకః : —

- 1 ఓం కృష్ణోస్యా ఖరేష్టో = త్వా స్వాహా
- 2 వేది రసి = త్వా స్వాహా
- 3 బర్హి రసి స్రు = స్త్వా స్వాహా
- 4 దివే త్వా స్వాహా
- 5 అంతరిక్షాయ త్వా స్వాహా
- 6 పృథివ్యై త్వా స్వాహా
- 7 స్వధా పితృభ్య = గచ్ఛత స్వాహా
- 8 విష్ణో స్తూపోసి స్వాహా
- 9 ఊర్ణామద = దేవేభ్య స్వాహా
- 10 గంధర్వోసి = ఈడిత స్వాహా
- 11 ఇంద్రస్య బాహు రసి = ఈడిత స్వాహా
- 12 మిత్రావరుణౌ త్వోత్తరతః = ఈడిత స్వాహా
- 13 సూర్య స్త్వా పురస్తాత్ = శస్త్యా స్వాహా
- 14 వీతిహోత్రం త్వా = మధ్వరే స్వాహా
- 15 విశో యంత్రే స్థ స్వాహా
- 16 వసూనాగ్ రుద్రాణా = సదసి సీద స్వాహా
- 17 జుహూ రసి ఘృతాచీ = సీద స్వాహా
- 18 ఉపభృ దసి ఘృతాచీ = సీద స్వాహా
- 19 ధృవాసి ఘృతాచీ = సీద స్వాహా
- 20 ఏతా అసద = యజ్ఞనియగ్ స్వాహా

164 + 20 = 184 మంత్రాః

— : వినియోగ సంగ్రహః : —

శ్లో॥ కృష్ణ ఇద్ధం వేది ర్వేదిం బర్హి ర్భర్హి స్రుముక్ష తి.
దివే త్రిభి ర్భర్హి పోగ్ర మధ్య మూలాని చోక్షతి॥ స్వధా శేషం షి

పేద్భూమా విష్ణో ప్రస్తర మున్నయేత్॥ ఊర్ణా బర్హి త్రి ఖి ర్గంధ త్రిభి
త్రి న్పరి ధీన్ ఊపే త్॥ సూర్యో ఖిమంత్ర్య వూర్వాగ్నిం వీత్యా ౭౭
మారసమి త్స్థితిః॥ విశో ఆధాయ విధృతీ వసూ ప్రస్తర సాదనం॥ జుహూ
ప ధృ ఖి రాసాద్య సృచ వీతా స్తు మంత్రయేత్. ఏకాదశే ను వాకేఽస్మి
న్నీరి తా మంత్ర వింశతిః॥

—: అథ ద్వాదశోనువాకః :—

- 1 ఓం భువనమసి = రిదంనమ స్వాహా
- 2 ఓం జుహ్వే హ్వాగ్ని = యజ్ఞాయై స్వాహా
- 3 ఓం ఉప భృ దేహి = యజ్ఞాయై స్వాహా
- 4 ఓం అగ్నా విష్ణూ మావా = కృణుతగ్న్ స్వాహా
- 5 ఓం విష్ణో స్థానమసీ = వీర్యాణి స్వాహా
- 6 ఓం సమారభ్యో = ఇంద్రావా న్స్వాహా
- 7 బృహద్భాస్వ స్వాహా
- 8 పాహిమాగ్నే = భజ స్వాహా
- 9 మఖస్య శిరోసి = రంక్తాగ్ స్వాహా

184 + 9 = 1938

—: వినియోగ సంగ్రహః :—

శ్లో భువా గ్నే రంజలిం కృత్వా జుహూ ద్వాభ్యాం.
ద్వయో ర్గ్రహః అగ్నా దక్షిణ నిర్గామీ
విష్ణో స్థిత్యా సమాఽఽహుతి. బృహ ద్భా.
సృచ ముద్గృహ్య పాహి ప్రతిని వర్తతే
మఖస్య శిరోసి త్రి ర్నవ మంత్రాః పారితాః

—: అథ త్రయో దశోనువాకః :—

- 1 ఓం వాజస్యమా = గ్రఖీ త్స్వా హా
- 2 అథా సపత్నాగ్ = అక స్వాహా

- 3 ఉద్గ్రాభం చ స్వాహా
- 4 నిగ్రాభంచ స్వాహా
- 5 బ్రహ్మ దేవా = వృధ స్వాహా
- 6 అథా సపత్నానింద్రాగ్నిమే = తాగ్ స్వాహా
- 7 వనుభ్య స్త్వా స్వాహా
- 8 రుద్రేభ్య స్త్వా స్వాహా
- 9 ఆదిత్యేభ్య స్త్వా స్వాహా
- 10 అక్తగ్ రిహాణా = వయ స్వాహా
- 11 ప్రజాం యోనిం = క్తగ్ స్వాహా
- 12 ఆప్యాయంతా = ఓషధయ స్వాహా
- 13 మరుతాం పృషతయ = మేరయ స్వాహా
- 14 ఆయుష్షా అగ్నే = చక్షుర్మే పాహిస్వాహా
- 15 ధృవాసి స్వాహా
- 16 యంపరిధిం = చేతయాతై స్వాహా
- 17 యజ్ఞస్య పాథఉపసమితగ్ స్వాహా
- 18 సగ్ స్త్రావభాగా = మాదయధ్వ గ్ స్వాహా
- 19 అగ్నేర్వామపన్న = మాధత్తగ్ స్వాహా
- 20 ధురిధుర్యా పాతగ్ స్వాహా
- 21 అగ్నే దబ్ధయో = యోనిగ్ స్వాహా
- 22 దేవాగాతు విదో = యజ్ఞగ్ స్వాహా వాచిస్వాహా వాతేధా
స్వాహా

$$193 + 22 = 215$$

అస్యనియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాఙ్ ద్వాభ్యాం సృచో ర్యూహా వస్వం జ్యో త్పరి
ఁ ప్రిభిః. అక్త ప్రజా లైల్యౌ త్రి సృక్ష ప్రస్తరాగ్రాది కాంజనం।

మరు ప్రస్తర హోమో య మాయు రగ్న్యఖి మంత్రణం. ధృవా భూమిం
స్పృశే ద్యంప మధ్యస్థ పరిధే ర్హు తిః। యజ్ఞాన్యయో ర్ద్వయోర్హోమ
స్సంసావ స్రావకాహుతిః। అగ్నే స్పృశా సాదయి త్వా ధురి తేప్రోహ
యే త్స్పృశా॥ అగ్నే ఫలీ కృతే ర్హూమో దేవా ఇష్టయజు ర్హుతిః వాచి బర్హి
ర్హుతే వాతే సర్వహోమోత్ర వింశతిః।

(ఆపస్తంబమతే నాత్ర మంత్రా ద్వా వింశతి ర్మతాః)

అథ చతుర్దశోనువాకః

ఉభావా మిత్యాది చతుర్దశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః
కాండఋషయః. త్రిష్టు బాదయ శ్చందాంసి। ఇంద్రాగ్న్యదయో
దేవతాః. కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే
నియోగః

- 1 ఓం ఉభా వా మింద్రాగ్ని = హువేవాగ్ స్వాహా
- 2 అశ్రవగ్ హి = నవ్యగ్ స్వాహా
- 3 ఇంద్రాగ్ని నవతిం = కర్మణా స్వాహా
- 4 శుచి న్నుస్తోమం = ధేష్ఠా స్వాహా
- 5 వయ ముత్వా పథ = యుజ్మహి స్వాహా
- 6 పథ స్పృథః = ప్రపూషా స్వాహా
- 7 క్షేత్రస్య పతినా = దృశే స్వాహా
- 8 క్షేత్రస్య పతే మధుమంత = మృడయంతు స్వాహా
- 9 అగ్నే నయ సుపథా = విధేమ స్వాహా
- 10 ఆదేవానా మపి = కల్పయాతి స్వాహా
- 11 యద్వాహిష్ఠం = ఉదీరతే స్వాహా
- 12 అగ్నే త్వం పారయ = శంయో స్వాహా
- 13 త్వ మగ్నే వ్రతపా అసి = ష్వీడ్య స్వాహా
- 14 యద్వో వయం = కల్పయాతి స్వాహా

215 + 14 = 229 మంత్రాః

చతుర్దశాను వాకస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో అంత్యానువాకే యాజ్ఞాను వాక్యాః కామ్యేష్టి నంగతాః. కాండస్య తు ద్వి తీ
యస్య ద్వితీయే ప్రశ్న ఇష్టయః. ఇంద్రాగ్న్య దీప్తయః కామ్యాయాజ్ఞా
అవ్యుదితాః క్రమాత్. ఇషేప్రభృత్య పామంతం ప్రశ్నానాం యుక్త్యసంయుతం।
అంత్యాను వాకా యాజ్ఞాభ్యాః త్రయోవింశతి రీరితాః।

ఉభైంద్రాగ్న త్రయేయుగ్మ మింద్రైంద్రాగ్న త్రయేపిచ।
వయం పౌష్ణే చరాక్షేత్ర క్షేత్ర పత్యచరాతథా। అగ్నేపాథి
కృతేయద్వా వ్రాత పత్యేద్వియుగ్మకం। వికల్పేనేతి మంత్రాస్య
రనువాకే చతుర్దశ.

ఇతి ప్రథమ కాండే

ప్రథమ ప్రశ్నస్సమాప్తః

శ్రీరస్తు
అథ ప్రథమ కాండస్య
ద్వితీయః ప్రశ్నః

అప ఉందం త్విత్యాది త్రయోదశాను ఎవాకస్థ అష్ట సప్తత్యుత్తర శ,
మంత్రాణాం సోమః. కాండర్షిః ద్విపదా గాయత్ర్యా ఎది నానాచందాంసి అజా
దయో మంత్ర లింగోక్తా దేవతాః. కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖ
హోమే వినియోగః।

అథ ప్రథమోనువాకః

- 1 ఓం అప ఉందంతు = వర్చసే స్వాహా
- 2 ఓషధే త్రాయన్వైనగ్ స్వాహా
- 3 స్వధితే మై నగ్ హిగ్ సీ స్వాహా
- 4 దేవశ్రూ రేతాని ప్రవపే స్వాహా
- 5 స్వస్త్య త్తరా ణ్యశీయ స్వాహా
- 6 ఆపో అస్మా న్మాతర = రిప్రగ్ స్వాహా
- 7 ఉదాభ్య శ్శుచి రాపూత ఏమి స్వాహా
- 8 సోమస్య తనూ రసి = పాహి స్వాహా
- 9 మహీనాం పయో ఎసి స్వాహా
- 10 వర్చోధా అసి = ధేహి స్వాహా
- 11 వృత్రస్య కనీనికా ఎసి = చక్షు ర్మే పాహి స్వాహా
- 12 చిత్పతి స్త్వా = త్వచ్ఛిద్రేణ = రశ్మిభి స్వాహా
- 13 వాక్పతి స్త్వా = త్వచ్ఛిద్రేణ = రశ్మిభిస్వాహా
- 14 దేవ స్త్వా సవితా పునాత్వ చ్ఛిద్రేణ = రశ్మిభి స్వాహా
- 15 తస్య తే పవిత్రపతే = త చ్చకేయగ్ స్వాహా
- 16 ఆవో దేవాస ఈమహే = మహే స్వాహా
- 17 ఇంద్రాగ్ని ద్యావాపృథివీ అప ఓష ధీ స్వాహా
- 18 త్వం దీక్షణా = పాహి స్వాహా

శ్లో॥ ఆప శ్శిర ఉన త్యోష దర్భోత్రాంతర్హిత స్వధి.
క్షరం విధాయ దేవశ్రూ ర్వపే త్స్వస్తి తదా జపేత్. ఆప స్సోన్నయా
దుదా జప్యం సోమ వస్త్ర పరిగ్రహః। మహీతి నవనీతస్య గ్రహోవర్చో
విలేపనం. వృత్రే త్యాంక్తే చిత్పతి స్త్వా త్రిభి ర్దర్భేణపావయేత్. తస్యేతి
జపతి స్వామీ హ్యవః ప్రాగ్వంశ వేశనం. ఇందాగ్ని దక్షిణే గత్వా త్వ
మిత్యుప విశేదిహ. ప్రథమే హ్యానువాకే స్మిన్మంత్రా అష్టాదశేరితాః।

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 ఓం ఆకూత్యై ప్రయుజే లగ్నయే స్వాహా
- 2 మేధాయై మనసే లగ్నయే స్వాహా
- 3 దీక్షాయై తపసే లగ్నయే స్వాహా
- 4 సరస్వత్యై పూష్టే లగ్నయే స్వాహా
- 5 ఆపో దేవీ ర్భృహతీ = వృధాతు స్వాహా
- 6 విశ్వేదేవస్య నేతు = పుష్యసే స్వాహా
- 7 ఋక్సామయో యజ్ఞస్యోద్భవ స్వాహా
- 8 ఇమాం ధియగ్ శిక్షమాణస్య = రుహేమ స్వాహా
- 9 ఊర్గ స్యాంగిర స్యూర్ణ = మా మా హిగ్ సీ స్వాహా
- 10 విష్ణో శ్రమార్జసి శర్మ = మే యచ్ఛ స్వాహా
- 11 నక్షత్రాణాం మాతీ = త్సహి స్వాహా
- 12 ఇంద్రస్య యోని రసి మా మా హిగ్ సీ స్వాహా
- 13 కృష్యైత్వా సుసస్యాయై స్వాహా
- 14 సుపిష్పలాభ్య స్త్వాషధీభ్య స్వాహా
- 15 సూపస్థా దేవో = దృచ స్వాహా

16 స్వాహా యజ్ఞం మనసా = భ్యాగ్ స్వాహా

17 స్వాహాః రంతరిక్షే త్స్వాహా

18 స్వాహా యజ్ఞం వాతా దారభే స్వాహా

18 + 18 = 36

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆకూత్యై జుహుయాత్సద్భిః ఋక్సామే త్యజినంస్సృశేత్. ఇమా
మజిన మారోహే ద్భధ్నా త్యుర్గితి మేఖలాం. విష్ణో ర్వస్త్రేణోద్ధతేతం
నక్షి త్యావేష్టయే చ్చిరః ఇంద్ర దధ్యా త్కృష్ణ శృంగం కృష్ణై లోష్ణో
ద్ధతి స్తదా. సుపి కండూయనం మూర్ధ్ని సూప దండ పరిగ్రహః.
స్వాహా ంగురీ ర్వయో ర్న్యంచే త్పంచ భేదేన వింశతిః।
(అపస్తంబమతేనాత్ర మంత్రా అష్టాదశేరితాః)

అథత్పతీయోనువాకః

- 1 ౬౦ దై వీం ధియం = ద్వశే స్వాహా
- 2 యే దేవా మనోజాతా = సే భ్య స్వాహా
- 3 అగ్నే త్వగ్ సుజాగృహి = పున ర్దద స్వాహా
- 4 త్వ మగ్నే వ్రతపా = ప్షీడ్య స్వాహా
- 5 విశ్వే దేవా ఆభి = వృత్ర న్స్వాహా
- 6 పూషా సన్యా = రాధసా స్వాహా
- 7 దేవ స్సవితా వసో = మాయూషా స్వాహా
- 8 చంద్ర మసి = భవ స్వాహా
- 9 వస్త్ర మసి = భవ స్వాహా
- 10 ఊస్రా ంసి = భవ స్వాహా
- 11 హయో ంసి = భవ స్వాహా
- 12 ఛాగో ంసి = భవ స్వాహా
- 13 మేషో ంసి = భవ స్వాహా

- 14 వాయవే త్వా స్వాహా
 15 వరుణాయత్యా స్వాహా
 16 నిర్ఠ త్యై త్వా స్వాహా
 17 రుద్రాయ త్వా స్వాహా
 18 దేవీ రాపో అపాన్నపా = మా 2వక్రమిషగ్ స్వాహా
 19 అచ్ఛిన్నం తంతుం = గేషగ్ స్వాహా
 20 భద్రా డభి శ్రేయః = సర్వవీర స్వాహా
 21 ఏద మగన్మ దేవ = సమిషా మదేమ స్వాహా

36 + 21 = 57 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దైవీం హస్తా శోభయిత్వా యేదే వ్రత పయః పిచేత్॥ అగ్నే
 స్వప్స్య న్నగ్ని మాహ త్వంప్రబుద్ధో జపేత్తదా. విశ్వ
 ఇత్యపి పూషేపిసనిహారా 2నుశాసనం దేవో వసుగ్రహ
 శ్చంద్రం షడ్భి స్తత్ర పరిగ్రహః. వా 2ధ నష్టా మప్పు
 మృతాం సన్నా మృగ్భ్యంచ గాం స్పృశేత్॥ దేవీ రావో
 విగాహ్యో 2చ్ఛిలోష్ట మప్పు విమర్దయేత్ భద్రా ద్రధేన యా
 త్యేదం యాగభూమి వ్యవస్థితః. అనువాకే తృతీయే 2స్మి
 న్నుదితా ఏకవింశతిః ॥

అథ చతుర్థోను వాకః

- 1 ఓం ఇయం తే శుక్ర = భ్రాజం గచ్ఛ స్వాహా
 2 జూరసి ధృతా = మశీయ స్వాహా
 3 శుక్ర మస్య మృత మసి స్వాహా
 4 వై శ్వదేవగ్ హవి స్వాహా
 5 సూర్యస్య చక్షు రారుహా = విపశ్చితా స్వాహా
 6 చి దసి మనాసి = వ్రతీచీ సంభవ స్వాహా

- 7 మిత్ర స్త్వా పది బద్నాతు స్వాహా
 8 పూషా ధ్వనః = సోమగ్న్ స్వాహా
 9 రుద్ర స్త్వా లలవర్తయతు మిత్రస్య = రయ్యా స్వాహా
 57 + 9 = 66 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇయం ఊప్త్యా ఘృతే స్వర్ణం జూ రసీతి జుహోతి చ శుక్రేతి
 స్వర్ణ ముధృత్య వై శ్వేత్యా లలజ్య మవేక్షతే. సూర్య సూర్యముప
 స్థాయచిత్తోమక్రయణీం జపేత్ మిత్రో దృష్ట్వా బద్ధపాదం
 పూషా తా మనుమంత్రయేత్. రుద్ర స్తా మావర్తయేత
 మంత్రా స్సంకీర్తితా నవ।

అథపంచమోనువాకః

- 1 ఓం వస్వస్యసి స్వాహా
 2 రుద్రా లసి స్వాహా
 3 అదితి రసి స్వాహా
 4 ఆదిత్యా లసిస్వాహా
 5 శుక్రా లసిస్వాహా
 6 చంద్రా లసిస్వాహా
 7 బృహస్పతి స్త్వా = చికేతు స్వాహా
 8 పృథిస్యా స్త్వా మూర్ధ = ఘృతవతి స్వాహా
 9 పరిలిఖితం = ఇదమహగ్ రక్షసో = అపిక్యతామి యో =
 మిస్వాహా
 10 అన్యే రాయ స్వాహా
 11 త్వే రాయ స్వాహా
 12 తోతేరాయ స్వాహా
 13 సందేవి దేవ్యో = పశ్యస్వ స్వాహా

14 త్వష్టిమతీ = సంద్యశి స్వాహా

15 మాఽహగ్ రాయ స్పో = వియోషగ్ స్వాహా

66+15=81 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ష పృదా ంనుక్రమా వస్వీ బృహ స్త త్పద సంగ్రహః, పృథివ్యా
స్త త్పదే హుత్వా పరి సంకేప్త్య లేఖయా. అన్మే స్థాల్యాం
పదం ఊప్త్వా త్వే దద్యా త్స్వామినే పదం. తోతే పత్త్యై పదం
దద్యాత్సం క్రయణ్యా హ్యవేక్షయేత్. త్వష్టి తాం మంత్రయే
త్పత్నీ మా ంహంత ద్దీయతే యదా. పదం తదా మంత్రయేత
మంత్రాః పంచదశే రితాః

అథ షష్ఠోను వాకః

1 ఓం అగ్ననా తే = శుక్ర న్తే గ్రహ స్వాహా

2 అభిత్యం దేవగ్ = కృపాసువ స్వాహా

3 ప్రజాభ్య స్త్వా స్వాహా

4 ప్రాణాయ త్వా స్వాహా

5 వ్యానాయత్వా స్వాహా

6 ప్రజా స్త్వ మను ప్రాణిహి = ప్రాణంతు స్వాహా

81 + 6 = 87 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అంశు సోమం మంత్రయేతా ంభిత్యం క్రేతుంమిమీత తం॥ ప్రజా
సమూహ్యా త చ్చేషం ప్రాణాయత్వేతి మంత్రతః. వ్యా విస్రస్య
ప్రజేక్షేత షణ్మంత్రా ఇహ వర్ణితాః

అథసప్త మోనువాకః

1 ఓం సోమం తే క్రీణామి = అభిమాతిషాహగ్ స్వాహా

2 శుక్రం తే శుక్రేణ క్రీణామి = గో స్వాహా

- 3 అన్యే చంద్రాణి స్వాహా
 4 తపస స్తనూ రసి = రాయ శ్శయంతాగ్ స్వాహా
 5 అన్యే జ్యోతి స్వాహా
 6 సోమ విక్రయణి తమ స్వాహా
 7 మిత్రో న ఏహి సుమిత్రధా స్వాహా
 8 ఇంద్రస్యోరు మావిశ = స్యోనగ్ స్వాహా
 9 స్వాన భ్రాజా లంఘారే = దభ న్వాహా

87 + 9 = 96 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహింః

శ్లో॥ సోమం జపేత్కయా త్పూర్వం శుక్రం స్వర్ణే న త త్కయే।
 అన్యే స్వర్ణం సమాదత్తే తప జప్యఃక్రయే లజయా॥ అన్యే జ్యో
 స్వామినే దద్యా చ్చుక్లామూర్లాస్తుకామథ సోమం విధ్యేత్కృష్ణయో
 ర్లాస్తుకాయా క్రయకారిణం. మిత్ర సోమ ముపాదాయేంద్రస్యో
 రౌ తం ప్రవేశయేత్. స్వాన మూల్యా ననుదిశే దిమే మంత్రా
 నవేరితాః

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 ఓం ఉదాయషా స్వా = అను స్వాహా
 2 ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
 3 అదిత్యా స్సదోసి స్వాహా
 4 అదిత్యా స్సద ఆసీదాస్తభా = వ్రతాని స్వాహా
 5 వనేషు వ్యంతరిక్షం = సోమ మద్రౌ స్వాహా
 6 ఉదుత్యం జాత = సూర్యగ్ స్వాహా
 7 ఉస్రా వేతం = బ్రహ్మచోదనౌ స్వాహా
 8 వరుణస్య స్కంభన మసి స్వాహా

- 9 వరుణస్య స్కంభసర్జన మసి స్వాహా
10 ప్రత్యస్తో వరుణస్య పాశ స్వాహా

$$96 + 10 = 106$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉదాయు సోమ మాదాయో రు గచ్ఛే చృకటం ప్రతి. అదిన్తృత్వా
ఽజినం సోమ మదిత్యా స్త్వేపి సాదయేత్. వనే వన్త్రేణ బద్ధో
దు ప్రత్యానహ్యాతి చర్మణా. ఉస్తౌ వనడుహా ర్యోగో వరు
శమ్మాం వినిక్షిపేత్ వరు బద్ధా యోక్తృపాశం ప్రతి ధానీ
ముపాస్యతి.

అథనవమోనువాకః

- 1 ఓం ప్రచ్యవస్వ భువ = వసు రాదఘ త్స్వాహా
1 శ్యేనో భూత్వా పరా = స్వస్త్వయన్యసి స్వాహా
2 అపి పఠా మగన్మహి = విందతే వసు స్వాహా
5 నమో మిత్రన్య = శగ్సత స్వాహా
5 వరుణస్య స్కంభన మసి స్వాహా
6 వరుజస్య స్కంబసర్జన మసి స్వాహా
7 ఉన్ముక్తో వరుణస్య పాశ స్వాహా

$$106 + 7 = 113$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రచ్య ప్రాగ్వంశగమనం శ్యేనో ఽధ్వర్యుస్తు మంత్రయేత్ ।
అవ్య తిక్రమ్య రాజానం నమ ఏనం ప్రతీక్షతే. వరు క్రమేణ
శమ్మాదీ న్ముంచే త్సప్తా ఽత్ర మంత్రకాః

అథ దశమోనువాకః

- 1 ఓం దేవస్యత్వా = మగ్నైరా తిత్థమసి విష్ణవేత్వా జుష్ఠం నిర్వ
మిస్వాహా

- 2 దేవస్యత్వా = భ్యాగ్ సోమస్యా ౭౭తిత్వమసి = త్వా జుష్టం నిర్వపామి స్వాహా.
- 3 దేవస్య త్వా = మతిథే రాతిత్వ = త్వా జుష్టం నిర్వపామి స్వాహా
- 4 దేవస్యత్వా = భ్యా మగ్నయేత్వా రాయస్సోష = త్వా జుష్టం నిర్వపామి స్వాహా
- 5 దేవస్యత్వా = భ్యాగ్ శ్యేనాయత్వా = త్వా జుష్టం నిర్వపామి స్వాహా
- 6 యా తేధామానిహవిషా = దుర్యాన్స్వాహా
- 7 అదిత్యా స్సదోసి స్వాహా
- 8 అదిత్యా స్సద ఆసీద స్వాహా
- 9 వరుణోసి ధృతవ్రత స్వాహా
- 10 వారుణ మసి శంయో = శ్చిత్స్మహి స్వాహా
- 11 ఆపతయే త్వా గృష్ణామి స్వాహా
- 12 పరిపతయే త్వా గృష్ణామి స్వాహా
- 13 తనూన ప్తే త్వా గృష్ణామి స్వాహా
- 14 శాక్వరాయ త్వా గృష్ణామి స్వాహా
- 15 శక్మ న్నోజిష్ఠా = గృష్ణామి స్వాహా
- 16 అనాధృష్ట మస్యనా = అనభిశన్తే న్యగ్ స్వాహా
- 17 అనుమే ధీక్షం = సువితే మాధా స్వాహా

$$13 + 17 = 130$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేః పంచకనిర్వాపోయాతే ప్రాగ్వంశ వేశంనం. అద్యా౭౭ సంద్యాం ఊపే చ్చర్మ హ్యాది సోమం తు సాదయేత్. వరు తం మంత్రయే ద్వారు వాససా పరిణహ్యతి. ఆప తానూన ప్తే

మాజ్యం సమవద్యతి పంచభిః అనా సర్వ ఋర్త్విజ స్తు తానూ
నప్త్రం స్పృశంతి హి అను స్వామీ స్పృశే దేత దితి సప్త
దశేరితాః

అథ ఏకాదశోను వాకః

- 1 ఓం అగ్ కురగ్ కు న్తే = సుత్యా మశీయస్వాహా
- 2 ఏష్టారాయఃప్రేషే = నమఃపృథివ్యైస్వాహా
- 3 అగ్నేవ్రతపతేత్వం = వ్రతినో ర్వ్రతానిస్వాహా
- 4 యాతేఅగ్నైరుద్రియా = తస్యా న్తేస్వాహా
- 5 యాతేఅగ్నేయాశయాతనూ = పథీగ్ స్వాహా
- 6 యాతే అగ్నే రజా శయాతనూ = వధీగ్ స్వాహా
- 7 యాతేఅగ్నేహరాశయాతనూ = అపావధీగ్ స్వాహా

130 + 7 = 137

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో అంకు రాప్యాయేత్సోమం ఏష్టా వ్రస్తర నిహ్నవః. అగ్నే
పూర్వా ఒగ్ని మామంత్ర్యయాతే మార్జయతేతదా వ్రతం చ
తేనకురు తేయాతేత్యుపసదామమీ. ఆజ్యహోమోఒయాశయేతిరజే
తిచ హరే తిచ. త్రివిధో మంత్రభేద స్యా న్మంత్రా స్సప్తే హ
వర్ణితాః

అథద్వాద శోనువాకః

- 1 ఓం విత్తాయ నీమేసి స్వాహా
- 2 తిక్తాయ నీమేసి స్వాహా
- 3 అవతా న్మానాథితగ్ స్వాహా
- 4 అవతా న్మావ్యథితగ్ స్వాహా
- 5 విదేరగ్ని = త్వాదధే స్వాహా

- 6 విదే రగ్ని = యోద్వితీయస్యాంపృథివ్యా = త్వాదదేస్వాహా
 7 విదే రగ్ని = యస్తృతీయస్యాంపృథివ్యా = త్వాదదే స్వాహా
 8 సిగ్హీ రసి మహిషీ రసి స్వాహా
 9 ఉరుప్రథ = ప్రథతాగ్ స్వాహా
 10 ధృవాసి స్వాహా
 11 దేవేభ్య శ్శుంధస్వ స్వాహా
 12 దేవేభ్య శ్శుంభస్వ స్వాహా
 13 ఇంద్రమోష స్త్వా = త్పాతు స్వాహా
 14 మనో జనా స్త్వా = పాతు స్వాహా
 15 ప్రచేతా స్త్వా రు = పాతుస్వాహా
 16 విశ్వకర్మా త్వాది = పాతు స్వాహా
 17 సిగ్హీ రసి సపత్నసాహీ స్వాహా
 18 సిగ్హీ రసి సుప్రజావనిగ్ స్వాహా
 19 సిగ్హీ రసి రాయస్సోప వనిగ్ స్వాహా
 20 సిగ్హీ రస్యాదిత్యవనిగ్ స్వాహా
 21 సిగ్హీ రస్యవహ = యజమానాయ స్వాహా
 22 భూతేభ్య స్త్వా స్వాహా
 23 విశ్వాయు రసి పృథివీం దృగ్హా స్వాహా
 24 ధృవక్షిద స్యంతరిక్షం దృగ్హా స్వాహా
 25 అచ్యుతక్షిదసి దివం దృగ్హా స్వాహా
 26 ఆగ్నే రభస్మా స్యగ్నేః పురీష మసి స్వాహా

137 + 26 = 163 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

॥ విత్తో త్తరార్ధ వేద్యర్ధ శ్చతుర్భిఃపరితో లిఖేత్ ॥ విదే రత్రి
 ర్హారే త్పాసూంస్సింహీ ర్వేద్యాంవినిక్షిపే త్ఉరుప్రథయతే ఉరు

ప్రథయతే వేదింధ్రువా సంహత్య శమ్యయా, దేవే ప్రోక్ష్య తథా
 దేవే సికతాత్రా వకీర్యతే । ఇంద్ర ప్రోక్ష్య చతు ర్దిక్షు సింహీ
 రంసద్వయే తథా. శ్రోణి ద్వయే చ మధ్యే చ వ్యాఘరయతి
 పంచభిః । భూతేభ్య స్సుచ ముద్గృహ్య విశ్వా పరిధయ త్రయః
 అగ్నే స్సంస్థాప్య సంభారాన్ మంత్రా వ్షడ్వింశతి ర్మతాః

అథత్రయోదశోనువాకః

- 1 ఓం యుంజతే మన = ఘ్రితి స్వాహా
- 2 సువా గ్దేవ = ఘోషేథాగ్ంస్వాహా
- 3 ఆనో వీరో = అసద్వశీ స్వాహా
- 4 ఇదం విష్ణు = సురే స్వాహా
- 5 ఇరావతా = మయూఖై స్వాహా
- 6 ప్రాచీ ప్రేత = మాజీహ్వారతగ్ం స్వాహా
- 7 అత్ర రమేథాం = పృథివ్యా స్వాహా
- 8 దివో వా విష్ణు = సవ్యాత్స్వాహా
- 9 విష్ణో ర్నుకం = త్రేధో రుగాయ స్వాహా
- 10 విష్ణో రరాట మసి స్వాహా
- 11 విష్ణోః పృష్ఠ మసి స్వాహా
- 12 విష్ణో శ్చింత్రే స్థ స్వాహా
- 13 విష్ణో న్యూరసి స్వాహా
- 14 విష్ణో ర్ధ్రువ మసి స్వాహా
- 15 వైష్ణవ మసి విష్ణు వే త్వా స్వాహా

15 + 163 = 178 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యుంజ హుత్వాసువా గక్షే శబ్ద శ్చే న్మంత్రయేత తం. ఆనో
 ఒక్ష మంజ్యా జ్ఞహుయా త్సథోరిద మిరా ద్వయాత్; ప్రాచీ

ప్రవర్త్య శకతే అత్రే తి స్థాపయే దిమే. దివో విష్ణో ర్ద్వయా
 నేమిధ్యా వనసో వినిహం త్యుచే. విష్ణో మంటప నిర్మాణం
 పంచభి ర్ద్వారి వంశకః. మధ్యా చ్చదీ రరాట్యాం తౌ రజ్జు
 సూతి స్తు బంధనే, వైష్ణ స్పృశేన్నిర్మితం తం మంత్రాః
 పంచదశో దితాః

అథ చతుర్థశోను వాకః

కృణుష్వ పాజ ఇతి అష్టాదశ మంత్రాణాం విశ్వే దేనాః కాండ
 ర్ద్వయః త్రిష్టబాది నానా ఛందాంసి. రక్షోహగ్నిర్దేవతాః కృష్ణ
 యజుర్వేదీయ తై త్తిరీయశాఖా హోమే వినియోగః

- 1 ఓం కృణుష్వ పాజః = స్తపిష్టే స్వాహా
- 2 తవ భ్రమాస = గుల్కా స్వాహా
- 3 ప్రతి స్పృశో = దధర్షీ థ్వాహా
- 4 ఉదగ్నే తిష్ఠ = శుష్కగ్ం స్వాహా
- 5 ఊర్ధ్వో భవ = శత్రూన్థ్వాహా
- 6 సతే జానాతి = అభిద్యౌ త్త్వాహా
- 7 నేదగ్నే అస్తు = దిష్టి స్వాహా
- 8 అర్చామి తే = రనుద్యా థ్వాహా
- 9 ఇహ త్వా భూరి = జనానగ్ం స్వాహా
- 10 య స్త్వా స్వశ్వ = జుజోష థ్వాహా
- 11 మహో రుజామి = దమూనా స్వాహా
- 12 అస్వన్నజ = పాంత్వమూర స్వాహా
- 13 యే పాయవో మామ = దేభు స్వాహా
- 14 త్వయా వయగ్ం = హ్యహ్రాయాణ స్వాహా
- 5 అయాతే అగ్నే సమిధా = అవద్యా థ్వాహా
- 6 రక్షోహణం వాజిన = న క్తగ్ం స్వాహా

- 17 విజ్యోతిషా బృ = వినిక్షే స్వాహా
 18 ఉత స్వానాసో = అదే వీ స్వాహా

206 + 18 = 224 మంత్రాః

శ్లో॥ కృణురక్షోఘ్న కే యాగే సామిధే న్యస్తు షోడశ ।
 యాజ్ఞానువాకే ద్వే అష్టాదశ మంత్రా ఇతీరితాః

178 + 18 = 196 మంత్రాః

ఇతి ప్రథమకాండే ద్వితీయః ప్రశ్న ససమాప్తః

ప్రథమ ప్రశ్న గతాః మంత్రాః 215

ద్వితీయ ప్రశ్న గతాః మంత్రాః 196

మిశిత్యా మంత్రాః 401

అథ ప్రథమ కాండే తృతీయః ప్రశ్నః

దేవస్య త్వే త్వా ది త్రయోదశా నువా కస్థ ఏకోన నవత్యుత్తర
 శత మంత్రాణాం సోమః కాండర్షిః. గాయత్ర్యాది నానా
 ఛందాంసి. మంత్ర లింగోక్తా దేవ తాః. కృష్ణ యజుర్వేదీయ
 తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః।

- 1 ఓం దేవస్య త్వా = మాదదేఽ 'భిరసి నా'రి రసి స్వాహా
 2 పరి విభితగ్ రక్షః = కృంతామి స్వాహా
 3 దివే త్వా స్వాహా
 4 అంతరిక్షాయ త్వా స్వాహా
 5 పృథివ్యై త్వా స్వాహా

- 6 శుంధతాం లోకః పితృష దన స్వాహా
 7 యవోసి యవయా = రాతీ స్వాహా
 8 పితృణాగ్ం సదన మసి స్వాహా
 9 ఉద్దివగ్ం స్తభాః = దృగ్ంహ స్వాహా
 10 ద్యుతాన స్త్వా = ధర్మణా స్వాహా
 11 బ్రహ్మవనిం త్వా = పర్యాహమి స్వాహా
 12 బ్రహ్మ దృగ్ంహ = దృగ్ంహ స్వాహా
 13 పుతేన ద్యావాపృథివీ = థాగ్ం స్వాహా
 14 ఇంద్రస్య సదోసి స్వాహా
 15 విశ్వజనస్య ఛాయా స్వాహా
 16 పరిత్వా గిర్వణో = జుష్టయ స్వాహా
 17 ఇంద్రస్య స్యూరసి స్వాహా
 18 ఇంద్రస్య ద్రువ మసి స్వాహా
 19 ఇంద్ర మసీంద్రాయ త్వా స్వాహా

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవస్యే త్యభిమా దత్త అభి రిత్యను మంత్రణం. పరీత్యవట
 మాలిఖ్య దివేగ్రేమధ్య మూలయోః। ప్రోక్షే దౌదుంబరీం శుంధ
 శేషో గర్తే వనీయతే। యవో యవం ఊపే త్తత్ర పితృ
 దర్శేణ సంస్తృతిః। ఉదౌదుంబర్యుచ్చయోథ ద్యుతాతా మవతే
 ఊపేత్। బ్రహ్మ పాంసుంఊపేద్గర్తే బ్రహ్మ గర్త దృఢీ కృతిః।
 పుతే నౌ దుంబరీ హోమ ఇంద్ర విశ్వద్వయాద్దిశోః। ఛదీం
 ష్యధ్యూహ్య కర్తవ్యః పరిత్వేతి పరిశ్రయః। ఇంద్ర రజ్జుంఊపే
 దింద్ర బద్వైం ద్రమితి మంటపం। స్పృశే ధన్తేన మంత్రా
 స్తువింశతిస్సము దీరి తాః।

(ఆపస్తంబ మతేనాత్ర మంత్రా ఏకోన వింశతిః)

అథ ద్వితీయోఽనువాకః

- 1 ఓం రక్షోహణో = ఖనామి స్వాహా
- 2 ఇద మహం తం = అరాతీయతి స్వాహా
- 3 గాయత్రేణ చందసా = వలగ ..
- 4 కి మత్ర స్వాహా
- 5 భద్రగ్ం ..
- 6 త న్నా సహా ..
- 7 విరా డసి సపత్నహా స్వాహా
- 8 సమ్రా దసి భ్రాతృవ్యహా ..
- 9 స్వరా డస్యభిమాతిహా ..
- 10 విశ్వారా డసి = హంతా ..
- 11 రక్షోహణో = ప్రోక్షామి వైష్ణవా ధ్వాహా
- 12 రక్షోహణో = వనయామి వైష్ణవా ..
- 13 యవోసి = యవయారాతీ స్వాహా
- 14 రక్షోహణో = అవస్తృణామి వైష్ణవా ..
- 15 రక్షోహణో = ఇభి జుహోమి వైష్ణవా ..
- 16 రక్షోహణౌ = వుపదధామి వైష్ణవీ ..
- 17 రక్షోహణౌ = పర్యూహామి వైష్ణవీ ..
- 18 రక్షోహణౌ = పరిస్తృణామి వైష్ణవీ ..
- 19 రక్షోహణౌ = వైష్ణవీ స్వాహా
- 20 బృహ న్నసి = వాచం వద స్వాహా

19 + 20 = 39 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఖనేదు పరవా నక్ష ఇదం తస్మదము ద్వపేత్। గాయ తత్రావ
బాధేత కిం స్వామి పృచ్ఛతీ తరః। భద్రమిత్యాహ తన్నావి

త్యాహ స్వామీ తరం ప్రతి విరాట్చతుర్వి స్సంస్పర్శో రక్షః
 పంచస్పట క్రియా రక్షోఽధిషవణాభ్యేతు ఫలకే స్థాపయేత్తథా
 పర్యూహ్య పరిత స్తృత్వా మంత్రయేచ్ఛ బృహన్నితి ఉపాంశు
 సవనా శ్శానం సాదయే ద్వింశతి ర్మతాః

అథ తృతీయోఽనువాకః

- 1 ఓం విభూ రసి = రాద్రేణానీకేన = హిగ్ంసీ స్వాహా
- 2 వహ్ని రసి = రాద్రేణానీకేన = హిగ్ంసీ ..
- 3 శ్వాత్రోసి ప్రచేతారా = మామా హిగ్ంసీ ..
- 4 తుథోసి విశ్వవేదా రా = హిగ్ంసీ ..
- 5 ఉశిగసి కవీ రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 6 అంఘారి రసి బంభారీ రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 7 అవస్య రసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 8 శుంధ్యూ రసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 9 సమ్రాడసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 10 పరిషద్యోసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 11 ప్రతక్వాసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 12 అసంమృష్టోసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 13 ఋతథామాసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 14 బ్రహ్మజ్యోతిరసి = హిగ్ంసీ ..
- 15 అజో న్యేకపా ద్రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 16 అహిరసి బుద్ధియో రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..

39 + 16 = 55 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విభూ పదత్రయా న్మానో మంత్రా ష్షోడశ నిర్వపేత్, ధిష్ణ్యాన్ది
 శేచ్ఛ సర్వేషు రాద్రేణే త్యనుషజ్యతే

అథ చతుర్థోఽనువాకః

- 1 ఓం త్వగ్ం సోమ తనూ = వరూధగ్ం స్వాహా
- 2 జుషాణో అప్త రాజ్యస్య వేతు ..
- 3 అయం నో అగ్ని = వాజసాతౌ ..
- 4 ఉరు విష్ణో = తిర ..
- 5 సోమో జిగాతి = మాసదగ్ం ..
- 6 అదిత్యా స్సదోసి ..
- 7 అదిత్యా స్సద ఆసీద ..
- 8 ఏషవో దేవ స్సవిత = దథ థ్వాహా
- 9 ఏత త్వగ్ంసోము = నుపాగా థ్వాహా
- 10 ఇద మహం మనుష్యో = పోషేణ ..
- 11 నమో దేవేభ్య ..
- 12 స్వధా పితృభ్య ..
- 13 ఇద మహం నిర్వరుణస్య పాశా థ్వాహా
- 14 సువ రభి విభ్యేషగ్ం ..
- 15 వై శ్వానరం జ్యోతి ..
- 16 అగ్నేవ్రత పతే త్వం = తనూ స్త్వయ్యభూ దియగ్ం =
తనూర్మయ్యభూ దేషా = వ్రతాని స్వాహా

$$55 + 16 = 71 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ త్వం జుషా పశ్చిమే వహ్నావై సర్జన హుతి స్త్వయం। శాలా
ముఖీయతోవహ్నిం ధృత్వా ప్రాంచోఽభియంతిహి। ఉరుహుత్వా
పూర్వ వహ్నా సోమో రాజాన మగ్రతః। హవిర్ధానం నయ
త్యత్ర చర్మ సంస్తీర్య సాదయేత్। అది ద్వయా దేష సోమం
నిర్ది శ్యైతం నిమంత్రయేత్। ఇదం దక్షిణ మావృత్య నమః

ప్రా గంజలి స్వధా. దక్షిణాంజలి రేతస్మా నిర్గచ్ఛేన్మంత పా
దిదం. సువర్విహార మీక్షిత్వా వైశ్వా పూర్వాగ్ని మీక్షితే అగ్నే
వహ్నే రుపస్థానం మంత్రాష్టోదశ కీర్తితాః

అథ పంచమోఽను వాకః

- 1 ఓం అత్యన్యా నగాం = పరో వరై స్వాహా
- 2 తం త్వా జుషే = య జ్యాయే ..
- 3 దేవ స్త్వా సవితా మధ్వా తనక్తు ..
- 4 ఓషధే త్రాయ నై వ్విన్గ్ం ..
- 5 స్వధితే మైనగ్ం హిగ్ంసీ ..
- 6 దివ మగ్రేణ = సంభవ ..
- 7 వనస్పతే .. విరోహా ..
- 8 సహస్రవల్ శా = రుహేమ ..
- 9 యం త్వా యగ్ం = సౌభగాయ ..
- 10 అచ్చిన్నో రాయ స్సువీర ..

71 + 10 = 81

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అతి వృక్షం మంత్రయిత్వా తంత్యా యూప తరుం స్పృశేత్ ।
దేవస్త న్మూల మభ్యజ్య హ్యోష దర్భాం తరాయతః । స్వధిచ్చిం
ద్యాద్ధివం ప్రాచ్యాం పాతయే ద్వన శేషితే । మూలే హుత్వా
పహే త్యాత్మస్పర్శో యంత్యాం గకాని చ । అచ్చి త్యగ్రం చ
సంచింద్యా ద్దశ మంత్రా ఉదీరితాః ।

అథ షష్ఠోఽను వాకః

- 1 ఓం పృథివ్యై త్వా స్వాహా
- 2 అంతరిక్షాయ త్వా ..
- 3 దివే త్వా ..

- 4 శుంధతాం లోకః పితృషదన స్వాహా
 5 యవోసి యవయా - రాతీ ..
 6 పితృణాగ్ం సదన మసి ..
 7 స్వావేశో స్యగ్రే = విత్తా థ్వాహా
 8 దేవ స్త్వా సవితా మధ్వా నక్తు ..
 9 సుపిష్పలాభ్య స్త్వాషధీభ్య ..
 10 ఉద్దివగ్ం = ముపరేణ దృగ్ంహ ..
 11 తే తే ధామా - భూరే ..
 12 విష్ణోః కర్మాణి = స్సఖా ..
 13 తద్విష్ణోః పరమం రాత తగ్ం ..
 14 బ్రహ్మ వనిం త్వా పర్యూహామి ..
 15 బ్రహ్మ దృగ్ంహ దృగ్ంహ ..
 16 పరి వీ రసి = మనుష్యా ..
 17 అంతరిక్షస్య త్వా సానా పవగూహామి స్వాహా

$$81 + 17 = 98 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో పృథి షట్కం పురే వాత్ర స్వావే ప్రథమ పాతితం। శకలం
 చావతే ఊప్తాదేవో లగ్నిష్టాశ్రికాంజనం। సుప్యా లోప శ్చపా
 లాగ్రే హ్యుద్ది యూపం సముచ్చయేత్, తే తే లవతే ఊపే
 ద్విష్ణోర్ద్వా భ్యాం యూపస్య కల్పనం। బ్రహ్మద్వయం గతం
 యూపే రజ్జ్వా సంవేష్టనం పరి. అంత స్వరుం తత్ర గూహే
 దితి సప్త దశే రితాః

అథ సప్తమో లసు వాకః

- 1 ఓం ఇషే త్వా స్వాహా
 2 ఉపవీ రసి ..

- 3 ఉప దం = ఉపధ్వగ్గం నంబం
- 4 అగ్నే ర్జనిత్ర మసి ..
- 5 వృషణౌ స్థ ..
- 6 ఉర్వశ్యసి ..
- 7 ఆయు రసి ..
- 8 పురూరవా ..
- 9 ఘృతే నా క్తే = దధాతాగ్ం ..
- 10 గాయత్రం ఛందో సు ప్రజాయస్వ స్వాహా
- 11 తై శ్రిష్టఛం = ప్రజాయస్వ ..
- 12 జాగతం = ప్రజాయస్వ ..
- 13 భవతం న స్సమనసౌ = మద్య న ..
- 14 అగ్నా వగ్ని శ్చరతి = భాగధేయగ్ం ..

98 + 14 = 112 మత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో ఇషే బర్హిస్స మాద త్తే ఉపేతిష్లక్ష శాఖికాం। ఉపో పశు ముపా
కృత్య హ్యగ్నే శ్శకల సంస్థితిః। వృషా లత్ర రర్చా సంస్థాప్య
హ్యుర్వా రణి మధః క్షిపేత్! పురూత్తరం సమాదత్త ఆయు
రిత్య పరిక్షిపేత్। ఘృతేసం మంత్ర్య గాయేతి త్రిభి ర్మథ్నాతి
నిక్షిపేత్। భవ పూర్వా లనలే థాగ్నా హోమో మంత్రాశ్చతు
ర్దశ॥

అథ అష్టమో లనువాకః

- 1 ఓం దేవస్య త్వా = భ్యా మాదదే స్వాహా
- 2 ఋతస్య త్వా దేవ = నారభే ..
- 3 ధర్షా మానుషా న్ధ్వాహా
- 4 అద్య స్త్వాషధీభ్యః ప్రోక్షామి ..

స్వాత్తం చిత్సదేవగ్ం = స్వద తై నగ్ం స్వాహా
 సంతే ప్రాణో వాయునా గచ్ఛతాగ్ం ..
 సంయజతై రంగాని ..
 సంయజపతి రాశిషా ..
 ఘృతేనాకౌ పశుం త్రాయే థాగ్ం ..
 రేవతీ ర్యజ్ఞపతిం విశత ..
 ఉరో అంతరిక్ష యజ్ఞపతిం థా ..
 పృథివ్యా స్సంప్రచః పాహి ..
 నమస్త ఆతాన ..
 అనర్వా ప్రేహి పోషేణ ..
 ఆపో దేవీ శ్శుద్ధాయవ = భూయాస్మ ..

112 + 16 = 128 మంత్రాః

అస్యవినియోగ సంగ్రహః

ఆదదే రజ్ఞ మాదాయ ఋత బధ్నాతి తం పశుం. ధర్షయాపే
 నియుంక్తై ఆద్యైః ప్రోక్త్యై పాం పాయయే దపః। స్వాత్తం
 సర్వత్ర సంప్రోక్ష్య సంతేమూర్ధ్ని సమంజనం. సంయాంసయో
 స్సంయపశ్చాద్ధృతేన స్వరు శస్త్రకే। రేవ శ్రవణ్యుప స్పర్శ
 ఉరో ఉత్తరతో నయేత్। పృథి బర్హిరవ స్థావ్య నమః పత్నీ
 రవిం భజేత్। అనపత్నీం నయే దాపః స్పృశేన్మంత్రాస్తు షోడశ॥

అథ నవమోఽను వాకః

౧ వాక్త ఆప్యాయతాగ్ం స్వాహా
 ప్రాణ స్త ఆప్యాయ తాగ్ం ..
 చక్షు స్త ఆప్యాయతాగ్ం ..

- 4 శ్రోత్రం త ఆప్యాయతాగ్ం స్వాహా
 5 యాతే ప్రాణా = శుంధతాగ్ం ..
 6 నాభి స్త ఆప్యాయతాగ్ం ..
 7 పాయు స్త ఆప్యాయతాగ్ం ..
 8 శుద్ధా శ్చరిత్రా ..
 9 శమద్భ్య స్సాహ్వా ..
 10 శ మోషధీభ్య మహాభ్యాగ్ం ..
 11 ఓషధే త్రాయ వైన్యగ్ం ..
 12 స్వధితే మైనగ్ం హిగ్ంసీ ..
 13 రక్షసాం భాగోసి ..
 14 ఇద మహాగ్ం రక్షోధమం = నయామి యోస్మా = నయామి
 15 ఇషే త్వా స్వాహా స్వాహా
 16 పృతేన ద్యావాపృథివీ ప్రోర్ణాభాగ్ం స్వాహా
 17 అచ్ఛిన్నో రాయ స్సవీర స్సాహ్వా
 18 ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
 19 వాయో వీహి స్తోకానాగ్ం స్వాహా
 20 స్వాహోర్ధ్వనభసం మారుతం గచ్ఛతగ్ం స్వాహా

128 + 20 = 148 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వా గష్టా అప్యాయనే కేషం శమోష నినయే ద్భువి. ఓష
 స్వధి యథా పూర్వం రక్ష దర్భం సరోహితం। త్యజే దిదం
 బాధనీయం ఇష ఉత్థిద్యతే వపాం। ఉరు పూర్వా అనలం గత్వా
 వాయో దర్భ మధః క్షిపేత్। స్వాహా శ్రవణ్యవక్షేపో మంత్రా
 ఏకోన వింశతిః।

(ఆపస్తంబ మతేనా అత్ర మంత్ర సంఖ్యా తు వింశతిః)

అథ దశమోఽను వాకః

- 1 ఓం సంతే మనసా మన = ఘృతవ త్స్వాహా
- 2 ఐంద్రః ప్రాణోఽంగే మదంతు స్వాహా
- 3 శ్రీ రస్యగ్ని స్త్వా = సమరిణ త్స్వాహా
- 4 వాతస్య త్వాద్రజ్యై = రోహిష్యై స్వాహా
- 5 ఘృతం ఘృతపావా నః = త్వాంతరిక్షేయ స్వాహా
- 6 దిశ స్వాహా
- 7 ప్రదిశ స్వాహా
- 8 ఆదిశ స్వాహా
- 9 విదిశ స్వాహా
- 10 ఉద్దిశ స్వాహా
- 11 స్వాహా దిగ్భ్య స్వాహా
- 12 నమో దిగ్భ్య స్వాహా

148 + 12 = 160 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంతే భిఘార్య హృదయ మైంద్రోఽవత్తాభి మర్శనం. శ్రీః
పార్శ్వేన వపాం యాతి వాత పార్శ్వ వృతా వసా. ఘృతం
వసాహుతి ష్షడ్భిర్ద్విగ్తోమా నమజ్జత్యతః. దిశ్యపస్తాన మంత్రాస్తే
మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః।

అథ ఏకాదశోఽను వాకః

- 1 ఓం నముద్రం గచ్ఛ స్వాహా
- 2 అంతరిక్షం గచ్ఛ స్వాహా
- 3 దేవగ్ం సవితారం గచ్ఛ స్వాహా
- 4 అహోరాత్రే గచ్ఛ స్వాహా

- 5 మిత్రావరుణౌ గచ్ఛ స్వాహా
- 6 సోమం గచ్ఛ స్వాహా
- 7 యజ్ఞం గచ్ఛ స్వాహా
- 8 చందాగ్ంసి గచ్ఛ స్వాహా
- 9 ద్యావా పృథివీ గచ్ఛ స్వాహా
- 10 నభో దివ్యం గచ్ఛ స్వాహా
- 11 అగ్నిం వై శ్వానరం గచ్ఛ స్వాహా
- 12 అద్యు స్త్వాషధీభ్య స్స్వాహా
- 13 మనోమే హర్ది = మశీయ స్వాహా
- 14 శుగసి త మభిశోచ = ద్విష్మ స్స్వాహా
- 15 ధామ్నా ధామ్నా = వరుణ నో ముంచ స్వాహా

$$160 + 15 = 175 = \text{మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సముద్రం గుద కాండస్య హోమా అద్యుస్తు బర్హిషి. లేపం మార్జి మనోజప్యం శు క్సంధా వార్ద్ర శుష్కయోః। త్యక్త్వా శూలం ధామ్నా మృజ్యం మంత్రాః పంచదశేరితాః।

—: అథ ద్వాదశోఽనువాకః :—

- 1 ఓం హవిష్మతీ = అస్తు సూర్య స్వాహా
- 2 అగ్నే ర్వో పన్న గృహస్య = సాదయామి స్వాహా
- 3 సుమ్నాయ సుమ్నినీ స్సమ్నే మాధ త్త స్వాహా
- 4 ఇంద్రాగ్నియో ర్భాగధేయాస్థ స్వాహా
- 5 మిత్రావరుణయో ర్భాగధేయాస్థ స్వాహా
- 6 విశ్వేషాం దేవానాం భాగధేయాస్థ స్వాహా
- 7 యజ్ఞే జాగృత స్వాహా

$$175 + 7 = 182 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ హవి ర్గృహ్ణాతి వసత్ వరీ రగ్నే స్తుసాదయేత్ । శాలా ముఖీ
యతః పశ్యాత్సుమ్నా స్వామీ జపేత్సనః । ఇంద్ర మిత్ర ద్వయో
ర్వేది శ్రోణ్యోరా సాదయే త్కమాత్ । విశ్వే హ్యగ్రీధ ధిష్ణ్య
స్య పశ్యా దాసాదయే త్సనః । యజ్ఞేతి మంత్రయే త్సన్నా స్సప్త
మంత్రా ఇహోదితాః ।

—: అథత్రయో దశోనువాకః :—

- 1 ఓం హృదే త్వా మనసే త్వా = యచ్చ స్వాహా
- 2 సోమ రాజ నే = రోహంతు స్వాహా
- 3 శృణోత్వగ్ని = హవం మే స్వాహా
- 4 దేవీ రాపో అపాం = భాగస్థ స్వాహా
- 5 కార్షిరస్య పాపాం మృధగ్ం స్వాహా
- 6 సముద్రస్య వోక్షిత్యా ఉన్నయే స్వాహా
- 7 యమగ్నే పృథు = రిష స్వాహా

182 + 7 = 189 మంత్రాః

—: అస్యవినియోగ సంగ్రహః :—

శ్లో॥ హృదే సోమద్వయా త్సోమం శకటా వధిరోహయేత్ ।
శృణో లగ్నో జుహుయా ద్దేవీ రపు హుత్వా లథ దర్శకైః
అహ్నాపప్లావయే త్కార్షి సముద్రో గృహ్యతే జలం ।
య మగ్నే క్రతుకృ ద్దోమో మంత్రా స్సప్తేహ వర్ణితాః॥

అథ చతుర్దశోనువాకః

త్వమగ్నేరుద్రఇత్యా ద్యష్టావింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః
కాండర్షయః । రుద్రాదయో దేవతాః । కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ
శాఖా హోమే వినియోగాః॥

- 1 ఓం త్వ మగ్నే రుద్రో = నుత్మనా స్వాహా
- 2 ఆపో రాజాన - కృణుధ్వగ్ం ,,
- 3 అగ్ని ర్హోతా నిషసా = ఇద్ధి ,,
- 4 సాధ్వీ మక ర్దేవవీతిం = అద్య ,,
- 5 అక్రంద దగ్ని = భాత్యంతః ,,
- 6 త్వే వసూని = పావకే ,,
- 7 తుభ్యం తా అంగిర స్తమ = యేమిరే ,,
- 8 అశ్యామ తం కామ = జరంతే ,,
- 9 శ్రేష్ఠం యవిష్ఠ భారతాగ్నే = రయిగ్ం ,,
- 10 సశ్వీ తాన = భర్వ స్థ్వాహా
- 11 ఆయుష్టే విశ్వతో = సువామి తే ,,
- 12 ఆయుర్దా అగ్నే = రక్షతా దిమగ్ం ,,
- 13 తస్మై తే ప్రతిహర్యతే = సుప్తుతిగ్ం ,,
- 14 దివస్పరి ప్రథమం = స్వాధీః ,,
- 15 శుచిః పావక వంద్యో = రాహుతః ,,
- 16 దృశానో రుక్మ = తురేతాః ,,
- 17 ఆయదిషే నృపతిం = త్సాదయ చ్చ ,,
- 18 సతేజీయసా మనసా = వస్వ ,,
- 19 అగ్నే సహంత మాభర = సహ త్థ్వాహా
- 20 త్వ మగ్నే పృతనాసహగ్ం = గోమత స్వాహా
- 21 ఉక్షన్నాయ = మాగ్నయే ,,
- 22 వద్మాహి సూనో = ష్యంతః ,,
- 23 అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస = దుచ్ఛనాగ్ం ,,
- 24 అగ్నే పవస్వ స్వపా = మయి ,,
- 25 అగ్నే పావక రోచిషా = యక్షిచ ,,
- 26 సనః పావక దీదివో అగ్నే = శ్చన ,,

- 27 అగ్ని శుచి వ్రతతమ = ఆహుత స్వాహా
28 ఉదగ్నే శుచయ స్తవ = స్వర్చయ ..

$$189 + 28 = 217 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ త్వం యాజ్ఞా రుద్రవ ద్యాగే హ్యగ్ని స్సరభి సంయుతే। అక్రం
తామవతే తుభ్యం కామినిశ్రేష్ఠ మిత్యసౌ। యవిష్ఠయుత ఆయుష్టే
ఆయుష్మతి తథోపతి। జాతవేదయుతే తస్మై శుచీ రుక్మవతే
తథా। ఆయ త్రేజోయుతే హ్యగ్నౌ సాహంత్య గుణసంయుతే ।
ఉజ్జెన్నసంయుతే హ్యగ్నేః పవమానయుతే తథా। అగ్నేపావక
వత్యగ్ని శుచా వష్టౌచ వింశతిః॥

ఇతి ప్రథమకాండే తృతీయ ప్రశ్నః సమాప్తః

ప్రథమ ద్వితీయ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 425

తృతీయ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 217

ఆదితః మిశిత్యా మంత్రాః 642

అథ ప్రథమకాండే

చతుర్థ ప్రశ్నః

దేవస్యత్వే త్యాది ఏకత్రింశ దనువాకన్థ అష్టాదశోత్తరశత
మంత్రాణాం సోమః కాండర్షిః. యజురాది నానాచందాంసి గ్రహాదయో
దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోఽనువాకః

- 1 ఓం దేవస్య త్వా సవితుః = మాదదే స్వాహా
- 2 గ్రావాస్యధ్వరకృ = వృష్టివనిగ్ం ..
- 3 ఇంద్రాయ త్వా వృత్రఘ్నే ..
- 4 ఇంద్రాయ త్వా వృత్రతురే ..
- 5 ఇంద్రాయ త్వా భిమాతిఘ్నే ..
- 6 ఇంద్రాయ త్వా దిదిత్యవతే ..
- 7 ఇంద్రాయ త్వా విశ్వదేవ్యావతే ..
- 8 శ్వాత్రాస్త వృత్రతురో = పిబతు ..
- 9 యతే సోమ దివి = దాత్రేవోచ ..
- 10 ధిషణే వీడూ = మామా హిగ్ంసిష్టగ్ం స్వాహా
- 11 ప్రా గపా గుద దధరా = త్వంబ నిష్వర ..
- 12 యతే సోమాదాభ్యం = సోమాయ ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ గ్రహప్రశ్నేఽనువాకాస్తు చత్వారింశ దిహోదితాః। సోమాభిషవ ఏకస్మి న్పంచత్రింశత్పు తద్గ్రహాః। దాక్షిణాని సమిష్టాఖ్య యజూం ష్యవభృథ స్తథా। కామ్యయాజ్ఞా ఇతి ప్రోక్తా అర్థా అత్రాఽనువాకగాః। అదదే శ్శాన మాదాయ గ్రావాసీ త్యభి మంత్రయేత్ । ఇంద్రా సోమమితిః పంచ శ్వాత్రా నిగ్రాభ సేచనం. యతే సోమం మంత్రయిత్వా ధిషణే ఫలకే స్పృశేత్ । ప్రాక్తిః ప్రదక్షిణాఽఽప్లావో హ్యంబ పత్నీం విచించయేత్ । యతే మహత్యభిషవే హ్యంకుయోగో నవేరితాః॥

(ఆపస్తంబ మతే నాత్ర మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః)

అథ ద్వితీయోఽనువాకః

- 1 ఓం వాచస్పతయే పవస్వ = తేభ్య స్త్వా స్వాహా
- 2 స్వాంకృతోసిమధుమతీ = పార్థివేభ్య ..

- 3 మనస్త్వాష్టు స్వాహా
 4 ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
 5 స్వాహా త్వా సుభవ స్సూర్యాయ స్వాహా
 6 దేవేభ్య స్త్వా మరీచిపేభ్య స్స్వాహా
 7 ఏషతేయోనిః ప్రాణాయ త్వా స్వాహా

12 + 7 = 19 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాచో లంఘపాత్రగ్రహణం స్వామ్యాద త్తే లన్యహ స్తతః ।
 ఉరు గత్వా మనస్త్వేతి వేదే ర్దక్షిణతస్థితిః । స్వాహా జుహోతి
 దేవేభ్యో మధ్యమే పరిధౌ తథా । లేపం నిమార్జ్యేష పాత్రం
 సాదయేత్సప్త వర్జితాః॥

అథ తృతీయో లనువాకః

- 1 ఓం ఉపయామగృహీతో న్యంతర్యచ్ఛ = మాదయస్వ స్వాహా
 2 స్వాంకృతోసి = పార్థివేభ్య స్స్వాహా
 3 మనస్త్వాష్టు స్వాహా
 4 ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
 5 స్వాహా త్వా సుభవ స్సూర్యాయ స్వాహా
 6 దేవేభ్య స్త్వా మరీచిపేభ్య స్స్వాహా
 7 ఏషతే యోని రపానాయ త్వా స్వాహా

19 + 7 = 26 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉపా లంతర్యామక స్తత్ర స్వాంకృతాది తు పూర్వవత్ ।

అథ చతుర్థోఽనువాకః

- 1 ఓం ఆవాయోభూష = పూర్వపేయగ్ం స్వాహా
- 2 ఉపయామగృహీతోఽసి వాయవే త్వా స్వాహా
- 3 ఇంద్రవాయూ ఇమే = ముశంతి హి ..
- 4 ఉపయామగృహీతో సీంద్రవాయుభ్యాంత్యా స్వాహ
- 5 ఏషతేయోని స్సజోషాభ్యాం త్వా స్వాహా

అథ పంచమోఽనువాకః

- 6 ఓం అయం వాం మిత్రావరుణా = హవగ్ం స్వాహా
- 7 ఉపయామగృహీతోసి మిత్రావరుణాభ్యాం త్వా సా
- 8 ఏషతే యోనిర్ బుతాయుభ్యాం త్వా స్వాహా

అథ షష్ఠోఽనువాకః

- 9 ఓం యావాం కళా = మిమిక్షతగ్ం స్వాహా
- 10 ఉపయామగృహీతో న్యశ్విభ్యాం త్వా స్వాహా
- 11 ఏషతే యోని ర్మాధ్వీభ్యాం త్వా ..

అథ సప్తమోఽను వాకః

- 12 ఓం ప్రాత ర్యజౌ విముచ్యేథా = పీతయే స్వాహా
- 13 ఉపయామగృహీతో న్యశ్విభ్యాం త్వా ..
- 14 ఏషతేయోని ర్శ్వభ్యాం త్వా ..

అథ అష్టమోఽనువాకః

- 15 ఓం అయం వేన = రిహంతి స్వాహా
- 16 ఉపయామగృహీతోఽసి శండాయ త్వా స్వాహా
- 17 ఏషతే యోని ర్శ్వభ్యాం త్వా స్వాహా

నవమోఽనువాకః

- 18 ఓం తం ప్రత్నథా = వర్ధనే స్వాహా
 19 ఉపయామగృహీతోసి మర్కాయ త్వా స్వాహా
 20 ఏషతే యోనిః ప్రజాః పాహి స్వాహా

అథ దశమోఽను వాకః

- 21 ఓం యే దేవా దివ్యేకాదశస్థ = జుషధ్వగ్ం స్వాహా
 22 ఉపయామ = స్యాగ్రయణోఽసి = ఇంద్రియేణ స్వాహా
 23 ఏషతే యోని ర్విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య స్వాహా

అథ ఏకాదశోఽను వాకః

- 24 ఓం త్రిగ్ంశ త్త్రియ శ్చ = సవనాయ విశ్వే స్వాహా
 25 ఉపయామ = స్యాగ్రయణోఽసి = ఇంద్రియేణ స్వాహా
 26 ఏషతే యోని ర్విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య స్వాహా

అథ ద్వాదశోఽనువాకః

- 27 ఓం ఉపయామ = సీంద్రాయ త్వా బృహద్వతే = విష్ణవేత్వా స్వాహా
 28 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వోక్థాయ వే స్వాహా

అథ త్రయోదశోఽనువాకః

- 29 ఓం మూర్ధానం దివో = దేవా స్వాహా
 30 ఉపయామ = తోస్యమగ్నయే త్వా వై శ్వానరాయ = మచ్యుత
 క్షీ త్తమ స్వాహా
 31 ఏషతే యోని రగ్నయే త్వా వై శ్వానరాయ స్వాహా

ఏతేషాం వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఐంద్రవాయవ ఆవాయో ఇంద్ర తస్య పునర్గ్రహః ।
 మైత్రావరుణకేఽయంవా మాశ్వినే ద్వా వికల్పితౌ ।

శుక్రేమంధినిచై కై కః ప్రాగివా గ్రయణే ద్వయం ।

ఏకై క ఉక్త్యధ్యయో శ్చతుర్దశ చ మలత్రకాః॥

(అప స్తంబమతేనాత్ర ఏకత్రింశ దిహేదితాః)

ఋతుగ్రహే షూపయామ స్సర్వేష్వాదౌ ప్రయుజ్యతే ।

అథ చతుర్దశోఽనుదాకః

32 ఓం ఉపయామ గృహీతోసి మధు శ్చ స్వాహా

33 ఉపయామ = మాధవ శ్చ స్వాహా

34 ఉపగృహీతోసి శుక్ర శ్చ ..

35 ఉప = గృహీతోసి శుచి శ్చ ..

36 ఉప = సభశ్చ స్వాహా

37 ఉప = సభశ్చ శ్చ స్వాహా

38 ఉప = సీష శ్చ ..

39 ఉప = సూర్జ శ్చ ..

40 ఉప = సహ శ్చ ..

41 ఉప = సహస్య శ్చ ..

42 ఉప = తప శ్చ ..

43 ఉప = తపస్య శ్చ ..

44 ఉప = సగ్ంసర్వోస్యగ్ంహస్పత్యాయ త్వా స్వాహా

26 + 44 = 70 మంత్రాః

అథ పంచ దశోఽనువాకః

1 ఓం ఇంద్రాగ్ని ఆగతగ్ం = ధియేషితా స్వాహా

2 ఉపయామ = సీంద్రాగ్నిభ్యాం త్వా ..

3 ఏషతే యోని రింద్రాగ్నిభ్యాం త్వా ..

అథ షోడశోఽనువాకః

- 4 ఓం ఓమాన శ్చర్షణీ = స్సతగ్ం స్వాహా
 5 ఉప - సి విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య స్వాహా
 6 ఏషతేయోని విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య ..

అథ సప్తదశోఽనువాకః

- 7 ఓం మరుత్వంతం హువేమ స్వాహా
 8 ఉప - సీంద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా
 9 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా

అథాష్టాదశోఽనువాకః

- 10 ఓం ఇంద్రమరుత్వ = స్సయజ్ఞా స్వాహా
 11 ఉప - సీంద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా
 12 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా

అథైకోనవింశోనువాకః

- 13 ఓం మరుత్వాగ్ం ఇంద్ర = స్సతానాగ్ం స్వాహా
 14 ఉప = సీంద్రాయ త్వా మరుత్వతే ..
 15 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా

అథ వింశోఽనువాకః

- 16 ఓం మహాగ్ం ఇంద్రో య ఓజసా = వావృధే స్వాహా
 17 ఉప = సి మహేంద్రాయ త్వా స్వాహా
 18 ఏషతే యోని ర్మహేంద్రాయ త్వా ..

అథైక వింశోఽనువాకః

- 19 ఓం మహాగ్ం ఇంద్రో నృవ = కర్తృభి ర్భుత్యాస్వాహా
 20 ఉప = సి మహేంద్రాయ త్వా ..
 21 ఏషతే యోని ర్మహేంద్రాయ త్వా ..

నామస్తు హరీ నేతిహుతి ర్జవేత్ । అగ్నేతిగ్రాహ్యఅగ్నేయ
ఉత్తిష్ట స్గ్రాహ్య ఐంద్రకః । షడ్వికల్ప్యా ష్టోడశిని గ్రహకాండం
సమాప్యతే ॥

వాక్యం. తరిణి రిత్యాదిషణ్ణాం మంత్రాణాం తు త్రీ సగ్నిష్టోమేతిగ్రాహ్య
నిత్యాది కల్పసూత్ర ప్రమాణేన తృతీయాతిగ్రాహ్య మంత్ర
పాఠస్తు ఇత్యాది భాష్యకార వచనేన ఆరణ్యకే వ్యాఖ్యానాదత్రా
ఽసమ్మత మితి వినియోగ సంగ్రహకారేణా ప్యుపేక్షితం.

అథ ద్వాత్రింశోనువాకః

ఆప్యాయస్వేయుష్టే జ్యోతిష్కృతీ మితి త్రయాణా మనువాకానా
మగ్నిః కాండర్షిః గాయత్ర్యాదయ శ్చందాంసి కృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

1 ఓం ఆప్యాయస్వ మదింతమ = స్సప్రథ స్తమ స్వాహా

అథ త్రయస్త్రింశోనువాకః

2 ఓం ఈయుష్టే యే = పశ్యా స్థాన్వహా

అథ చతుస్త్రింశోనువాకః

3 ఓం జ్యోతిష్కృతీం త్వా సాదయామి స్వాహా

4 జ్యోతిష్కృతం త్వా సాదయామి ,,

5 జ్యోతిర్విదం త్వా సాదయామి ,,

6 భాస్వతీం త్వా సాదయామి ,,

7 జ్వలంతీం త్వా సాదయామి ,,

8 మల్మలాభవంతీం త్వా సాదయామి ,,

9 దీప్యమానాం త్వా సాదయామి ,,

10 రోచమానాం త్వా సాదయామి ,,

- 11 అజస్రాం త్వా సాదయామి స్వాహా
 12 బృహజ్యోతిషం త్వా సాదయామి ..
 13 ఖోధయంతీం త్వా సాదయామి ..
 14 జాగ్రతీం త్వా సాదయామి ..

118 - 14 = 132 మంత్రాః

అథ పంచద్ర్వింశోఽనువాకః

ప్రయాసాయ చిత్తమిత్థ్యనువాక ద్వయస్య । పిశ్వేదేవాః కాండ
 ర్షయః । యాజుషంఘందః । ప్రయాసాదయో దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ
 తైత్తిరీయ శాఖా హోమే పనియోగః.

- 1 ఓం ప్రయాసాయ స్వాహా
 2 ఆయాసాయ ..
 3 వియాసాయ ..
 4 సంయాసాయ ..
 5 ఉద్యాసాయ ..
 6 అవయాసాయ ..
 7 శుచే ..
 8 శోకాయ ..
 9 తప్యత్యై ..
 10 తపతే ..
 11 బ్రహ్మహత్యాయై ..
 12 సర్వనై ..

132 + 12 = 144 మంత్రాః

అథ షట్త్రింశోఽనువాకః

- 1 ఓం చిత్తగ్ం సంతానేన స్వాహా
 2 భవం యక్నా ..

- 3 రుద్రం తనిమ్న స్వాహా
- 4 పశుపతిగ్ం స్థూలహృదయేన స్వాహా
- 5 అగ్నిగ్ం హృదయేన ..
- 6 రుద్రం లోహితేన ..
- 7 శర్వం మతస్నాభ్యాగ్ం ..
- 8 మహాదేవమంతఃపార్శ్వేన ..
- 9 ఓషిష్టహనగ్ం శింగీనికోశ్యాభ్యాగ్ం స్వాహా

$$144 + 9 = 153 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తత్రింశోఽనువాకః

ఓం అతిష్ఠేత్యాది షణ్ణా మనువాకానాం సోమః కాండర్షిః అనుష్టు
బాదయ శ్చందాంసి । ఇంద్రాదయో దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం అతిష్ఠ వృత్రహ = వగ్ననా స్వాహా
- 2 ఉపయామ = సీంద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా
- 3 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా షోడశినే ..

$$153 + 3 = 156 \text{ మంత్రాః}$$

అథాష్ట త్రింశోఽనువాకః

- 1 ఇంద్ర మిద్ధరీ = మానుషాణాగ్ం స్వాహా
- 2 ఉపయామ = సీంద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా
- 3 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా

$$156 + 3 = 159 \text{ మంత్రాః}$$

అథైకోన చత్వారింశోఽనువాకః

- 1 అసావి సోమ = రశ్మిభి స్వాహా
- 2 ఉప = సీంద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా

3 ఏషతే = త్వా షోడశినే స్వాహా

$159 + 3 = 162$ మంత్రాః

అథ చత్వారింశోఽనువాకః

1 ఓం సర్వస్య పత్రిశీశరీ = సప్రథా స్వాహా

2 ఉపయామ = సీంద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా

3 ఏషతే యోని షోడశినే స్వాహా

$162 + 3 = 165$ మంత్రాః

అథైక చత్వారింశోనువాకః

1 మహాగ్ం ఇంద్రో వజ్రబాహు = ద్వేష్టి స్వాహా

2 ఉపయామ = షోడశినే స్వాహా

3 ఏషతే యోని = షోడశినే ,,

$165 + 3 = 168$ మంత్రాః

అథ ద్వి చత్వారింశోనువాకః

1 సజోషా ఇంద్ర = విశ్వతోన స్వాహా

2 ఉపయామ = షోడశినే ,,

3 ఏషతే యోని షోడశినే ,,

$168 + 3 = 171$ మంత్రాః

అథ త్రి చత్వారింశోనువాక

ఉదుత్య మిత్యాద్యనువాక త్రయస్య సోమః కాండర్షిః గాయ
త్ర్యాదయ శ్చందాంసి సూర్యాదయో దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః,

1 ఓం ఉదుత్యం జాతవేదసం = సూర్యగ్ం స్వాహా

2 చిత్రం దేవానాం = స్థస్తుష శ్చ ,,

- 3 అగ్నే నయ సుపథా : విధేమ స్వాహా
 4 దివం గచ్ఛ సువః పత = ,,
 5 రూపేణ వో = వయ ,,
 6 తుథోవో విశ్వవేదా = నాకే ,,
 7 ఏత త్తే అగ్నే రాధ = దక్షిణగ్ం స్వాహా
 8 బ్రాహ్మణ మద్య = దక్షిణగ్ం ,,
 9 విసువః పశ్య = సదన్యై ,,
 10 అస్మ ద్దాత్రా = సగ్ంస్కృతగ్ం ,,

171 + 10 = 181 మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ఉదు త్రిభి ర్దక్షిణానాం హోమో దివ మతో ఘృతాత్ ।
 హిరన్య ముద్గ్రహ్య రూపే దక్షిణా మభిగచ్ఛతి । తుథోవో
 విశ్వవేదేతి భింద్యాచ్ఛర్మణి దక్షిణాః । ఏత త్తాని నయే ద్సృష్టా
 హేమా లలత్రేయాయ యచ్ఛతి । విసువ స్సద ఆలోక్య హ్యస్మ
 ద్దాత్రా లనుమంత్రణం । త్రి చత్వారింశేనువాకే దశ మంత్రా
 ఉదీరితాః .

అథ చతు శ్చత్వారింశోనువాకః

- 1 ఓం ధాతా రాతి = దధాతు స్వాహా
 2 సమింద్రణో = యజ్ఞియానాగ్ం స్వాహా
 3 సంవర్చసా పయసా సంతనూభి = యద్విష్టగ్ స్వాహా
 4 య దద్య త్వా ప్రయతి = విద్వా న్స్వాహా
 5 స్వగావో దేవా = వసూని ,,
 6 యా నావహ ఉశతో = మాతిష్ఠ తాను స్వాహా
 7 యజ్ఞ యజ్ఞం గచ్ఛ = యోనీం గచ్ఛ ,,

- 8 ఓం ఏషతే యజ్ఞో = స్సవీర స్వాహా
9 దేవాగాతు విదో = వాతేధా ..

$$181 + 9 = 190 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ధాతా అనువాకే సర్వస్మి న్సమిష్టాఖ్య యజూంషి హి ।
ఋచ స్వడాద్యా శ్చేషాణి యజూం ష్యేతై ర్జహేతి హి.

అథ పంచ చత్వారింశోఅనువాకః

- 1 ఓం ఉరుగ్ం హి రాజా = విధశ్చి త్స్వాహా
- 2 శతంతేరాజ = ప్రముముద్ధ్యస్మ ..
- 3 అభిష్టితో వరుణస్య పాశ ..
- 4 అగ్నే రనీకం = ముచ్చరణ్యే ..
- 5 సముద్రే తే హృదయ - విధేమ ..
- 6 అవభృథ నిచంకుణ - దేవరిషస్పాహి స్వాహా
- 7 సమిత్రా న ఆప = ద్విష్మ స్వాహా
- 8 దేవీ రావ ఏష వో = బ్రూతా ..
- 9 ప్రతి యుతో = వరుణస్య పాశ ..
- 10 ఏధో న్యేధిషీమహి ..
- 11 సమి దసి ..
- 12 తేజోసి తేజో మయి ధేహి ..
- 13 అపో అన్యచారిషగ్ం = వర్చసా స్వాహా

$$190 + 13 = 203 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉరుం వదంతి గచ్ఛంత స్సర్వే ప్యవభృథం ప్రతి । శతందృష్ట్యా
జలే జప్య మభ్యాక్రామతి తజ్జలం । అగ్నే స్రుచా ఘారయే త్త

సమృజీషం జలం క్షిపేత్ । అవేతి గమనే హోమ స్సమిత్రా
అవగాహనం । దేవీ రిత్యభిమంత్ర్యాథ ప్రత్యుద్గచ్ఛతి తజ్జలాత్ ।
ఏథ స్సమి త్తేజ ఏతై ర్హోమ స్త్వాహవనీయకే । అపో అగ్నే
రుపస్థాన మితి మంత్రా స్త్రయోదశ.

అథ షట్పత్వారింశోఽనువాకః

యస్త్యాహృదేత్యాది చతుర్దశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
యః । త్రిష్టువాది నానాచందాంసి. పుత్రవ దగ్న్యదయో దేవతాః.
౧౪ = హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం యస్త్యా హృదా = మశ్యాగ్ం స్వాహా
- 2 యన్తై త్వగ్ం సుకృతే = స్వస్తి స్వాహా
- 3 త్వే సుపుత్ర = రిచ్యతే స్వాహా
- 4 ఉత్థఉత్తే సోమ = హవంతే ..
- 5 అగ్నే రనేన తేజసా = చాతన స్వాహా
- 6 అపో అన్వచారిషగ్ం = వర్చసా ..
- 7 వసు ర్వసుపతి = వపి ..
- 8 త్వా మగ్నే వసుపతిం = మర్త్యానాగ్ం స్వాహా
- 9 త్వా మగ్నే వాజసాతమం = సుష్టుతిం
సనో = రాన్వ సువీర్యగ్ం స్వాహా
- 10 అయన్నో అగ్ని ర్వరివః = వాజసాతౌ స్వాహా
- 11 అగ్నినాగ్ని స్సమిధ్యతే = జుహ్వస్య ..
- 12 త్వగ్ం హ్వాగ్నే అగ్నినా = స్సమిధ్యనే ..
- 13 ఉదగ్నే కుచయ = ష్వర్చయ ..
- 14 విజ్యోతిషా బృహతా = వినిక్షే స్వాహా

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యస్తాన్వి యాజ్యే పుత్రవత్సా మిష్టౌ త్వే పుత్రయాగకే ।
అగ్నే స్తు రసవ ద్యాగే వసు ర్వసు మతీష్యతే । ఉదవిజ్యోతిషా
జ్యోతి ష్మత్యే తత్ర చతుర్దశః .

ఇతి ప్రథమకాండే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 642

చతుర్థ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 217

ఆదిత ఆరభ్య మిశిత్వా మంత్రాః 359

అథ ప్రథమకాండే

పంచమః ప్రశ్నః

విద్యారణ్యభాష్యే ప్రథమకాండే పంచమ ప్రశ్న గత
ప్రథమానువాకస్య వ్యాఖ్యానే సారస్వత పాఠక్రమ
ముద్దిశ్య లిఖిత మేతత్,

శ్లో॥ అధ్వర్యోః ప్రకృతౌ మంత్రాః ప్రపాఠక చతుష్టయే వర్ణితాః
పునరాధేయం పంచమాద్యే ప్రవక్ష్యతే. ఆథానా త్సర్వ
మేవైషా వక్తవ్యా పునరాహితిః. తథా ప్యధ్యయన స్యాయం
క్రమో వరవృతత్వతః. సరస్వతీ స్వపుత్రాయ తద్బుద్ధిస్తే
క్రమే వరం, దదౌ తేన క్రమేణైవ పఠం త్యన్యేపి పాఠకాః ।
(723 వ పేజి) సాయణాచార్యభాష్యే.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఏకాదశా అనువాకా స్స్యుః పంచమే అస్మి న్ప్రపాఠకే।
తత్రాదౌ పునరాధేయ మనువాక చతుష్టయే॥
తత స్వక్మేఽ గ్నూపస్థానం కామ్యయాజ్ఞా స్తథాఽంతిమే ।
విధీయతే అనువాకేస్మి న్నాదిమే పునరాహితిః.

అథ ప్రథమకాండే పంచమః ప్రశ్నః

దేవాసురాః పరావా ఏష ఇత్యేతావనువాకౌ బ్రాహ్మణాత్మకౌ।
అత స్తయో ర్జపః కార్యః హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః.

దేవాసురా ఇత్యాది మమనామేత్యంతం దశానువాకస్థిత షట్పంచాశ న్మంత్రాణా మగ్నిః కాండర్షిః । అనుష్టుపాది నానాచందాంసి భూమ్యాదయో దేవతాః కృష్ణ యజుర్వేదీయ శాఖాహోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

ఓం దేవాసురా స్సంయత్తా ఆసన్తే = ఋతుభ్య ఏవై న మవరుధ్యాధత్తే

అథ ద్వితీయోనువాకః

పరావా ఏష యజ్ఞం = నార్తి మాచ్ఛతి యజమానః.

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 ఓం భూమి ర్భూత్నా = దధే స్వాహా
- 2 ఆయంగౌః పృశ్ని = స్థువ స్వాహా
- 3 త్రీగ్ంశ ద్ధామ = ద్యుభి ..
- 4 అస్య ప్రాణా = సువః ..
- 5 యత్వా కృద్ధః = మసి ..
- 6 యత్తే మన్యు = సమాభర న్స్వాహా
- 7 మనో జ్యోతి = మాదయంతాగ్ం స్వాహా
- 8 సప్త తే అగ్నే = ఘృతేన స్వాహా

- 9 పున రూర్జా నివ ర్తస్వ = విశ్వత స్వాహా
 10 సహ రయ్యా = స్పరి ..
 11 లేక స్సలేక = వియంతు ..
 12 కేత స్సకేత స్సుకేత = వియంతు ..
 13 వివస్వాగ్ం అదితి = వియంతు ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ చతుర్భి ర్భూమి రిత్యాద్యై రాదధ్యాత్పశ్చిమానలం । దక్షిణాగ్నిం
 చ యత్త్యేతి యది త్యాహవనీయకం । మన స్తూపస్థితి స్సప్త
 జుహుయా దగ్నిహోత్రకం । పున ర్ద్వాభ్యాం పురోడాశ మభితో
 జుహుయా దథ । తృతీయ మాదధానస్య లేకాద్యా హోమ
 మంత్రకాః । చతుర్భి రనువాకే ఽస్మి పునరాధాన మీరితం ।
 పంచమాది తథా సార్థపంచ స్వగ్నే రుపస్థితిః.

అథ చతుర్థోఽనువాకః

ఓం భూమి ర్భూమ్నాద్యౌర్వరిణేత్యాహాశిష = తామేవర్ధ్నోతి.

అథ పంచమోఽనువాకః

- 1 ఓం ఉపప్రయంతో = శృణ్వతే స్వాహా
 2 అస్య ప్రత్నా మను ద్యుతగ్ం = మృషిగ్ం స్వాహా
 3 అగ్ని ర్మూర్ధా దివః = జీన్వతి స్వాహా
 4 అయ మిహ ప్రథమో = విశే ..
 5 ఉభావా మింద్రాగ్ని = హువేవాగ్ం స్వాహా
 6 అయం తే యోని = రయిగ్ం స్వాహా
 7 అగ్న ఆయాగ్ంషి = దుచ్ఛనాగ్ ..
 8 అగ్నే పవస్వ స్వపా = రయిం మయి..
 9 అగ్నే పావక రోచిషా = వక్షి యక్షి చ స్వాహా

- 10 సనః పావక = శ్చన స్వాహా
 11 అగ్ని శ్చుచివ్రత = ఆహుత స్వాహా
 12 ఉదగ్నే శ్చుచయ = ష్యర్చయ స్వాహా
 13 ఆయుర్దా అగ్నే = స్యాయు ర్మే ధేహి స్వాహా
 14 వర్షోదా అగ్నేసి వర్షో మే ధేహి ..
 15 తనూపా అగ్నేఽసి తనువం మే పాహి ..
 16 అగ్నే యన్మే తనువా = ఆపృణ ..
 17 చిత్రావసో న్వస్తి తే పార మశీయ ..
 18 ఇంధానా స్త్వా శతగ్ం = అదినాకే ..
 19 సంత్య మగ్నే సూర్యస్య = ప్రజయా సృజ స్వాహా

13 + 19 = 32 మంత్రాః

ఆస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పూర్వస్యాగ్నే రుపస్థాన ముపప్రే త్యనువాకతః.

అథ షష్ఠోఽనువాకః

- 1 ఓం సంపశ్యామి ప్రజా = నోగృహే స్వాహా
 2 అంభస్థాంభోవో భక్షీయ - ఊర్జం వో భక్షీయ స్వాహా
 3 రేవతీ రమధ్వ = భూయాస్త స్వాహా
 4 సగ్ంహితాసి విశ్వరూపీ = రాయ శ్శ్రయంతాగ్ం స్వాహా
 5 ఉపత్వా గ్నే దివేదివే - ఏమసి స్వాహా
 6 రాజంత మధ్వరాణాం = న్వే దమే ..
 7 సనః పితేవ సూసవే = స్వస్తయే ..
 8 అగ్నే త్వన్నో అంతమ = వరూధ్యః ..
 9 తంత్యా శోచిష్ఠ = సఖిభ్యః ..
 10 వసు రగ్ని ర్వసుశ్రవా = రయిందాః ..
 11 ఊర్ణావః పశ్యామి = రాఘు శ్శ్రయంతాగ్ం స్వాహా

- 12 తత్సవితు ర్వరేణ్యం = ప్రచోదయా త్స్వాహా
 13 సోమానగ్ం స్మరణం = ఔశిజగ్ం స్వాహా
 14 కదాచన స్తరీ రసి = పృచ్యతే ..
 15 పరిత్వాగ్నే పురం వయం = రావతః ..
 16 అగ్నే గృహతే సుగృహపతి = శతగ్ం హిమాస్వాహా
 17 తామాశిష మాశానే తంతవే జ్యోతిష్మతీగ్ం ..
 18 తామాశిష మాశానే ఒముష్మై జ్యోతిష్మతీగ్ం ..

$$32 + 18 = 50 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంప ప్రేక్ష్య గృహం నంభః స్థగోష్ఠ ముపతిష్ఠతే | రేవాంతరా గ్ని
 జపతి సంహితా వత్సకం స్పృశేత్ | ఉప త్వా పశ్చిమం వహ్నిం
 షణ్మంత్రై రుపతిష్ఠతే | ఊర్జా ప్రేక్ష గృహం తత్స చతుర్భిః
 పూర్వపావకం | ఉపస్థాయా ఒగ్న ఇత్యస్మా త్పశ్చిమం చోప
 తిష్ఠతే.

(ఆప స్తంబ మతేనాత్ర మంత్రా అష్టాదశ స్మృతాః)

ఆప స్తంబ సూత్రస్యరుద్రద త్త వ్యాఖ్యానే అగ్నేగృహపత ఇత్యాది
 హిమాఇత్యంతో మంత్రః తామాశిష మిత్యాది మంత్రద్వయ
 మితి లిఖితం.

అథ సప్తమోఒనువాకః

ఓం అయజ్ఞో వా ఏషః = త్వమగ్నే సూర్యవర్చా అసీత్యా హాశిష
 మేవై తా మాశాస్తే.

అథాష్టమో నువాకో బ్రాహ్మణరూపః

ఓం సంపశ్యామి ప్రజా అహ మిత్యాహ = యస్య పుత్రోజాతస్వా
 త్తేజఏవాస్మి నృహ్మవర్చ సం దధాతి.

అథ నవమోఽనువాకః బ్రాహ్మణరూపః

ఓం అగ్నిహోత్రం జుహోతి యదేవ కించ =
= నవిష్వజ్ప్రిజయా పశుభి రేతి.

అథ దశమోఽను వాకః

- 1 ఓం మమ నామ ప్రథమం = బిభరాణ్యగ్నే స్వాహా
- 2 మమ నామ తవ చ = పున స్తే స్వాహా
- 3 నమోఽగ్నయేఽప్రతివిద్ధాయ = శ్రేష్ఠో గంధర్వ స్వాహా
- 4 త్వత్ప్రితారో అగ్నే = సుహితే మాధా స్వాహా
- 5 అయ మగ్ని శ్రేష్ఠతమో = సువీర్యగ్ం స్వాహా
- 6 మనో జ్యోతి ర్జషతా = దధాతు యా ఇష్టా = పుతేన స్వాహా

50 + 6 = 56 మంత్రాః

పయస్వతీ రిత్యాది సప్త మంత్రాణాం ప్రజాపతిః కాండర్షిః ।
అనుష్టు పాదయ శ్చందాంసి । ఇంద్రాదయో దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ
= హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం పయస్వతీ రోషధయః = సగ్ంసృజ స్వాహా
- 2 అగ్నేవ్రతపతే వ్రతం = రాధ్యతాగ్ం ..
- 3 అగ్నిగ్ం హోతార = మేఅస్య స్వాహా
- 4 కస్త్యా యునక్తి సత్వా యుసక్తు స్వాహా
- 5 యాని ఘరే = విముంచతాగ్ం ..
- 6 అభిన్నో ఘర్మో = అనుసంచరంతి స్వాహా
- 7 త్రయప్రిగ్ంశ త్తంతవో = దేవాగ్ం అప్యేతు స్వాహా

56 + 7 = 63 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మమ ప్రవత్స్య న్సూర్వాగ్నిం మంత్రయే త్పున రాగతః ।
మమే త్యాద్యై శ్చతుర్మంత్రై ర్మన స్తత్ర జుహోతి హి ।

గత మగ్నే రుపస్థానం మంత్రాః ప్రాసంగికా అథ । పయే
త్యాచామతి స్వామీ దర్శ పూర్ణ మయో రపః । అగ్నే ప్రాగగ్ని
పార్శ్వస్థో జపే దగ్నిం హవి స్తథా । నిరుప్యమాణం సంమంత్ర్య
కస్త్యా యజ్ఞం యునక్తి హి । యానీతి ముచ్యమానాని కపాలా
న్యనుమంత్రయేత్ । అభిన్నో ఒప్పు క్షిపే ద్భిన్నం కపాలం
త్రయిత్యతః । కపాలాంతర మాదధ్యాదితి ప్రాసంగికా గతాః.

అ ధైకాదశోఽనువాకః

వై శ్వానరోన ఊత్యేతి వింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః । గాయత్ర్యాదయ శ్చందాంసి । వై శ్వానరాదయో దేవతాః । కృష్ణ
యజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం వై శ్వానరోన ఊత్యా = వాహసా స్వాహా
- 2 ఋతావానం వై శ్వానర = ఘర్మ మీమహే స్వాహా
- 3 వై శ్వానరస్య దగ్ంసనాభ్యో = రేతసా ..
- 4 పృష్టో దివిపృష్టో = పాతు నక్తగ్ం ..
- 5 జాతో యదగ్నే = స్సదా న స్వాహా
- 6 త్వ మగ్నే శోచిషా = మహి త్వా ..
- 7 అస్మాక మగ్నే = తవోతిభిః ..
- 8 వై శ్వానరస్య సుమతౌ = సూర్యేణ ..
- 9 అవతే హేడో వరుణ = కృతాని ..
- 10 ఉదు త్తమం వరుణ = స్యామ ..
- 11 దధిక్రావ్ణ్ణో అకార్షం = తారిషత్ ..
- 12 ఆ దధిక్రా శ్శవసా = వచాగ్ంసి ..
- 13 అగ్ని రూర్ధా దివః = జిన్వతి ..
- 14 భువో యజ్ఞస్య = హవ్యవాహగ్ం స్వాహా
- 15 మరుతో యద్భవో = గంతన స్వాహా

- 16 యావ శ్శర్మ శశమానాయ - సువీరగ్ం స్వాహా
 17 అదితి ర్న ఉరుష్య = పాత్వగ్ంహస స్వాహా
 18 మహీ మూషు మాతరగ్ం = సుప్రణీతిగ్ం స్వాహా
 19 సుత్రామాణం పృథివీం - స్వస్తయే స్వాహా
 20 ఇమాగ్ం సునావ = పారయిష్టుగ్ం ..

63 + 20 = 83 మంత్రాః

ఇతి ప్రథమాష్టకే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అస్యవినియోగ సంగ్రహః

అంత్యానువాకగా యజ్ఞా యాగే వై శ్వానరాభిదే । వై శ్వే
 త్యష్టౌ వికల్పాః స్యు రవ ద్వే వారుణే చరా । దధీతి దధ్యాది చరా
 వగ్నుద్వాసన యాగకే । ఆగ్ని ర్భవ ఇతిద్వే స్తః ప్రతీకే ద్వే ఉభే
 మతే । మరుత్స్పృత కపాలేష్టౌ అదీ త్యాదిత్యకే చరా । చతస్ర స్తు
 వికల్పాః స్యు రితి ప్రశ్నో ఒత్ర పంచమః.

ఇతి ప్రథమ కాండస్య పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః.

ఆదితశ్చతుః ప్రశ్న గతా మంత్రాః 859

పంచమ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 83

ఆదితః మిశిత్యా పంచ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 942

అథ ప్రథమకాండే

షష్ఠః ప్రశ్నః

సంత్యా సించామి త్యాద్యేకాదశా నువాకస్థ ద్వావింశత్యుత్తర శత
మంత్రాణా మగ్నిః కాండర్షిః । అనుష్టు దాదయ శ్చందాసి । ఆజ్యా
దయో దేవతాః । కృష్ణ = హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం సంత్యా సించామి = ఇహ మారిష త్స్వాహా
- 2 ఆజ్య మసి సత్య మసి = భక్షీయ ..
- 3 పంచానాం త్వా = గృహ్ణామి ..
- 4 పంచానాం త్వర్తూనాం .. మి ..
- 5 పంచానాం త్వా దిశా మి ..
- 6 పంచానాం త్వా పంచ = మి ..
- 7 చరో స్త్వా పంచబిలస్య = మి ..
- 8 బ్రహ్మణ స్త్వా = మి ..
- 9 క్షతస్య త్వజసే = మి ..
- 10 విశే త్వా యంత్రాయ = మి ..
- 11 సువీర్యాయ త్వా గృహ్ణామి ..
- 12 సుప్రజాస్త్వాయ త్వా గృహ్ణామి ..
- 13 రాయ స్పోషాయ త్వా గృహ్ణామి ..
- 14 బ్రహ్మవర్చసాయ = మి స్వాహా
- 15 భూ రస్మాకగ్ం = దేవతాభ్యో గృహ్ణామి స్వాహా
- 16 కామాయ త్వా గృహ్ణామి స్వాహా

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ షష్ఠః ప్రశ్న స్తత్ర సంత్యా స్కన్నాజ్యం ప్రక్షిపే త్సుచి ।
ఆజ్య మాజ్య మవేక్షేత పంచానాం త్వా చతుర్దశ । స్రుక్ష్వాజ్య
మంత్రణే మంత్రా ఇతి మంత్రాస్తు షోడశ॥

అథ ద్వితీయోఽనువాకః

- 1 ఓం ధ్రువోఽసి ధ్రువోఽహగ్ం = వసువి త్స్వాహా
- 2 ఉగ్రో స్యుగ్రోఽహగ్ం = ముగ్ర శ్చేత్తా వసువి త్స్వాహా
- 3 అభిభూ రస్యభిభూరహగ్ం = మభిభూ శ్చేత్తా వసువి త్స్వాహా
- 4 యనజ్మిత్వా = వయం తే స్వాహా
- 5 యన్మే అగ్నే అస్య = నిర్ఋత్యా ఉపన్థే స్వాహా
- 6 భూస్వాహా
- 7 భువ ..
- 8 సువ ..
- 9 ఉచ్చుష్మో అగ్నే = సువీర్యాయ స్వాహా
- 10 మనోసి ప్రాజాపత్యం = నాఽఽవిశ ..
- 11 వా గన్వైంద్రీ - మేంద్రియేణా విశ స్వాహా
- 12 వసంత మృతూనాం = సమాప్రీతః ప్రీణాతు స్వాహా
- 13 గ్రీష్మ మృతూనాం = సమా - ప్రీణాతు ..
- 14 వర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి తా మా = ప్రీణంతు ..
- 15 శరద మృతూనాం = సా మా ప్రీతా ప్రీణాతు ..
- 16 హేమంతశిశిరా = తౌ మా ప్రీతౌ ప్రణీతాగ్ం ..
- 17 అగ్నిషోమయో రహం దేవయజ్యయా చక్షుష్యా
న్ఘాయాసగ్ం స్వాహా
- 18 దద్ధి రస్యదద్ధో = దధేయగ్ం స్వాహా
- 19 అగ్ని షోమయో = వృత్రహా భూయాసగ్ం స్వాహా
- 20 ఇంద్రాగ్నియో రహం = యేంద్రియా వ్యన్నాదో
భూయాసగ్ం స్వాహా
- 21 ఇంద్రస్యాహం = యేంద్రియావీ భూయాసగ్ం స్వాహా
- 22 మహేంద్రస్యా = జేమానం మహిమానం గమేయగ్ం స్వాహా

23

అగ్నే స్విష్టకృతో - ఆయుష్మాన్ యజ్ఞేన ప్రతిష్ఠాం
గమేయగ్ం స్వాహా

16 + 23 = 39 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ధ్రువోసీతి త్రిభి ర్మంతైః పరిధి త్రయ మంత్రణం । యునా
గ్నియోగ ఇంధానా స్సమిధో రనుమంత్రణం । యన్మే హవి
ర్మంత్రయేత భూ త్రిభి స్సాదయే ద్ధవిః । ఉచ్చుష్మో మంత్రయే
తేధ్మ మమర్త్య ప్రవృత్తిం తథా । స్రావా ఘారం మనోసీతి
స్సృచ్యాఘారం తు వాగితి । వసంత పంచభి ర్మంతైః
ప్రయాజా న్పంచ మంత్రయేత్ । అగ్నిషోమే త్యాజ్యభాగా వగ్నే
రిత్యగ్నియాగకం । దద్ధి రుపాంశు యాజస్య స్పష్ట మగ్నితి
పంచకం । అనువాకే ద్వితీయేస్మి న్మంత్రా ష్షడ్వింశతి ర్మతాః.

(ఆప స్తంబ మతేనాఽత్ర త్రయోవింశతి రీరితాః)

ధూర్తభాష్యే :— యునజ్మే త్యాద్యాహవనీయ యోగః । ఉపస్త
ఇత్యేవ మంతో మంత్రః.

రుద్రదత్త వ్యాఖ్యానే :— యునజ్మేతి ప్రతీకగ్రహణేన ద్వ్యంశ
నైవ గ్రహణం.

అథ తృతీయో ఽనువాకః

- 1 ఓం అగ్ని రామ దురిష్టా = మేతేన జేషగ్ం స్వాహా
- 2 సురూప వర్షవర్ణ - ఉపహవం తేఽశీయ ..
- 3 సామే సత్యాశీ రస్య = గమేయగ్ం ..
- 4 మనో జ్యోతి ర్జ్ఞతా = ఇహ మాదయంతాగ్ం స్వాహా
- 5 బ్రధ్న పిన్వస్వ = త్రాముష్మిన్లోకే స్వాహా

39 + 5 = 44 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నిః ప్రాశిత్రావదానం యోమేఽంతి స్వామిభాగకం । ఇడా
ద్వయం సురూపేతి జుష్టి రిత్యనుమంత్రయేత్ । మనోఽద్భి
ర్మార్జనం బ్రధ్న పురోడాశం ప్రజాపతేః । అన్వాహార్యం
మంత్రయేత మంత్రా స్సప్తేహ వర్ణితాః.

(అపస్తంబమతేనాస్మి న్మంత్రాః పంచేహ వర్ణితాః)

అథ చతుర్థశోఽనువాకః

- 1 ఓం బర్హిషోఽహం దేవయజ్యయా ప్రజావా న్భూయాసగ్గ్ స్వాహా
- 2 నరాశగ్ంసస్యా = పశుమా న్భూయాసగ్గ్ం స్వాహా
- 3 అగ్నేఽస్విష్టకృతో . ఆయుష్మాన్ = గమేయగ్గ్ం స్వాహా
- 4 అగ్నే రహ ముజ్జితి = మనూజ్జేషగ్గ్ం స్వాహా
- 5 సోమ స్యాహ ము = జ్జేషగ్గ్ం స్వాహా
- 6 అగ్నే రహ ముజ్జితి మనూజ్జేషగ్గ్ ..
- 7 సోమస్యాహం = షగ్గ్ం స్వాహా
- 8 అగ్నే రహ ము = షగ్గ్ం ..
- 9 అగ్నేషోమయోఽహ = జ్జేషగ్గ్ం స్వాహా
- 10 ఇంద్రాగ్నియో రహం = జ్జేషగ్గ్ం ..
- 11 ఇంద్రస్యాహ ము - జ్జేషగ్గ్ం ..
- 12 మహేంద్రస్యా హము = జ్జేషగ్గ్ం ..
- 13 అగ్నేఽస్విష్టకృతోఽహ = జ్జేషగ్గ్ం ..
- 14 వాజస్య మా ప్రసవేనో = గ్రభీ త్స్వాహా
- 15 అథా సపత్నాగ్ం ఇంద్రో = అకః ..
- 16 ఉద్గ్రాభం చ స్వాహా
- 17 నిగ్రాభం చ ..
- 18 బ్రహ్మ దేవా అవీవృధన్ త్స్వాహా

- 19 అధా సపత్నా నింద్రాగ్ని మే = న్యస్యతాగ్ం స్వాహా
 20 ఏమా అగ్మ న్నాశిషో = ప్రజా మిషగ్ం ..
 21 రోహితేన త్వాఽగ్ని = గమయతు స్వాహా
 22 హరిభ్యాం త్వేద్రో = గమయతు ..
 23 ఏతశేన త్వా సూర్యో = గమయతు ..
 24 వితే ముంచామి రశనా = దేవతాసు ..
 25 విష్ణో శ్శంయో = గమేయగ్ం ..
 26 సోమస్వాహం = సురేతా రేతో ధిషీయ స్వాహా
 27 త్వష్ట రహం = పశూనాగ్ం రూపం పుషేయగ్ం స్వాహా
 28 దేవానాం పత్నీ రగ్ని మిధునేన ప్రభూయాసగ్ం స్వాహా
 39 వేదోసి విత్తి రసి = వాజినగ్ం స్వాహా

$$44 + 27 = 71 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ బర్హి త్రిభి రనూయాజా న్మంత్రయే త్సాన్త వాకకం । ఆగ్నే
 రిత్యష్టభి ర్వాజ ద్వాభ్యాం వ్యూహే తస్మిన్ తథా । ఏమాః
 స్వనామగ్రహణే రోహితి ప్రస్తరం త్రిభిః । వితే పరిధి మోకం
 తు విష్ణోశ్శం శంయు వాకకం । త్రిభి సోమోమాది సంయాజా
 న్వేదో వేదాభిమర్శనం । అనువాకే చతుర్థేఽస్మిం ప్రయోవింశతి
 రీతితాః.

(అపస్తంబ మతేనాత్ర మంత్రా సుస్య స్పష్టవింశతిః)

అథ పంచమో అనువాకః

- 1 ఓం ఆప్యాయతాన్ద్రువా = అస్మిన్ త్స్వాహా
 2 ప్రజాపతే ర్విభా న్నామ = యజమానేన స్వాహా
 3 సదసి సన్మే భూయా - మామే క్షేష్ఠాః ..

- 4 ప్రాచ్యం దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయంతాగ్ స్వాహా
5 దక్షిణాయాం = పితరో మార్జయంతాగ్ స్వాహా
6 ప్రతీచ్యాం దిశి = పశవో మార్జయంతాగ్ స్వాహా
7 ఉదీచ్యాం దిశ్యాప = మార్జయంతాగ్ ..
8 ఊర్ధ్వాయాం దిశి యజ్ఞః = పతి ర్మార్జయంతాగ్ స్వాహా
9 విష్ణోః క్రమో స్యభిమాతిహా = ద్విష్మ స్వాహా
10 విష్ణోః క్రమో స్యభిశ స్తిహా తై = ద్విష్మ స్వాహా
11 విష్ణో క్రమో స్యరాతీయతో = ద్విష్మ ..
12 విష్ణోః క్రమోసి శత్రూయతో = స్సయం ద్విష్మ స్వాహా

$$71 + 12 = 83 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లోః ఆప్య ధ్రువాప్యాయనం స్యా త్ప్రజా స్వామ్యంశ భక్షణం ।
సదసీతి ప్రణీతానాం ధారాయా అభిమంత్రణం । ప్రాచ్యాం తు
పంచభి స్సించే త్క్రమే ద్విష్ణౌ శ్చతుష్టయాత్ । అనువాకే పంచ
మేఽస్మి న్మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః.

ఆథ షష్ఠోనువాకః

- 1 ఓం అగన్మ సువః = సంజ్యోతిషాఽ భూవగ్ స్వాహా
2 ఐంద్రీ మావృత మన్వావ రై స్వాహా
3 సమహం ప్రజయా = రాయ స్పోష స్వాహా
4 సమిద్ధో అగ్నే మే = దీద్యాసగ్గ్ ..
5 వసుమాన్ యజ్ఞో వసీయా సూర్యాసగ్గ్ స్వాహా
6 అగ్న ఆయాగ్ంషి = దుచ్చనాగ్ స్వాహా
7 అగ్నే పవస్వ స్వపాః = మయి ..
8 అగ్నే గృహపతే = శతగ్ం హిమాః ..
9 తా మాశిష మాశానే తంతవే = తీగ్ం,,

- 10 తా మాశిష మాశానేఁ ముష్మై = తీగ్ం స్వాహా
 11 కస్త్యా యునక్తి సత్వా విముంచతు ..
 12 అగ్నే వ్రతపతే వ్రత మచారిషం = రాధి ..
 13 యజ్ఞో బభూవ = రయీణాగ్ం స్వాహా
 14 గోమాగ్ం అగ్నే = స్సభావాన్ థ్వాహా

83 + 14 = 97 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ న్పూర్వాగ్న్యుపస్థానం సుభూ ర్చానో రుపస్థితిః । ఇదం
 విస్సారయే చ్చత్రా న్సంజ్యోతి స్వాభిమర్శనం । ఐంద్రీం
 ప్రదక్షిణావృత్తి స్సమహం త ద్విపర్యయః । సమిద్ధ స్సమి
 దాధానం వసు పూర్వాగ్న్యుపస్థితిః । అగ్న ఆయా త్రిభి ర్మంత్రై
 రపరాగ్నే రుపస్థితిః । కస్త్యా యజ్ఞ విమోక స్వా దగ్నే తద్వృత
 ముత్సృజేత్ । యజ్ఞేతి పునరాలంభం జపే ద్గోమాం స్తు గోమతీం ।
 షష్ఠేఽ నువాక ఏతస్మి న్మంత్రాః పంచదశేతాః.

(ఆప స్తంబ మతేనా త్ర మంత్రసంఖ్యా చతుర్దశ.)

ఆప స్తంబ శ్రౌతసూత్రే

అగన్మసువ స్సువ రగన్నే త్యాదిత్య ముపతిష్ఠతే ఇత్యుక్తాన్వి
 ఐంద్ర మావృత మన్వావర్తే ఇతి ప్రదక్షిణ మావర్తతే ఇత్యుక్తత్వాత్
 అగన్మసువ రిత్యాది సంజ్యోతిషా భూవ మిత్యంతః ఏకో మంత్రః ఇతి
 జ్ఞాతవ్యః.

అథ సప్తమోఽనువాకః

ఓం యథావై నమృత సోమా = ఊధం భ్రాతృవ్యం హంతి,

అథాష్టమోనువాకః

ఓం యోవై శ్రద్ధా మనారభ్య యజ్ఞేన యజతే = యంత్రే
యుంజానేషు.

దే-
దే-

అథ నవమోనువాకః

ఓం ప్రజాపతి ర్యజ్ఞా నసృజతా గ్నిహోత్రం = పశుభి ర్మిధునై
ర్జాయతే.

1

2

3

అథ దశమోనువాకః

4

ద్రువోఽసి ద్రువోఽహగ్ం = భూయాస మిత్యాహ
వాచ మేవైంద్రీ మాతృ స్థతే.

5

6

7

అథై కాదశోనువాకః

8

యోవై సప్తదశం ప్రజాపతిం =

9

ప్రతి యజ్ఞేన తిష్ఠతి న యజ్ఞా ద్భిగ్ంశతే.

10

11

1 ఓం ఆశ్రావయ స్వాహా

12

(ఇతి చతురక్షరం)

13

2 అస్తు శ్రౌష త్స్వాహా

14

(ఇతి చతురక్షరం)

15

3 యజ స్వాహా

16

ఇతి ద్వ్యక్షరం.

17

4 యేయజామహే స్వాహా

18

(ఇతి పంచాక్షరం.)

19

5 (ద్వ్యక్షరో) వషట్కూర స్వాహా

ఏష వై సప్తదశః ప్రజాపతి ర్యజ్ఞం = ప్రతి యజ్ఞేన తిష్ఠతి.

అథ ద్వాదశోనువాకః

ఇంద్రం వో విశ్వత స్పరీత్యాది ఏకోనవింశతిమంత్రాణాం విశ్వే
దేవాః కాండర్షయః । గాయత్ర్యాది నానా ఛందాంసి । ఇంద్రాదయో
దేవతాః । కృష్ణ - హోమే వినియోగః॥

- 1 ఓం ఇంద్రం వో విశ్వతస్పరి = కేవల స్వాహా
- 2 ఇంద్రం నరోనే - భజా త్వం న ..
- 3 ఇంద్రియాణి శతక్రతో = ఆవృణే ..
- 4 అనుతే దాయ = నృష హ్యే ..
- 5 ఆయస్మిన్ తస్మై వాసవాన్తి = అతిథి ..
- 6 ఆమాసు పక్వ మైరయ = గిర స్వాహా
- 7 ఇంద్ర మిద్గాధినో = రనూషత ..
- 8 గాయంతి త్వా గాయంత్రితో = యేమిరే స్వాహా
- 9 అగ్ంహోమచే ప్రభరే మా = కామా ..
- 10 వివేష యన్మా ధిషణా = హవంతే ..
- 11 ప్రసమాజం = ధత్తమోజ స్వాహా
- 12 వినఇంద్ర మృధో = అభిదాసతి స్వాహా
- 13 ఇంద్రక్షత్ర - అకృణోరులోకగ్న్ ..
- 14 మృగో న భీమః = విమృధో నుదస్వ స్వాహా
- 15 విశత్రూన్ విమృధో నుద = అభిదాసత ..
- 16 త్రాతార మింద్ర = ధాత్వింద్ర స్వాహా
- 17 మాతే అస్యాగ్ సహసావ = సూరిషు స్యామ స్వాహా
- 18 అనవస్తే రథ మశ్వాయ = హంతవాః స్వాహా
- 19 వృష్ణో యతే వృషణో = దస్యూ న్ధ్వాహా

ఇతి ప్రథమాష్టకే షష్ఠః ప్రశ్న స్సమాప్తః

102 + 10 = 121 మంత్రాః

ఆదితః పంచప్రశ్నగతా మంత్రాః 942

షష్ఠ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 121

ఆదిత ష్టప్రశ్నగతా మంత్రాః 1063

~:0:~

అథ ప్రథమకాండే

సప్తమ ప్రశ్నః

పాకయజ్ఞ మిత్యాది షడనువాకానాం బ్రాహ్మణరూపత్వా త్రేషాం
జసఃకార్యః. హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః.

పాకయజ్ఞమిత్యాది ద్వాదశానువాకస్థ చతురుత్తరశత మంత్రాణాం
సోమః కాండర్షిః మహాసతో బృహతీత్యాది నానా ఛందాంసి । సవిత్రా
దయో దేవతాః । కృష్ణ = శాఖాహోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

1 ఓం పాకయజ్ఞంవా అన్వాహితాగ్నేః = భూమానమేవోపై తి॥

అథ ద్వితీయాది షష్ఠానువాకాః

2 సగ్గంశ్రవాహసౌవర్చనస = పైవజాయతేన్నాదోభవతి॥

3 పరోక్షం వా అన్యేదేవా = అముష్మిన్లోకేన్నంక్షీయతే॥

4 బర్హిషోహం = వాజీజాయతే య ఏవం వేద॥

5 ధ్రువాం వై రిచ్యమానాం = యథాపూర్వమభిజయతి॥

6 అగన్మ సువస్సువరగన్మే త్యాహ = అస్య ప్రజాయాం వాజీ

జాయతే.

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 ఓం దేవసవితుః ప్రసున = స్వదాతిన స్సాస్విహః
- 2 ఇంద్రస్యవజ్రోఽసి = వృత్రంవధ్యాత్థాస్విహః
- 3 వాజస్య నుప్రసవే మాతరం = ధర్మసావిష త్థాస్విహః
- 4 అప్స్వంత రమృత = భవథ వాజిన స్సాస్విహః
- 5 వాయు ర్వా త్వా మను ర్వా = సప్తవిగ్ంశతి స్సాస్విహః
- 6 అపాన్నపా దాశుహేమన్ = వాజగ్ంనే త్థాస్విహః
- 7 విష్ణోః క్రమోఽసి = ర్విక్రాంత మసి స్సాస్విహః
- 8 అంకౌ న్యంకౌ వభిత్ = పారయంతు ..

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రపాఠకే సప్తమేఽస్మి న్నునువాకా వ్రయోదశ । యాజమాన
బ్రాహ్మణస్య శేష ష్షట్త్వాన్వి దిమేషుచ । వాజపేయస్య మంత్రాస్తు
షట్త్వాన్వే ష్వధయాజ్యకాః । ఇడానుమంత్రణం తస్య ఇణాయా
స్తు ప్రశంసనం । అన్వాహార్యోఽథ మంత్రానువాక వ్యాఖ్యా
త్రిషు స్మృతా । దేవ హోమేఽత్ర కర్మాదా వింద్రస్య రథ
మావిశేత్ । వాజస్య నేది మధ్యే త మభ్యావర్తయతే । రథం
అప్స్వశ్వా న్పాయయే ద్వాయు ర్యునక్తి తురగం రథే । అపాం
తదశ్వపృష్ఠాని మార్ష్వి విష్ణో రథం వ్రజేత్ । అంకౌ రథే స్పృశే
త్పక్షవష్టౌమంత్రాఇహోదితాః॥

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 ఓం దేనస్యా హగ్ం సవితుః = వాజం జేషగ్ం స్వాహా
- 2 దేవస్యాహగ్ం = వర్షిష్ఠం నాకగ్ం రుహేయగ్ం స్వాహా
- 3 ఇంద్రాయ వాచం వదతే = వాజ మజయ త్థాస్విహా
- 4 అశ్వాజనీ వాజని = వాజయ స్వాహా
- 5 అర్వాఽసి స్వాహా

- 6 సప్తిరసి స్వాహా
 7 వాఙ్మసి ..
 8 వాఙినో వాఙం ధావత = కాష్ఠాం గచ్ఛత స్వాహా
 9 వాజేవాతే ఽవత వాఙినో = ఋతజ్ఞా స్వాహా
 10 అస్యమధ్వఃపిబత = ర్దేపయానై స్వాహా
 11 తేనో అర్వంతో = వాఙిన స్వాహా
 12 మితద్రవ స్సహస్రసా = హవేషు స్వాహా
 13 దేవతాతా మితద్రవ : స్సమీవా ..
 14 ఏషస్య వాజీ . పనీఫణ త్స్వాహా
 15 ఉతస్మాస్య ద్రవత . తరిత్రత స్వాహా
 16 ఆమా వాఙస్య = గమ్యా త్స్వాహా
 17 వాఙినో వాఙజితో వాఙగ్ం సరిష్యంతో వాఙం జేష్యంతో
 బృహస్పతే ర్భాగ మవజిఘ్రత స్వాహా
 18 వాఙినో వాఙజితో వాఙగ్ం సస్సవాగ్ంసో వాఙం జిగివాగ్ంసో
 బృహస్పతే ర్భాగ మవజిఘ్రత స్వాహా
 19 బృహస్పతే ర్భాగే నిమృధ్వగ్ం ..
 20 ఇయం వ స్సా సత్యా = యా మింద్రేణ సమదధ్వగ్ం స్వాహా
 21 అజీఙిపత వనస్పతయ = విముచ్యధ్వగ్ం స్వాహా

8 + 21 = 29 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవా రోహే ద్రథం స్వామీ | బహ్మరోహణ మంత్రణం, దేవే
 తీంద్రా దుందుభీనాం ఘోషో ఽశ్వాజకశాగ్రహః, అర్వాసీతి
 త్రిభి ర్మూలైర్మృనక్త్య శ్వత్రయం రథే | వాజీ త్యేతై ర్మంత్ర
 యేత చతుర్భి ర్ధావతో రథాన్ | మితేత్యాభి శ్చతస్పభి స్తా
 న్స్పృత్యాధావతో రథాన్ | ఆమా రథవిమోకాఖ్యం జుహుయా

ద్వాదశ ద్వయాత్ । గతేః పురోపరిష్టా చ్చ ఘాపయే చ్చరు
మశ్వకాన్ । బృహది జిఘ్రతీత్యంతో ద్వితీయే త్వనుషజ్యతే ।
బృహేతి మార్ష్టి ఘోణాయా మియం తు రథమంత్రణం ।
అజీ దుందుభి మంత్ర స్సాన్య దేకవింశతిరీరితాః॥

అప స్తంబమతే తు జిగివాగ్ంస ఇత్యంతో మంత్రః । తదర్థ
పూరణాయ బృహస్పతే ర్భాగమవజిఘ్రతేతి । పూర్వస్మా
న్మంత్రాదనువర్తనీయః । అవశిష్టభాగో మంత్రాంతర మితి
వ్యాఖ్యాతం॥ (సాయనభాష్యం)

అథ నవమోనువాకః

- 1 ఓం క్షత్రస్యోల్న మసి స్వాహా
- 2 క్షత్రస్య యోని రసి ..
- 3 జాయ ఏహి సువో రోహవ స్వాహా
- 4 రోహవహి సువ స్వాహా
- 5 అహ న్నావుభయో స్సువో రోఙ్యమి స్వాహా
- 6 వాజ శ్చ స్వాహా
- 7 ప్రసవ శ్చ ..
- 8 అపిజ శ్చ ..
- 9 క్రతు శ్చ ..
- 10 సువ శ్చ ..
- 11 మూర్ధా చ ..
- 12 వ్యశ్నియ శ్చ స్వాహా
- 13 ఆంత్యాయన శ్చ ..
- 14 అంత్య శ్చ స్వాహా
- 15 బౌవన శ్చ ..
- 16 ధువన శ్చ ..

- 17 ఓం అధిపతి శ్చ స్వాహా
 18 ఆయు ర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా
 19 ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ..
 20 అపానో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ..
 21 వ్యానో = కల్పతాగ్ం ..
 22 చక్షు ర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ..
 23 శ్రోతం యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ..
 24 మనో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ..
 25 వా గ్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ..
 26 అత్మా యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ..
 27 యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ..
 28 సువ ర్దేవాగ్ం అగన్మ = అఖామ స్వాహా
 29 సమహం ప్రజయా = రాయ స్పోష ..
 30 అన్నాయ త్వా స్వాహా
 31 అన్నద్యాయ త్వా ..
 32 వాజాయ త్వా ..
 33 వాజజిత్యయై త్వా ..
 34 అమృత మసి ..
 35 పుష్టి రసి ప్రజనన మసి స్వాహా

$$35 + 29 = 64 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ క్షత్ర తార్భ్యం క్షత్ర దార్భ్యం పరిధత్తో ఒత్ర దంపతీ । జాయే
 స్వామ్యాహ్వాయే ద్భార్యాం రోహ తం ప్రతివక్తి సా ।
 అహం స్వామ్యాహ వాజశ్చ జుహుయా ద్ద్వాదశాహుతీః ।
 ఆయు ర్దశభి రారోహే త్స్వయం బాహోర్గ్రహ స్సవః । స ०

భువం ప్రేక్షతే లన్నాయ చతుర్భి స్తు మహర్త్విజః । దిగ్భ్యో
ఘ్నంత్యాసపుటకై రమృ పుష్టి ద్వయా త్పదే । స్వర్ణ బస్త
త్వచో ర్ద్ధ్యా త్పంచత్రింశ దిహోదితాః॥

అథ దశమోనువాకః

- 1 ఓం వాజన్యేమం ప్రసవ స్సపవే = పురోహితా స్వాహా
- 2 వాజన్యేదం ప్రసవ ఆబభూవే = అన్యే ..
- 3 వాజన్యేమాం ప్రసవశ్శిశ్రియే = నియచ్ఛతు ..
- 4 అగ్నే అచ్ఛావదేహానః = న స్త్వగ్ం ..
- 5 ప్రణో యచ్ఛత్వర్యమా = దదాతు న ..
- 6 అర్యమణం బృహస్పతి = వాజినగ్ం ..
- 7 సోమగ్ం రాజానం వరుణం బృహస్పతిగ్ం ..
- 8 దేవస్య త్వా = భ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో = తాగ్ం స్త్వా =
షించామి స్వాహా
- 9 దేవస్య త్వా = భ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో = తేంద్రస్య =
షించామి స్వాహా
- 10 దేవస్య త్వా = భ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో = ణ బృహ =
నాభిషించామి స్వాహా

10 + 64 = 74 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాజ సప్తభి రన్నస్య హోమో దేవ యజుస్త్రయాత్ । అభిషించే
త్వామినం తు దశమంత్రా ఇహోదితాః॥

అథైకాదశోనువాకః

- 1 ఓం అగ్ని రేకాక్షరేణ వాచ ముదజయ త్స్వాహా
- 2 అశ్వినౌ ద్వ్యక్షరేణ ప్రాణా = స్వాహా

- 3 విష్ణు త్ర్యక్షరేణ త్ర = ముదజయ త్స్వాహా
 4 సోమ శ్చతురక్షరేణ చతుష్పదః = జయత్స్వాహా
 5 పూషా పంచాక్షరేణ పంక్తి = యత్స్వాహా
 6 ధాతా షడక్షరేణ షడృతా = జయ ,,
 7 మరుత స్సప్తాక్షరేణ సప్తపదాగ్ం = జయ త్స్వాహా
 8 బృహస్పతి రష్టాక్షరేణ గాయత్రీ = జయత్స్వాహా
 9 మిత్రో నవాక్షరేణ త్రివృతగ్ం స్తోమ = జయత్స్వాహా
 10 వరుణో దశాక్షరేణ విరాజ = జయత్స్వాహా
 11 ఇంద్ర ఏకాదశాక్షరేణ త్రిష్టభా జయ ,,
 12 విశ్వే దేవా ద్వాదశాక్షరేణ జగతీ ముదజయ త్స్వాహా
 13 వసవ త్రయోదశాక్షరేణ త్రయో = ముదజయ ,,
 14 రుద్రా శ్చతుర్దశాక్షరేణ చతు = ముదజయ ,,
 15 ఆదిత్యాః పంచదశాక్షరేణ పంచ : యత్స్వాహా
 16 ఆదితి ష్షోడశాక్షరేణ షోడశగ్ం = జయ ,,
 17 ప్రజాపతి స్సప్తదశా = ముదజయ త్స్వాహా

$$17 + 74 = 91 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని స్సప్తదశా మ్నాతా ఉజ్జితీ ర్వాచయే దమూః । యజ
 మానం రథేష్వేషు ధావత్స్వ ధ్వర్యు రాదరాత్॥

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 ఓం ఉపయామ = నృషదం త్వా = గృహ్ణామి స్వాహా
 2 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 3 ఉపయామ = స్యపుషదం త్వా ,,
 4 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 5 ఉపయామ = పృథివిషదం త్వా = గృహ్ణామి స్వాహా

- 6 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 7 యే గ్రహాః పంచజనీనా = సమగ్రభీగ్ం స్వాహా
 8 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 9 అపాగ్ం రస ముద్వయసగ్ం = మ్యుత్తమగ్ం స్వాహా
 10 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 11 అయా విష్ణా = మైరయ త్వా స్వాహా
 12 ఉపయామ = ప్రజాపతయే త్వా జుష్టం గృహ్ణామి స్వాహా
 13 ఏష తే యోనిః ప్రజాపతయే త్వా స్వాహా

13 + 91 = 104 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉపేత్యతిగ్రాహ్య మైంద్రం గృహీత్వైషేతి సాదయేత్ । ఉత్త
 రేషు చతుర్ద్వేవ మయాసప్తదశగ్రహాన్ । ప్రాజాపత్యా
 న్సృగృహ్ణాతి మంత్రా ద్వాదశవర్ణితాః॥

(ఆపస్తంబమతేనాత్ర మంత్రసంఖ్యా త్రయోదశ)

అథ త్రయోదశోనువాకః

అన్వహమాసా ఇత్యాది చతుర్దశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవా. కాండ
 ర్షయః । త్రిష్టుబాది నానాచందాంసి ఇంద్రాదయో దేవతాః । కృష్ణయజు
 = హోమే వినియోగః॥

- 1 ఓం అన్వహ మాసా = జాయమానగ్ం స్వాహా
 2 అనుతే దాయి మహా = సృషహ్యే ..
 3 ఇంద్రాణీమాసు = మురితేపతి స్వాహా
 4 నాహ మింద్రాణి = గచ్ఛతి ..
 5 యో జాత ఏవ .. సజనాస ఇంద్ర స్వాహా
 6 ఆతే మహ ఇంద్రో = గ్విచారీత్వాహా

- 7 మానో మర్ధీరా భరా = స్తువంత స్వాహా
 8 ఆతూభర మాకిరే = ప్రయంధి ..
 9 ప్రదాతారగ్ం హవామహే = సవ్యా ..
 10 ప్రదాతా వజ్రీ వృషభ = శంయో స్వాహా
 11 ఇంద్ర స్సత్రామా = పతయ ..
 12 తస్య వయగ్ం సుమతౌ = యుయోతు స్వాహా
 13 రేవతీ ర్న సృధమాద = మదేమ స్వాహా
 14 ప్రోష్వన్మై పురోరథ = అధిధన్వసు స్వాహా

$$104 + 14 = 118 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అన్వహో న్యృజుమత్యైంద్రే । ఇంద్రాణీతి తు తచ్ఛరా ।
 యోజాతో మన్యుమత్యైంద్రే మానోదాతృమ దైంద్రకే । దాతా
 ప్రదాతృమత్యైంద్రే ఇంద్ర స్సత్రామ సంయుతే । రేవతీః
 శ్రీప్రదైంద్రే స్యాదత్ర మంత్రా శ్చతుర్దశ॥

ఇతి ప్రథమాష్టకే సప్తమః ప్రశ్నః సమాప్తః

ఆదితా మిశిత్యా షట్పృశ్నగతా మంత్రాః 1064

ఏతత్సప్తమప్రశ్నగతా మంత్రాః 118

ఆదితస్సప్తప్రశ్నగతా మంత్రాః 1182

అథ ప్రథమాష్టకే

అష్టమః ప్రశ్నః

అస్య సంగ్రహేణ వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రపాఠకే ఒధాష్టమేస్మి న్రాజసూయో నిగద్యతే ద్వావింశత్యను
వాకేషు వింశత్యా రాజసూయకే । అనేకాని ప్రధానాని కర్మాణి
విహితా న్యథ । ద్వాభ్యాం సౌత్రామణీ మంత్రాః కామ్యాయజ్ఞా
శ్చ వర్జితాః । అష్టమే మంత్రకాండస్తే కర్మణాం బహుశత్వతః
త త్త తస్మిన్నిధయే ప్రోక్తా మంత్రా విధిపురస్సరాః । అనూచ్య
తా న్విధీ నర్థవాదో బ్రాహ్మణఈరితః । సంప్రదాయ విదో
హ్యత్ర బ్రాహ్మణద్వయమూచిరే । బ్రాహ్మణం మంత్రకాండస్థం
విధిజాత మితీరితం । అనుబ్రాహ్మణ మన్యత్తుకథితం సార్థవాదకం॥

అష్టమ ప్రశ్నస్య ప్రథమోనువాకః

అనుమత్యా ఇత్యష్టమప్రశ్నగతానాం వింశత్యుత్తర ద్విశత
సంఖ్యాకమంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । యజు రాది నానా
ఫందాంసి అనుమత్యాదయో దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ
శాఖా హోమే వినియోగః॥

ఓం అనుమత్యై పురోడాశ = కృష్ణతూషం దక్షిణా.

1 ఓం వీహి స్వాహాహుతిం జుషాణ స్వాహా

2 ఏష తే నిర్ఋతే భాగో = మగ్ంహస స్వాహా

3 నమో య ఇదం చకార స్వాహా

ఓం ఆదిత్యం చరుం నిర్వపతి = సరస్వతే చరుం మిధునౌ గావ
దక్షిణా.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆదా వనుమతం తస్య మధ్యే నైర్ఋత మత్ర చ । వీహి
త్యాద్యా త్రయో మంత్రా వినియోగ స్తు వర్జ్యతే । వీహ్యేష

నమ ఇత్యగ్ని ప్రదరాగ్నిషు హూయతే । సహైవా ఽనుమతే
నాష్టే యాగాః ప్రథమ ఈరితాః॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

ఓం ఆగ్నేయ మష్టాకపాలం నిర్వతి ద్యావాపృథివ్య మేక కపాలం.

అథ తృతీయోనువాకః

ఓం ఐంద్రాగ్న మేకాదశ కపాలం మారుతీ మామిక్షం కాయ
యేకకపాలం॥

1 ఓం ప్రఘాస్యాన్ హవామహే = సజోషస స్వాహా

3 మోషూణ ఇంద్ర పృత్ను = వందతే గీ ,,

3 యద్గామే యదరణ్యే = వయజన మసి ,,

4 అక్ర న్కర్మ కర్మకృత = సుదానవ ,,

3 + 4 = 7 మంత్రాః

అథ చతుర్థోనువాకః

ఓం అగ్నయేఽరీకవతే పురోడాశ మష్టాకపాలం నిర్వపతి సాకం =
సర్వాసాం దుగ్ధే సాయం చరుం.

1 ఓం పూర్ణాదర్వి పరాతత = శతక్రతో స్వాహా

2 దేహి మే దదామి తే నిహరామి తే స్వాహా

మరుద్భ్యః క్రీడిభ్యః = వై శ్వకర్మణ మేకకపాలగ్ం స్వాహా

7 + 2 = 9 మంత్రాః

అథ తృతీయ చతుర్థయోర్వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పత్న్యహ్వనం ప్రఘాస్యేతి ప్రతిప్రస్తాతృ కర్మతత్ । స్వామీ
మోష్యి త్యనుబ్రూయా ద్యద్గామ ఇతి దంపతీ । అక్ర నిత్యపి

తావేవ మంత్రా శ్చత్వార యోగతాః । పూర్ణే త్యనూచ్య దేహీతి
యాజ్ఞ్యా మధ్వర్య రీరయేత్ ॥

అథ పంచమోనువాకః

- 1 ఓం ఏత త్తే తత యే చ త్వా మను స్వాహా
- 2 ఏత త్తే పితామహ యే చ త్వా మను స్వాహా
- 3 ఏత త్తే ప్రపితామహ యే చ త్వా మను ..
- 4 అత్ర పితరో యథా భాగం మందధ్వగ్ం ..
- 5 సుసందృశం త్వా వయం = తే హరీ ..
- 6 అక్ష న్నమీ మదంత = తే హరీ ..
- 7 అక్ష నితరో ఽమీమదంత = పితర ..
- 8 పరేత పితర స్సోమ్యా = మదంతి ..
- 9 మనో న్వాహువామహే = మన్మభి ..
- 10 ఆన ఏతు మనః పునః = సూర్యందృశే ..
- 11 పున ర్నః పితరో మనో = సచేమహి ..
- 12 య దంతరిక్షం పృథివీ = మా మనేనసగ్ం స్వాహా

9 | 12 - 21 మంత్రాః

పంచమోనువాకస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఏత త్త ఇతి దత్తే త్రి న్వేద్యాః కోణేషు పిండకాన్ । బ్రూయు
రత్రే త్యుపస్థానం పూర్వస్యాగ్నే స్పృసందృశం । అక్ష న్నితి
ప్రతిచోగ్నే స్తథాక్షన్ దక్షిణానలం । పరేతేతి ప్రవాహ్యాథ
మన ఆద్యై రుపస్థితిః । య త్పశ్చిమా గ్న్యూపస్థానం మంత్రా
ద్వాదశ వర్ణితాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

ఓం ప్రతిహురుషమేక కపాలా నిర్వపత్యేకమతిరిక్తం.

- 1 ఓం యాచంతోగృహ్యస్మస్తేభ్యకమకరగ్ం స్వాహా

- 2 ఓం పశూనాగ్ం శర్మాసి = మే యచ్చ స్వాహా
 3 ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే స్వాహా
 4 ఆఖు స్తే రుద్రవశు స్తం జుషస్వ ..
 5 ఏషతే రుద్రభాగ స్సహ = తం జుషస్వ ..
 6 భేషజం గవేశ్వాయ పురుషాయ భేషజగ్ం స్వాహా
 7 సుభేషజం యథాసతి సుగం = మేప్యై ..
 8 అవాంబ రుద్ర మదిమ = వ్యవసాయయా త్స్వాహా
 9 త్ర్యంబకం యజామహే = మామృతా స్వాహా
 10 ఏషతే రుద్రభాగ స్తం జుషస్వ = వతోతీహి స్వాహా
 11 అవతత ధన్వా = కృత్తివాసా స్వాహా

21 + 11 = 32 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంక్రమః

శ్లో॥ స్వామీ యావంత ఇత్యాహ పశూ మూతే సమావపేత్ । ఏక ఇత్యుక్తుకం నీత్వా ౭౭ఖుస్త ఆఖూత్కరే హవిః । ఊపే దేషో ర్ధవోమస్యా ద్భేసుభేపరిషించతి । అవాంచేతి జపే త్స్వామీ త్ర్యంబకం పరియంతి తే । ఏషో ౭వస్థాప్య తచ్ఛేషా న్మూతే బద్నాతి శాఖిని । అవత శ్వాస నియమో మంత్రా ఏకాదశ స్మృతాః॥

అథ సప్తమోనువాక.

ఓం ఐంద్రాగ్ం ద్వాదశకపాలం వై శ్వదేవం చరుం
 = ద్వాదశగవగ్ం సీరం దక్షిణా.

- 1 ఓం యే దేవాః పురస్సదో గ్నినేత్రా రక్షోహణ = స్తేభ్య స్వాహా
 2 యే దేవా దక్షిణసదో యమనేత్రా రక్షోహణ = స్తేభ్య ..
 3 యే దేవాః వశ్చ త్సదస్సవిత్సనేత్రా రక్షోహణ = స్తేభ్య ..

- 4 యే దేవా ఉత్తరసదో వరుణనేత్రా రక్షోహణ=భ్య ..
 5 యే దేవా ఉపరిషదో బృహస్పతి నేత్రా రక్షో=భ్య ..
 6 సమూఢగ్ం రక్షః = మహగ్ం రక్షో=భ్యస్సాస్విహ
 7 అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్వాహా
 8 యమాయ రక్షోఘ్నే ..
 9 సవిత్రే రక్షోఘ్నే ..
 10 వరుణాయ రక్షోఘ్నే ..
 11 బృహస్పతయే దువస్వతే రక్షోఘ్నే స్వాహా
 ప్రప్తివాహీ రథో దక్షిణా.
 12 దేవస్య త్వా=భ్యాగ్ం రక్షసో వధం జుహోమి స్వాహా
 13 హతగ్ం రక్ష స్వాహా
 14 అవధిష్మ రక్ష ..
 యద్వస్తే త దక్షిణా!

32 + 14 = 46 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పంచేధ్రువహ్న్నా జుహుయో ద్యేదేవా ఇతి పంచభిః । సమూ
 హంతీ ధ్మా న్సమితి పంచహోమా స్తథా అగ్నయే నిశిహుత్వా
 స క్తుహోమః ప్రాత ర్దేవేతి మంత్రతః । హతంస్రువప్రహరణం
 అవధిష్మేతి చోత్థితిః । అనువాకే సప్తమే అస్మి న్నుక్తా మంత్రా
 శ్చతుర్దశ.

అథ అష్టమోనువాకః

ఓం ధాత్రే పురోడాశం=యవమయం చరు మశ్వో దక్షిణా.

అథ నవమోనువాకః

ఓం భార్గస్సత్యం చరుం నిర్వపతి బ్రహ్మణోగృహే
 =నైవ శ్వేతా శ్వేతవత్సా దక్షిణా.

అథ దశమోనువాకః

ఓం అగ్నయే గృహపతియే = సత్యాయాంబానాం చరుం వరుణాయ
ధర్మపతయేయవమయంచరుం॥

- 1 ఓం సవితా త్వా ప్రసవానాగ్ం = జానరాజ్యాయ స్వాహా
- 2 ఏష వో భరతా రాజా స్వాహా
- 3 సోమో ఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాగ్ం రాజా స్వాహా
- 4 ప్రతి త్యన్నామ = ఋతస్య నామ స్వాహా
- 5 సర్వే వ్రాతా = న ఆన త్స్వాహా
- 6 విష్ణోః క్రమోసి స్వాహా
- 7 విష్ణోః క్రాంత మసి స్వాహా
- 8 విష్ణో ర్విక్రాంత మసి స్వాహా

46 + 7 = 54 ముంత్రాః

అస్మి వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సవితేతి స్వామి హస్తం బ్రహ్మ గృహ్ణాతి ఏషవః । రత్నిభ్య
స్వామినం బ్రూయా త్సోమేతి బ్రహ్మణో జపః । ప్రతి
ద్వాభ్యాం ముఖం స్వామీ పూర్షి విష్ణో త్రిభిః క్రమః । దశమే
త్వనువాకే ఽస్మిన్నష్టౌ మంత్రా ఉదీరితాః॥

అథై కాదశోనువాకః

- 1 ఓం అర్ధేతస్థాపోదేవీ = చితానాః యాభి = త్యరాతీః రాష్ట్రదాష్ట్ర
రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
- 2 అర్ధేతస్థాపో దేవీ = త్యరాతీః రాష్ట్రదాష్ట్ర రాష్ట్ర మముష్మై
దత్త స్వాహా
- 3 అపాంపతి రస్యపో దేవీ = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
- 4 అపాంపతి రస్యపోదేవీ = రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
- 5 వృషాస్యూర్మి రపో దేవీ = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా

- 6 వృషాస్వాత్రి రపో దేవీ రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 7 వృషనేనో స్యపోదేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 8 వృషనేవో స్యపో : రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 9 వ్రజక్షితః స్థాపో - రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 10 వ్రజక్షిత స్థాపో - రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 11 మరుతా మోజస్థాపో = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 12 మరుతా మోజస్థాపో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 13 సూర్యవర్చస స్థాపో రాష్ట్ర దత్త స్వాహా
 14 సూర్యవర్చస స్థాపో = రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 15 సూర్యత్వచస స్థాపో = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 16 సూర్యత్వగస స్థాపో - రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 17 మాందాస్థా పోదేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 18 మాందాస్థా పోదేవీ రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 19 వాశాస్థా పోదేవీ - రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 20 వాశాస్థా పోదేవీ రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 21 శక్వరీ స్థా పోదేవీ = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 22 శక్వరీ స్థా పో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 23 విశ్వభృత స్థాపో దేవీ = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 24 విశ్వభృత స్థాపో : రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 25 జనభృత స్థాపో దేవీ = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 26 జనభృత స్థాపో దేవీ రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 27 అగ్నే వైజస్యా స్థాపోదేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 28 అగ్నే వైజస్యా స్థాపో దేవీ రాష్ట్ర మముష్మై
 దత్త స్వాహా
 29 అపామోషధీనాగ్ం రస స్థాపో = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా

అపామోషధీనాగ్ం రనస్థాపో - రాష్ట్ర మముష్మై
దత్త స్వాహా

54 + 30 = 84 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సరస్వతీ జలే ల్లేతు హోమ స్సాముద్రికే త్వపాం. వృషాసీతి
ప్రతిపోర్మా వన్వీ పో ర్మాపున ర్వృషా । వ్రజ కూప్యాసు
మరుతాం వాయుప్రతిహతాసు చ । సూర్య శ్చాతప వృష్టాసు
సూర్యబింబయుతాసు చ । మాందాః స్థిరాసు వాశాస్త నీహారస్థాసు
శక్వరీ॥ । గవోల్బస్థాసు విశ్వేతి క్షీరగాసు జనేతిచ । దధిగాసు
ఘృతస్థాసు త్వగ్నే ర్మధుగతాసు చ । అపా మప స్సర్వశేష
ఋగేషారాష్ట్రదాఇతి । స్వాహంతో హోమగో లన్యస్తు గ్రహణే
దశపంచ॥

షోడశభిర్గృహ్ణతి షోడశభిర్జుహోతీతి బ్రాహ్మణేయదుక్తం
తచ్చాఖ్యాతరవిషయమితి సాయనభాష్య ఉక్తం.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 ఓం దేవీ రాప .స్సంమధుమతీ = వన్వానాస్సాన్వహా
- 2 అనాధృష్టా స్సీదతో ర్జ - దధతీ ..
- 3 అనిభృష్ట మసి వాచో = దాత్ర మసి ..
- 4 శుక్రావ శుక్రేణో త్పునామి చితానా స్సాన్వహా
- 5 సధమాదో ద్యుమ్నీనీ మాతృత మాన్వంత స్సాన్వహా
- 6 క్షత్రస్యో ల్బమసి స్వాహా
- 7 క్షత్రస్య యోని రసి స్వాహా
- 8 ఆవినో అగ్ని ర్గృహపతి స్సాన్వహా
- 9 ఆవిన్న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవా ..

- 10 అవిన్నః పూషా విశ్వేవేదా ..
 11 అవినో మిత్రావరుణా వృతావృధా స్వాహా
 12 అవినే ద్యావాపృథివీ ధృతవ్రతే ..
 13 అవినా దేవ్యదితి ర్విశ్వరూపీ ..
 14 అవినో ఽయ మసా వాముష్యాయణో = రాజ్యాయ స్వాహా
 15 ఏష వో భరతా రాజా స్వాహా
 16 సోమో ఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాగ్ం రాజా స్వాహా
 17 ఇంద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రీఘ్న = వృత్రం వధ్యా త్స్విహా
 18 శత్రుబాధనా స్థ స్వాహా
 19 పాతమా ప్రత్యంచం = మానాష్ట్రాభ్యః పాత స్వాహా
 20 హిరణ్యవర్ణా పుషసాం = మదితిం దితిం చ స్వాహా

84 + 20 = 104 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవీతి వై తసీ పాత్రే సర్వా అపి నయే దపః. అనే తిసాదయే
 స్మద్యే హోతు ర్భ్రహ్మఖ్య ధిష్ణ్యయోః। అనిభృష్టేతి తాస్వంత
 శ్మతస్వర్ణం వినిక్షిపేత్ । స్వర్ణేనో త్పవనం కుక్రాః పాత్రేషు
 వ్యానయే త్సధ । క్షత్రేతి ధారయే త్స్వామీ తార్వ్యో వ్జీష
 ద్యయం క్రమాత్ । స్వామినం వాచయే దావి సప్త మంత్రాన్
 వినిర్గతౌ । ఏషవ స్వామినం దద్యా త్సోమో స్మాబ్రహ్మణో
 జపః । ఇంద్ర దద్యా త్స్వామినో ఽన్యో ధను శ్శత్రువితి
 బాణకాన్ । పాతేషూన్మంత్రయే త్స్వామీ హిర షాహూ తథో
 ద్యతౌ । అనువాకే ద్వాదశే ఽస్మి న్మంత్రా వింశతి రీరితాః॥

అథ త్రయోదశోనువాకః

- 1 ఓం సమిధ మాతిష్ఠ గాయత్రీ = బ్రహ్మద్రవిణగ్ం స్వాహా
 2 ఉగ్రా మాతిష్ఠ త్రిష్టుప్త్యా = క్షత్రం ద్రవిణగ్ం ..

- 3 ఓం విరాజ మాతిష్ఠ జగతి త్వా = విద్ధ్రవిణ్గం స్వాహా
- 4 ఉదీచీ మాతిష్ఠా ఎనుష్ఠు ప్త్వా బలం ద్రవిణ్గం స్వాహా
- 5 ఊర్వా మాతిష్ఠ సంక్తి ప్త్వా = వచ్చద్రవిణ్గం ..
- 6 కుద్య జ్ఞ స్వాహా
- 7 అన్యాయ జ్ఞ ..
- 8 ఏతాద్య జ్ఞ ..
- 9 ప్రతిద్యజ్ఞ ..
- 10 మిత శ్చ ..
- 11 సమ్మిత శ్చ ..
- 12 సభరా స్వాహా
- 13 శుక్ర జ్యోతి శ్చ స్వాహా
- 14 చిత్ర జ్యోతి శ్చ ..
- 15 సత్యజ్యోతి శ్చ ..
- 16 జ్యోతిష్మాగ్ం శ్చ ..
- 17 సత్య శ్చ స్వాహా
- 19 ఋతపా శ్చ ..
- 19 అత్యగ్ం హా స్వాహా
- 20 అగ్నయే స్వాహా
- 21 సోమాయ ..
- 22 దేవితే ..
- 23 సరస్వత్యై స్వాహా
- 24 పూష్టే ..
- 25 బృహస్పతయే స్వాహా
- 26 ఇంద్రాయ స్వాహా
- 27 మోషాయ ..
- 28 శ్లోకాయ ..

- 29 ఓం అగ్ంశాయ స్వాహా
 30 భగాయ స్వాహా
 31 క్షత్రస్య పతయే స్వాహా
 32 పృథివ్యై స్వాహా
 33 అంతరిక్షాయ ..
 34 దివే స్వాహా
 35 సూర్యాయ స్వాహా
 36 చంద్రమసే ..
 37 సక్షత్రేభ్య ..
 38 అద్భ ..
 39 ఓషధీభ్య ..
 40 వనస్పతిభ్య ..
 41 చరాచరేభ్య ..
 42 పరిష్లవేభ్య ..
 43 సరీసృపేభ్య ..

44 + 43 47 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దిశో వ్యాస్తాపయే ద్భూప మధ్వర్యు స్సమి పంచభిః | మామతిస్య
 కపాలాని దధ్యా దీదృచ్ఛతుర్దశ : అగ్నా భిషేకతః పూర్వం
 షట్పార్థాన్యత్తరాణి షట్ | పృథి షట్క ద్వయం తద్వత్ స్వా
 ర్భూతానా మవేష్టయః | త్రయోదశే సునాకే స్త్రింశ్చవత్సారింశ
 దీరితాః॥

అథ చతుర్థశోనువాకః

- 1 ఓం సోమస్య త్విష రసి = ర్భూయా త్స్విహా
 2 అమృత మసి మృత్యో రామ పాహా ..

- 3 దిద్యోన్నా పాహి స్వాహా
4 అవేష్టా దందశూకా ..
5 నిరస్తం నముచే శ్చిర స్వాహా
6 సోమో రాజా వరుణో దేవా = తేతే శ్రోతగ్ం
సువంతాగ్ం స్వాహా
7 సోమస్య త్వా ద్యుమ్నెన = మరుతా మోజసా స్వాహా
8 క్షత్రాణాం క్షత్రపతి రస్యతి దివస్పాహి స్వాహా
9 సమావవృత్ర = యమేష్ట మసి స్వాహా
10 ప్రజాపతే నత్వదేతా = రయీణాగ్ం స్వాహి

$147 + 10 = 157$ మంథ్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సోమోఽఽసంద్యాం వ్యాఘ్రు చర్మాఽఽస్తీర్యాఽమృత్స్వర్ణ కం
క్షిపేత్ । దిద్యో ద్రాజా స్వర్ణపాత్రం దధ్యా న్మూర్ధ్ని శతక్షరం ।
అవే రోహాన్నిహా సందిం క్లేబం సీనేన విధ్యతి । నిరస్తం
కేశవాపాయ నిరన్యే త్లోహితాయసం । సోమోఽధ్వర్యు
ర్మంత్రయేత సోమన్యే త్యభిషించతి । ఉత్రాఽభిషిక్తం
సంమంత్ర్య త్యజే ద్వప్త్రమతీత్యతః । సమా తేపో న్మార్జనం
స్యా ద్రుద్రశేషం జుహోతిహి । ప్రజాపతే కామ్యహోమో
మంత్రాద్వాదశవర్ణితాః ।

(అపస్తంబ మతేనాత్ర మంత్రసంఖ్యాతు వై దశ)

అప స్తంబమతేక్షత్రాణాం = దివస్పాహిత్యేకో మంత్రః.

సత్యాషాఢభోధానయోగ్మతేతుద్వామంత్రౌ॥ తద్దైవాపస్తంబమతే।

సమావృత్తన్ = యమేష్టమసీత్యేకోమంత్రః । సత్యాపాథ

బోధాయనయోగ్యతేద్వామంత్రౌ । సమావవృత్తన్—రుద్రయత్త

Q. Q. . .

అథ పంచదశోనువాక.

- 1 ఓం ఇంద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రాఘ్న = వధ్యా త్థ్వాహా
- 2 మిత్రావరుణయో స్వా ప్రశాస్త్రోః - యజ్ఞస్య యోగేన స్వాహా
- 3 విష్ణోః క్రమోసి విష్ణోః = విక్రాంత మసి స్వాహా
- 4 మరుతాం ప్రసవే జేషగ్ం స్వాహా
- 5 ఆప్తం మన స్వాహా
- 6 సమహా మింద్రియేణ వీర్యేణ స్వాహా
- 7 పశూనాం మన్య రసి = మన్య రూభయా త్థ్వాహా
- 8 నమో మాత్రే పృథివ్యై - వృథివీహిగ్ంసీ ..
- 9 ఇయ దస్యాయు ర = దేహి స్వాహా
- 10 ఊర్గ సూర్జం మేదేహి ..
- 11 యుజ్జసి వరోచసి వరోచ మయి దేహి స్వాహా
- 12 అగ్నయే గృహపతయే స్వాహా
- 13 సోమాయ వనస్పతయే ..
- 14 ఇంద్రస్య బలాయ స్వాహా
- 15 మరుతా మోజనే .;
- 16 హగ్ంస శ్చుచిష = ఋతంబృహత్థ్వాహా

157 + 16 = 173 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రస్య రథ మారుహ్య మిత్రేత్యంతం యునక్తిహి । విష్ణో
ప్రిభీ రథం గత్వా మర్వారుహ్య ప్రయాతి సః । ఆప్తం క్షత్ర
ఇషుం ముక్త్వా సంప్రదక్షిణ మావ్రజేత్ । పశ్వీ త్యుపానహా
ధృత్వా నమో భూమ్యభిమంత్రిణం । ఇయ నృణాం రాజతం
చోర్బధ్నా త్యోదుంబరం మణిం । యజ్ఞసౌవర్ణం చాగ్న

హుత్వా చతస్రో రథమోచనీః । హంసో రథం స్థావరీత
మంత్రాఅష్టాదశేరితాః॥

(అప స్తంబమతేనాత్ర మంత్రసంఘాతుషోడశ)

(అప స్తంబసత్యాషాఢయోర్మతేవిష్ణోః క్రమోసీత్యేకోమంత్రః,
బోధాయనమతేతు త్రయోమంత్రాఇతి వివేకః)

అథ షోడశోనువాకః

- 1 ఓం మిత్రోఽసి స్వాహా
- 2 వరుణోఽసి ,,
- 3 సమహం విశ్వే ర్దేవై స్సాహా
- 4 క్షత్రస్య నాభి రసి క్షత్రస్య యోని రసి స్వాహా
- 5 స్యోనా మాసీద సుషదా మాసీద స్వాహా
- 6 మా త్వా హిగంసీ న్మామాహిగంసీ స్వాహా
- 7 నిషసాద ధృతవ్రతో = సుక్రతు స్వాహా
- 8 బ్రహ్మఽన్ధాహా
- 9 త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మసిసవితాసి సత్యసవ స్వాహా
- 10 బ్రహ్మఽన్ధాహా
- 11 త్వగ్ం రాజ న్బ్రహ్మఽసీంద్రోసి సత్యౌజా స్వాహా
- 12 బ్రహ్మఽన్ధాహా
- 13 త్వగ్ంరాజ న్బ్రహ్మసి మిత్రోఽసి సుశేవా స్వాహా
- 14 బ్రహ్మఽన్ధాహా
- 15 త్వగ్ం రాజ న్బ్రహ్మసి వరుణోఽసి సత్యధర్మా స్వాహా
- 16 ఇంద్రస్య వజ్రోసి వార్తృఘ్న = రథ్య స్వాహా
- 17 దిశోభ్యయగ్ం రాజాఽభూ త్వాహా
- 18 సుశ్లోకాః స్వాహా
- 19 సుమంగలాః ,,

- 20 సత్యరాజాః స్వాహా
 21 అపాంనప్తే ..
 22 ఊర్జో నప్తే ..
 23 అగ్నయే గృహపతయే స్వాహా

173 23 196 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ బాహూ అథో హరే ద్వాభ్యాం మిత్రేతి వరుణేతి చ । స్వామ్యు
 పాహృత్య బాహూ సం వై శ్వదేవ్యాం ప్రసారయేత్ । క్షత్రా
 ఒఽసంద్యాం తు ఖాదిర్యాం కృత్యదీవాన సంస్తృతిః । సోనా
 స్వామీ సమాగత్య మా త్వాతత్రో పసీదతి । నిషోపవిష్టం
 సంమంత్ర్య బ్రహ్మీనధ్వర్యు మీరయేత్ । ప్రత్యాహ సోఽపి
 త్వమితిబ్రహ్మ హోతా చ సామగః । రాజ్ఞోక్తా ఉత్తరంప్రాహు
 రింద్ర స్ఫ్యం స్వామినే ఒర్పయేత్ । దిశో ఒజ్జన్ దాపయే త్పంచ
 సుశ్లోక ఇతిచ క్రమాత్॥

సంగ్రహీతా భాగదుషుః క్షత్వా చాఒఽహూయతే త్రిభిః ।
 అపాం జుహోత్యపున్ దర్భే గార్హపత్యే త్రిభిః క్రమాత్ ।
 అనువాకే షోడశేఽస్మిం ప్రయోవింశతి రీరితాః॥

సప్తదశాదివింశత్యనువాకపర్యంతం చత్వారోనువాకాః కేవలబ్రాహ్మణాత్మకాః

- 1 ఓం ఆగ్నేయ మష్టాకపాలం నిర్వపతి హిరణ్యం దక్షిణా
 సారస్వతం చరుం వామనో దక్షిణా.
- 2 సద్యో దీక్షయంతి = సారస్వతే రపో గృహ్లాతి.
- 3 ఆగ్నేయ మష్టాకపాలం నిర్వపతి హిరణ్యం దక్షిణైంద్ర
 మేకాదశకపాల మృషభో దక్షిణా = తిస్రధన్వగ్ం శుష్కదృతి
 ర్దక్షిణా.

- 4 ఆగ్నేయ మష్టాకపాలం నిర్వపతి సౌమ్యం చరుగ్ం =
ముత్తరో రథవాహనవాహా దక్షిణా.

అథై కవింశోవాకః

- 1 ఓం స్వాదీం త్వా పచ్యస్వ స్వాహా
2 పునాతు తే పరినుతగ్ం శశ్వతాతనా స్వాహా
3 వాయుః పూతః పవిత్రేణ స్సఖా ..
4 కువిదంగ యవమంతో = న జగ్ము ..
ఆశ్వినం ధూమ్రమాలభతే = ఐంద్ర మృషభం
5 సోమప్రతీకాః పితర స్తృప్తత స్వాహా
వడబాదక్షిణా॥

198 + 5 = 201 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

- శ్లో॥ స్వాదీం శమై స్సరా యోజ్యా పునా ద్వాభ్యాం తు పావయేత్.
కువిత్తరే సురా గ్రాహ్యో సోమా వనయతే సురాం , శత చ్చిద్ర
యుత స్థాల్యాం మంత్రాః పంచేహ వర్ణితాః॥

అథ ద్వావింశోపవాకః

- 1 ఓం అగ్నావిష్ణూ మహితద్వాం - మాచరణ్యే త్స్వాహా
2 అగ్నావిష్ణూ మహిధామ = ముచ్చరణ్యే ..
3 ప్రనో దేవీ సరస్వతీ వతు స్వాహా
4 ఆనో దివో బృహతః = శృణోతు స్వాహా
5 బృహస్పతే జుషస్వ నో = దాశుషే ..
6 ఏవాపిత్రే = రయీణాగ్ం స్వాహా
7 బృహస్పతే అతియ ధేహి చిత్రగ్ం స్వాహా
8 ఆనో మిత్రావరుణా = సుక్రతూ స్వాహా
9 ప్రబాహవాసి సృతం హవేమా ..

- 10 ఓం అగ్నిం వః పూర్వ్యం = సాధసగ్ం స్వాహా
 11 మక్షాదేవవతో = భువ త్స్వాహా
 12 న యజమాన రిష్య = దేవయో । దేవానాం యజన్మనో =
 భువత్స్వాహా
 13 అసదత్ర సువీర్య = శ్వశ్వశ్వయం దేవావాం - భువ ..
 14 నకిష్టం కర్మణా = యోషతి దేవానాం యజ - భువ ..
 15 ఉపక్షరంతి సింధవో = యంతి విశ్వత స్వాహా
 16 సోమారుద్రా వివృహతం = ప్రముముక్తమస్మ త్స్వాహా
 17 సోమారుద్రా యువమేతన్యస్మే = అస్మ ..
 18 సోమాపూషణా జననా = నాభిగ్ం స్వాహా
 19 ఇమో దేవో జాయమానో = దుస్రియాసు స్వాహా

$$201 + 19 = 220 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నైష్టవ మిత్యాద్యా వభిచార హవిస్త్రయే । అగ్నా ప్రణో
 బృహే త్యాద్యా అధికా తు వికల్ప్యతే । ఆన ఏక కపాలే తు
 మైత్రావరుణ నామకే । అగ్ని మిత్యాదికా ధాయా సుస్యసోమ
 రాద్రకే చరా । దేవానా మితి చార్థర్చ స్తిసృష్వృక్ష్యనుషజ్యతే ।
 షడ్ధాయా ద్వే తు యాజ్ఞానువాక్యే సోమే త్యుదీరితే॥
 సోమాపౌష్ణే తు సోమేతి మంత్రా ఏకోనవింశతిః॥

ఇతి ప్రథమాష్టకే అష్టమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఏతత్ప్రశ్నగతా మంత్రాః 220

అదితస్సప్తప్రశ్నగతా మంత్రాః 182

అదితోమిశిత్యా ప్రథమాష్టకగతా మంత్రాః 1402

అథ ద్వితీయకాండే

ప్రథమః ప్రశ్నః

శ్లో॥ వ్యాఖ్యాతం ప్రథమకాండం మూల ప్రశ్నతిదోధకం । వికృతే
రోధకం కాండం ద్వితీయం వ్యా రోమ్యహం । వాయవ్య
మంత్యవర్జం తు కామ్యాశశవ ఈరితాః॥

అత్రాదితోదశమానువాకాంతం మంత్రాభావాత్తేషాంజవః కార్యః
హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః॥

అథ ప్రథమాది దశమానువాకాః

- 1 ఓం వాయవ్యగ్ం శ్వేత మాలభేత = ఊర్జం పశూ నవరుందే
- 2 ప్రజాపతిః ప్రజా అస్మజత తా అస్మా త్సృష్టాః
= పురషీనం దధతే.
- 3 దేవాసురా ఏషు లోకే వ్యస్పర్థంత
= వజ్రస్య రూపగ్ం సమృద్ధ్యై.
- 4 అసావాదిత్యో న వ్యరోజత తస్మై దేవాః విదుపతిష్ఠతే.
- 5 ఇంద్రో వలస్య బిల మపార్జితో
= వై భీతక ఇద్యో భవత్యేవై నం.
- 6 భార్గస్పత్యగ్ం శితిస్సృష్ట మాలభేత
= ప్రాజాపత్యో హ్యేష దేవతయా సమృద్ధ్యై.
- 7 వషట్కారో వై గాయ త్రియై
= వై భీతక ఇద్యో భవత్యేవై నం.
- 8 అసావాదిత్యో న వ్యరోజత వృష్టి మేవాన్మై నియచ్ఛతి.
- 9 వరుణగ్ం సుషువాణ మన్నాద్యం =
పుష్యతి ప్రజయా పశుభిః.
- 10 ఆశ్వినం భూమ్రులలామ మాలభేత =
ఆపతమః పాష్మానగ్ం హతే.

అదై కాదశోనువాకః

ఇంద్రం వోవిశ్వతస్సరీ ఛ్యాది ద్వావింశతి మంత్రాణాం విశ్వే
దేవాః కాండర్షయః । గాయత్ర్యాది నానాభందాని । ఇంద్రాదయోదేవతాః
కృష్ణయజుర్వేదీయ = శాఖాహోమే నివియోగః.

- 1 ఓం ఇంద్రం వో విశ్వత = కేవల స్వాహా
- 2 ఇంద్రం నరోనే భజా త్వంన్న ..
- 3 మరుతో యద్ధవో - ఉపగంతస ..
- 4 యావ శ్శర్మ శశమానాయ సువీరగ్గ్ం స్వాహా
- 5 భరేష్వింద్రగ్ం సుహవగ్ం స్తస్వయే ..
- 6 మమత్తునః పరిజ్మావ - పరివస్యంతు దేవా ..
- 7 ప్రియావో నామ వావశానా స్వాహా
- 8 శ్రియసే కం వసుభి - మారుతస్య ధామ్న స్వాహా
- 9 అగ్నిః ప్రథమో వసుభి = సగ్ం శికాతు స్వాహా
- 10 సన్నో దేవోవసుభిః - అజిజ్జప త్వాహా
- 11 యథాదిత్యా వసుభిః సమనసో భవంతు స్వాహా
- 12 కుత్రాచి ద్యస్య - జంతవ స్వాహా
- 13 సంయదిషో వనామహే = రశ్మి మాదదే స్వాహా
- 14 యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి = విత్తరాసత్ ..
- 15 శుచి రప స్సూయవసా = భవతి ప్రణీతౌ ..
- 16 ధారయంత ఆదిత్యాసః = ఋణాని ..
- 17 తిస్రో భూమీ ధారయన్ = మిత్రచారు ..
- 18 త్యాన్ను క్షత్రియాగ్ం = అభిష్టయే ..
- 19 న దక్షిణా విచికితే - జ్యోతి రశ్యాగ్ం ..
- 20 అదిత్యానా మవసా = శ్రోషమాణాః ..
- 21 ఇమం మే వరుణ శ్రుధీహవ = రాచకే ..
- 22 తత్వా యామి బ్రహ్మణా = ప్రమోషీః ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రయాగే త్వింద్ర మింద్రం మరుద్యావేతి మారుతే । భరేషు
వై శ్వదేవేంద్రే ప్రియాప్రేయంగవే చరా । అగ్ని ర్వసుమదా
దీనాం చతుర్ణాం హి సమూహకే । యథా వికల్పితా యాజ్ఞా
కుత్ర స్విష్టకృతో ద్వయం । యజ్ఞో భువ ద్వతి చరా ధారయం
ధారయద్వతి । త్యాన్ను త్రయం శుక్ల చరా మియం కృష్ణచరా
తథా । ఏకాదశే అనువాకే అస్మి న్మంత్రా ద్వావింశతి ర్మతాః॥

22 మంత్రాః

ఇతి ద్వితీయాష్టకే ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

~:0:~

అథ ద్వితీయాష్టకే

ద్వితీయః ప్రశ్నః

శ్లో॥ ప్రజాపతి రితి ప్రశ్నే త్రయ మంత్యాని నేష్టయః । ద్వితీయాది
త్రమే కామ్యా వక్తవ్యా ఇష్టయోఽఖిలాః । అనువాకా ద్వాదశ
స్య ద్వితీయే అర్థ స్తు వర్ణ్యతే॥

అథ ప్రథమాద్యేకాదశాంతా అనువాకాః

- 1 ఓం ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత తాఅస్మా=ఆత్మ న్ధతే.
 - 2 అగ్నయే పథిక్యతే పురోడాశం=నాస్యాపరం గృహం న్దహతి,
 - 3 అగ్నయే కామాయ పురోడాశం=
- తేనై వ సహతే యగ్ంసీక్షతే,

4 అగ్నేయే లన్నవతే పురోదాశం =
అవక్షణాని సన్నిధాయమంధేత్.

ఇతః ప్రథమ మిత్యాది ద్వితీయప్రశ్నగతానాం పంచత్రింశ
స్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । త్రిష్టుబాది నానాచందాంసి
అగ్న్యోదయో దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే
విసీయోగః॥

- 1 ఓం ఇతః ప్రథమం శ్లోజ్జే అగ్ని - వహతు ప్రజాన స్వాహా
ఇతి చందోభి రేవై నగ్ం స్వాద్యోనేః = యదేవాస్య జ్యోతిః
పరాపతతి తం తదేవావరుంధె.
- 5 వై శ్వానరం ద్వాదశకపాలం = అనువర్తానం కరోతి.
- 6 అదిత్యంచరుం నిర్వపే తస్య గ్రామ =
నిర్ముతి మేవాన్మై ప్రహిణోతి.
- 7 ఐంద్రం చరుం నిర్వపే త్పశుకామ =
ఉపైనం మహాయజ్ఞో నమతి.
- 8 ఇంద్రాయా లన్నజనే పురోదాశ మేకాదశకపాలం =
స ఏనం వజ్రో భూత్యా ఇందె భవత్యేవ.
- 9 అగ్నవైష్ణవ మేకాదశకపాలం నిర్వపే దభిచరన్ధ్రస్వత్యా
= నహి కపాలైః పశు మర్హత్యాప్తుం.
- 10 అసా వాదిత్యో న వ్యరోచత తన్మై దేవాః
స్వఏవాస్మా ఆయతనే త్రాతృవ్యం జనయతి.
- 11 ఐంద్ర మేకాదశకపాలం నిర్వపే న్మారుతగ్ం =
ఐంద్రస్యా వద్య న్మూయాత్.
- 2 ఇంద్రాయా లనుబ్రూహి స్వాహా
ఇత్యాశ్రవ్య బ్రూయాత్
- 3 మరుతో యజ స్వాహా
ఇతిమారుతస్యావద్య న్మూయాత్.

4 మరుద్భ్యోనుబ్రూహిస్వాహా
ఇత్యాశ్రావ్యబ్రూయాత్.

5 ఇంద్రం యజ స్వాహా
ఇతి స్వపవై భ్యో భాగధేయే సమదం దధాతి విత్సగ్ంహాణా
= వసిష్ఠ స్సమానానాం భవతి.

5 మంత్రాః

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 ఓం హిరణ్య గర్భ స్సమవర్తతా విధేమ స్వాహా
- 2 ఆపోహయ ద్భృహతీ గర్భ = విధేమ ..
- 3 ప్రజాపతే నత్వ - రయీణాగ్ం స్వాహా
- 4 సవేద పుత్రః పితరగ్ం త్సాభవ త్స్వాహా
- 5 ఉదుత్యం జాతవేదసం సూర్యగ్ం ..
- 6 చిత్రం దేవానా ముదగా స్తస్థుషశ్చ ..
- 7 సప్రత్నవ న్నవీయసా - భానునా ..
- 8 నికావ్యా వేధస = అమృతాని విశ్వా ..
- 9 హిరణ్యపాణి మూతయే = పదగ్ం ..
- 10 వామ మద్య సవిత - వామభాజ స్స్వామ, ..
- 11 బడిత్థాపర్వతానాం = మహిని స్వాహా
- 12 సోమాస స్త్వా విచారిణి = స్యర్జుని స్వాహా
- 13 ఋదూదరేణ సఖ్యా = ప్రతిర మేమ్యచ్ఛ స్వాహా
- 14 ఆపాంతమన్య - ప్రతిమానాని దేభుః ..
- 15 ప్రసువాన సోమఋతయు = ధర్త్రం దృగ్ంహ స్వాహా
- 16 సబాధ స్తే మథంచ = పృథ్న తుర్యాగ్ం స్వాహా
- 17 వషత్తే విష్ణవాస = స్సదాన స్స్వాహా
- 18 ప్రతత్తే అద్య శిపివిష్ణ = రజసః పరాకే స్వాహా

- 19 ఓం కిమి తే విష్ణో పరి = స్సమిధే బభూధ స్వాహా
 20 అగ్నే దాదాశుషే రయిం స్సానునుత స్వాహా
 21 దానో అగ్నే శతినో దా విదిద్యుతు ..
 22 అగ్నిర్దా ద్రవిణం పురుత్రా స్వాహా
 23 మానోమర్ధీరాభరా ప్రబ్రవీమి ..
 24 ఆతూభర మాకిరే -- ప్రయంధి ..
 25 ఘృతం న పూతం = స్వధావ స్వాహా
 26 ఉభే స్సుశ్చంద్ర సర్పిషో = ఆభర స్వాహా
 72 వాయో శతగ్ం హరీణాం = పాజసా ..
 28 ప్రయాభి ర్యాసి మశ్వియం చరాధ స్వాహా
 29 రేవతీ ర్న స్సధమాద మదేమ స్వాహా
 30 రేవాగ్ం ఇద్రేవతః = హరివ శ్రుతస్య స్వాహా

30 - 5 - 35 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వాదశేం త్యానువాకే ఒత్ర కామ్యయాజ్ఞా శ్రుతౌ శ్రుతాః।
 హిరణ్యాపః ప్రజానేతిచతస్ర శ్శతకృష్ణలే। ఉదు చిత్రం చరా
 సౌర్యే సప్రేత్యాగ్నేయయాగకే । హిరసావిత్రకే తద్వద్భడిత్థా
 భూమిగే చరా। సోమేంద్ర ఋదు చత్వార శ్శిపివిష్టే వషట్త్రియం।
 అగ్నే తిస్రో దాత్రయుక్తేమాన ఆతూ ప్రదాత్పుకే । ఘృతం
 దధ్యాదిగుణకే వాయో వాయవ్యకే క్వచిత్ । క్వాప్యైంద్రే రేవతీ
 లింగా దితి త్రింశ దుదీరితాః॥

ఇతి ద్వితీయాష్టకే ద్వితీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమప్రశ్నగతా మంత్రాః 22

ద్వితీయప్రశ్నగతా మంత్రాః 35

ప్రథమద్వితీయప్రశ్నగతా మంత్రాః 57

అథ ద్వితీయకాండే

తృతీయ ప్రశ్నః

శ్లో॥ తృతీయే తు విధాస్యంతే తత్త త్ఫల మభీప్సినః । కామ్యేష్టిత్వే
సమానేపి సంప్రదాయ కృతాభిదా , ప్రపాఠక ద్వయన్యైవం
చతుర్దస్యాపిగమ్యతాం । చతుర్దశానువాకా స్యుః స్తృతీయే
ఽస్మి న్ప్రపాఠ కే॥

తృతీయప్రపాఠకస్త పంచషష్ఠి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః , యజురాది నానాచందాంసి । అదిత్యాదయో మంత్రలింగోక్తా
కృష్ణయజు శాఖా హోమే వినియోగః॥

బ్రా ఓం ఆదిత్యేభ్యో భువద్వద్భ్య శ్చరుం నిర్వపే తవవై నం విశిదాద్ర
త్యనపరుభ్యో భవతి.

మం **అదితేనుమన్యస్వాహా**

బ్రా ఇత్యపరుధ్యమానో స్య పద = రాజ్య మనుమన్యతే.

మం సత్యాశీస్సాహా

బ్రా ఇత్యాహ సత్యా మేవాశిషం కురుతే.

మం ఇహ మన స్సాహా

బ్రా ఇత్యాహ ప్రజా ఏవాన్యై సమనసః కరోతి.

మం ఉపప్రేత మరుత స్సుదానవ ఏనా = రాజానగ్గ్ం స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ మారుతీ వై = యది నావగచ్ఛేత్

మం ఇమ మహా మాదిత్యేభ్యో విశోవగంతో స్వాహా

బ్రా ఇతినిర్వపే దాదిత్యావవై నం =

సప్తమధ్యమేషాయా ముపహన్యాత్.

మం ఇదమహా మాదిత్యా నృధ్నామ్యాముష్మా దముష్మై
విశోవగంతో స్వాహా

ఇత్యాదిత్యా ఏవై నం బద్ధవీరా గణశ ఏవ విశ మనరుందే.

6 మంత్రా.

బ్రా 2 ఓం దేవా వై మృత్యో రభిభయ . పశూ నవరుందే

3 దేవా వై స త్ర మాసతర్దిపరిమితం - వినాశయతి.

4 అర్యమే చరుం నిర్వపే అనుజావర స్సమృద్ధ్యై

5 ప్రజాపతే త్రయప్రిగ్ంశ ద్ధుహితర - యాజ్ఞ్యైవై న మేతయా
ప్రాయయతి.

6 ప్రజాపతి ర్దేవేభ్యో ఽన్నాద్యం = అనిర్దాహాయ

7 దేవాసురా స్సంయ త్తా అసతాన్దేవానసురా అజయన్ =

అదంత్య దేవాస్య మనుష్యాః

8 రజనో వై కాణేయః =

ప్రయచ్ఛతియదేవాస్య తత్

మం 1 ధ్రువోసి ధ్రువోహగ్ం = నసువి త్థ్వా హః

.. 2 ధ్రువోసి ధ్రువోహగ్ం = ముగ్రశ్చేత్తా వసువిత్థ్వా హః

.. 3 ధ్రువోసి ధ్రువోహగ్ం + మభిభూశ్చేత్తా వసువిత్థ్వా హః

.. 4 ఆమ నమస్యామనస్య దేవా యే సజాతా స్సమనసస్తా నహం

కామయే హృదాతే మాం = తాన్మఆమినసః కృధిస్వాహః

.. 5 ఆమనస్యా = దేవా యే కుమారా నమనస స్తాన = తే మాం

కామయతాగ్ం హృదాతాన్మ ఆమనసః కృధి స్వాహః

.. 6 ఆమనమస్యా = యాత్రియ స్సమనస స్తా అహం కామయే

హృదా తా మాం కామయంతాగ్ం హృదా తామ = కృధిస్వాహః

బ్రా వై శ్వదేవీగ్ం సాంగ్రహణీ = తవీనమవరుద్ధా ఉపతిషతే.

6 + 6 = 12 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సాంగ్రహణ్యాం తు పరిధీ స్పరిధ తేద్రువ త్రయః । అమనేతి
త్రిభి స్తత్ర ఉపహోమా త్రయో మతాః । మంత్రభేదా స్సజాతేతి
కుమారీతి పదద్వయాత్॥

అథ దశమోనువాకః

- మం 1 ఓం యన్నవమై త్త న్నవనీతం = త ద్భుత మభవ త్త్వాహా
2 అశ్వినోః ప్రాణోసి తస్యతే దత్తాం = యమోః ప్రాణోసి
స్వాహా
3 ఇంద్రస్య = తే దదాతు యస్య ప్రాణోసి స్వాహా
4 మిత్రావరుణయోః = తేదత్తాం యయోః ప్రాణోసి స్వాహా
5 విశ్వేషాం = తస్య తే దదాతు యేషాం ప్రాణోసి ..
6 పృథస్య ధారా మమృతస్య - గవ్యైరయ త్త్వాహా
7 పావమానేన త్వా = గాయత్రస్య వర్తన్యో పాగ్ంశో =
జీవనస్యాయై స్వాహా
8 బృహద్రథంతరయో స్త్వా స్తోమేన త్రిష్టుభో వర్తన్యా
శుక్రస్య యై స్వాహా
9 అగ్నే స్త్వా మాత్రయా జగత్యై = స్యాగ్రయస్య =
జీవనస్యాయై స్వాహా
10 ఇమ మగ్న ఆయుషే = యథాన త్త్వాహా
11 అగ్ని రాయుష్మా న్నవన = కరోమి స్వాహా
12 సోమ ఆయుష్మా న్నవన = కరోమి ..
13 యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ త్సదక్షిణాభి = కరోమి స్వాహా
14 బ్రహ్మాయుష్మ త్తద్భ్రహ్మణై రాయుష్మతేన - కరోమి
స్వాహా
15 దేవాఆయుష్మంత స్తేమృతే = నాయుష్మంత = కరోమి స్వాహా

16 పితర = త నే స్వధయాయుష్మంత నేన = రోమి ..

12 + 16 = 28 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ జ్యోగామయాజిన స్విష్టౌ యన్నవే త్యాజ్య మీక్షతే । అశ్వినో
రుపహోమా స్యు ర్హిత స్వామ్యాజ్య మీక్షతే । స్ప లష్ట్యర్తిజో
బ్రహ్మహస్తం పాదేతి స్వామినం జగుః । ఇమం ఘృతం
పిబంతం తు స్వామినం మంత్రయేత హి । అగ్ని స్సోమ శ్చ
యజ్ఞ శ్చ బ్రహ్మ దేవాః పితేతి షట్ । యథోచితానుషంగై
నై ర్గృహ్ణీతే స్వామీహస్తకం । దశ మే త్వనువాకేఽస్మి న్మంత్రా
ష్టాదశవర్ణితాః॥

అథై కాదశోనువాకః

బ్రా ఓం అగ్నిం వా పితస్య శరీరం గచ్ఛతి = త ఏవాఽస్మి న్నాయు
ర్దధతి సర్వ మాయు రేతి,

అథ ద్వాదశోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రజాపతి ర్వరుణాయా ఽశ్వే ఘనయ = స్వామే వై నం
యోనిం గమయ స ఏనగ్ం శాంత ఉపతిష్ఠతే.

అథ త్రయోగశోనువాకః

మం 1 ఓం యావా-మింద్రావరుణా యతవ్యా తనూ ముంచతగ్ం
స్వాహా

2 యావా మింద్రావరుణా సహస్యా తనూ = ముంచతగ్ం,,

3 యావా మింద్రావరుణా రక్షస్యా తనూ - ముంచతగ్ం ..

4 యావా మింద్రావరుణా తేజస్యా తనూ = ముంచతగ్ం ..

5 యోవా మింద్రావరుణా వగ్నో స్రామ = నావయజే ..

6 యోవా ద్విపాత్సు సశుషు స్రామ = యజే స్వాహా

7 యోవా ణా చతుష్పాత్సు సామ్ర యజే ..

- 8 యోవా = ణా గోష్ఠే స్రామ = యజే స్వాహా
 9 యోవా . ణా గృహేషు స్రామ = యజే ..
 10 యోవా ణా ఒప్పు స్రామ స్తం ... యజే స్వాహా
 11 యోవా . ణా పథేషు స్రామ స్తం - యజే ..
 12 యోవామిం ణా వసస్పృతిమ స్రామ . యజే ..

28-1-2 - 40 మంత్రాః

ఆస్య పినయోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యావా మితి చతుర్థంత్రైః చతుర్థా వ్యూహతేహవిః । యోవా
 మిత్యర్థః ధృంత్రై రుపహామా ఉదీరితాః । ద్విపాత్స్విత్వాదినా
 మంత్రభేద స్సప్తవిధో భవేత్ । త్రయోదశానువాకేఽస్మి న్మంత్రా
 ద్వాదశ కీర్తితాః॥

—(०)—

అథ ద్వితీయకాండే

తృతీయ ప్రశ్నః

అథ చతుర్థశోనువాకః

- 1 ఓం సప్రత్నన్నవీయసా = భానునా స్వాహా
 2 నికావ్యా వేదస = విశ్వా ..
 3 ఇంద్రం వో నిశ్వతస్పరి హవామహే = కేవల స్వాహా
 4 ఇంద్రం నరోనే = భజా త్వం న స్వాహా
 5 త్వం న స్సోమ విశ్వతో = సఖా ..
 6 యా తేధామానిదివి = గృభాయ ..

- 7 ఓం అగ్నిషోమా సవేదసా బభూవథు స్వాహా
 8 యువ మేతాని దివి = గృభీతా వ్యాహా
 9 అగ్నిషోమా మినుగ్ం సుమే = దాశుషేమయ స్వాహా
 10 ఆన్యం దివో మాతరిశ్వా చక్రథు రుతోరగ్ం స్వాహా
 11 అగ్నిషోమా హవిషః = శంయో స్వాహా
 12 అప్యాయస్వ సమేతు తే = నంగథే ..
 13 సంతే పయాగ్ంసి స్యుత్తమాని ధిష్వ స్వాహా
 14 గణానాం త్వా గణపతిగ్ం = సాదనగ్ం ..
 15 స ఇజ్జనేన సవిశా బ్రహ్మణస్పతిగ్ం ..
 16 ససుష్టుభా సముక్వతా .. రురాజ త్వాహా
 17 మరుతో యద్ధవో = గంతన స్వాహా
 18 యావశ్శర్మశశమానాయ . సువీరగ్ం స్వాహా
 19 అప్యమాయాతి వృషభ ద్రవిణం దధాతు స్వాహా
 20 యే తే లర్యమ న్భహవో .. శంచతుష్పదే ..
 21 బుధ్నా దగ్ర మంగిరసో .. ఇంద్ర శ్చకార ..
 22 బుధ్నా దగ్రేణ విమిమాయమానై = ఇంద్ర శ్చకార స్వాహా
 23 ప్రయోజజ్ఞే విద్వాగ్ం - స్వధయా భిప్రతస్థౌ స్వాహా
 24 మహా న్మహీ అస్తభాయ . యస్య సంసూట్వాహా
 25 బుధ్నా ద్యో అగ్ర సువ రపో జిగాయ స్వాహా

40 | 25 65 మంత్రాః

ఇతి ద్వితీయకాండే తృతీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః.

అస్య వినియోగ నంగ్రహః

శ్లో॥ యజ్ఞ విభ్రష్ట యాగే తు యాజ్ఞా సప్ర నికే తి చ । ఇంద్ర
 మింద్రం చైంద్రయాగే త్వంన గ్నామ్య చరా తథా । అగ్నికామ
 ప్రాహతే లగ్నీబ్రహ్మవర్చసిన త్రయః । అప్య సంతే చరా

సర్వ గణా గ్రామ దే త్రయం । మరు యాగే నాశకేష్టా
 వర్తమా లర్యమతే చరా । బుద్ధాదైంద్రే ప్రయ సిస్రో
 బార్హస్పత్యా సుమాకరే । పంచపింశతి రత్రోక్తా అనువాకే
 చతుర్దశే॥

ప్రథమ ద్వితీయ ప్రశ్నగతాః మంత్రాః 57

తృతీయ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 65

ఆదితః ప్రశ్నత్రయగతా మంత్రాః 122

అథ ద్వితీయాష్టకే

చతుర్థః ప్రశ్నః

చతుర్థప్రపాఠకస్త అష్టచత్వారింశ స్మంత్రాతాం షట్వేదేవాః కాండ
 ర్షయః । యజురాది నానాచందాంసి । ఓజఆదయో దేవతాః కృష్ణయజు
 = శాఖా హోమే వినియోగః॥

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా 1 ఓం దేవామనుష్ఠాపితర నై య ఏవం విద్వా
 నేతియేష్ట్యా యజతే.

.. 2 ఓం దేవాసురా స్సంయ త్తా ఆస నైదేవా అబ్రుచన్యోనో వీర్యా
 వత్తరో = విజితిం భాతృవ్యేణ విజయతే.

.. 3 ఓం దేవాసురా స్సంయ త్తా ఆసం తేషాం గాయత్ర్యోజోబలం
 = తే దేవా ఏత ద్యజు రపశ్యన్.

మం ఓం ఓజోసి సహోసి = సర్వాయు రభిభూ స్సాస్వహా

బ్రా ఇతి వావ దేవా అసురాణా మోజో బల మింద్రియం వీర్యం

= పరాస్య భ్రాతృవ్యో భవతి

అథ చతుర్థోనువాకః

ఓం ప్రజాపతిః ప్రజా అస్మజిత తా మహ్మ త్వష్టాః పరాచీ
పరాచీరాయన్ = పూషా పశూ స్ప్రిజయతి

అథ పంచమోనువాకః

- 1 ఓం అగ్నే గోభి ర్న ఆగహీ = గృహేషు న స్వాహా
- 2 సవితా య స్సహస్రియ = ఏత్వావసు స్వాహా
- 3 ధాతా దదాతు నో రియి మి వన త్స్వాహా
- 4 త్వష్టా యో వృషభో స్పృషా = ఆయుతేన చ స్వాహా
- 5 యేన దేవా అమృతగ్ం ఆయువస్వ స్వాహా
- 6 అగ్ని ర్గృహపతి సోమ = సుమేధా స్వాహా
- 7 అగ్నే గృహపతే యస్తే = భూయాసగ్ం ..

1 + 7 - 8 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేగోభి స్తూపహోమో భృత్రియాగే హి సప్తతే॥

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా ఓం చిత్రయా యజేత పశుకామ ఆయం వై చిత్రా
= ఆహుతీ ర్జుహోతి ప్రతిష్ఠిత్యై.

అథ సప్తమోనువాకః

- మం 1 ఓం మారుత మసి మరుతా = ధారాం భింది స్వాహా
- 2 రమయత మరుత = పరిధ త్తగ్ం స్వస్తి స్వాహా
- 3 పురోవాతో వర్షన్తిస్వరాప్య త్స్వాహా
- 4 వాతావద్వర్షన్సుగ్రరాప్య త్స్వాహా

- 5 స్తనయ స్వర్ణ స్థిమరావృ త్థాన్విహః
 6 అనశస్యవస్సూర్జం దిద్యుద్విర్జం త్వేషరావృ త్థాన్విహః
 7 అతిరాత్రం వర్ష నూర్తిరావృ త్థాన్విహః
 8 బహుహాయ మవృషా దితి శ్రుతరావృ త్థాన్విహః
 9 ఆతపతి వర్ష నివిరాడావృ త్థాన్విహః
 10 అవస్సూర్జం దిద్యుద్విర్జం నూతరావృ త్థాన్విహః
 11 మాందా వాశా శ్శుంధ్యా = ఇహ మావత ..
 12 వృష్ణో అశ్వస్య - వృష్ట్యై త్వోవసహ్యమి స్వాహా

12 + 8 = 20 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ కారీర్యాం మారుతం వృష్ణం స్వామీ ధారయతే పటం । రమేతి
 పశ్చిమం వాతం పురోవాతం కరోతి హి । పురోవా వృష్టాహుతీ
 ర్హుత్వా మాందా స్సంయోతి సత్తుకం । వృష్ణ స్సన్నహ్యతే
 నత్తుం మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః॥

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 ఓం దేవావసవ్యా అగ్నే సోమసూర్య. ఉద్నో దత్తో = వత స్వాహా
 2 దేవా శ్శర్మణ్యా - సూర్య. ఉద్నో = వృష్ట్యా 2వత ..
 3 దేవాస్సపీతయో = హేమన్. ఉద్నో = వృష్ట్యా వత ..
 4 దివా చిత్తమః కృణ్వంతి = ద్యువ్యందంతి స్వాహా
 5 ఆయన్నర స్సదానవ = వృష్ణయ స్వాహా
 6 ఉదీరయథా మరుత = మనురథా అవృత్సత స్వాహా
 7 సృజావృష్టిం దివఆద్భిస్సముద్రం పృణ ..
 8 అట్టా అసి ప్రథమజా బలి మసి సముద్రయ త్థాన్విహః
 9 ఉన్నంభయ పృథివీం దృతిగ్ం స్వాహా

10 యే దేవా దివిభాగా యేఽంతరిక్షభాగా = వివిశంతు స్వాహా

20 + 10 = 30 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పృష్టిప్రదాయాం కారీర్యాం దేవా ఇత్యాదిభి త్రిభిః । దినత్రయే
చర్మబంధ శ్శతబంధే చదిత్రయే । ఉద్వోదతేతి వాక్యం తు
త్రయాణాం శేష ఇత్యతే । దివా త్రిభి స్సక్తుహోమో సృజీ
త్యుత్తరసంస్థితాం । స్థాలీ మద్భిః పూరయిత్వా హ్యజ్ఞాః ప్రోక్షే
త్యవిం స్థితాం । ఉన్నం పునర్నవా హోమో యే చర్మాగ్నా
తుధూయతే , అష్టమే త్వనువాకే ఽస్మి న్దశ మంత్రా ఉదీరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా ఓం మారుత మసి మరుతామోజ ఇతి కృష్ణం వాసః = సమర్థయతి
వర్షస్యా ఽవరుద్ధ్యే

అథ దశమోనువాకః

., ఓం దేవావసవ్యా దేవాశ్శరణ్యా = లోకాః ప్రీతా అభీష్టా భవంతి.

అథై కాదశోనువాకః

., సర్వాణి చందాగ్ంన్యేతస్యా మిష్ట్యా మనూచ్ఛానీ త్యాహం =
సర్వాన్ వర్షా నవరుంధే.

అథ ద్వాదశోనువాకాః

., ఓం త్వష్టా హతపుత్రో వీంద్రగ్ం =
త్వష్టాహవనీయముపప్రావ ర్తయత్.

మం ఓం స్వాహేంద్రశత్రు ర్వర్ధస్వ స్వాహా

. బ్రా ఇతి సయావదూర్ధ్వః పరావిధ్యతి త్సహస్రదక్షిణం.

30 + 1 = 31 మంత్రాః

అథ తత్సంహితాశ్చ సహకః

ఓం దేవానై రాజస్యా జ్ఞాయమానా నిత్యం

దామోహం పోచనా స్మంచతి.

అథ చతుర్థశ్చ సహకః

- 1 ఓం నవోనవో భవతి = దీర్ఘ మాయ స్వాహా
- 2 య మాదిత్యా అగ్రంభు మా = గోపా ..
- 3 ప్రాచ్యాం దిశి త్వమింద్రాసి ఏధి హవ్యగ్ం స్వాహా
- 4 ఇంద్రో జయాతి న పరా నమస్యో యథాన త్స్వాహా
- 5 అశ్వే దేవ ప్రరిచే వజక్షేరణాయ స్వాహా
- 6 అభిత్వా కూరనో = మింద్ర తస్మష స్వాహా
- 7 త్వా మిద్ధి హవామహే = స్వర్వత ..
- 8 యద్యావ ఇంద్ర తే రోదసీ స్వాహా
- 9 పిబాసోమ మింద్ర = సుయతో నర్వా స్వాహా
- 10 రేవతీ ర్న సృధమాద = ర్మదేమ స్వాహా
- 11 ఉదగ్నే భువయ = ష్వర్చయ స్వాహా
- 12 విజ్యోతిషా బృహతా వివిక్షే ..
- 13 ఉదుత్యం జాతవేదసం = నూర్వగ్ం స్వాహా
- 14 సప్త త్వా హరితో = విరక్షణ స్వాహా
- 15 చిత్రం దేవానా = స్తస్మష శ్చ స్వాహా
- 16 విశ్వే దేవా ఋతావృధ = యజ్ఞం పయ స్వాహా
- 17 విశ్వేదేవా శృణుతే = మాదయధ్వగ్ం ..

31 . 17 = 48 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగహః

శ్లో॥ ఆదిత్యేష్టా నవో ద్యౌ తు ప్రాచ్యా మిత్యాదికం త్రయం, రాజాది
గుణైంద్రస్య పురోదాశ మూహతే । అగ్నేయ ఉదవిజ్యో

దేవీ ఉదత్త్యం జాతవేదసం । సప్త చిత్ర త్రయం సౌర్యే
సాంగ్రహణ్యా ముఖే ఇమే । విశ్వేదేవా ఇతి ప్రోక్తా మంత్రా
స్సప్త దశేతితాః॥

ఇతి ద్వితీయకాండే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 122

చతుర్థప్రశ్నగతా మంత్రాః 48

ఆదిత్యః ప్రశ్న చతుష్టయగతా మంత్రాః 170

—:0:—

అథ ద్వితీయాష్టకే

పంచమః ప్రశ్నః

తస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆద్యేధర్మ పూర్ణ మాస మంత్రవ్యాఖ్యాన మీరితం । విధయో
మంత్ర సంబంధా బహువః ప్రతిపాదితాః । తచ్ఛేష విధయో
వాచ్యా వ్యాఖ్యేయా హౌత్రమంత్రకాః । తతోఽనుబ్రాహ్మణం
చాపివర్ణ్యతేపాఠక ద్వయే.

వర్ణానుక్రమణికాయాం

శ్లో॥ విశ్వరూపాదయ స్వట్పు సమిధో యజతీతి షట్ । నివీత శేషో
దేవావై సామిధేనీ రతః పఠం । ఇంద్రోవృత్రం హత్యే త్యేత
ద్ధార్మికం బ్రాహ్మణం విదుః । సత్యం ప్రశ్నో దర్శహౌత్రం
దేవావై సర్చినాఽదితః । చత్వారోఽపి నివీతం చే త్యాజ్యా
(ద్యా)భియజతీతిచ । మనుః పృథివ్యా శ్చత్వార స్సంశ్రవాహ

చ తన్మతం । ప్రపాఠకే పంచమే అనువాకాద్వాదశ తే మతాః ।
అధ్యర్యవం పూర్వషక్తే యజ్ఞా ఉత్తమ ఈరితాః । అగ్ని
షోమీయ హవిషో ర్విధి స్తత్రాద్యయో ర్గ్వయోః॥

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా. ఓం విశ్వరూపో వై త్వాష్ట్రః పురోహితో =

ఆఖర్వేణ వా పాత్రేణ ప్రజాయై గోపీధాయ.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా. ఓం త్వష్టా హతపుత్రో వీంద్రగ్ం సోమ మాహరత్ =

జంజభ్యమానో బ్రూయాత్.

మయి దక్షక్రతూ ఇత్యస్య మంత్రస్య । ప్రజాపతిః కాండర్షిః ।
యాజుషం ఛందః । ప్రాణాసానాదేవతా । కృష్ణయజుః = శాఖాహోమే
వినియోగః.

మం. ఓం మయిదక్షక్రతూ స్వాహా

బ్రా. ఓం ఇతి ప్రాణాసానా వేదా త్మ న్ధతే =

తస్మా జ్యేష్ఠం పుత్రం ధనేన నిరవసాయయంతి.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా. ఓం ఇంద్రం వృతం జమ్నివాగ్ంసం =

తద్భిషజ్యంతో అభిసమగచ్ఛంతేతి.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా. ఓం బ్రహ్మవాదినో వదంతి సత్త్వై దర్శపూర్ణ మాసౌ =

వ్రత మాలంభయతి తతోధికామం యజేత.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా. ఓం నాసోమయాజీ సన్నయేత్ =

ఏత ద్ధి దేవా స్సర్వం న కుర్వంతి.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా. ఓం ఏష వై దేవరథో యద్దర్శపూర్ణ మాసౌ =
యఏవం వేద హంతి జుధం భ్రాతవ్యం.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా. ఓం దేవావై నర్చి న యజు ష్యప్రయంత =
అవరుద్ధా స్సర్వా మాశిషం దుహే.

అథాష్టమోనువాకః

బ్రా. ఓం అయజ్ఞో వా ఏష యో ౭సామా గ్నా ఆయాహివీతయ
ఇత్యాహ = మనుష్యా నితరోనుప్రతిపత్తే.

అథ నవమోనువాకః

బ్రా. అగ్నే మహాగ్ం అసీ త్యాహ దేవతా ఏవ త ద్యధాభాగం యజతి.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా. ఓం త్రీగ్ం స్తృచా ననుబ్రూయా ద్రాజన్యస్య =
అపరిమిత మనుబ్రూయా దపరిమిత స్యావరుద్యై.

అథై కాదశోనువాకః

బ్రా. ఓం నివీతం మనుష్యాణాం ప్రాచీనావీతం పితౄణాం =
తస్మా ద్భ్రాహ్మణో న పరోభ్యః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

ఆయుష్ష ఇత్యాది పంచత్రింశ న్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః । అనుష్టుబాది నానాచందాసి అగ్న్యోదయో దేవతాః । కృష్ణ =
శాఖా హోమే వినియోగః.

1 ఓం ఆయుష్టే విశ్వతో . సువామితే స్వాహా

2 ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో = దిమగ్ం స్వాహా

- 3 ఓం ఆప్యాయస్వ సమేతు తే సంగథే స్వాహా
 4 సంతే పయాగ్ంసి - ఉత్తమాని ధిష్వ స్వాహా
 5 అవతేహేడో వరుణ - కృతాని స్వాహా
 6 ఉదుత్తమం వరుణ పాశ = స్యామ స్వాహా
 7 ప్రణో దేవీ = విత్రియవతు స్వాహా
 8 ఆనో దివో - శృణోతు ..
 9 అగ్నావిష్ణూ మహితద్వాం మాచరిణ్యే త్వాహా
 10 అగ్నావిష్ణూ మహిధామ - ముచ్చరణ్యే ..
 11 ఇమంమే వరుణ = రాచకే స్వాహా
 12 తత్త్వాయామి = ప్రమోషి స్వాహా
 13 ఉదుత్యం జాతవేదసం = సూర్యగ్ం స్వాహా
 14 చిత్రం దేవానా స్తస్థుష శ్చ స్వాహా
 15 అపాంన్నపా దాహ్యాస్థా = యహ్వి స్వాహా
 16 సమన్యా యంత్యుపయంత్యన్యా = తస్థు రాప స్వాహా
 17 తమస్మేరా యువతయో = నిర్ణి గపు స్వాహా
 18 ఇంద్రావరుణయో రహగ్ంస - ఈదృశే ..
 19 ఇంద్రావరుణా యువ మధ్వరాయ = దూధ్య స్వాహా
 20 ఆనో మిత్రావరుణా పుత్రై = సుక్రతూ స్వాహా
 21 ప్రబాహవాసి సృతం - హవేమా స్వాహా
 22 త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య - ప్రముముగ్ధ్యస్మ త్వాహా
 23 సత్వన్నో అగ్నే = సుహవో న ఏధి స్వాహా
 24 ప్రప్రాయమగ్ని = శ్శివోన స్వాహా
 25 ప్రతే యక్షి ప్రత ఇయర్మి ప్రత్నరాజ త్వాహా
 26 విపాజసా పృథునా - ప్రణీతౌ స్వాహా
 27 విజ్యోతిషా బృహతా = వినిక్షే స్వాహా
 28 సత్వమగ్నే ప్రతీకేన = దీప్య త్వాహా

- 29 తగ్గం సుప్రతీకగ్గం అమృతేషు వోచ త్స్వాహా
 30 అగ్గంహోముచే ప్రభరేమా - కామా ..
 31 వివేష యన్మా ధిషణా = ఆతతంధ స్వాహా
 32 వినఇంద్ర మృధో జహి = అభిదాసతి స్వాహా
 33 ఇంద్ర క్షత్ర మభివామ - లోకగ్గం ..
 34 ఇంద్రియాణి శతక్రతో = ఆవృణే ..
 35 అనుతేదాయ మహా - నృపహ్యే స్వాహా

1 + 35 = 36 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ జ్యోగానుయావినో హ్యాయు రాయుర్దా ౭౭గ్నేయకే తథా ।
 ఆప్య సంతే చ సౌమ్యేస్యా దవో దుత్తేతి వారుణే । సారస్వతే
 ప్రణో హ్యనో గ్నాగ్నాగ్నా వైష్ణవే భవేత్ । ఇమం తత్వా
 ౭శ్వదానీష్టా ఉదు చిత్రం తు సౌర్యకే । అపాన్న స
 మపోనప్త్య ఇంద్రావే త్యైంద్రవారుణే । మైత్రావరుణ ఆమిష
 యాగే త్వానః ప్రవే తిచ । పునరాధేయకే త్వాగ్ని వారుణే
 త్వంస ఇత్యుభే । ప్రప్రేతి ప్రపదాగ్నేయే విద్వయం బాధ
 సంయుతే । సత్వం ప్రతీకసంయుక్తే అంహ వి త్యైంద్రయాగకే ।
 వీం ద్రేతి వైమృధే హీంద్రియా ౭నుతే త్వైంద్రియావతే ।
 మంత్రా హ్యస్మి న్నునువాకే పంచత్రింశ దుదీరితాః॥

ఇతి ద్వితీయకాండే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అదితః ప్రశ్న చతుష్టయగతా మంత్రాః 170

పంచమ ప్రశ్న గతామంత్రాః 36

అదితః పంచమ ప్రశ్న గతామంత్రాః 206

~:0:~

అథ ద్వితీయకాండే

షష్ఠః ప్రశ్నః

షష్ఠప్రపాతకస్థ చతుః పంచాశన్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః । యజురాది నానాభందాంసి , మంత్రలింగోక్తా దేవతాః కృష్ణ
యజు = శాఖా హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ఓం సమిధో యజతి వసంత మేవ = యజమానః ప్రజనయతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

.. .. చక్షుషీ వా ఏతే యజ్ఞస్య = శక్నోత్యేవయ చ్చిక్షతి.

అథ తృతీయోనువాకః

.. .. ప్రజావతి ర్దేవేభ్యో యజ్ఞాన్ = విందతి ప్రతిష్ఠిత్యై.

అథ చతుర్థోనువాకః.

బ్రా .. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి స్ఫ్యమాదత్తే =

పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై.

మం ఓం శతభృష్టిరసి = ద్విషతో వధ స్వాహా

బ్రా .. ఇత్యాహ వజ్ర మేవ త తృగ్గోంశ్యతి =

శుచై వైన మర్పయతి.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా ఓం బ్రహ్మవాదినో వదంత్యద్భి ర్హవీగ్ంషి =

అస్యా మేవ ప్రతితిష్ఠతి న వేషనో భవతి.

మం ఓం అగాత సగ్నీ త్స్వాహా

బ్రా .. ఇత్యాహ యద్రూపయా దగన్నగ్ని = సువర్గా ల్లోకా దృజేత్.

మం అగస్వాహా

ఇత్యేవ బ్రూయా ద్యజమాన మేవ నువర్గం లోకం గమయతి.

$$1 + 2 = 3 \text{ మంత్రాః}$$

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం అగ్నే త్రయో జ్యాయాగ్ంసో భాతర ఆసన్ =
యజ్ఞస్యా ఓఽర్త్యా వసీయా త్స్యా దితి.

1 మం ఓం భూపతయే స్వాహా

2 భువనపతయే ,,

3 భూతానాం పతయే స్వాహా

బ్రా ఇతి స్కన్న మనుమంత్రయేత = వశూనాం గోపీథాయ.

$$3 + 3 = 6 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా మనుః పృథివ్యా యజ్ఞీయ మైచ్ఛత్ =
అఛంబట్కార మేవో పహ్వయతే.

అథ అష్టమోనువాకః

బ్రా పశవో వా ఇడా స్వయ మాదత్తే =
కామం పశూనాం ప్రయచ్ఛతి.

మం 1 వాచస్పతయే త్వా హుతం ప్రాశ్నామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ వాచ మేవ భాగధేయేన ప్రీణాతి.

మం 2 సదస్పతయే త్వా హుతం ప్రాశ్నామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ న్వగాకృత్యై = మంత్ర మపశ్యత్.

మం 3 సూర్యస్య త్వా చక్షిషా ప్రతిపశ్యామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యబ్రవీ న్నహిసూర్యస్య చక్షు = మాహిగ్ంసిష్యతీతి.

మం 4 దేవస్య త్వా సవితుః = ప్రతిగృహ్ణామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యబ్రవీ త్సవిత్ప్రసూత ఏవై న ద్భ్రహ్మణా =
ప్రాశ్నంతం మాహిగ్ంసిష్యతీతి.

1 మం అగ్నేస్త్యాన్యేనప్రాశ్నామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యబ్రవీన్నహ్యగ్నేరాస్యం = మాహిగ్ంసిష్యతీతి.

2 మం బ్రాహ్మణస్యోదరేణ స్వాహా

బ్రా ఇత్యబ్రవీన్నహి బ్రాహ్మణ స్యోదరం కించ నహి న స్తి.

3 మం బృహస్పతేర్భ్రహ్మణా స్వాహా

బ్రా ఇతి సహి బ్రహ్మిష్ఠః = యథాస్థాన ముపహ్వయతే.

6 + 5 = 11 మంత్రాః

అథ నవమోనువాకః

బ్రా ఓం అగ్నిధ ఆదదాత్వగ్నిముఖా = పశూ నేవావరుంధే

మం 1 బ్రహ్మ స్ప్రిస్థాస్యామ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ త్రవా ఏతర్హి = నహి బ్రహ్మిష్ఠః

మం 2 సయజ్ఞం పాహి సయజ్ఞపతిం పాహి సమాం పాహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ యజ్ఞాయ యజమానాయ = ఆశ్రావ్యాహ.

మం 3 దేవా న్యజ స్వాహా

ఇతి బ్రహ్మవాదినో వదంతీష్టాదేవతా = నమస్కరో త్యాత్మనో
ఽనార్యైః.

11 + 3 = 14 మంత్రాః

అథ దశమోనువాకః

బ్రా ఓం దేవా వై యజ్ఞస్య స్వగా కర్తారం నావిందన్ =

పంక్తి మనూద్యంతి.

అథైకాదశోనువాకః

1 ఓం యుక్ష్వాహి దేవ = ఘోర్వ్య స్సద స్వాహా

2 ఉతనో దేవదేవాగ్ం = వార్యా కృధి ..

3 త్వగ్ం హ యద్యవిష్య = యజ్ఞియో భువ స్వాహా

- 4 అయ మగ్ని స్సహస్రిణో = కవీరయీణాగ్ం ..
 5 తన్నేమి మృథవో యథా = మంగిర స్సాహా
 6 తన్నైనూన మభిద్యవే = సుష్టుతిగ్ం ..
 7 కముష్విదస్య సేనయా = స్తరామహే ..
 8 మానోదేవానాం విశః = కృశంనహాసు రఘ్నియా స్సాహా
 9 మాన స్సమస్య దూఢ్యః = నావమావధీ త్స్సాహా
 10 నమ స్తే అగ్న ఓజసే = రమిత మర్థయ స్సాహా
 11 కువిత్సనో గవిష్ఠయే = దురుణ స్కృధి ..
 12 మానో అస్మి న్మహాధనే = సగ్ంరయిం జయ స్సాహా
 13 అన్య మస్మ ద్భియా = అమవ చ్చవ స్సాహా
 14 యస్యా జుషన్నమస్వినః = రగ్ని ర్వృధావతి స్సాహా
 15 పరస్యా అధి = తాగ్ం అవ స్సాహా
 16 విద్మాహితే పురా వయం = సుమ్న మీమహే స్సాహా
 17 యఉగ్ర ఇవ శర్యహా = పురో రురోజిథ స్సాహా
 18 సఖాయ స్సంవ = సహస్వతే స్సాహా
 19 సగ్ంసమి ద్యువసే వృషన్ = వసూన్యాభర స్సాహా
 20 ప్రజాపతే నత్వదేతా = రయీణాగ్ం స్సాహా
 21 సవేద పుత్రః పితరగ్ం = అభువ త్స్సాహా
 22 సోమాపూషణా = నాభి స్సాహా
 23 ఇమౌ దేవౌ జాయమానౌ = దుస్రియాసు స్సాహా

14 + 23 = 37 మంత్రాః

అస్య వినియోగ నంగ్రహః

నంసర్గష్టౌ సామిదేనోఽదశ తిస్రస్తు యాజ్యకాః ।
 సంయాజ్యా స్తిస్ర ఉదితా ఉపహోమా వ్రయో మతాః ।
 ప్రజా సవే ద్వయం యోజ్యా గార్ముతేప్రథమే భవేత్ ।
 ఏకాదశేమవాకేస్మిం వ్రయోవింశతి రీరితాః ॥

అథ దాద్యశోనువాకః

- 1 ఓం ఉశంత స్వా హవామహ = అత్తవే స్వాహా
- 2 త్వగ్ంసోమ ప్రచికితో = ధీరా స్వాహా
- 3 ఓం త్వయాహినః = భవాన స్వాహా
- 4 త్వగ్ంసోమ పితృభి = రయీణాగ్ం స్వాహా
- 5 అగ్నిష్వాత్తా పితర ఏహ = దధాతన ..
- 6 బర్హిషదః పితర = దధాత స్వాహా
- 7 ఆహం పితౄ స్థువిదత్రాగ్ం = గమిష్టా స్వాహా
- 8 ఉపహూతాః పితరో యే = అవంత్యస్మా ధ్వాహా
- 9 ఉదీరతా మవర = హవేషు స్వాహా
- 10 ఇదం పితృభ్యో నమో = సువిక్షు స్వాహా
- 11 అథా యథా నః పితరః = అవప్ర ధ్వాహా
- 12 యదగ్నే కవ్యవాహన = పితృభ్య ఆ స్వాహా
- 13 త్వ మగ్న ఈడితో జాతవేదో = హవీగ్ంషి స్వాహా
- 14 మాతలీ కవ్యై ర్యమో = మథంతి స్వాహా
- 15 ఇమం యమ ప్రస్తర = మాదయస్వ ..
- 16 అంగిరోభి రాగహి = నిషద్య స్వాహా
- 17 అంగిరసో నః పితరో = సౌమసనే స్యామ స్వాహా

37 + 17 = 54 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉశంత స్సామిధేన్యేకా పితృయజ్ఞే మహత్యసౌ । త్వం సోమే త్యనువాక్యే ద్వే పితృమ న్నామకే తథా । త్వం యాజ్ఞ్యా అగ్నిష్వేతి ఘంధే అనువాక్యా ప్రథమా భవేత్ । బర్హి ర్వే అనువాక్యే తు యాజ్ఞ్యేకా బర్హిష ద్యజౌ । ఉపహూతా ఉదీరేతి త్రయ స్తత్ర తు యాగకే । కవ్యవాహనయాగే తు యదగ్నే తిప్ర ఈరితాః । పురోనువాక్యే ద్వే తత్ర యాజ్ఞ్యేకా యామ్య

యాగకే। ఇమం పురోనువాకే ద్వే యజ్ఞైకా పూర్వవ న్మతా।
అంతిమే హ్యనువాకే ఓస్మిన్మంత్రా స్సప్తదశేరితాః.

ఇతి ద్వితీయకాండే షష్ఠఃప్రశ్న స్సమాప్తః

ఆదితః పంచప్రశ్నగతా మంత్రాః 206

షష్ఠప్రశ్నగతా మంత్రాః 54

ద్వితీయాష్టకగతా మంత్రాః 260

ప్రథమాష్టకగతా మంత్రాః 1402

ప్రథమ ద్వితీయాష్టకగతా మంత్రాః 1662

అథ తృతీయకాండే

ప్రథమః ప్రశ్నః

ఓం ప్రజాపతిరకామయతేత్యాద్యేకా దశానువాకస్థ (99) ఏకోన శత
మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । యజురాది నానా
భందాంసి। సూర్యాదయోమంత్ర లింగోక్తా దేవతాః। కృష్ణయజు
=వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ప్రజాపతి రాకాయత = నీలమస్యహరోవ్యేతి.

మం అబద్ధం మనో = మామాహసీ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ నాస్మా ద్దీక్షపక్రామతి = ఓజోబలం దీక్షం తపోస్య
నీర్ఘ్నంతి.

మం ఉందతీర్చలంధత్తై = నిర్వధిష్ట స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహైతదేవ సర్వమాత్మన్ = తామాశా న్తే.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆద్యే సంకీర్తితౌ మంత్రౌ వృష్టౌచామేధ్య దర్శనే.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఏషతే గాయత్రో = బ్రూతా ధ్వాహః
 - 2 ఏషతే తై శ్రిష్టుభోభాగఇతి = బ్రూతా ధ్వాహః
 - 3 ఏషతే జాగతోభాగ ఇతి = బ్రూతా ..
 - 4 ఛందోమానాగ్ం = బ్రూతా ధ్వాహః
- బ్రా ఓం యోవై సోమగ్ం రాజానగ్ం = త్రిరవజిప్రేత్.
- 1 మం ఓం ప్రజాపతౌ త్వా మనసి జుహోమి స్వాహా
ఇత్యేషావై తానూనప్రస్య = ప్రత్యధ్వర్యుః
2 + 5 = 7 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వితీయే స్వామినో మంత్రా అధ్వర్యో ర్విధయ స్మృతాః.

అథ తృతీయోనువాకః

- బ్రా ఓం యజ్ఞం వా ఏతత్సంభరంతి = ఆర్తిమార్చేయురితి.
- 1 మం ఓం కువిదంగ యవమంతో = నజగ్ము స్వాహా
- బ్రా కువిదంగేతి నమో వృక్తివత్యరాచ = మార్చంతి.
7 + 1 = 8 మంత్రాః

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం ప్రజాపతే ర్జాయమానాః = అనుమన్యతాగ్ం స్వాహా
- 2 ఇమం పశుం పశుపతే = మస్తు హవ్యగ్ం ..
- 3 ప్రజానంతః ప్రతిగృహ్ణంతి = శరీరై స్వాహా
- 4 యేషామీశే పశుపతిః = సంతు స్వాహా
- 5 యే ఐధ్యమానం = సంవిదాన స్వాహా
- 6 య ఆరణ్యాః పశవో = వాయుస్తాగ్ం = సంవిదాన స్వాహా
- 7 ప్రముంచ మానా భువనస్య = పాథ స్వాహా
- 8 నానాప్రాణో యజమానస్య = కామా ..

- 9 మం ఓం య త్పశుర్మాయు = త్వగ్గంహస స్వాహా
 10 శమితార ఉపేతన = పరి స్వాహా
 11 అదితః పాశం ప్రముమోక్తు = కరోమి స్వాహా
 12 అరాతీయంత. మధరం కృణోమియం ద్విష్మః =
 పాశగ్గం స్వాహా
 13 త్వాముతే దధిరే = జుషస్వ స్వాహా
 14 జాతవేదో వపయా = దేవా స్వాహా
 15 స్వాహాదేవేభ్య స్వాహా
 16 దేవేభ్య స్వాహా

8 + 16 = 24 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రజాపతి రితి ద్వాభ్యాంస్యా దుపాకరణం పశోః । ప్రజాపంచ
 జుహోత్యగ్నో నానా త న్నయనే జపేత్ । య త్పశుర్మృత
 హోమస్యా చ్చమితా గచ్ఛతః పశుం । అధ్వర్యు ర్యజమానౌ
 ద్వా అదిపాశ ప్రమోచనం । అరా వృక్షాదిసు జ్ఞేయం త్వాం
 జహోతి వపోపరి । జా వపాహుతి రేతస్యా స్వాహా ఇత్యభిహో
 హుతిః । అనువాకే చతుర్థేస్మి న్మంత్రా ష్షోడవశర్ణితాః॥

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రాజాపత్యావై పశవః = వోభయా స్ప్రిణాతి.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం యో వా అయధాదేవతం = అగ్నేయ్యర్పగ్రీధ్ర మభిమృశేత్.

1 మం ఓం అగ్నేనయ సుపథా = విధేమ స్వాహా

బ్రా వైష్ణవ్యా హవిర్ధానం.

2 మం ఓం ఇదం విష్ణుః = పాగ్ంసురే స్వాహా

బ్రా అగ్నేయ్యా స్రుచః

3 మం ఓం అగ్న ఆయాగ్ంషి = దుచ్చునాగ్ం స్వాహా

బ్రా వాయవ్యయా వాయవ్యాని.

4 మం ఓం ఆంవాయోభూష = పూర్వపేయగ్ం స్వాహా

బ్రా ఐంద్రియాసదః.

5 మం ఓం ఆఘాయే అగ్ని = సఖా స్వాహా

బ్రా యథా దేవతమేవ యజ్ఞ = వసీయా నృవతి,

6 మం ఓం యునజ్మితే పృథివీం జ్యోతిషా సహ స్వాహా

7 యునజ్మి వాయు మంతరిక్షేణతే సహ ..

8 యునజ్మి వాచగ్ం సహ సూర్యేణతే ..

9 యునజ్మి తిస్రోవిపృచ స్సూర్యశ్యతే ..

10 అగ్ని ర్దేవతా గాయత్రీ ఛంద ఉపాగ్ంశోః పాత్రమసి స్వాహా

11 సోమో దేవతా త్రిష్టుప్చందోంతర్యామస్య = మసి ..

12 ఇంద్రో దేవతా జగతీ ఛంద ఇంద్ర = పాత్రమసి ..

13 బృహస్పతి ర్దేవతా అనుష్టుప్చందో మిత్రా = మసి ..

14 అశ్వినౌ దేవతా పంక్తి శ్చందోశ్వినోః = మసి ..

15 సూర్యో దేవతా బృహతీ ఛంద శ్శుక్ర = మసి ..

16 చంద్రమా దేవతాసతో బృహతీఛందో మంథినః

పాత్రమసి స్వాహా

17 విశ్వేదేవా దేవతోష్ఠిహా ఛండ ఆగ్రయణస్య = మసి ..

18 ఇంద్రో దేవతా జగతీ ఛంద ఉక్థానాం : మసి స్వాహా

19 పృథివీ దేవతా విరాట్చందో ధృవస్య పాత్రమసి ..

19 + 24 = 43 మంత్రాః

ఆస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో. ఆగ్నేయ్యాగ్నే న యే తీదం విష్ణురిత్యైవ వైష్ణవీం । అగ్న ఆయాగ్ంషి చాగ్నే యా ఆవాయో ఇతి వాయవీ అఘాయే అగ్ని

మైందీస్యా ద్యునజ్ఞీతి త్రయం క్రమాత్ । సాద్యంతే ద్రోణ
కలశా ధవనీయాచ పూతభృత్ । యునేతి మంత్రణం కుర్యా
త్సననీయ స్రుచామథ । అగ్నిరిత్యాది దశభిః క్రమా త్ప్రతాణి
సంస్పృశేత్ । షష్ఠేనువాకే సంప్రోక్తా మంత్రా ఏకోన వింశతిః.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా ఓం ఇష్టర్గో వా అధ్వర్యుః = పూర్వోద్వ్యః క్షీయతే.

1 మం ఓం ఆసన్యా న్మా = దభిశస్త్యా స్వాహా

బ్రా ఇతి పురా ప్రాతరనువాకా = శర్మ సహ్యతే ఓనార్యై.

2 మం ఓం సంవేశాయత్వోప = గాయత్రియా అభిభూత్యై స్వాహా

3 సంవేశాయ = త్వాత్రిష్టభోభిభూత్యై స్వాహా

4 సంవేశాయత్వో పవేశాయ = జగత్యా అభిభూత్యై స్వాహా

5 ప్రాణాపానౌ మృత్యో ర్మా పాతగ్ం స్వాహా

6 ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టగ్ం , ,

బ్రా దేవతాసు వా ఏతేప్రాణాపానయోః = వృంక్తే వసీయా న్భవతి

48 + 6 = 54 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆసన్యేతి పురా హోమ స్సాన్య త్ప్రతరనువాకతః ।

స్పర్ధయా సున్వత స్సోమం సంవేశాహుతి పంచకం॥

అథ అష్టమోనువాకః

1 మం ఓం నిగ్రాభ్యా, స్థ దేవత్రుత = గణా మే మా వితృష ణ్ధాన్విహా

బ్రా ఓషధయో వై సోమస్య = ఐంద్ర సోమః.

2 అవీవృధం వో మనసా = సవసాయ సోమగ్ం స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహౌషధీభ్య ఏవై నగ్గ్ = అభిమంత్రయేత.

3 మం ఆమాస్కా స్థహ ప్రజయా = నిర్వధి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాశిష మేవై తా మాశా స్త = మనిర్వాతాయ.

4 మం ద్రస్స శ్చస్కంద పృథివీ = హోత్రా స్వాహా

54 + 4 58 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ నిగ్రాభ్యా వితృషన్నంతం నిగ్రాభ్యగ్రహణే సతి । స్వామినం
వాచయే త్సోమం మంత్రయేత హ్యపీవృధం । అమాస్కా నభి
మంత్ర స్యాద్రఫో బిందుం తమంత్రయేత్ । చత్వార ఏతే
మంత్రా స్సు రష్టమే త్వనువాకగే॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా యే వై దేవా న్దేవయశనేన = పశూనభిమన్యతే

1 మం ఓం అగ్నిఃప్రాతస్సవనే = భజేస్యామ స్వాహా

2 విశ్వే దేవా మరుతః = స్వామ ..

3 ఇదం తృతీయగ్ం సవనం = నయంతు స్వాహా

బ్రా ఆయతనవతీ ర్యా ఆన్యా ఆహుతయో = మాఘారయేత్.

4 మం అధ్వరో యేజ్ఞో = దేవసోమ స్వాహా

బ్రా ఇతి సౌమ్యా ఏవ తదాహుతీః = ఉపజీవనయోభవతి
యఏవంవేద.

5 మం ఏష తే రుద్రభాగో యం = స్వ స్తిగ్ం స్వాహా

బ్రా మనుః పుత్రేభ్యో దాయం = పశూ నభిమన్యతే.

5 + 54 = 59 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని రిత్యాది సవనా హుతి మంత్రా వ్రయో మతాః ।

ఆఘార సంస్రావ మంత్రౌ నవమే కథితా పుభౌ.

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం జుష్టో వాచో భూయాసం = సరస్వత్యై స్వాహా
 2 ఋచా సోమగ్ం సమర్థయ = వర్తని ..
 3 యన్తే ద్రవ్న స్కందతి = తం జుహోమి స్వాహా
 4 యో ద్రపోస్ అగ్ం శుః - తం జుహోమి ..
 5 యన్తే ద్రపోస్ మధుమాగ్ం = తం జుహోమి స్వాహా
 బ్రా అధ్వర్యు ర్వా ఋర్త్విజాం = యోక్తవ్య ఇత్యాహుః
 6 మం వా గగ్రే గా అగ్రపతు = యజమానేచ స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహవాచ మేవ త ద్యజ్ఞముఖే = యజ్ఞ మేవాకః,
 7 మం విష్ణో త్వన్నో అంతమ శ్శర్మ = ఆక్షితగ్ం స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహ యదేవాస్య = ఏతేనా ౭౭ప్యాయయతి.

7 + 59 = 66 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ జుష్టో ద్వే ప్రవృత్తో యోగో జుహూయా త్ప్రవృతాహుతీః ।
 య త్రిభి ర్వైప్రవృత్తో హోమో వాగధ్వర్యుర్భృషీతిసా । విష్ణో
 సోమం స్పృశే దత్ర మంత్రా స్సప్త ప్రకీర్తితాః॥

అథై కాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నినా రయి = వీరవ త్తమగ్ం స్వాహా
 2 గోమాగ్ం అగ్నే = సభావా న్స్వాహా
 3 అప్యాయస్వ సమేతు తే = సంగథే స్వాహా
 4 సంతే పయాగ్ంసి = ధిష్వ స్వాహా
 5 ఇహ త్వష్టార = కేవల స్వాహా
 6 తన్న ఘృరీప మద్భుతం = దేవకామ స్వాహా
 7 శివ స్త్వష్ట రిహగహి = ఉదవ స్వాహా
 8 పిశంగరూప = అప్యేతు పాథ స్వాహా

- 9 మం ఓం ప్రణో దేవీ = వతు స్వాహా
 10 అనో దివో బృహత. = శ్రుణోతు స్వాహా
 11 పీపివాగ్ంసగ్ం = ప్రజామిషగ్ం ..
 12 యే తే సరస్వ ఊర్మయో = సుమ్న మీమహే స్వాహా
 13 యస్య వ్రతం పశవో = హువేమ స్వాహా
 14 దివ్యగ్ం సువర్ణం = హువేమ ..
 15 సినీవాలి పృథుష్టకే = దిదిడ్డిన ..
 16 యాసు పాణి స్వంగురి = జుహోతన..
 17 ఇంద్రం వో విశ్వత = కేవల స్వాహా
 18 ఇంద్రం నరో నే = త్వన్న ..
 19 అసితవర్ణా హరయ = ఘృతై ర్వ్యజ్యతే స్వాహా
 20 హిరణ్యకేశో రజసో = దుషస స్వాహా
 21 ఆతే సుపర్ణా అమి = స్తనయం త్వభా స్వాహా
 22 వాశ్రేవ విద్యు నిమిమాతి = వృష్టి రసర్జి ..
 23 పర్వత శ్చిన్మహి వృద్ధో = దవధ్వే స్వాహా
 24 అభిక్రంద స్తనయ = తానిపాదా స్వాహా
 25 త్వం త్యా చిదచ్యుతా = శిక్వస ..
 26 అగ్నే భూరీణి తవ = పృష్టబంధో ..
 27 దివో నో వృష్టిం మరుతో = ఫితా న స్వాహా
 28 పిన్వంత్యపో మరుతః = మక్షితగ్ం ..
 29 ఉదప్రుతో మరుత = పత్యేవ జాయా ..
 30 ఘృతేన ద్యావాపృథివీ = సింఛథామధు ..
 31 ఉదుత్యం జాతవేదసం = సూర్యగ్ం ..
 32 చిత్రం దేవానా = స్తస్థుష శ్చ స్వాహా
 33 ఔర్వభృగువ చ్చుచి = వాససగ్ం ..

34 మం ఓం ఆసవగ్ం సవితు : వాసవగ్ం స్వాహా

35 హువే వాతస్వనం : సముద్రవాసవగ్ం స్వాహా

64 + 35 = 99 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగహః

శ్లో॥ యాజ్ఞానువాక్యే చిత్రాయాం క్రమాత్సప్తేష్టిషు స్థితే । అగ్నౌ
గ్నేయేథసౌమ్యస్య ఆప్యాసంతే ఇతి ద్వయం । సారస్వత్యా
త్రియఃపీపి చతస్రః పుం సరస్వతః । సిసీవా ద్వే సిసీవాల్యా
ఇంద్ర మింద్రం తథైంద్రకే । కారీర్యా మసితే త్యుక్తం పిండి
ధూమస్య మంత్రణం । వికల్పా ద్ధిర చత్వారో వర్షాహ్వో ధూమ
మంత్రణే । అభ్యశ్వం కృష్ణవస్త్రేణ పినష్టి క్రందనాయ హి ।
త్వం ధామచ్ఛది యాజ్ఞాస్య ర్ధివో మారుత యాగకే ।
వైకల్పికం తత్ర యుగ్మం ఉదు చిత్రం చ సౌర్యకే । ఔర్వ
త్రయ శ్చోపహోమాః పంచత్రింశదిహోదితాః॥

ఇతి తృతీయకాండే ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అదితః ప్రశ్నగతాః మంత్రాః 99

ప్రథమ ద్వితీయాష్టకగతా మంత్రాః 1662

సర్వం మిళిత్యా మంత్రాః 1751

~ ~ ~

అథ తృతీయాష్టకే

ద్వితీయ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

యోవై పవమానానా మిత్యాద్యేకాదశానువాకస్త అష్టత్రింశ
దుత్తరశత మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । యజురాది నానా
భందాంసి. శ్వేనాదయో దేవతాః । కృష్ణయజుః = హోమే వినియోగః.

బ్రా ఓం యోవై పవమానానాం = నపవమానేభ్యో వచ్చిద్యతే

1 మం ఓం శ్యేనో సి గాయత్రచందా = సంపారయ స్వాహా

2 సుపర్ణోసి త్రిష్టప్చందా = సంపారయ ..

3 సమాసిజగతీచందా = సంపారయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహై తే వై పవమానానా మన్వారోహః = విచ్చిద్యేత

4 మం ఉపయామ గృహితోసి ప్రజాపతయే త్వా స్వాహా

బ్రా ఇతి ద్రోణకుశ మభిమృశేత్,

5 మం ఉపయామ = సింద్రాయ త్వా స్వాహా

బ్రా ఇత్యాధవనీయం.

6 మం ఉపయామ = విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య స్వాహా

బ్రా ఇతి పూతభృతం పవమానమేవ = విందతే ప్రజాం.

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రతినిగ్రాహ్య పర్యంతం పవమాన గ్రహాదికం । యన్మూనం
ప్రకృతౌ త త్తువర్ణ్యతేఽస్మిన్నపారకే । శ్యే న స్త్రీ న్నవమానేషు
త్రిషు మంత్రా స్కమాద్యజేత్ । ప్రజేంద్రవిశ్వే మంత్రా స్యు
రుపయామా స్త్రుయాదికం । తైర్ద్రోణ కలశాదీనాం స్పర్శో
మంత్రా స్తు షణ్మతాః॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ఓం త్రీణివావసవసాని = వీర్యాణి కరోతి.

1 మం ఓం ద్వా సముద్రౌ వితతా = అతియంత్యన్యగ్ం స్వాహా

2 మం ద్వేద్రధసీ సతతీ = అనుహాయజార్యై స్వాహా

బ్రా దేవా వై యద్యజ్ఞే కుర్వత = భ్రాతృవ్యో భవతి.

6 + 2 = 8 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వా విత్యవేక్షతే పూత భృతం చాధవనీయకం । ద్వే ద్రోణ
కలశం పశ్యే న్మంత్రా ద్వావిహ వర్ణితౌ॥

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం పరిభూరగ్నిం = మున్నుజే స్వాహా
- 2 ప్రాణాయమే = పవస్వ స్వాహా
- 3 అపానాయమే = పవస్వ ..
- 4 వ్యానాయమే = పవస్వ ..
- 5 వాచేమే = పవస్వ స్వాహా
- 6 దక్షక్రతుభ్యాంమే = పవస్వ స్వాహా
- 7 చక్షుర్భ్యాంమే వర్చోదౌ = పవేథాగ్ం స్వాహా
- 8 శ్రోత్రాయమే = పవస్వ స్వాహా
- 9 ఆత్మనేమే = పవస్వ స్వాహా
- 10 అంగేభ్యోమే = పవస్వ ..
- 11 ఆయుషేమే = పవస్వ ..
- 12 వీర్యాయమే = పవస్వ ..
- 13 విష్ణోర్జఠర మసి వర్చోదౌమే వర్చనే పవస్వ స్వాహా
- 14 ఇంద్రస్య జఠరమసి = పవస్వ స్వాహా
- 15 విశ్వేషాం దేవానాం = పవస్వ ..
- 16 కోసి కోనామ కన్తై త్వా = సుపోషః పోషై స్వాహా
- 17 విశ్వేభ్యోమే రూపేభ్యోమే = ఇదమున్నుజే స్వాహా
- బ్రా బుభూష న్నవేక్షేత = ఆయుషోంతరేతి తా జక్ప్రధన్వతి.

8 - 17 = 25 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆదౌ సమష్టి రూపేణ పరిభూ స్సోమ మీక్షతే । ప్రాణేత్యుపాంతు
మన్యేషు మే వర్చే త్యనుషజ్యతే । అపాంతర్యామకం వ్యాన
శిలాం వాచైంద్ర వాయవే । దక్షేతి మైత్రా వరుణం చక్షుశ్శుక్రం
చ మంధినం । శ్రోత్రేత్యాశ్విన మాత్మా గ్రయణ మంగేభ్య
ఉక్థ్యకం । ఆ ధ్రువం వీ షోడశినం విష్ణోస్తు ద్రోణకుంభకం ।

ఇంద్రేత్యాధవనీయాఖ్యం జితశేష స్తయోర్ద్వయోః । విశ్వేషూత
భృతంకోసి వీక్షేతాహవనీయకం । విశ్వే పశ్యే త్సర్వసోమా
న్మంత్రా స్సప్త దశేరితాః॥

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం స్ఫ్య స్వ స్తి ర్విషున = ఉపహ్వయధ్వగ్ం స్వాహా
- 2 ఉపమా ద్యావాపృథివీ హ్వయేతాగ్ం ..
- 3 ఉపాస్తావో హ్వయతాగ్ం స్వాహా
- 4 కలశో హ్వయతాగ్ం ..
- 5 సోమో హ్వయతాగ్ం ..
- 6 అగ్ని ర్హ్వయతాగ్ం ..
- 7 ఉపదేవా హ్వయంతాగ్ం ..
- 8 ఉపయజ్ఞోహ్వయతాగ్ం ..
- 9 ఉపమా హోత్రా ఉపహవే హ్వయంతాగ్ం స్వాహా
- 10 నమోగ్నయే మఖిఘ్నే = మాయశోర్యాత్థాన్వహా
- త్రా ఇత్యాహవనీయ ముపతీష్ఠతే = ఆత్మనో ఽనార్యైః
- 11 మం నమో రుద్రాయ మఖిఘ్నే = మా పాహి స్వాహా
- త్రా ఇత్యాగ్నిధ్రం తస్మా ఏవ = ఆత్మనో ఽనార్యైః.
- 12 మం నమ ఇంద్రాయ మఖిఘ్న ఇంద్రియం = నిర్వధీ స్వాహా
- త్రా ఇతి హోత్రీయ మా శిష = నసదస్యార్తి మార్ఛతి.
- 13 మం దృఢే స్థ శ్శిథిరే సమీచీ మాగ్ంహస స్పాతగ్ం స్వాహా
- 14 సూర్యో మా దేవో దివ్యా దగ్ంహస స్పాతు స్వాహా
- 15 వాయు రంతరిక్షే త్పాతు స్వాహా
- 16 అగ్నిః పృథివ్యాః పాతు ..
- 17 యమః పితృభ్యః పాతు ..
- 18 సరస్వతీ మనుష్యేభ్యః పాతు..
- 19 దేవీ ద్వారౌ మా మా సంతాప్తం పాతగ్ం స్వాహా

- 20 మం ఓం నమ స్సదనే స్వాహా
 21 నమ స్సదస స్పతయే స్వాహా
 22 నమ స్సభీనాం పురోగాణాం చక్షుషే స్వాహా
 23 నమో దివే స్వాహా
 24 నమః పృథివ్యై ..
 25 అహే దై ధిషవ్యో = పాకతర స్వాహా
 26 ఉన్నివత ఉదుద్వత శ్చ గేషగ్ం స్వాహా
 27 పాతం మా ద్యావాపృథివీ అద్యాహ్నా స్వాహా
 బ్రా సదో వై ప్రసర్పంతం = దక్షిణార్థం పరేక్షేత.
 28 మం ఆగంత పితరః = భూయాస్త స్వాహా
 బ్రా ఇతి తేభ్య ఏవ నమస్కృత్య = ఆత్మనో ఽనార్యై.

$$28 + 25 = 53 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ స్ఫ్య ఉత్కరే పరిక్షిప్తం స్ఫ్యం తతైర్వివోప తిష్ఠతే । ఉవ
 ద్యాభూమీ అన్యేషాపమా ఇత్య నుషజ్యతే । ఆస్తాచేతి స్తోత్ర
 దేశం కలేతి త్రోణకుంభకం । సోమ స్సోమం చాగ్ని రగ్ని
 ముపదేవేతి దేవతాః । ఉపయజ్ఞేతి తం యజ్ఞ ఉపమేతి తు హాత్ర
 కాన్ । నమ త్రయ విధి స్పష్టో దృఢేస్థోద్యుభువో భజేత్ । సూర్య
 స్సూర్యంవాయు ర్వాయుం పాత్విత్యేషో నుషజ్యతే । అగ్నిర్యమ
 స్సరేత్యేతాన్తే ద్వారా సదసో భజేత్ । సదోబ్రహ్మ చర్త్విజో
 ద్యౌ-ర్భూ ర్నమః పంచభి ర్భజేత్ । అహో తృణం నిరస్యోన్నీ
 త్యుప విశ్వాఽత్ర పా జపేత్ । ఆగంత దక్షిణం పశ్యే దష్టా
 వింశతి రీరితాః ॥

కల్పసూత్రే.

ఉపమా ద్యావాపృథివీ ఇతి ద్యావాపృథివీ- ఉపాస్తావ ఇతి బహి
ష్పవమానాస్తావం । కలశ ఇతి కలశం । సోమ ఇతి సోమం । అగ్ని
రిత్యగ్నం । ఉపదేవా ఇతి దేవాన్ । ఉపయజ్ఞ ఇతి యజ్ఞం । ఉపమా
హోత్రా ఇతి హోత్రకాన్.

హ్వయేతాం హ్వయంతాం హ్వయతా మితి యథా లింగం
సర్వత్రానుషజతి.

సాయనభాష్యే అత్ర యథా యోగ మనుషంగ ద్యోతనాయోప
శబ్దః ప్రయుక్తః । ఏవం ద్రోణకలశాదిషు యోజ్యం । తత్ర తత్రో
పశబ్దశ్చానుషంగ ద్యోతనాయ ప్రయుక్తః । ఇతి-అతః సూత్రోక్త
ప్రకారేణైవ యాజ్ఞికై రనుష్ఠీయతే.

కల్పః

దృఢేష్ఠ శ్శిథిరే సమీచీ ఇతి ద్యావాపృథివీ ఉపతిష్ఠతే సూర్యం
వాయుం । యమం । సరస్వతీం । సదసోద్వారా । వితి పాతం పాత్వితి
యథాలింగం సర్వత్రా నుషజతి.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం భక్షేహి మా విశ = హృదోసి స్వాహా
- 2 అశ్వినో స్త్వా బాహుభ్యాగ్ం సఘ్నాసగ్ం స్వాహా
- 3 నృచక్షసం త్వా దేవసోమ సుచక్షా అవభ్యేషగ్ం స్వాహా
- 4 మంద్రాభిభూతిః = వర్చసే. వసుమద్గణస్య = భక్షయామి
స్వాహా
- 5 మంద్రాభిభూతిః = వర్చసే. రుద్రవద్గణస్య = భక్షయామి
స్వాహా
- 6 మంద్రాభిభూతిః = వర్చసే. ఆదిత్యవద్గణస్య =
భక్షయామి స్వాహా
- 7 ఆప్యాయస్య = సంగథే స్వాహా

- 8 మం ఓం హిన్వమే గాత్రా = మతిగా స్వాహా
 9 అపామ సోమ = మర్త్యస్వ ..
 10 యన్మ ఆత్మనో = విచర్షణి ..
 11 పున రగ్ని శ్చక్షు రదాత్ = మక్ష్యో స్వాహా
 12 ఇష్ట యజుష స్తే = భక్షయామి ..
 13 ఆపూర్యా స్థామా = ధనేన చ స్వాహా
 14 ఏత త్తే తత యే చ త్వా మను ..
 15 ఏత త్తే పితామహ యే చ త్వా మను స్వాహా
 16 ఏత త్తే ప్రపితామహ = మన్వత్ర పితరో యథాభాగం
 మందధ్వగ్ం స్వాహా
 17 నమో వః పితరో రసాయ = భూయాసగ్ం స్వాహా
 18 ప్రజాపతే నత్వదేతా = రయీణాగ్ం స్వాహా
 19 దేవకృతన్యై నసో వయజన మసి ..
 20 మనుష్యకృత = మసి స్వాహా
 21 పితృకృత = వయజనమసి ..
 22 అప్పు ధౌతస్య సోమదేవతే = భక్షయామి స్వాహా

22 + 53 = 75 ముంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ భక్షభక్షం ప్రతీక్ష్యైశ్వి గృహీత్వా నృచ వీక్షతే । మంద్రేతి
 భక్షయే త్త్రేదా వసురుద్రాది భేదతః । అప్యా భక్షిత మాప్యాయ్య
 హిన్వ నాభ్యభిమర్శనం । అపామ కృత్వా ఽవభృథం సమాయా
 త్యప్రతీక్షణం । యన్మే పున ర్భజే దగ్ని మిష్టాద్యాద్ధారి
 యోజనం । ఆహా వేద్యాం శేషవాప ఏత త్తే త్రిభి రావపేత్ ।
 పురోడాశాంశకా న్భూమౌ నమ శ్చమసినాం జపః । ప్రజా
 చమసినో యాంతి దేవవహ్నా సమిత్రయం । అప్పు జిఘంతి
 తచ్ఛేషం ద్వావింశతి రిహోదితాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం మహీనాం పయోసి విశ్వేషాం = దుగ్ధగ్ం స్వాహా
 2 యావతీ ద్యావాపృథివీ = మృస్తృతగ్ం ..
 బ్రా యత్కృష్ణ శకునః = వైష్ణవరాచ పునర్గృహ్ణాతి.
 3 మం ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే = సురే స్వాహా
 బ్రా యజ్ఞోవైవిష్ణు ర్యజ్ఞేనై వ యజ్ఞగ్ం సంతనోతి.

3 + 75 = 78 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మహీతి వృషదాజ్యే స్యా ద్యావతీతి దధిగ్రహే । ఇదం విష్ణు
 వైష్ణవీ స్యా దిహ మంత్రా త్రయో మతాః॥

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం దేవసవిత రేత తే ప్రాహ = సవితః ప్రసవే స్వాహా
 2 స్తుతస్య స్తుత = గమ్యాదింద్రియావం = రయీణాగ్ం
 స్వాహా
 3 శత్రుస్య శత్రు = గమ్యాదింద్రియావంతో = రయీణాగ్ం
 స్వాహా
 బ్రా యజ్ఞో వా వై యజ్ఞపతిం దుహే = యజ్ఞ మిష్ట్యా
 వసీయా నభవతి.

78 + 3 = 81 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవ బ్రహ్మ స్తౌతి గాతు స్తుతస్య యజమానకః । స్తోత్రం
 సమ్మంత్ర్య శత్రుస్య మంత్రయే చ్చత్ర మేతయా । ఇంద్ర
 శ్చేషసణామంతో మంత్రా అత్ర త్రయో మతాః॥

అథాష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం శ్యేనాయ పత్వనే స్వాహా
- 2 వత్స్వయ మభిగూర్తాయ నమ స్వాహా
- 3 విష్టంభాయ ధర్మణే స్వాహా
- 4 వత్స్వయ = నమ స్వాహా
- 5 పరిధయే జనప్రథనాయ ..
- 6 వత్స్వయ మభిగూర్తాయ నమ స్వాహా
- 7 ఊర్జే హోత్రాణాం స్వాహా
- 8 వత్స్వయ = నమ ..
- 9 పయనే హోత్రాణాం ..
- 10 వత్స్వయ మభి = నమ..
- 11 ప్రజాపతయే మనవే ..
- 12 వత్స్వయ మభి = నమ..
- 13 ఋత మృతపా సువర్షా త్స్వాహా
- 14 వత్స్వయ మభి = నమ స్వాహా
- 15 తృపంతాం హోత్రా మధో ర్ఘృతస్య స్వాహా
- 16 యజ్ఞపతి మృషయ = విశ్వకర్మా ..
- 17 ఘోరా ఋషయో = సఉపాత్వస్మా త్స్వాహా
- 18 అనస్యా స్థోమపా = స్వస్తయే స్వాహా
- 19 యే భక్షయంతో = విశ్వకర్మా ..
- 20 నమః పితృభ్యో = పాపయిష్ట ..
- బ్రా యావంతోవై = సదస్యా నేవ తత్ప్రీణాతి.
- 21 మం అన్మే దేవాసో వపుషే = ఏధతే గృహే స్వాహా
- 22 ఆశీర్దాయా దంపతీ = జహోతుస స్వాహా
- 23 సర్పిర్గ్రీవీ పీవర్యస్య = కుంభ్యాదా త్స్వాహా
- 24 ఆశీ ర్మ ఊర్జ ముత = సపత్నా త్స్వాహా

- 25 భూత మసి భూతే మాధా = భూయాసగ్ం స్వాహా
 26 ద్యావాప్ృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్మి స్వాహా
 27 విశ్వే త్వా దేవా = పార్థివా న్స్వాహా
 28 ధ్రువం ధ్రువేణ = నయామసి స్వాహా

$$28 + 81 = 109 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ శ్వేనా తృతీయ సవనే సప్తభి శ్చమసాహుతిః । వషట్కృతే
 మంత్రహోమో వడి త్యనువషట్కృతే । తృంపంథాం సర్వ
 చమసాన్ హుత్వా జపతి మధ్యమే । సవనే వైశ్వదేవాభ్య
 హోమా మంత్రై స్తు పంచభిః । యజ్ఞ-ఘోరా-అనన్యా-యే
 భక్షయంతో-నమఃపిభిః । పూతభృత్యాశిరం త్వన్మే ఊపే
 న్మంత్రఽతుష్టయాత్ । భూతం ధ్రువ మవేక్షేత ప్రతిప్రస్థాత్పు
 కర్మ తత్ । ద్యావా లంజలో గృహీత్వా విశ్వే హోతుచమనే
 నయేత్ । ధ్రువ మేకీకరోత్యత్ర మంత్రాంతో లసన్నితీరితః ।
 అష్టమే త్వనువాకేస్మిన్ అష్టావింశతి రీరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా ఓం యద్వైహోతాధ్వర్యుః = ప్రవర్తయతి.

1 మం ఓం ఉక్తకా స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ ప్రాతస్సవనం = వజ్ర మంతర్ధత్తే.

2 మం ఉక్తంవాచి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ మాధ్యదినం సవనం = వజ్ర మంతర్ధత్తే.

3 మం ఉక్తం వాచీంద్రాయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ తృతీయ సవనం = పురాస్యసంవత్సరాద్గృహ

అవేపీరన్.

4 మం శోగ్ంసా మోద ఇవ స్వాహా
బ్రా ఇతి ప్రత్యాహ్వయతే = వజ్ర మేవ తన్నికరోతి.

$$4 + 109 = 113 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రత్యాహ్వయేత శోంసావోం సవనేషు త్రిషూచ్ఛరేత్ ।
ఉక్తాదిమంత్రాంస్త్రీ నత్ర మంత్రా శ్చత్వార ఈరితాః॥

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఉపయామ = సి వాక్షసదసి = గృహ్ణామి స్వాహా
- 2 ఉపయామ = స్యృతసదసి చక్షు = గృహ్ణామి స్వాహా
- 3 ఉపయామ = శ్రుతసదసి = గృహ్ణామి స్వాహా
- 4 దేవేభ్యస్త్యా స్వాహా
- 5 విశ్వదేవేభ్యస్త్యా..
- 6 విశ్వేభ్యస్త్యా దేవేభ్య స్వాహా
- 7 విష్ణు పురుత్రమ = మావఖ్య ధ్వాహా
- 8 మయి వసుః పురూవసు ర్వాక్సా వాచం మే పాహి స్వాహా
- 9 మయి వసు ర్విదద్వసు శ్చకుష్పా = మే పాహి ..
- 10 మయి వసు స్సంయ ద్వస్తుశ్రోత్రవా = పాహి ..
- 11 భూ రసి శ్రేష్ఠో రశ్మీనాం ప్రాణపాః = మే పాహి స్వాహా
- 12 ధూ రసి = రశ్మీనా మపానపా = పాహి స్వాహా
- 13 యోన ఇంద్రవాయూ అభిదాసతి = చేతయాని స్వాహా
- 14 యోనో మిత్రావరుణా వభిదాసతి = చేతయాని ..
- 15 యోనోఽశ్వినా వభిదాసతి = చేతయాని స్వాహా

$$15 + 113 = 128 \text{ మంత్రాః}$$

శ్లో॥ ఉపేతి ప్రతినిగ్రాహ్యో గృహితవ్యా త్రిభిః క్రమాత్ । దేవేభ్యో
 నినయే చేషాంత్రిభి రాదిత్యపాత్రకే । విష్ణో తత్పాత్ర
 మాచ్ఛాద్య ద్విదేవత్యగ్రహా నపి । హోత్రే దద్యా త్త్రిభి
 స్సూర్య ముపతిష్ఠేత భూర్ద్వయాత్ । యోన త్త్రిభి స్తర్జనీం తా
 మంగుష్ఠేనో పపీడయేత్ । ఇంద్ర మిత్రా ఒశ్వీభి ర్భిన్నా
 మంత్రాః పంచదశా ఒత్ర తే,

అథైకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ప్రసో అగ్నే తవోతిభిః = సఖ్య మావిధ స్వాహా
- 2 ప్రహోత్రే పూర్వం = న వేదనే స్వాహా
- 3 అగ్నే త్రీతే వాజినా = అప్రయుచ్ఛ స్థాన్వహా
- 4 సంవాం కర్మణా = పారయంతా స్వాహా
- 5 ఉభా జిగ్యధు = వితదై రయేథాగ్ం ,,
- 6 త్రీణ్యాయాగ్ంషి = యజమానాయ శంయో స్థాన్వహా
- 7 అగ్ని త్రీణి త్రీధాతూని = ఇహ స్వాహా
- 8 యక్ష చ్ఛ పిప్రయ చ్ఛ = సమే ,,
- 9 ఇంద్రావిష్ణూ దృగ్ంహితా = వీరా స్థాన్వహా
- 10 ఉత మాతా మహిష = విక్రమస్వ స్వాహా

128 + 10 = 138 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రసో తైర్విధాతవీయేష్టా ద్వే ధాయే అగ్నైత్యసౌ । అత్రైవ
 పరిధానీయా హ్యనువాక్యా సమిత్యసౌ । ఉభేతి యాజ్ఞా త్రీణితి
 సంయాజ్ఞా స్తిప్ర ఈరితాః । ఇంద్రా ఒనువాక్యోత యాజ్ఞా
 దశ మంత్రా ఇహేరితాః॥

ఇతి ద్వితీయకాండే ద్వితీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ద్వితీయప్రశ్న గతా మంత్రాః 138
 ప్రథమ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 99
 అదితః ప్రశ్నద్వయ గతా మంత్రాః 237

ॐॐॐॐॐॐ

అథ తృతీయాష్టకే
 తృతీయ ప్రశ్నః
 అథ ప్రథమోనువాకః

అగ్నే తేజస్వి నిత్యాద్యేకాదశానువాకస్థ త్రిణవతి మంత్రాణాం
 విశ్వేదేవాః । కాండర్షయః । యజురాది నానా ఛందాంసి । అగ్న్యైదయో
 దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః॥

- 1 మం ఓం అగ్నే తేజస్విన్ = తేజసే జుహోమి స్వాహా
- 2 తేజోవి దసి తేజో = మాం తేజో హాసీ త్స్వాహా
- 3 ఇంద్రోజస్విన్ = చోజసే జుహోమి స్వాహా
- 4 ఓజోవి దస్యోజో = మా మా మోజో హాసీ త్స్వాహా
- 5 సూర్య భాజస్విన్ = భాజసే జుహోమి స్వాహా
- 6 సువర్వి దసి = సువ ర్వాసీ త్స్వాహా
- 7 మయి మేధాం = మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు స్వాహా
- 8 మయి మేధాం = మయీంద్ర = దదాతు స్వాహా
- 9 మయి మేధాం = మయి సూర్యో = దదాతు ,,

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రపాఠకే ద్వితీయే తు మంత్రయుక్తాః ప్రపంచితాః । అథావశిష్టా
 మంత్రాద్యా స్తృతీయే స్మి స్ప్రపాఠకే । ఉచ్యంతే వై కృతా
 శాచన్యే సమస్తా విధయః క్రమాత్, అగ్నే తిగ్రాహ్య మాగ్నేయం
 హుత్వా తేజ ఉపస్థితిః । తథైంద్రసూర్యయో ర్భక్షే నమ్యతి
 త్రీ న్నవోదితాః॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం వాయు ర్హింక ర్తా మయి దధతు స్వాహా
 బ్రా ఏత ద్వై సర్వ మధ్వర్యు = సర్వ మాత్మ న్ధతే.
 2 మం ఇడా దేవహూః = పితరో మదంతు స్వాహా

9 + 2 = 11 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాయు స్తోత్ర ముపాకుర్యా చ్చత్రం ప్రతిగరిష్యతా ।
 జపితవ్య ఇడా మంత్రో ద్వౌ మంత్రా విహ కీర్తితౌ॥

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం వసవ స్త్వా ప్రవృహంతు = ఉపేహి స్వాహా
 2 రుద్రా స్త్వా = త్రైష్టభేన చందసేంద్రస్య = ఉపేహి స్వాహా
 3 ఆదిత్యాస్త్వా = విశ్వేషాం = ఉపేహి స్వాహా
 4 మాందాసు తే శుక్ర = మాధూనోమి ..
 5 భందనాసు తే శుక్ర = ధూనోమి ..
 6 కోతనాసు తే శుక్ర = ధూనోమి ..
 7 నూతనాసు తే శుక్ర = ధూనోమి ..
 8 రేశీషు తే శుక్ర = మాధూనోమి ..
 9 మేషీషు తే శుక్ర = మాధూనోమి ..
 10 వాశీషు తే శుక్ర = మాధూనోమి ..
 11 విశ్వభృత్సు తే శుక్ర = మాధూనోమి ..
 12 మాధ్వీషు తే శుక్ర = మాధూనోమి ..
 13 కకుహాసు తే శుక్ర = మాధూనోమి ..
 14 శక్వరీషు తే శుక్ర = మాధూనోమి ..
 15 శుక్రాసు తే శుక్ర శుక్ర మాధూనోమి ..

- 16 మం ఓం శుక్రం తే శుక్రేణ గృహ్ణామ్యహోన్న = రశ్మిభిస్సాహ
 17 ఆస్మి న్నుగ్రా = అసశ్చత స్వాహా
 18 కకుహగ్ం రూపం = పురోగా ..
 19 య త్తే సోమాదాభ్యం = సోమాయ స్వాహా
 20 ఉశి క్త్వం దేవ సోమ గాయత్రేణ = పాథో అపీహిస్వాహా
 21 వశీ త్వం దేవ సోమ తై = అపీహి స్వాహా
 22 అస్మత్స్థాత్యం = జాగతేన = అపీహి ..
 23 ఆనః ప్రాణ ఏతు = ప్రాణాయ త్వా స్వాహా
 24 ఇంద్రాగ్ని మే వర్చః = ధత్త మశ్వినా ..
 25 దధన్వేవా యదీ మను = మివాభవ త్స్వాహా

11 + 25 = 36 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వస త్రిభి ర్గ్రహీతవ్యా నర్థ సోమాంశవ త్రయః । మాందా
 ద్వాదశ మంత్రా నై శ్చమసస్థా అపోంశుభిః । ఆధునో త్యథ
 శుక్రంతే ఒదాభ్య పాత్రే దధిగ్రహః! ఆస్మి న్నదాభ్య మాదత్తై
 కకుహం సోఒపనీయతే । య త్తే జుహో త్యుశిక్వోక్తా నంశూ
 నభిషవ త్రయే । త్రిభి స్సంస్పృజతే హ్యేన స్వర్ణోపరి సము
 చ్ఛ్వినేత్ । ఇంద్రా స్పృష్ట్వోదకం హోమో దధన్వే పంచ
 వింశతిః॥

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా ఓం ఏత ద్వా అపాం = అపో భేషజ మేవ కురుతే.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం వాయు రసి ప్రాణో నామ సవితు = పానంమేదా స్వాహా
 2 చక్షు రసి = ధాతు రాధిపత్య ఆయు ర్మే దా స్వాహా

- 3 రూప మసి వర్ణో నామ బృహస్పతే = ప్రజాం మే దాస్వాహా
 4 ఋత మసి సత్యం నామేంద్రస్య = క్షత్రం మే దా ..
 5 భూత మసి భవ్యం నామ పితృణా మాధిపత్యే
 ఽపామోషధీనాం గర్భం ధా స్వాహా
 6 ఋతస్య త్వా వ్యోమనే స్వాహా
 7 ఋతస్య త్వా విభూమనే ..
 8 ఋతస్య త్వా విధర్మణే ..
 9 ఋతస్య త్వా సత్యాయ ..
 10 ఋతస్య త్వా జ్యేతిషే ..
 బ్రా ప్రజాపతి ర్విరాజ మసశ్యత్ = విరాజ్యేవాఽన్నాద్యే ప్రతితిష్ఠతి

$$10 + 36 = 46 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాయు ర్దశ ద్వాదశాహే పృశ్నిగ్రహణ మంత్రకాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం దేవా వై యద్యజ్ఞేన నావారుంధత = పరా నన్వితి బ్రూయా
 ద్యద్ధృష్ణాతి॥

1 మం ఓం అద్యు స్త్వాషధీభ్యో గృహ్ణామి స్వాహా

బ్రా ఇతి తస్మా దద్యు ఓషధయ స్సంభవంతి యద్గృహ్ణాతి

2 మం ఓషధీభ్య స్త్వా ప్రజాభ్యో గృహ్ణామి స్వాహా

బ్రా ఇతి తస్మా దోషధయో మనుష్యాణా మన్నం యద్గృహ్ణాతి

3 మం ప్రజాభ్య స్త్వా ప్రజాపతయే గృహ్ణామి స్వాహా

బ్రా ఇతి తస్మా త్ప్రజాపతిం ప్రజా అను ప్రజాయంతే

$$46 + 3 = 49 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పరాభిధా అతిగ్రాహ్యో స్తే గవామయనే త్రయః
తేష్వద్భ్య ఓషధీభ్య శ్చ ప్రజాభ్య శ్చేతి మంత్రకాః

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రజాపతి ర్దేవాసురా నసృజత =
య ఏవం ఛందసాం వీర్యం వేద

- 1 మం ఆశ్రావయ స్వాహా
- 2 అస్తు శ్రౌపట్స్వాహా
- 3 యజ స్వాహా
- 4 యే యజా మహే స్వాహా
- 5 వషట్కార స్వాహా

బ్రా భవత్యా = భవతి బ్రహ్మవాదినో = కన్తైక మధ్యర్యు
= యఏవం వేదోపై నం యజ్ఞోనమతి

5 + 49 = 54 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆశ్రావయే త్యాదయో త్ర పంచ మంత్రా ఉదీరితాః
ఆశ్రావణాది సోమార్ధ మంత్రాః ప్రా క్తన మైష్టికం

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆయుర్ధా అగ్నే హవిషో = దిమగ్ం స్వాహా
బ్రా ఆవృశ్చ్యతే వా ఏత ద్యజమానో = నార్తి
మార్చతి యజమానః।
- 2 మం యత్కుసీద = మయియేన యశుర్య బలినా చరామి।
ఇహైవసన్నిరవదయే = అన్యథో భవామి స్వాహా

- 3 విశ్వలోప విశ్వదావస్య - వరేణ్యగ్ం స్వాహా
 4 అయన్నో నభసా = అస స్థాస్విహా
 5 సత్వన్నో నభసస్పత = మాకృధి ..
 6 దేవ సగ్ంస్సాన = స్వ స్తిగ్ం స్వాహా
 బ్ర అగ్ని ర్వావ యమ = అదిత్య మేవ తదాహైతన్మే
 గోపాయేతి

6 + 54 = 60 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆయు స్త్వవభృథం ప్రేభోన్ ర్హోమ అహవనీయకే,
 యత్కు వేదిం దహే తత్ర విశ్వ సక్త్వాహుతి ర్భవేత్,
 అయం త్రిభి రుపస్థానం షణ్మంత్రా అష్టమే స్థితాః

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఏతం యువానం = మదేమ స్వాహా
 2 నమోమహిమ్న = ఇదమస్తు హవ్యగ్ం స్వాహా
 3 దేవానామేష = అభవ త్త దేషాగ్ం స్వాహా
 4 పితా వత్సానాం = రేత స్వాహా
 5 త్వాంగావోవృణత = వసూని ..
 బ్ర వ్యృద్ధేనవా ఏషపశునా = సమృద్ధేన యజతే యన్యైతాని
 క్రియంతే.

60 + 5 = 65 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ గోయాదే జీర్ణ వృషభస్యా లంభం యది వాంఛతి,
 తదా యువానం వృషభం యత్తైత్రిత మితి యోజ,
 యేత్ నమో జీర్ణ ముపాకుర్యా ద్దేవానాం తద్వపాహుతిః
 పితా ఒంగహోమ స్త్వాంగావ స్స్విష్టకృ త్పంచవర్ణితాః॥

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం ఓం సూర్యో దేవో దివిషద్యో ధాతా = జుహోతు స్వాహా
- 2 యస్యా నే హరితో = స్సమజీగమగ్ం స్వాహా
- 3 అవర్తన వర్తయ = రావర్తయా పున స్వాహా
- 4 వితేఖినద్మి తకరీం = జరాయు చ స్వాహా
- 5 బహి నే అన్తు బావితి స్వాహా
- 6 ఉరు ద్రుభో విశ్వరూప = అనంజగర్భగ్ం స్వాహా
- 7 ఏకపదీ ద్విపదీ = ప్రథతాగ్ం స్వాహా
- 8 మహీ ద్యౌః వృధివీ = భరీమభి స్వాహా

8 + 65 = 73 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సూర్యో హుత్వా ఽఽఽజ్యంగర్భిణ్యా యస్యా ఇత్యనుమంత్రణం।
అవర్త గర్భ మాహూత్య వితే గర్భం చినత్తి హి। బహి ర్గర్భం
నిరస్యో ర్వో రంతరోర్వితి భాజనం. ఏక హోమో మహీ భస్మా
చ్ఛాదనం గర్భ దాశయోః। అనువాకే తు దశమే మంత్రా అష్టా
పుదీరితాః॥

అథై కాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇదం వా మా న్యే = మదశ్చశస్యతే స్వాహా
- 2 అయం వా పరిషిచ్యతే = మదాయ పీతయే స్వాహా
- 3 అన్మే ఇంద్రాబృహతీ = సహస్రిణగ్ం ..
- 4 బృహస్పతి ర్నః పరిపాతు = వరివఃకృణోతు ..
- 5 వితే విప్వ గ్వాతజూతా = రుజంత స్వాహా
- 6 త్వా మగ్నే మానుషీ = ఘృతశ్రియగ్ం ..
- 7 ధాతా దదాతునో రయి మీశానో = వావన త్స్వాహా
- 8 ధాతా ప్రజాయా ఉత = విధేమ స్వాహా

- 9 ధాతా దదాతు నో రయిం ప్రాచీం = రాధస స్వాహా
 10 ధాతా దదాతు దాకుషే = సజోషా స్వాహా
 11 అనునో ద్యానుమతి = దాకుషే మయ స్వాహా
 12 అన్విదనుమతే త్వం = తారిష త్వాహా
 13 అనుమన్యతా మనుమన్యమానః = శర్మయచ్ఛతు స్వాహా
 14 యస్యా మిదం ప్రదిశ = శర్మ యచ్ఛతు స్వాహా
 15 రాకా మహాగ్ం సుహవాగ్ం = ముక్త్యగ్ం ..
 16 యా న్తే రాకే సుమతయ = రరాణా ..
 17 నిసీవాలి పృథుష్టుకే = దిదిడ్డిన స్వాహా
 18 యా సుపాణి స్వంగురి = జుహోతన స్వాహా
 19 కుహూ మహాగ్ం సుభగాం = విధేమ ..
 20 కుహూ ర్దేవానా మమృతస్య = దదాతు ..

73 + 20 = 93 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ భవే దిదంవా మిత్యైంద్రా బార్హస్పత్యే చతుష్టయం । వితే
 వివిచిమద్యాగే ధాతే త్యేత చ్చతుష్టయం । దేవికా స్వాద్యయాగే
 స్యా దన్వి త్యనుమతే చరౌ । చతుష్టయం స్యా ద్రాకాం తు
 రాకా దేవ్యా శ్చరౌ తథా । సిసీ యాసు సిసీవాల్యాః కుహూం
 కుహ్వీ శ్చ వింశతిః । ప్రహితకే తృతీయేపి సోమశేష శ్చ
 కాన్యపి । ఉక్తః కర్మాంతరం కించి దపి తత్రోప వర్ణితం॥

ఇతి తృతీయాష్టకే తృతీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

తృతీయ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 193

ప్రథమ ద్వితీయ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 230

అదితః ప్రశ్నత్రయ గతా మంత్రాః 310

అథ తృతీయాష్టకే

చతుర్థః ప్రశ్నః

శ్లో॥ ప్రపాఠకే చతుర్థే తు కించి నైమిత్తికం తథా ।
పశ్యిష్టి ర్ద్విహోమా శ్చ వాచ్యాః కామ్యా శ్చ కేచన॥

అథ ప్రథమోనువాకః

వివాఏతస్యే త్యా ద్యేకాదశా అనువాకస్థ షడశీతి మంత్రాణాం
విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । వాయ్వాదయో దేవతాః । త్రిష్టువాది నానా
చందాంసి । కృష్ణయజుర్వేదీయ తై త్తిరీయ శాఖాహోమే వినియోగః॥
బ్రా వివాఏతస్య యజ్ఞమిర్ధ్యతే = ఇష్ట్యా వసీయాన్భవతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆవాయో భూష = పూర్వపేయగ్ం స్వాహా
- 2 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే మనః ప్రజాపతయే స్వాహా
- 3 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే ప్రాణం వాయవే ..
- 4 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే చక్షు స్సూర్యాయ ..
- 5 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే శ్రోత్రం ద్యావా = స్వాహా
- 6 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే వాచగ్ం సరస్వత్యై స్వాహా
- 7 త్వం తురీయా = యజమానస్య కామా స్స్వాహా
- 8 అజాసిరయిష్టా = బృహద్భా స్వాహా
- 9 తంతుం తన్వన్ = కృతా న్స్వాహా
- 10 అనుల్బణం వయత = జనగ్ం స్వాహా
- 11 మనసో హవి రసి = గాత్రభాజో భూయాస్మ స్వాహా

అస్య వినియోడ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆవాయో ఇత్యుపాకుర్యా దాకూత్యై పంచభి ర్హుతిః ।
త్వం గచ్ఛంతీం మంత్రయిత్వా హన్యమానా మజే తిచ ।

తంతుం వపాహుతి స్తద్వ దనుల్బేతి హవిర్హుతిః ।
 మన శ్కేషా నృక్షయంతి మంత్రా ఏకాదశేరితాః ।
 మంత్రాః కామ్యపశోర త్ర ద్వితీయే సముదీరితాః॥

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా ఇమే వై సహస్రాం = తేషా మేవై షాప్తా.

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం చిత్తం చ స్వాహా
- 2 చిత్తి శ్చ ..
- 3 ఆకూతం చ ..
- 4 ఆకూతి శ్చ ..
- 5 విజ్ఞాతం చ ..
- 6 విజ్ఞానం చ ..
- 7 మన శ్చ ..
- 8 శక్త్వరీ శ్చ ..
- 9 దర్శ శ్చ ..
- 10 పూర్ణ మాస శ్చ స్వాహా
- 11 బృహ చ్చ స్వాహా
- 12 రథంతరం చ ..
- 13 ప్రజాపతి ర్జయా నింద్రాయ = బభూవ స్వాహా

11 + 13 = 24 మంత్రాః

బ్రా దేవాసునా స్సంయత్రా ఆసన్ త్త్విదండ్రః = జయత్యేవ తాం పృతనాం
 అస్య వినియోగ సంగ్రహః

అథ త్రయోదశ జయా శ్చిత్తం చేత్యాదయ శ్రుతాః.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్ని ర్భూతానా మధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
- 2 ఇంద్రో జ్యేష్ఠానా = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా

- 3 యమః పృథివ్యా = దేవహూత్యాగ్ం ..
 4 వాయు రంతరిక్ష స్యాధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 5 సూర్యో దివో ఽధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 6 చంద్రమా నక్షత్రాణా మధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 7 బృహస్పతి ర్భ్రహ్మణో = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 8 మిత్ర స్సత్యానా మధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 9 వరుణో ఽపా మధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం ..
 10 సముద్ర స్సోమత్యానాం = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 11 అన్నగ్ం సామ్రాజ్యానా = దేవహూత్యాగ్ం ..
 12 సోమ ఓషధీనా = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 13 సవితా ప్రసవానా = దేవహూత్యాగ్ం ..
 14 రుద్రః పశూనా = దేవహూత్యాగ్ం ..
 15 త్వష్టా రూపాణాం = దేవహూత్యాగ్ం ..
 16 విష్ణుః పగ్వతానాం = దేవహూత్యాగ్ం ..
 17 మరుతో గణానాం = దేవహూత్యాగ్ం ..
 18 పితరః పితామహః పరేవరే = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా

$$24 + 18 = 42 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని మభ్యాతాన మంత్రా అష్టాదశయథాశ్రుతాః.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా దేవా వై య ద్యజ్ఞే కుర్వత = పరా స్యభ్రాతృవ్యో భవతి.

అథ సప్తమోనువాకః

1 ఓం ఋతాషా దృతధామా = తన్నై స్వాహా

2 తాభ్య స్వాహా

- 3 సగంహితో విశ్వసామా = తన్నై స్వాహా
 4 తాభ్య స్వాహా
 5 సుషుమ్న స్సూర్య రశ్మి = తన్నై స్వాహా
 6 తాభ్య స్వాహా
 7 భుజ్య స్సప్తర్షో యజ్ఞో గంధర్వ స్తస్య = తన్నై స్వాహా
 8 తాభ్య స్వాహా
 9 ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మా = తస్య రాగ్నిమాన్ తన్నై స్వాహా
 10 తాభ్య స్వాహా
 11 ఇషిరో విశ్వవ్యచా పాతో గంధర్వ = తేన్నై స్వాహా
 12 తాభ్య స్వాహా
 13 భువనస్య పతే యస్య త = స్వ స్తిగ్ం స్వాహా
 14 పరమేష్ఠ్యధిపతి ర్ముత్యు = స్తస్యవిశ్వ = తన్నై స్వాహా
 15 తాభ్య స్వాహా
 16 సుక్షితి స్సభూతి = పాంతు తన్నై స్వాహా
 17 తాభ్య స్వాహా
 18 దూరేహేతి రమృడయో = స్తస్యప్రజా = తన్నై స్వాహా
 19 తాభ్య స్వాహా
 20 చారుఃకృపణ కాశీకామో గంధర్వ = తన్నై స్వాహా
 21 తాభ్య స్వాహా
 22 సనో భువనస్య పతే = శర్మ యచ్ఛ స్వాహా

$$22 + 52 = 74 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఋతా రాష్ట్రభృత స్తద్వ ద్వావింశతి రుదాహృతాః.

అథ తృతీయాష్టకే

చతుర్థః ప్రశ్నః

అథ సప్తమోనువాకః

సాయసభాష్యే అథ సప్తమే రాష్ట్రభృ న్మంత్రా ఉచ్యంతే.
తేషాం వినియోగ విశేషం సూత్రకారో దర్శయతి.

సూ. షడ్భిః పర్యాయైః ద్వాదశ రాష్ట్రభృతో జుహోతి ఋతాషా
దృతధామేతి పర్యాయ మనుద్రుత్య తస్మైస్వాహేతి ప్రథమాహుతిం
జుహోతి తాభ్యస్వాహే త్యుత్తరా మేవ మితరా న్పంచపర్యాయా
న్విభజతి. భువనస్యపత ఇతి పర్యాయాణాం సప్తమ్యాహుతీనాం త్రయో
ధశ్యేతేన వ్యాఖ్యాతం భువనస్యపత ఇతి రథముభే పంచాహుతీర్జుహోతి
దశవా॥ ఇతి.

నామ సత్తదం బ్రహ్మత్యాదేస్తు సర్వత్రానుషంగ ద్యోతనాయ
పునః పాఠః.

అథ అష్టమోనువాకః

బ్రా రాష్ట్రకామాయ హోతవ్యాః = జుహోతి

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా దేవికా నిర్వపేత్ = ప్రాప్నోతి

అథ దశమోనువాకః

1 మం ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహి = చతుష్పదే స్వాహా

2 వాస్తోష్పతే శగ్మయా = న్నదాన స్వాహా

బ్రా య త్తాయం ప్రాత రగ్నిహోత్రం జుహోతి = సమారోహాయతే.

2 + 64 = 66 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని హోత్రీతు సగృహః ప్రయాస్య స్తుహుయాద్వయం ।
వాస్తోః పురోనువాత్యైకా యాజ్ఞా ఽన్యా చేతి తద్వయం॥

అథై కాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం త్వమగ్నే బృహద్వయో = ర్యువా స్వాహా
- 2 హవ్యవాడగ్ని = శ్రవాగ్ంసి ..
- 3 త్వంచ సోమ నో వశో = వనస్పతి స్వాహా
- 4 బ్రహ్మ దేవానాం పదవీః = రేభ స్థాహా
- 5 ఆవిశ్వదేవగ్ం = సవితారగ్ం స్వాహా
- 6 ఆసత్యేన రజసా = విపశ్య స్థాహా
- 7 యథానో అదితిః కరత్ = రుద్రీయగ్ం స్వాహా
- 8 మానస్తాకే తనయే = విధేమతే స్వాహా
- 9 ఉదపృతో నవయో = అనావ స్థాహా
- 10 హగ్ంనై రివ సఖిభి = విద్వా నగాయ త్థాహా
- 11 ఏంద్రసానసిగ్ం రయిం = మూయేత ..
- 12 ప్రససాహిషే పురుహూత = రేవతీనాగ్ం స్వాహా
- 13 త్వగ్ం సుతస్య పీతయే = సుక్రతో స్వాహా
- 14 భువ స్త్వ మింద్ర బ్రహ్మణా = విశ్వచర్షణే స్వాహా
- 15 మిత్రస్య చర్షణీధృత = చిత్రశ్రవ స్తమగ్ం ..
- 16 మిత్రో జనా న్యతయతి = ఘృతవ ద్విధేమ ..
- 17 ప్రసమిత్ర మర్తో అస్తు = నదూరా త్థాహా
- 18 యచ్ఛిద్ధితే విశో యథా = ద్యవిద్యవి ..

19 యత్కించేదం చరుణ = దేవరీరిష స్వాహా

20 కితవాసో చుద్దిరిపు = ప్రియాస ..

20 + 66 = 86 మంత్రాః

అథ వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ రాజసూయే దేవసువా మిష్టే యజ్ఞా ఇమాః క్రమాత్ ।
త్వమగ్నే బృహ దాగ్నేయే త్వంచసోమేతి సోమకే ।
ఆవిశ్వదేవం సావిత్రే యథాన ఇతి రాద్రకే ।
బార్హస్పత్య ఉదేత్యేత దైంద్రేత్యైంద్రే చతుష్టయం ।
మిత్రస్యేతి త్రయంమైత్రే వారుణే యదితి త్రయం ।
ఏకాదశేనువాకే ఽస్మి న్మంత్రా ఉక్తా హి వింశతిః॥

ఇతి తృతీయాష్టకే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఏతత్ప్రశ్న గతా మంత్రాః 86

ఆదితః ప్రశ్నత్రయ గతా మంత్రాః 330

ప్రశ్న చతుష్టయ గతాః మంత్రాః 416

~:~:~

అథ తృతీయాష్టకే

పంచమః ప్రశ్నః

ఓం పూర్ణాపశ్చాదిత్యాద్యేకా దశానువాకస్థ షష్టి మంత్రాణాం
విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । త్రిష్టుబాది నానా చందాంసి । పౌర్ణమాస్యా
దయో దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖ హోమే
వినియోగః.

1 మం ఓం పూర్ణా పశ్చా దుత = మాదయంతాగ్ం స్వాహా

2 యత్రే దేవా అదధు = తనువే స్యోన స్వాహా

- 3 మం ఓం నివేశన స్సంగమనో = పథీనాగ్ం స్వాహా
 4 అగ్నిషోమా ప్రథమా వీర్యేణ = నియచ్ఛత స్వాహా
 బ్రా అదిత్యా శ్చాంగిరస శ్చ = మిథునా గావా దక్షిణా సమృద్ధైః.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పూర్ణే త్యారంభణీయేష్టే ద్వా సారస్వతహోమయోః ।
 మంత్రై వికల్పితా వన్యా వితి చత్వార ఈరితాః॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ఓం ఋషయో వా ఇంద్రం = వస్యష్టి రసీత్యాహ ప్రతిష్ఠితైః.

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నినా దేవేన = పూర్వజాన్భృతృవ్యాన్ =
 న్కామామి స్వాహా
 2 ఇంద్రేణ దేవేన = సహజాన్భృతృవ్యాన్ =
 క్రామామి స్వాహా
 3 విశ్వేభి ర్దేవేభిః = అపరజాన్భృతృవ్యానధరాన్ =
 క్రామామి స్వాహా
 4 ఇంద్రేణ సయుజో వయగ్ం = హరస్వీ భూయాసగ్ం
 స్వాహా

4 + 4 = 8 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యజమానో అగ్నినేంద్రేణ విశ్వేభి ర్విష్ణ్వతిక్రమాన్ । క్రామ
 త్యుత్తరయో రాభృతృవ్యా నిత్యా ద్యనుషజ్యతే । ఇంద్రే పూర్వా
 గ్నూపస్థానం మంత్రా శ్చత్వార ఈరితాః॥

అథ చతుర్థోనువాకః.

- 1 మం ఓం యే దేవా యజ్ఞహనః పృథివ్యా = వయగ్ం స్వాహా
- 2 యే దేవా = యజ్ఞముషః పృథివ్యా = వయగ్ం ..
- 3 అగన్మ = రోచనే దివ స్వాహా
- 4 యే దేవా యజ్ఞహనో అంతరిక్షే = వయగ్ం స్వాహా
- 5 యే దేవా యజ్ఞముషో అంతరిక్షే = వయగ్ం ..
- 6 యాస్తే రాత్రీ = తరతా రజాగ్ంసి స్వాహా
- 7 యే దేవా యజ్ఞహనో దివ్య = వయగ్ం స్వాహా
- 8 యే దేవా యజ్ఞముషో దివ్య = వయగ్ం ..
- 9 యేనేంద్రాయ సమభరః = ఆధేహ్యేనగ్ం ..
- బ్రా యజ్ఞహనోవై దేవా = యజ్ఞానితి,

$$8 + 9 = 17 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యే దేవా ఇత్యతీమోక్ష మంత్రానేతా న్జపే న్నవ ।
యజ్ఞహ న్యజ్ఞ ముష్యేతి భేదా స్మంత్రభి దిష్యతే.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం సూర్యో మా దేవో దేవేభ్యః = విధేమతే స్వాహా
- 2 అహం పరస్మా దహ = సమానానాగ్ం ..
- 3 ఆసముద్రా నాంతరిక్షే = వర్షయంతు స్వాహా
- 4 ఉన్నంభయ పృథివీం = విస్మజా దృతిగ్ం స్వాహా
- బ్రా పశవో వా ఏతే యదాదిత్యా = ప్రతిష్ఠాపయతి.
- 5 మం కవి ర్యజ్ఞస్య వితనోతి = వనీయా న్స్వాహా
- 6 యాస్తే విశ్వా స్సమిదో = శర్మ స్వాహా
- 7 ఆశాసాస స్సువీర్కగ్ం = యజమానాయతిష్ఠ స్వాహా

$$17 + 7 = 24 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సూర్యో తృతీయ సవన ఆదిత్యగ్రహ హస్తకః । ఉత్తిష్టే దహ
మిత్యస్మా త్థ్వాన్వమ్య న్వారథతే గ్రహం । ఆసముచ్ఛాలయే
ర్దర్భైర్చరున్నపృష్ట్యర్థ హోమకః । కవి ర్హరే ద్గ్రహం యాస్తే
వహ్నా ప్రాస్యతి దర్శకాన్ । ఆశా యూపోపస్థితి స్సాస్య తస్మాత్
మంత్రా ఇహేరితాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం సంత్యా నహ్యోమి పయసా = వాజ మన్నే స్వాహా
- 2 పైతు బ్రహ్మణ స్పత్నీ = సీదతు స్వాహా
- 3 అథాహ మనుకామినీ = విశా ఇహ ..
- 4 సుప్రజస స్త్వా వయగ్ం = అదాభ్యగ్ం స్వాహా
- 5 ఇమం విష్యామి = కరోమి స్వాహా
- 6 ప్రేహ్యుదే హ్యతస్య = మామాహిగ్ంసీ స్వాహా
- 7 వసుభ్యో రుద్రేభ్య = పన్నేజనీ ర్గృహ్ణామి యజ్ఞాయ =
ర్గృహ్ణామి స్వాహా
- 8 వసుభ్యో = పన్నేజనీ స్సాదయామి యజ్ఞాయవః =
స్సాదయామి స్వాహా
- 9 విశ్వస్య తే విశ్వావతో = ధీషీయ స్వాహా
- 10 అగ న్దేవా న్యజ్ఞోను = ఈడితా స్వాహా

10 + 24 = 34 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంత్యా పత్న్య యోక్తబంధః పైతు శాలాముఖీం నయేత్ ।
అథా ఒహ ముపవిశ్యైషా సుప్రజేతి జపేదథ । ఇమం కాలే
యోక్తమోకః ప్రేహిపత్నీ ముదానయేత్ । వసు పన్నేజనీః
పత్నీ గృహీత్వా తేన సాదయేత్ । విశ్వస్య పత్నీ ముద్గాతా

సంఖ్యాపయతి సా త్వగన్ । అపః ప్రవర్తయ న్సూరా వత్ర
మంత్రా దశేరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

1 బా ఓం వషట్కారోవై గాయత్రియై = జాయతే.

అథాష్టమోనువాకః

1 మం ఓం ఉపయామ = సిప్రజాపతేత్వా జ్యోతిష్మతే = పృథివ్యై
త్వా స్వాహా

2 అపేంద్ర ద్విపతో = తంజహి స్వాహా

3 ప్రాణాయ త్వా పానాయత్వా = జుహోమి స్వాహా

34 + 3 = 37 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉపయా దధిగృహ్ణా త్యపేంద్రేతి హరతి గ్రహం ।

ప్రాణాయేతి జుహోత్యేనం త్రయో మంత్రా ఇహేరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

1 బా ఓం యాం వా అధ్వర్యు శ్చ = ఊర్జంపశూ నవరుందే,

అథ దశమోనువాకః

1 మం ఓం త్వేక్రతుమపివృంజంతి = భియోధి స్వాహా

2 ఉపయామ = సిప్రజాపతయే త్వా = గృహ్ణామి స్వాహా

3 ఏషతే యోనిః ప్రజాపతయే త్వా స్వాహా

1 బా ఓం ప్రాణగ్రహా నృహ్ణాతి = ప్రజానయంతి.

1 మం ఓం అయం పురో భువః = ప్రాణం గృహ్ణామి ప్రజాభ్య

స్వాహా

2 అయం దక్షిణా = మనోగృహ్ణామి ప్రజాభ్యః స్వాహా

- 3 అయంపశ్చా ద్విశ్వవ్యాచా = చక్షుర్గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః
స్వాహా
- 4 ఇద ము త్తరా త్సువర్వసు = శ్రోత్రం గృహ్ణామి
ప్రజాభ్య స్వాహా
- 5 అయముపరిమతి స్తస్యై = వాచం గృహ్ణామి
ప్రజాభ్య స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః .

శ్లో॥ త్వే గవా మయనే పాత్రే ల్లిగ్రాహ్య గ్రహణం భవేత్ ।
అయం పురోభుక్షః ప్రాణగ్రహణాం పంచ మంత్రకాః ।
సోమాంశవో నప నప గ్రాహ్యః పర్యాయ పంచకే॥

8 + 37 = 45 మంత్రాః

అధైకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ప్రదేవం దేవ్యాధియా = దానుష క్నా వహా
- 2 అయముష్య ప్రదేవయు = చేతతిత్మనా స్వాహా
- 3 అయ మగ్ని రురుష్య = కృత స్వాహా
- 4 ఇడా యా స్త్వా పదే = వోధవే ..
- 5 అగ్నే విశ్వేభి = సాధు స్వాహా
- 6 సీదహోతస్వ ఉలోకే = వయో ధా స్వాహా
- 7 నిహోతాహోతృషదనే = జిహ్వోఅగ్ని ..
- 8 త్వం దూత స్త్వమునః = గోపా స్వాహా
- 9 అభిత్వాదేవ నవిత = మీమహే ..
- 10 మహీ ద్యౌః పృథివీ చ న = భరీమభి స్వాహా
- 11 త్వా మగ్నే పుష్కరా = వాఘత స్వాహా
- 12 తము త్వా దధ్యజ్ = పురందరగ్ం ..
- 13 తము త్వా పాథ్యోవృషా = జయగ్ం రణేరణే స్వాహా

- 14 మం ఓం ఉత బృవతు = జయోరణేరణే స్వాహా
 15 ఆయగ్ం హస్తేన = స్వధ్వరగ్ం ..
 16 ప్రదేవం దేవ వీతయే = నిషేదతు ..
 17 ఆజాతం జాతవేదనే = గృహవతిగ్ం స్వాహా
 18 అగ్నినాగ్ని సమిధ్యతే = జుహ్వోస్య స్వాహా
 19 త్వగ్ం హ్యగ్నే అగ్నినా = సమిధ్యతే ..
 20 తం మర్జయంత సుక్రతుం = వాజినగ్ం ..
 21 యజ్ఞేన యజ్ఞ = సంతి దేవా స్వాహా

21 + 45 = 66 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథ పాశుక హృత్రస్య శేషజాత్తర వేదికే । అగ్ని ప్రణయనే
 హ్యష్టౌ ప్రదేవ మితి మంత్రకాః । అథాగ్ని మంథనే పంచ
 జాతేవహ్నా వుతద్వయం । ప్రదేగ్నో ర్మేశనే షట్సు ర్మంత్రా
 అత్రైక వింశతిః ॥

ఇతి తృతీయకాండే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఏత త్ప్రశ్నగతా మంత్రాః సప్రాణగ్రహాః 66

ఆదితః పంచప్రశ్నగతా మంత్రాః 482

ప్రథమ ద్వితీయాష్టక గతా మంత్రాః 661

అష్టక త్రయ గతా మంత్రాః 2143

అథ చతుర్థకాండే

ప్రథమః ప్రశ్నః

శ్లో॥ చతుర్థేత్వగ్నిచిత్వంగ మంత్రాణాం పాఠ ఈరితః। చతుర్థకాండ
మగ్నాభ్యం సప్తభిః పాఠకై ర్యుతం । సంజ్ఞాన మిహ
సావిత్రం లోకోయం నాచికే తతః । చాతుర్హోత్రో బ్రహ్మవై చ
పరే వైశ్య సృజ స్తతః । భద్రం ప్రశ్న స్త్వా రుణంస్యా
త్పంచై తేచితి నామకాః । ఆయుషః ప్రాణమింద్రో దధీ చ
ఏతేగ్ని కాండకాః । అంత్యాన్వినాను వాకాన్ధ్యాన్ జీమూతన్యేతి
చ త్రయం । తురీయ మగ్ని కాండస్యా ద్రుద్రా తం తు స
వర్జయేత్॥

ఇతి కాండానుక్రమణికాయాం ఉభాసంభరణే మంత్రాః ప్రథమే
పాఠకే శృతాః । ఏకాదశాను వాకాస్యస్త దర్భాస్యః క్రమాదమీ ।
యుంజానః ప్రథమ మిత్యాది షష్ట్యుత్తరశత మంత్రాణాం అగ్నిః
కాండఋషిః। అనుష్టుబాది నానా ఛందాంసి । సవిత్రాదయో దేవతాః।
కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే వినియోగః

అథ ప్రథమోనువాకః

- 1 మం ఓం యుంజానః ప్రథమం = అద్యాభర త్స్వాహా
- 2 యుక్తాయ మనసా దేవాన్ = సువాతితా త్స్వాహా
- 3 యుక్తేన మనసా వయం = శక్త్యై స్వాహా
- 4 యుంజతే మన ఉత యుంజతే = పరిష్కృతి స్వాహా
- 5 యుంజే వాం బ్రహ్మహర్షం = దివ్యానితస్తు స్వాహా
- 6 యన్యప్రయాణ మన్వన్య = మహిత్వనా స్వాహా
- 7 దేవసవితః ప్రసువ = స్వధాతిన స్వాహా
- 8 ఇమం నో దేవసవితః = సువర్ణితగ్ం స్వాహా
- 9 ఋచాస్తోమగ్ం సమర్చయ = చర్తని ..

- 10 మం ఓం దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే = అంగిరస్వ త్స్వాహా
 11 అభిరసినారసి = అంగిరస్వ త్స్వాహా
 12 బభ్రరసి నారసి = అంగిరస్వ ..
 13 హస్త ఆధాయసనితా అంగిరస్వ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యుః జాష్టకే నైక హోమః ఋచాస్తోమః పునర్దుతిః ।
 దేవేత్యభిం చతుష్కేణాదత్తే మంత్రా ప్రయోదశ॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇమామగృభ్యన్ = మారపంతీ స్వాహా
 2 ప్రతూర్తం వాజిన్నాద్రవ = అధియోని స్వాహా
 3 యుంజాథాగ్ం రాసభం యవం - అస్మయగ్ం స్వాహా
 4 యోగేయోగేతవస్తరం = మూతయే స్వాహా
 4 ప్రతూర్వన్నే హ్యవ = కృణ్వ స్వాహా
 6 పూష్ణాసయుజాసహ = అంగిరస్వ దచ్ఛేహి స్వాహా
 7 అగ్నిం పురీష్య మంగిరస్వదచ్ఛేమ స్వాహా
 8 అగ్నిం పురీష్య మంగిరసద్భరి ష్యామ స్వాహా
 9 అగ్నిం పురీష్య మంగిరస్వద్భరామ స్వాహా
 10 అన్వగ్ని రుషసా = ఆతతాన స్వాహా
 11 ఆగత్య వా జ్యధ్వనః = చికిషతే ..
 12 ఆక్రమ్యవాజిన్ = వయగ్ం ..
 13 ద్యౌస్తే పృష్ఠం పృథివీ = పృతన్యత స్వాహా
 14 ఉత్కామ మహతే = ఉపన్థే అస్యా ..
 15 ఉదక్రమీ ద్రవిణోదా = నాక ఉత్తమే స్వాహా
 16 అపోదేవీ రుపస్పజ = సుపిప్పలా స్వాహా
 17 జిఘర్ష్యగ్నిం మనసా = విదానగ్ం ..

- 18 అత్వా జిఘర్మి వచసా = జర్హపాణ , ,
 19 పరివాజపతిఃకవి = దాశుషే స్వాహా
 20 పరిత్వాగ్నే పురం వయం = భంగురావత స్వాహా
 21 త్వమగ్నే ద్యుభి స్వ = జాయనే శుచి , ,

13 + 21 = 34 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇమాం రజ్జుం సమాదాయ ప్రతూ తురగ బంధనం । యంజా
 గర్దభ మాబధ్య యోగేయాంతి త్రిభి ర్మృదం । ఇమాం తా
 దగ్ని మిత్యాదే ర్గమనం ద్వేష్య మంత్రణం । ష్యామోంతేన
 వపా జప్య రామోంతాద్వేష్య మంత్రణం । అన్వగ్ని గచ్ఛే
 దాగత్య ద్వాభ్యామాక్రమయే ద్భవం । ద్యౌస్తేశ్వ పృష్ఠం
 సంమార్జి హ్యుత్కాద్వాభ్యాంత దుత్కమః । అపః పదేపో
 నినయే జ్జిఘద్వాభ్యాం జుహోతిహి । పరిత్రిభిః పరిలిఖే దేకవింశతి
 రీరితాః॥

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం దేవస్యత్వా సవితుః = ఖనామి స్వాహా
 2 జ్యోతిష్మం తం త్వాగ్నే = ఖనామి , ,
 3 అపాం పృష్ఠ మసి = ప్రథస్వ , ,
 4 శర్మచస్థో వర్మచస్థో = పురీష్యగ్ం స్వాహా
 5 సంవసాథాగ్ం సువర్విదా = అజప్రమి త్స్వాహా
 6 పురీష్యోసి విశ్వభరాః = నిరమంధ దగ్నే స్వాహా
 7 త్వా మగ్నే పుష్కరా = వాఘత స్వాహా
 8 తముత్వాదధ్యం జృషిః = పురందరగ్ం స్వాహా
 9 తముత్వా పాథ్యోవృషా = రణేరతే స్వాహా
 10 సీదహోత స్వ ఉ = వయోధా స్వాహా

- 11 నిహోతాహోతృషదనే = అగ్ని స్వాహా
 12 సగ్ంసీదస్వ మహాగ్ంఆసి = దర్శతగ్ం స్వాహా
 13 జనిష్వాహిజేన్యో = యజీయా న్వాహా

34 + 13 = 47 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవ ద్వాభ్యాం ఖనే చ్చాపాం పద్మపత్రం సమాహరేత్ । శర్మ
 ద్వాభ్యాం చర్మపత్రే స్తృణాత్యథ పురీష్యతః । చతుష్టయ్యా
 సంభరతి విప్రస్య క్షత్రియస్య తు । సీదేత్యాది చతుష్కేణ ఇతి
 మంత్రా ప్రయోదశ॥

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం సంతేవాయు ర్మాతరిశ్వా = తుభ్యగ్ం స్వాహా
 2 సుజాతో జ్యోతిషాసహ = విభావసో ..
 3 ఉదుతిష్ఠ స్వధ్వరావానో = శ స్తిభి స్వాహా
 4 ఉర్ధ్వ ఉషుణ ఉతయే = విహ్వయామహే స్వాహా
 5 సజాతోగర్భో ఆసి = కనిక్రదద్గా స్వాహా
 6 స్థిరోభవ వీడ్వంగ = పురీష వాహన స్వాహా
 7 శివోభవ ప్రజాభ్యః = వనస్పతీ న్వాహా
 8 పైత్రితువాజీ కనిక్రదత్ = ఆయుషఃపురా స్వాహా
 9 రాసభోవాం కనిక్రదత్ = వహదిత స్వాహా
 10 వృషాగ్నిం వృషణం భరన్ = సత్యగ్ం స్వాహా
 11 ఓషధయః ప్రతిగృహ్ణీత = హన త్వాహా
 12 ఓషధయః ప్రతిమోదధ్వ = ఆసద ..

47 + 12 = 59 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంమృత్యనేపో నినయే త్సుజాసంభృత బంధనం । ఉదుద్వాభ్యాం
 సముద్ధాయ స జాత స్త్వా హరేన్మృదం । స్థిరో గర్ధభ ఆదాయ

శివ అహిత మంత్రణం । పైతు త్రిభి శ్శనై ర్యాతి హ్యోష
ద్వాభ్యా మిమాం మృదం ఉపాహరే దోషధీషు మంత్రా ద్వాదశ
వర్ణితాః॥

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం విపాజసా పృథునా = ప్రణీతౌ స్వాహా
- 2 అపో హిష్ఠామ యో భువః = చక్షనే స్వాహా
- 3 యోవ శ్శివత మో రిసః = మాతర స్వాహా
- 4 తస్మా అరంగ మా మవః = జన యథా చ న స్వాహా
- 5 మిత్ర స్సంస్పృజ్య పృథివీం = వై శ్వాసరం విభుగ్ం ..
- 6 అయక్మోయత్వా సగ్ం సృజామి = అంగిరస్వ త్స్వాహా
- 7 రుద్రా స్సంభృత్య పృథివీం = దేవేషు రోచతే స్వాహా
- 8 సగ్ంస్పృష్టాం వసుభీరుదైః = కరోతుతాగ్ం ..
- 9 సినీవాలీ సుకపర్దా = హస్తయో స్వాహా
- 10 ఉఖాం కరోతు శక్త్యా = గర్భత స్వాహా
- 11 మఖస్య శిరోసి స్వాహా
- 12 యజ్ఞస్య వదేన్ధ స్వాహా
- 13 వసవస్త్యా కృణ్వంతు గాయత్రేణ = పృథివ్యసి
ధృవాసి = యజమానాయ స్వాహా
- 14 రుద్రాస్త్యా కృణ్వంతు తైర్విష్ణుభేన = అంతరిక్ష మసి ధృవాసి
యజమానాయ = స్వాహా
- 15 ఆదిత్యాస్త్యా కృణ్వంతు జాగతేన = ద్యౌరిసి
ధృవాసిధా = య స్వాహా
- 16 విశ్వేత్వా దేవా వై శ్వా నరాః = యజమానాయ స్వాహా
- 17 అదిత్యై రాస్నాసి స్వాహా
- 18 అదితి స్తే బిలం గృహ్ణాతు = అంగిరస్వ త్స్వాహా

19

కృత్వా య సామహీ ముఖాం = శ్రవయానితి స్వాహా

59 + 19 = 78 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విపా విస్రంసయే దాప త్రిభిర్మృది జలం క్షిపేత్ । మిత్రో
ద్వాభ్యాం శర్కరాది యోగో రుద్రేతి సంక్షిపేత్ । సంస్మత్రిభి
ర్మృత్తికాంతా ముఖాకర్త్రే ప్రయచ్ఛతి । మఖపిండ కృతి ర్యజ్ఞ
చర్మ పర్ణాభి మర్శనం । కుర్యాత్స్వస చతుర్భి స్తాం ధృవాసీత్యను
షజ్యతే । అదిరాస్నామదిబిలం కుర్యా త్కృత్వా యతాముఖాం ।
సికతాను స్థాపయేత మంత్రా ఏకోన వింశతిః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం వసవస్త్యా ధూపయంతు = అంగిరస్వ త్స్వాహా
- 2 రుద్రాస్త్యాధూపయంతు = అంగిరస్వ ..
- 3 ఆదిత్యాస్త్యాధూపయంతు = అంగిరస్వ ..
- 4 విశ్వేత్వాదేవా వై శ్వానరాధూప = అంగిరస్వ త్స్వాహా
- 5 ఇంద్రాస్త్యా ధూపయంత్యంగిరస్వ త్స్వాహా
- 6 విష్ణుస్త్యా ధూపయంత్యంగిరస్వ ..
- 7 వరుణస్త్యా ధూపయంత్యంగిరస్వ ..
- 8 అదితిస్త్యాదేవీ విశ్వదేవ్యావతీ = అంగిరస్వత్థనత్వవట ..
- 9 దేవానాం త్వా పత్నీ = ద్విధతూభే స్వాహా
- 10 ధిషణాస్త్యాదేవీ = ఇందతాముఖే ..
- 11 గ్నాస్త్యాదేవీ ర్విశ్వదేవ్యావతీ = శ్రవయంతూభే స్వాహా
- 12 వరాత్రయస్త్యాదేవీ = పచంతూభే స్వాహా
- 13 ఇనయస్త్యాదేవీ = పచంతూభే ..

- 14 మిత్రైతాముఖాల = దదామ్యభిత్యై ..
 15 అభీమాం మహినా దివం = పృథివీగ్ం స్వాహా
 16 మిత్రస్య చర్షణీధృతః = వస్తమగ్ం ..
 17 దేవస్త్వా సవితోద్వపతు = శక్త్యా స్వాహా
 18 అపద్యమానా పృథివ్యాశా = ధృవాత్వగ్ం స్వాహా
 19 వసవస్త్వా చ్చృందంతు = అంగిరస్వ త్స్వాహా
 20 రుద్రాస్త్వా చ్చృందంతు = అంగిరస్వ ..
 21 ఆదిత్యాస్త్వా చ్చృందంతు = అంగిరస్వ ..
 22 విశ్వే త్వా దేవా వైశ్వానరా = అంగిరస్వ..

$$78 + 22 = 100 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వసవ స్సప్తభి ర్దూపోఽదితి స్త్యేత్యవటం ఖనేత్ । దేవోభాం
 తత్ర సంస్థాప్య ధిషణేతి చతుష్టయాత్ । అగ్నిం క్షిపే న్మంత్ర
 భేదో వరూజనపద ద్వయాత్ । మిత్ర త్రయే తోపచారో దేవ
 ఉద్వాసయే దుఖాం । అపేతి సికతా శ్వేతాం నిధాయ వసవే త్యతః ।
 చతుష్టయా దజాక్షీరం సించేద్ద్వావింశతిర్మతాః॥

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం సమాస్త్వాగ్న ఋతవః = పృథివ్యా స్వాహా
 2 సంచేధ్యస్వాగ్నే = సంతుమాన్యే స్వాహా
 3 త్వా మగ్నే వృణతే బ్రహ్మణా = ప్రయుచ్చ ద్స్వాహా
 4 ఇహైవాగ్నే అధి ధారయా = అనిష్టృత స్వాహా
 5 క్షత్రే తాగ్నే స్వాయుః = దీదిహీహ స్వాహా
 6 అతి నిహో అతిస్రిధో = రయిందా ..
 7 అనాధృప్యో జాతవేచా = పాహినో వృధే స్వాహా
 8 బృహస్పతే నవితర్పోధయ = దేవా స్వాహా

9 మం ఓం అముత్ర భూయాదధ = శచీభి స్వాహా

10 ఉద్యయం తమ సస్పరి = ఉత్తమగ్ం స్వాహా

100 + 10 = 110 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సమాస్తాస్వామిదేవీ స్యుః దక్షై తా ఆగ్నికే పశౌ.

అథాష్టమోనువాకః

1 మం ఓం ఊర్ధ్వా అస్య సమిధః = సూనో స్వాహా

2 తనూ న పాద సురః = ఘృతేన స్వాహా

3 మధ్వా యజ్ఞం నక్షత్రే = విశ్వవార స్వాహా

4 అచ్ఛాయు మేతి శవసా = ప్రయుత్సు స్వాహా

5 స యక్ష దస్య మహిమాన = వసుధా తమ శ్చ స్వాహా

6 ద్వారో దేవీ రన్వస్య = పత్యమానా స్వాహా

7 తే అస్య యోషణే దివ్యే = అధ్వరం న ..

8 దైవ్యాహోతారా వూర్ధ్వ మధ్వర్యం = స్విష్టిగ్ం స్వాహా

9 తిస్రోదేవీ ర్భర్త్వి రేదం = గృణానా స్వాహా

10 తన్నస్తురీప మద్భుతం = నాభిమన్యే స్వాహా

11 వనస్పతే వస్పజా = సూదయాతి ..

12 అగ్నే స్వాహా కృణుహి జుషంతాగ్ం స్వాహా

13 హిరణ్య గర్భ స్సమవర్తతాగ్రే = విధేమ ..

14 యః ప్రాణతో నిమిషతః = విధేమ స్వాహా

15 య ఆత్మదా బలదా = విధేమ స్వాహా

16 యన్యే మే హిమవంతః = విధేమ ..

17 యంత్రం దసీ అవసా = విధేమ ..

18 యే న ద్యౌ రుగ్రా = విధేమ ..

19 అపో హయ స్మహాతి = విధేమ ..

20

య శ్చిదావో మహినా = విధేమ ..

110 + 20 = 130 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఊర్ధ్వః ప్రయాజయాజ్ఞా స్యుః ద్వాదశా ప్రీతి నామకాః ।
 హిర సృవా ఘోర హోమః యః ప్రాణేతి ద్వయం ద్వయం ।
 యాజ్ఞానువాక్యే హ వపా పురోడాశహ విష్కృతాః ।
 య శ్చి ద్వికల్పితో మంత్రా ఇతి వింశతి రీరితాః.

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆకూతి మగ్నిం ప్రయుజగ్ం స్వాహా
- 2 మనో మేధా మగ్నిం ప్రయుజగ్ం స్వాహా
- 3 చిత్తం విజ్ఞాన మగ్నిం ప్రయుజగ్ం ..
- 4 వాచో విధృతిమగ్నిం ప్రయుజగ్ం ..
- 5 ప్రజాపతయే మనవే స్వాహా
- 6 అగ్నయే వై శ్వా నరాయ స్వాహా
- 7 విశ్వే దేవస్య నేతుః = పుష్యనే స్వాహా
- 8 మా సుభిత్థా మాసురిషః = కరిష్యథ స్వాహా
- 9 దృగ్ంహ స్వ దేవి పృథివీ = యజ్ఞే అస్మి ధ్వాహా
- 10 మిత్రైతా ముఖాం త పైషా = అభిజిత్యై స్వాహా
- 11 ద్ర్వంన్న సర్పిరాసుతి = అద్భుత స్వాహా
- 12 పరస్యా అధి సంవతో వరా = తాగ్ం అవ స్వాహా
- 13 పరమ స్యాః పరావతః = తరామృథ స్వాహా
- 14 సీదత్వ మాతురస్యా = విభాహి ..
- 15 అంత రగ్నే రుచా = శివోభవ స్వాహా
- 16 శివో భూత్వా మహ్యమగ్నే = ఇహాసద స్వాహా

130 + 16 = 146 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అకూతిం సప్తభి ర్దీక్ష హుతిర్మా స్వితి చ ద్వయాత్ ।
హుత్వాగ్నౌ ప్రవృణక్త్యోఖాం మిత్రాంగారై స్సమింధతే ।
ధ్ర్వం నః కృముక మాదత్తే పరవై కంకతీం పరం ।
శమీమయీంసీదజాతం తిస్సభి శోచ్య తిష్ఠతే ।
నవమే త్వనువాకేస్మిన్ మంత్రా ష్టోడశ వర్ణితాః.

అథ దశ మోనువాకః

- 1 మం ఓం యదగ్నే యానికాని = యవిష్వ్య స్వాహా
- 2 యదత్యుపజిహ్వాకా = యవిష్వ్య ..
- 3 రాత్రిగ్ం రాత్రి మప్రయా = రిషామ స్వాహా
- 4 నాభా పృథివ్యాః = సాసహిగ్ం ..
- 5 యాన్సేనా అభీత్వరీ = దధామ్యాన్సే ..
- 6 దగ్ంస్త్రాభ్యాం మలిమ్నూన్ = సుఖాదితా స్థ్వాహా
- 7 యే జనేషు మలిమ్లవః = జంభయో ..
- 8 యో అస్మభ్య మరాతీయాత్ = తం మస్మసా కురు స్వాహా
- 9 సగ్ంశితం మే బ్రహ్మసగ్ంశితం = పురోహిత ..
- 10 ఉదేషాం బాహూ అతిర = స్వాగ్ం అహగ్ం ..
- 11 దృశానోరుక్మ ఉర్వ్యా = సురేతా స్థ్వాహా
- 12 విశ్వా రూపాణి ప్రతిముంచ = రాజతి ..
- 13 నక్తోపసా స మనసా = ప్రవిణోదా ..
- 14 సుపర్ణోసి గరుత్మాన్త్రివృత్ = యజూగ్ంషినామ స్వాహా
- 15 సుపర్ణోసి గరుత్మా న్దివంగచ్ఛ సువఃపత ..

146 + 15 = 161 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యదగ్నే పంచభిః కాష్ఠం వహ్నివౌదుంబరీం క్షిపేత్ ।
దంష్ట్రాశ్వత్థ మాదధాతి యేజి వై కంకతీం తథా ।

యో అస్మభ్యం శమీ కాష్ఠం సంతత ద్వయ వాచనం ।
 దృశా రుక్మం నిజేకంఠే బద్ధా విశ్వేతి మంత్రతః ।
 సాగ్న్యఖాశిక్య పాశంతు స్వామ్యత్ర ప్రతి ముంచతే ।
 నక్తో ఒజినం చోపరిష్టా త్సపర్ణో ఒగ్ని మవేక్షతే ।
 సుపర్ణ స్సాగ్ని రుత్తిషే న్మంత్రాః పంచ దశేరితాః॥

అథై కాదశోనువాకః

అనువాకస్య ఋష్యాదిః

అగ్నేయ మిత్యాది ద్వావింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః । కాండ
 ఋషయః । గాయత్ర్యాది నానా ఛందాని । అగ్న్యదయో దేవతాః ।
 కృష్ణ యజుర్వేద హోమే వినియోగః.

- 1 మం ఓం అగ్నేయం యజ్ఞమధ్వరం = గచ్ఛతి స్వాహా
- 2 సోమయా న్తే మయోభువః = వితాభవ ..
- 3 అగ్నిర్మూర్ధా దివః = జిన్వతి ..
- 4 భువో యజ్ఞస్య = హవ్యవాహగ్ం ..
- 5 త్వన్నస్సోమ విశ్వతః = సఖా స్వాహా
- 6 యాతే ధామాని దివియా = గృభాయ స్వాహా
- 7 తత్సవితుర్వరేణ్యం = ప్రచోదయా న్స్వాహా
- 8 అచి త్తీ యచ్ఛకృమా = అనాగస స్వాహా
- 9 చోదయిత్రి సూనృతానాం = సరస్వతీ స్వాహా
- 10 పావీరవీకన్యా చిత్రాయుః = యేగ్ంస త్స్వాహా
- 11 షూషాగా అన్వేతు నః = ననోతు న స్వాహా
- 12 శుక్రంతే అన్యత్ = రాతిరస్తు స్వాహా
- 13 తే వర్ధంతస్వతవసః = బర్హిషీ ప్రియే స్వాహా
- 14 ప్రచిత్రమర్కం గృణతే = పృథివీమభేభ్య ..
- 15 విశ్వేదేవా ఋతావృధః = పయస్స్వాహా

- 16 విశ్వేదేవా శ్రుణుతే = మాదయధ్వగ్ం స్వాహా
 17 ద్యావానః పృథివీ ఇమం = యచ్ఛతాగ్ం ..
 18 ప్రహర్వజే పితరా = వరూధగ్ం స్వాహా
 19 అగ్నిగ్ం సోమేన బోధయ = దధ త్వాహా
 20 సహవ్యవాదమర్త్యః = సమృణ్వతి స్వాహా
 21 శంసో భవంతు వాజినో = న్నమీవా స్వాహా
 22 వాజేవాజేవత = దేవయానై స్వాహా

161 + 22 = 183 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథ యాజ్ఞా వైశ్వదేవే చాతుర్మాస్యాద్య పర్వణి ।
 అగ్నే సోమోనువాక్యేతే అగ్ని పోమాజ్య భాగయోః ।
 అగ్నిర్భవ స్తథా ౨౨గ్నే యే త్వంసోయాతే చ సామికే ।
 తత్సేతి యుగ్మం సావిత్రే చోద సారస్వతే తథా ।
 పూషా పౌష్ణే మారు తే తే విశ్వేద్వే వైశ్వ దేవికే ।
 ద్యావా ద్యావా పృథివ్యై స్యాత్ అగ్నిం స్విష్టకృతో యజే ।
 శం వాజే వాజినే మంత్రాః ద్వావింశతి రుదీరితాః॥

వ్యాస శిష్యాం :

శ్లో॥ కాండోయ మగ్ని సంజ్ఞోయః చతుర్థ నైత్తిరీయకే ।
 ఉఖ్య మిత్యగ్ని కాండస్య ప్రశ్న ద్వితయ మాదిమం ।
 అంత్యానువాక రహితం వేదవిద్భిరుదాహృతం॥
 భయనాఖ్య స్తత్ర చానువాకా ఏకాదశేరితాః,

ఇతి చతుర్థకాండే ప్రథమ ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ చతుర్థకాండే

ద్వితీయః ప్రశ్నః

విష్ణోః క్రమోసీత్యాది త్రిపంచాశ దుత్తరశత మంత్రాణాం
అగ్నిః కాండఋషిః విష్ణోదయో దేవతాః యజురాది నానా ఛందాంసి
కృష్ణయజుర్వేద హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

- 1 మం ఓం విష్ణోః క్రమాస్యభిమాతిహః = వయంద్విష్మ స్సాన్విహః
- 2 విష్ణోః క్రమోస్యభిశ స్తిహః = ద్విష్మ స్సాన్విహః
- 3 విష్ణోః క్రమోస్యరాతీయతోహంతా = ద్విష్మ స్సాన్విహః
- 4 నిష్ణోః క్రమోసి శత్యాయతో = యం ద్విష్మ ..
- 5 అక్రంద దగ్నిః = భాత్యంత స్సాన్విహః
- 6 అగ్నేభ్యావ ర్తిన్ = ప్రజయాధనేన స్వాహా
- 7 అగ్నే అంగిరశ్శతం = రయిమాకృధి .
- 8 పునరూర్జా నివ ర్తస్వ = విశ్వత స్సాన్విహః
- 9 సహరయ్యా నివ ర్తస్వ = విశ్వతస్పరి స్వాహా
- 10 ఉదుత్తమం వరుణపాశ = ఆదితయే స్వామ స్వాహా
- 11 ఆత్వాహోరుష మంతరభూః = అధిశ్రయ స్సాన్విహః
- 12 అగ్రే బృహన్నషసా = సద్మాన్యప్రా స్సాన్విహః
- 13 సీదత్వం మాతుతస్యా = విభాహి స్వాహా
- 14 అంతరగ్నే రుచాత్వం = శివోభవ ..
- 15 శివోభూత్వా మహ్యమగ్నే = ఇహోసద స్సాన్విహః
- 16 హగ్ం స శ్శుచిభత్ = ఋతంబృహ త్సాన్విహః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విష్ణో శ్చతుర్భిరాక్రామే దక్రందే త్యనువాక్యథ। అగ్నే చతుర్భి
రావృత్త ఉదు పాశం విముంచతి । ఆత్వోద్ధి మాహరేదగ్రే

భృపస్థాయ చతుష్టయాత్, సీదేత్యాదే స్తదా సంద్యాం సాదయేత్
షోడశోదితాః.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం దివస్పరి ప్రథమం = స్వాధీ స్వాహా
- 2 విద్మాతే అగ్నే త్రేదా = ఆజగంధ స్వాహా
- 3 సముద్రే త్వా నృమణా = ఆహిన్వ త్స్వాహా
- 4 అక్రంద దగ్నిః = భాత్యంత స్వాహా
- 5 ఉశిక్పావకో అరతిః = ద్యామినక్షతు స్వాహా
- 6 విశ్వస్యకేతు ర్భవనస్య = జనయంత పంచ స్వాహా
- 7 శ్రీణాముదారోధరుణః = ఉషపామిధాన స్వాహా
- 8 యస్తే అద్యకృణవత్ = యవిష్ట స్వాహా
- 9 ఆతం భజగౌ శ్రవనే = ఉజ్జన్తిత్వై ..
- 10 త్వా మగ్నే యజమానా = వివవ్రు స్వాహా
- 11 దృశానోరుక్మ ఉర్వ్యా = సురేతా ..

16 + 11 = 27 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దివస్పర్యనువాకేన వాత్సప్రేతోప తిష్ఠతే.

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం అన్నపతే న్నస్య నః = చతుష్పదే స్వాహా
- 2 ఉదు త్వా విశ్వేదేవాః = విభావసు స్వాహా
- 3 ప్రేదగ్నే జ్యోతిష్మాన్ = తనువాప్రజా స్వాహా
- 4 సమిధాగ్నిం దువస్యత = జుహోతన ..
- 5 ప్రప్రాయమగ్నిః = శివోన స్వాహా
- 6 అపోదేవీః ప్రతిగృహ్ణీత = బిభృతాన్వేనగ్ం స్వాహా

- 7 అస్సగ్నే స ధిష్ణవ = జాయనే పున స్వాహా
 8 గర్భో అస్యోషదీనాం = అపామసి స్వాహా
 9 ప్రసద్య భస్మనా = పునరాసద స్వాహా
 10 పునరాసద్య సదనం = శివతమ ..
 11 పునరూర్జా నివర్తస్య = విశ్వత స్వాహా
 12 సహరయ్యా నివర్తస్య = విశ్వతస్పరి స్వాహా
 13 పునస్తాదిత్యా = యజమానస్య కామా ..
 14 బోధానో అన్య వచసః = వందే అగ్నే స్వాహా
 15 సబోధి సూరిః = ద్వేషాగ్ంసి స్వాహా

27 + 15 = 42 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అన్నా దధాతి సమిధ మిద్వచ్ఛే దుదుచా నలం । ప్రే ప్రయా
 త్యధ సమిధా గమ్యంతే సమిధం క్షిపేత్ । రాజచ శ్చే ప్రేతి
 మంత్ర ఆపో భస్మా ఒప్పువేశయేత్ । త్రిభిః ప్రనేతి తు
 ద్వాభ్యాం ఉభాయాం స్థాపయే దముం । పున ర్ద్వాభ్యా ముదై
 త్యగ్నిం పున న్వైతి స మింధయేత్ । బోధ ద్వాభ్యా ముపస్థానం
 మంత్రాః పంచ దశేరితాః.

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం అపేతవీత విచసర్పతాతో = లోకమన్తై స్వాహా
 2 అగ్నేర్భస్మా స్యగ్నేః పురీషమసి స్వాహా
 3 సంజ్ఞాన మసి కామధరణం = భూయా త్స్వాహా
 4 సం యావః ప్రియాః = తనువోమమి స్వాహా
 5 అయగ్ంసో అగ్నిః = జాతవేద స్వాహా
 6 అగ్నేదివో అర్ణమచ్ఛా = తిష్ఠంత ఆప స్వాహా
 7 అగ్నే యత్తే దివి = నృచక్ష స్వాహా

- 8 పురీష్యానో అగ్నయః = ఇషో మహీ స్వాహా
 9 ఇడామగ్నే పురుదగ్ం = భూ త్వస్మే స్వాహా
 10 అయం తే యోనిః = వర్ధయా రయిగ్ం స్వాహా
 11 చిదసితయా దేవతయాం గిరస్వ ద్ధ్రివాసీద స్వాహా
 12 పరిచిదసితయా దేవతయాం గిరస్వ ద్ధ్రివాసీద ..
 13 లోకం పృణచిద్రం పృణ = సీషదన్ద్వాహా
 14 తా అస్యసూచదోహా సః = రోచనే దివ స్వాహా

42 + 14 56 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అపో ధృతి చితి స్థానం అగ్నేస్తు నికతాం వపేత్ । సంజ్ఞా న
 మూషాం నివపేత్ సంయా సంసృజ్యతే ద్వయం । అయం చ
 త సృభి ప్రాచీ రిష్టకా ఆదధాతి హి । ఇడాం ద్వాభ్యాం పురస్తా
 ద్వే చ ద్వాభ్యాం పశ్చిమే ద్వయం । లోకం లోకంపృణ ద్వాభ్యాం
 మంత్రా అత్ర చతుర్దశ.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం సమితగ్ం సంకల్పేథాం = ఆకరగ్ం స్వాహా
 2 అగ్నే పురీష్యాధిపా = యజమానాయధేహి స్వాహా
 3 పురుష్యస్త్య మగ్నే = ఇహసద స్వాహా
 4 భవ తం న స్సమనసౌ = అద్యన ..
 5 మా తే వపుత్రం = విముం చ తు ..
 6 యదస్యపారే రజసః = వై శ్వా నర ..
 7 నమస్సుతే నిర్బుతే = రోహయేమగ్ం స్వాహా
 8 యతే దేవీ నిర్బుతి = ప్రముక్త స్వాహా
 9 యస్యా నై అస్యాః క్రూర = విశ్వత స్వాహా
 10 అసున్వంత మయజమాన = తుభ్యమస్తు స్వాహా

- 11 దేవీ మహం నిర్పతిం = విచేష్ట స్వాహా
 12 నివేశన స్సంగమనం వసూనాం = పథీనాగ్ం స్వాహా
 13 సంవత్రా దధాతన = మక్షితగ్ం స్వాహా
 14 నిష్కృతాహావమవటం = అక్షితగ్ం ..
 15 సీరా యుంజంతి = సుమ్నయా స్వాహా
 16 యునక్త సీరావియుగా = పక్వమాయ త్స్వాహా
 17 లాంగలం పవీరవగ్ం = రథవాహనగ్ం స్వాహా
 18 శునం నః ఫాలావితుదంతు = అస్మా సుధత్తగ్ం స్వాహా
 19 కామం కామదుఘే = ప్రజాభ్య స్స్వాహా
 20 ఘృతే న సీతా మధునా = అభ్యావవృత్స్వ స్వాహా

56 + 20 . 76 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో: సంగార్హపత్య ఉఖ్యాగ్నిం చతుర్భి ర్నివపేదముం ।
 మాతా శిక్యాదుభాం ముంచే ద్యదశిక్య పరిగ్రహాః ।
 నమో నై రుత దేశేత చ్చిక్యం త్యక్త్వా యది త్యతః ।
 శిక్యజాలే న యాః కృష్ణాః ఇష్టకా స్థాపయే దమూః ।
 యస్యా త్రిభి స్త్రిస ఏతాః కృష్ణా ఉప దధాతి హి ।
 నివేగ్ని ముపత్తిష్ఠేత సంవసంప్రేష్యతీతరాన్ ।
 నిష్కృతాహా ఽవతేసించే త్సీరా ద్వాభ్యాం హాలార్పణం ।
 లాంగ ద్వాభ్యాం కృషేత్కామ మావర్తేత ప్రదక్షిణం ।
 ఘృతేంతరాశే సంస్పృశ్య ఇతి మంత్రాస్తు వింశతిః .

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం యా జాతా ఓషధయః = సప్త చ స్వాహా
 2 శతం వో అంబధామాని = అగదంకృత స్వాహా
 3 పుష్పావతీః ప్రభావతీః = పారయిష్ణ వ స్వాహా

- 4 మం ఓం ఓషధీరితిమాతరః = చాతయ మానాస్వాహా
 5 అశ్వత్థేవోనిపదనం = పూరుషగ్ం ..
 6 యదహం వాజయన్నిమా = గృభోయథా..
 7 యదోషధయస్సంగచ్ఛంతే = చాతన ..
 8 నిష్కృతిర్నామవః = నిష్కృత ..
 9 అన్యావో అన్యామవతు = ప్రాపతావచ ..
 10 ఉచ్చుష్మా ఓషధీనాం = తవపూరుష ..
 11 అతివిశ్వాః పరిష్టాః = తనువాగ్ంరప ..
 12 యాస్త అతస్థురాత్మానం = మశీరివ ..
 13 సాకంయక్ష్మ ప్రపత = నిహికయా ..
 14 అశ్వావతీగ్ం సోమవతీ = అరిష్టతాతయే ..
 15 యాఃఫలినీర్యా అఫలా = అగ్ంహస ..
 16 యాఓషఫయస్సోమరాజ్ఞీః = జీవాత వేసువ..
 17 అవ పతంతీరవదన్ = పూరుష ..
 18 యాశ్చేదముపశృణ్వంతి = ధత్తభేషజగ్ం..
 19 మావోరిషత్థనితా = నాతురగ్ం ..
 20 ఓషధయస్సం వదంతే = పారయామసి ..

76 + 20 = 96 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యాజ్ఞా గ్రామ్యాస్త థారణ్యాః కృష్ణాః కృష్ణ భువోర్వపేత్ ।
 చతుర్థశభిరన్యాస్తు షడత్రైవ వికల్పితాః ।

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 ఓం మం మానోహిగ్ంసీజ్ఞనితా = విధేమ స్వాహా
 2 అభ్యావర్తస్వ పృథివి = సర్పతు ..
 3 అగ్నేయత్తే శుక్రం యచ్ఛంద్రం = భరామసి స్వాహా

- 4 ఇషమూర్జ మహామిత్రా = అమీవాగ్ం స్వాహా
 5 అగ్నేతవ శ్రవోవయో = దానపేకవే ..
 6 ఇరజ్యన్నగ్నే ప్రథయస్వ = రయిగ్ం ..
 7 ఊర్థోనపాజ్ఞాతవేదః = వామజాతా ..
 8 పావక వర్షాశ్శుక్రవర్షాః = రోదసీ ..
 9 ఋతావానం మహిషం = మానుషాయుగా ..
 10 నిష్కర్తా రమధ్వరస్య = రయిగ్ం ..
 11 చితస్థ పరిచిత = సీదత స్వాహా
 12 అప్యాయస్వ సమేతుతే = సంగథే స్వాహా
 13 సంతే పయాగ్ంసి = ఉత్తమానిధిష్వ ..

$$96 + 13 = 109 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మా చతుర్భిః క్షిపే ల్లోష్టానగ్నే షక్తేన వాలుకాః ।
 చిత్త అహవనీయస్య పరిక్షిపతి శర్కరాః । అప్రా విప్రస్య సికతా
 వ్యూహేత్సంతే పయాన్యధ క్షత్రమన్యథవే ద్వాహ ఇతి ।
 మంత్రాస్త్రయోదశ ॥

అథాష్టమోనువాకః

- 1 ఓం మం అభ్యస్తాద్విశ్వాః పృతనా = సుకృతస్య లోకే స్వాహా
 2 యదక్రందః ప్రథమం = తే అర్వన్ధాన్విహా
 3 అపాం పృష్ఠమసియోని = ప్రథస్వ స్వాహా
 4 బ్రహ్మజ్జానం ప్రథమం = అసతశ్చ వివ స్వాహా
 5 హిరణ్య గర్భస్సమ వర్త తాగ్రే = విధేమ స్వాహా
 6 ద్రప్సశ్చస్కంద పృథివీం = సప్తహోత్రా స్వాహా
 7 నమో అస్తుసర్వేభ్యః = సర్వేభ్యోనమ ..

- 8 యేదోరోచోదివో = సర్వేభ్యోనమ స్వాహా
9 యా ఇషవోయాతు ధానానాం = సర్వేభ్యో నమ స్వాహా

109 + 9 = 118 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అభ్యశ్వం క్రమయేద్ధర్షం యదావృత్తిః ప్రదక్షిణం । అపాం
దధ్యాత్పద్మప్రతం బ్రహ్మరుక్మోపదానతం । హింస్వర్ణ మయం
దధ్యాత్ ద్రష్పస్తస్యాభి మర్శనం । నమ త్రిభి ర్మంత్రయేత
మంత్రా అత్ర నవేరితాః ।

అథ నవమోనువాకః

- 1 ఓం మం ధ్రువాసిధరుణా స్తృతా = పృథివీం దృగ్ంహ స్వాహా
- 2 ప్రజాపతి స్త్వాసాదయతుపృథిత్యాః = ధృవాసీద,,
- 3 కాండాత్కాండా త్ప్రొరోహంతీ = శతేనచ ..
- 4 యాశతేన ప్రతనోషి = హవిషావయగ్గ్ం ..
- 5 అషాధాసి సహమానా = అరాతీయత స్వాహా
- 6 సహస్వ పృతనాస్సహస్వ = సామాజిన్వ ..
- 7 మధువాతా ఋతాయతే = సంతోషో షధీ స్వాహా
- 8 మధున క్తముతోషసి = నఃపితా స్వాహా
- 9 మధుమాన్నోవనస్పతిః = భవంతున స్వాహా
- 10 మహీద్యౌః పృథివీచ = భరీమభి ..
- 11 తద్విష్ణోః పరమంపదగ్ం = చక్షురాతతగ్గ్ం,,
- 12 ధ్రువాసి పృథివిసహస్వ = నాగా ..
- 13 యాస్తే అగ్నే సూర్యేరుచః = వస్కృధి ..
- 14 యావోదేవాస్సూర్యేరుచః = బృహస్పతే ..
- 15 విరాడ్జ్యోతి రధారయ త్స్వాహా
- 16 సమ్రాడ్జ్యోతి రధారయ ..

- 17 స్వరాద్యోతి రధారయ త్స్వాహా
 18 అగ్నేయుక్ష్వాహి = ఆశవ స్వాహా
 19 యుక్ష్వాహిదేవహూతమాగ్ం = పూర్వ్యస్సది స్వాహా
 20 ద్రస్సశ్చస్కంద పృథివీ = హోత్రా స్వాహా
 21 అభూదిదం విశ్వస్య = వర్చసా స్వాహా
 22 ఋచేత్వాస్వాహా
 23 రుచేత్వాస్వాహా
 24 సమిత్రవంతి సరితో = మధ్య ఆసాగ్ం స్వాహా
 25 తస్మిన్మృతస్య ధారాగ్ం ..

$$118 + 25 = 143 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో ద్రువేతి స్వయమాత్మణ్ణా స్పృశేత్ప్రేతిధధాతితాం । కాండా
 ద్యూర్వేష్టకాం ద్వాభ్యాం అషాఢాం మధువాత్రీభిః । అనక్తి
 మధుమిత్రేణ దధ్యాత్కూర్మం మహీత్యతః కూర్మందధాతితద్విష్ణోః
 ర్ముసలం హిధృవేత్యుఖాం యాస్తేవామభృతం ద్వాభ్యాం విరా
 ద్రేతస్సిచ త్రిభిః । అగ్నేద్వాభ్యాముఖాహోమో ద్రఫ్నః పురుష
 శీర్షకే । ఆన్యేస్వర్ణం ఊపేత్తత్ర మంత్రోఽభూదితి వాచవేత్
 ఋచే రుచే ద్వయాదక్షోః సువర్ణ శకలేఊపేత్సమిద్ధద్నాచమధునా
 పూరయేన్నర శీర్షకం । తస్మిన్స్తచ్చిర ఆధత్తే పంచవింశతి
 రీరితాః ।

అథ దశ మోనువాకః

- 1 ఓం మం ఆదిత్యం గర్భంపయసా = చీయమాన స్వాహా
 2 ఇమం మాహిగ్ంసీర్ద్ధివిపాదం = నిషీద స్వాహా
 3 వాతస్య ద్రాణిం = పరమేవ్యోమ స్వాహా
 4 ఇమంమాహిగ్ంసీ రేకశఫం = నిషీద స్వాహా

- 5 అజస్రమిందు మరుషః = విరాజగ్ం స్వాహా
 6 ఇమగ్ం సముద్రగ్ం శతధారః = నిషీద ..
 7 వరూత్రిం త్వష్టః = వ్యోమ స్థాస్వాహా
 8 ఇమా మూర్ణాయం = నిషీద స్వాహా
 9 యో అగ్నిరగ్నేస్తపసః = వృణక్తు..
 10 అజాహ్యగ్నే రజనిష్ట = నిషీద స్వాహా

143 + 10 = 153 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆద్యుభాయాం శిరో దత్తే ఇమ మిత్యుపతిష్ఠతే । వాతాశ్వస్య
 శిరః ప్రాచ్యాం దధ్యాదిమం జపేత్తథా । అజర్షభ శిరః పశ్చాత్
 ఇమ మిత్యను మంత్రణం, వరూ దక్షిణతోవృష్టి శిర స్తన్మంత్రణం
 త్త్విమాం । య ఉదీచ్యాంబ స్త శిర స్తన్మంత్రణ మజేత్యతః । దశమే
 త్వనువాకే లస్మిన్ దశమంత్రా ఉదీరితాః ।

శ్లో॥ ఇంద్రాగ్ని రోదనేత్యాది వింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
 ఋషయః । ఇంద్రాగ్న్యదయో దేవతాః । గాయత్ర్యాది నానా ఛం
 దాంసి కృష్ణ యజుర్వేదీయ హోమే వినియోగః

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 ఓం మం ఇంద్రాగ్ని రోచనాదివః = ప్రవీర్యగ్ం స్వాహా
 2 శ్చథద్వృత్ర ముతస నోతి = వాజయంతా..
 3 ప్రచర్షణీభ్యః పృతనా = భువనాత్యన్యా ..
 4 మరుతోయ్యహి = తమోజన ..
 5 యజ్ఞైర్వాయజ్జవాహసః = శృణుతాహవగ్ం..
 6 శ్రియ సేకంభానుభిః = ధామ్న స్వాహా
 7 అవతేహేదోవరుణ = కృతాని ..
 8 ఉదుత్తమం వరుణ = స్యామ ..

- 9 కయానశ్చిత్ర ఆభువ = వృతా స్వాహా
 10 కో అద్యయుం కై = జీవాత్త్వాహా
 11 అగ్నేనయసుపథారాయే = విదేమ,,
 12 ఆదేవానామపి = కల్పయాతి ,,
 13 శంనోభవంతు = న్నమీవా ,,
 14 వాజేవాజే = దేవయానై ,,
 15 అప్స్వగ్నే సధిష్టవ = జాయనేషున స్వాహా
 16 వృషాసోమద్యుమాగ్ం అసి = దధిషే ,,
 17 ఇమంమేవరుణ = రాచకే స్వాహా
 18 తత్వాయామిబ్రహ్మణా = ప్రమోషీ స్వాహా
 19 త్వన్నో అగ్నేవరుణస్య = ప్రముముగ్ధ్యస్మత్త్వాహా
 20 సత్వన్నో అగ్నే = సుహవోన ఏధి స్వాహా

$$153 + 20 = 173 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వారుణాఖ్య ప్రఘానేషు యాజ్ఞా అంత్యానువాకగాః। ఇంద్రాగ్నే
 తిస్ర ఇంద్రాగ్నేమారుతేతు మరుత్త్రియం। అవోదువారుణే యాగే
 కయాకో కాయయాగకే। అగ్న ఆదేవ సంయాజ్యే శంనో
 వాజేతి వాజినే। ఆపున్ద్యయంచావభృథేను వాక్యే ఆజ్య
 భాగయోః। ఇమం తత్వా ప్రధానస్య ప్రోక్తేత్వం సత్త్వ
 మిత్యమూ। సంయాజ్యే ఇతి మంత్రాస్తు వింశతిస్సముదీరితాః॥

ఇతి చతుర్థకాండే ద్వితీయ ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 183

ద్వితీయ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 173

మిశిత్యా

356

అథ చతుర్థకాండే

తృతీయః ప్రశ్నః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాచ్యా స్తృతీయకే పంచ చితయోఽత్రత్రయోదశః ।
 అపాంత్యే మన్నిత్యాది ఏకత్రిం శదుత్తర త్రి శత మంత్రాణాం
 అగ్నిః కాండఋషిః గాయత్ర్యాది నానా ఛందాంసి । అథాదయో
 దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః॥

అథ ప్రథమోనువాకః

- 1 మం ఓం అపాంత్యే మన్థాదయామి స్వాహా
- 2 అపాంత్యోద్యన్థాదయామి ..
- 3 అపాంత్యా భస్మన్థాదయామి ..
- 4 అపాంత్యా జ్యోతిషి సాదయామి..
- 5 అపాంత్యా యనే సాదయామి ..
- 6 అర్ణవే సదనే సీద ..
- 7 సముద్రే సదనే సీద ..
- 8 సలిలే సదనే సీద ..
- 9 అపాంక్షయే సీద స్వాహా
- 10 అపాగ్ం సదిషి సీద ..
- 11 అపాంత్యా సదనే సాదయామి స్వాహా
- 12 అపాంత్యా సధన్తే సాదయామి ..
- 13 అపాంత్యా పురీషే సాదయామి ..
- 14 అపాంత్యాయోనౌ సాదయామి ..
- 15 అపాంత్యా పాథసి సాదయామి ..
- 16 గాయత్రీ ఛందస్సాహా
- 17 త్రిష్టుప్చంద ..

18 జగతీ చంద స్వాహా

19 అనుష్టప్పంద ..

20 పంక్తిశ్చంద ..

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అపా మపస్యాది క్షేతా ఉపధేయాస్తు వింశతిః

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం అయం పురోభువ స్వాహా
- 2 తస్య ప్రాణో భావాయన స్వాహా
- 3 వసంతః ప్రాణాయన స్వాహా
- 4 గాయత్రీ వాసంతీ ..
- 5 గాయత్రియై గాయత్రగ్ం స్వాహా
- 6 గాయత్రా దుపాశుగ్ంశు ..
- 7 ఉపాగ్ంశోత్రివృత్తా స్వాహా
- 8 త్రివృతో రథంతరగ్ం స్వాహా
- 9 రథంతరా ద్వసిష్ఠఋషి ..
- 10 ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయాప్రాణం = భ్యస్వాహా
- 11 అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా స్వాహా
- 12 తస్య మనోవైశ్వ కర్మణగ్ం ..
- 13 గ్రీష్మో మానస స్వాహా
- 14 త్రిష్టగ్షి స్వాహా
- 15 త్రిష్టభ ఐడగ్ం ..
- 16 ఐడాదంతర్యామ ..
- 17 అంతర్యామా త్పంచదశ స్వాహా
- 18 పంచ దశా ద్భూహా త్థా స్వాహా
- 19 భూహతో భరద్వాజ ఋషి స్వాహా

- 20 ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయామనో = భ్యస్సాస్వహా
 21 ఆయం పశ్యా ద్విశ్వవ్యచా స్సాస్వహా
 22 తస్య చక్షురైశ్వ వ్యచసగ్గ్ం ..
 23 వర్షాణి చాక్షుషాణి స్వాహా
 24 జగతీ వార్షి స్వాహా
 25 జగత్యా ఋక్షమగ్గ్ం స్వాహా
 26 ఋక్షమా చ్చుక్ర ..
 27 కుక్రా త్థస్తదశ స్సాస్వహా
 28 సస్తదశా ద్వై రూపగ్గ్ం స్వాహా
 29 వై రూపా ద్విశ్వామిత్రఋషి ..
 30 ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయాచక్షు = భ్యస్సాస్వహా
 31 ఇదముత్తరా త్థస్థవ స్సాస్వహా
 32 తస్య శ్రోతగ్గ్ం సోవగ్గ్ం ..
 33 శరచ్ఛోత్రీ స్వాహా
 34 అనుష్టుప్చారదీ స్వాహా
 35 అనుష్టుభ స్సాస్వరగ్గ్ం స్వాహా
 36 స్వారా న్మంధీ స్వాహా
 37 మంధిన ఏకవిగ్గ్ంశ స్సాస్వహా
 38 ఏకవిగ్గ్ంశాద్వైరాజగ్గ్ం ..
 39 వైరాజా జ్ఞమదగ్నిఋషి ..
 40 ప్రజాపతి = శ్రోత్రం = ప్రజాభ్య స్సాస్వహా
 41 ఇయముపరిమతి స్సాస్వహా
 42 తన్వై వాజ్మాతీ ..
 43 హేమంతో వాచ్యాయన స్సాస్వహా
 44 పంక్తిర్హేమంతీ స్వాహా

- 45 పంక్త్యై నిధనవ త్స్వాహా
 46 నిధనవత ఆగ్రయణ స్వాహా
 47 ఆగ్రయణాత్త్రిణవ త్రయప్రిగ్ంశా స్వాహా
 48 త్రిణవత్రయప్రిగ్ం శాభ్యాగ్ం శాక్వరరై వతే స్వాహా
 49 శాక్వరరై వతాభ్యాం విశ్వకర్మఋషి స్వాహా
 50 ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయావాచం = ప్రజాభ్యస్వాహా

$$20 + 50 = 70 \text{ మంత్రాః}$$

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ప్రాచీదిశాగ్ం స్వాహా
 2 వసంత ఋతూనాగ్ం స్వాహా
 3 అగ్నిర్దేవతా స్వాహా
 4 బ్రహ్మద్రవిణగ్ం,,
 5 త్రివృత్థోమ స్వాహా
 6 స ఉ పంచ దశ వర్తని స్వాహా
 7 త్ర్యవిర్వయ స్వాహా
 8 కృతమయానాగ్ం,,
 9 పురోవాతోవాత,,
 10 సానగఋషిః పితరపితామహాః = హూత్యాగ్ం స్వాహా
 11 దక్షిణా దిశాగ్ం స్వాహా
 12 గ్రీష్మఋతూనాగ్ం,,
 13 ఇంద్రో దేవతా,,
 14 క్షత్రం ద్రవిణగ్ం,,
 15 పంచదశస్తోమ స్వాహా
 16 స ఉ సప్తదశ వర్తని స్వాహా
 17 దిత్యవాద్యయ స్వాహా

- 18 ప్రేతయానాగ్ం స్వాహా
 19 దక్షిణా ద్వాతో వా త స్వాహా
 20 సనాతన ఋషిః పితరః = హూత్యాగ్ం స్వాహా
 21 ప్రతీచీ దిశాగ్ం స్వాహా
 22 వర్షాఋతూనాగ్ం ..
 23 విశ్వేదేవా దేవతా ..
 24 విద్రవిణగ్ం ..
 25 స పదశ స్తోమ ..
 26 స ఉవే కవిగ్ంశ వర్తని స్వాహా
 27 త్రివత్సవయ స్వాహా
 28 ద్వాపరో ఽయానాగ్ం స్వాహా
 29 పశ్చద్వాతోవాత స్వాహా
 30 అహభూ న ఋషిః పితరః = హూత్యాగ్ం స్వాహా
 31 ఉదీచీ దిశాగ్ం స్వాహా
 32 శరదృతూనాగ్ం ..
 33 మిత్రావరుణౌ దేవతా స్వాహా
 34 పుష్టం ద్రవిణగ్ం ..
 35 ఏకవిగ్ంశస్తోమ స్వాహా
 36 స ఉత్రిణవవర్తని ..
 37 తుర్యవాడ్వయ స్వాహా
 38 అస్కందోఽయానాగ్ం స్వాహా
 39 ఉత్తరా ద్వాతో వా త ..
 40 ప్రత్నఋషిః పితరః = హూత్యాగ్ం స్వాహా
 41 ఉర్ద్వాదిశాగ్ం స్వాహా
 42 హేమంత శిశిరావృతూనాగ్ం స్వాహా
 43 బృహస్పతి ర్దేవతా స్వాహా

- 44 వర్చో ద్రవిణగ్ం స్వాహా
 45 త్రిణవస్తోమ స్వాహా
 46 స ఉత్రయత్రిగ్ంశ వర్తని స్వాహా
 47 పష్టవాద్యయ స్వాహా
 48 అభిభూరయానాగ్ం స్వాహా
 49 విష్వగ్వాతో వా త ..
 50 సుపర్ణఋషిః పితరః = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా

$$70 + 50 = 120 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రాచీత్యపానభృ త్సంయదితినామ ద్వయాన్వితాః। పంచాశత్సూ
 ర్వవద్దిక్షు మధ్యే చోపదధాతితాః

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 ఓం మం ద్రువక్షితిర్ద్రివయోవిః = ఇహత్వా స్వాహా
- 2 స్వేదక్షే దక్షిపితేహ = ఇహత్వా ..
- 3 కులాయినీ వసుమతీ = ఇహత్వా స్వాహా
- 4 అగ్నేః పురీషమసి = ఇహత్వా ..
- 5 దివోమూర్ధాసి = ఇహత్వా ..
- 6 సజూర్ఋతుభిః = వసుభిస్సజూర్దేవై = త్వా స్వాహా
- 7 సజూర్ఋతుభి = స్సజూరుద్వైస్సజూర్దేవై = త్వా ..
- 8 సజూర్ఋతుభి = స్సజూరాదిత్యైస్సజూర్దేవై = త్వాస్వాహా
- 9 సజూర్ఋతుభి = స్సజూర్విశ్వేర్దేవై స్సజూర్దేవై = త్వా ..
- 10 సజూర్ఋతుభి = స్సజూర్దేవైస్సజూర్దేవై = ఇహత్వాస్వాహా
- 11 ప్రాణం మే పాహి స్వాహా
- 12 అపానం మే పాహి ..
- 13 వ్యానం మే పాహి ..

- 14 చక్షుర్మ ఉర్వ్యా విభాహీ స్వాహా
 15 శ్రోత్రం మే శ్లోకయ ..
 16 అపస్పిన్వ స్వాహా
 17 ఓషధీర్జిన్వ ..
 18 ద్విపాత్పాహీ ..
 19 చతుష్పాదవ ..
 20 దివో వృష్టి మేరయ స్వాహా

120 + 20 .. 140 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వితీయస్యాం చిత్ పంచ ధ్రువేతీత్యాశ్వినీ స్తథా । పంచ ర్తవ్యా
 స్సజూర్మంతైః ఆద్యంతా పనుషంగకౌ । వసురుద్రాదిత్య విశ్వే
 రైవైర్మంత్రభిదా భవేత్ । ప్రాణం ప్రాణభృతఃపంచ హ్యపోఽప
 స్యాశ్చ పంచహి । తా ఏవ వృష్టి సన్యాఖ్యాః ప్రోక్తా మంత్రాస్తు
 వింశతిః

అథ పంచమోనువాకః

- 1 ఓం మం త్ర్య విర్వయత్రిష్టుష్చంద స్వాహా
 2 దిత్యవాడ్వయో విరాజ్చంద ..
 3 పంచావిర్వయోగాయత్రీ చంద,,
 4 త్రివత్సో వయ ఉష్ణిహా చంద ..
 5 తుర్యవాడ్వయోనుష్టు స్చంద ..
 6 పశ్యవాడ్వయో బృహతీ చంద ..
 7 ఉక్షవయస్సతో బృహతీ చంద ..
 8 ఋషభోవయః కకుచ్ఛంద ..
 9 ధేనుర్వ యో జగతీ చంద ..
 10 అనడ్వాన్వయః పంక్తిశ్చంద ..

- 11 బస్త్రో వయోవి వలంఛంద స్వాహా
 12 వృష్టిర్వయో విశాలంఛంద ..
 13 పురుషోవయస్తంద్రంఛంద ..
 14 వ్యాఘ్రోవయోనా ధృష్టంఛంద,,
 15 సిగ్ం హోవయశ్చదిశ్చంద ..
 16 విష్ణంభోవయోధి పతిశ్చంద ..
 17 క్షత్రం వయోమయందంఛంద ..
 18 విశ్వ కర్మావయః పరమేష్ఠీఛంద,,
 19 మూర్ధావయః ప్రజాపతిశ్చంద ..

140 + 19 = 159 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ త్ర్యవిర్వయో వయస్యా భ్యా దధ్యా దేకోనవింశతిః ।

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 ఓం మం ఇంద్రాగ్ని అవ్యథమానా = విబాధతాగ్ం స్వాహా
 2 విశ్వ కర్మత్వా సాదయత్వం తరిక్షస్య = ధృవాసీద,,
 3 రాజ్యసి ప్రాచీది = క్వాన్వహా
 4 విరాడసి దక్షిణాది ..
 5 సంఘ్రాడసి ప్రతీచీది ..
 6 స్వరాడస్య దీచీది ..
 7 అధిపతన్యసిబృహతీది ..
 8 ఆయుర్మే పాహి స్వాహా
 9 ప్రాణం మే పాహి ..
 10 అపానం మే పాహి ..
 11 వ్యానం మే పాహి ..
 12 చక్షుర్మే పాహి ..

- 13 శ్రోత్రం మే పాహి స్వాహా
 14 మనోమే జిన్వ ..
 15 వాచంమే పిన్వ ..
 16 ఆత్మానం మే పాహి,,
 17 జ్యోతిర్యే యచ్చ ..

159 + 17 = 176 మంత్రాః

అస్య వినియోగ నంగ్రహః

శ్లో॥ తృతీయస్యాం చితా వింద్రా స్వయ మాతృణ్ణకాంస్సృశేత్ విశ్వే
 త్యు పద ధాత్యేనాం రాజ్ఞి ది శ్యాస్తు పంచభిః । ఆయుర్దశ ప్రాణ
 భృతో మంత్రా స్సప్త దశేరితాః ।

అథ సప్తమోనుపాకః

- 1 ఓం మం మా ఛంద స్వాహా
 2 ప్రమా ఛంద ..
 3 ప్రతిమా ఛంద ..
 4 అసీవిశ్చంద ..
 5 పంక్తిశ్చంద ..
 6 ఉష్ణిహాఛంద ..
 7 బృహతీ ఛంద ..
 8 అనుష్టుప్చంద ..
 9 విరాట్చంద ..
 10 గాయత్రీ ఛంద ..
 11 త్రిష్టుప్చంద ..
 12 జగతీ ఛంద ..
 13 పృథివీ ఛంద ..
 14 అంతరిక్షం ఛంద,,

- 15 ద్యౌశ్చంద స్వాహా
- 16 సమాశ్చంద ..
- 17 నక్షత్రాణి చంద,,
- 18 మనశ్చంద ..
- 19 వాశ్చంద ..
- 20 కృషిశ్చంద ..
- 21 హరణ్యం చంద,,
- 22 గౌశ్చంద ..
- 23 అజాచంద ..
- 24 అశ్వశ్చంద ..
- 25 అగ్నిర్దేవతా ..
- 26 వాతో దేవతా ..
- 27 సూర్యో దేవతా,,
- 28 చంద్రమా దేవతా,,
- 29 వసవో దేవతా ..
- 30 రుద్రాదేవతా ..
- 31 అదిత్యా దేవతా ..
- 32 విశ్వేదేవా దేవతా ..
- 33 మరుతో దేవతా ..
- 34 బృహస్పతిర్దేవతా,,
- 35 ఇంద్రో దేవతా ..
- 36 వరుణో దేవతా ..
- 37 మూర్ధా సిరాట్స్వాహా
- 38 ధ్రువాసి ధరుణా స్వాహా
- 39 యంత్రసియమిత్రీ ..
- 40 ఇషేత్వా స్వాహా

- 41 ఊరేత్వా స్వాహా
 42 కృష్యేత్వా..
 43 క్షేమాయత్వా స్వాహా
 44 యంత్రీ రాట్నాన్వహా
 45 ధ్రువాసి ధరణీ స్వాహా
 46 ధర్మ్యసి ధరిత్రీ ..
 47 ఆయుషేత్వా ..
 48 సర్పనేత్వా ..
 49 ఓజనేత్వా ..
 50 బలాయత్వా ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సూ॥ దక్షిణస్యాం బృహతే పృథి పశ్చాద్దశోత్తరే । అగ్ని
 రిత్యాదికా స్సర్వా ద్వాదశ ద్వాదశోదితాః । మూర్ధా యంత్రీ
 వాలఖిల్యాః పురః పశ్చాచ్ఛ సప్తభిః । సప్తమే త్వనువాకే
 ఒస్మిన్ మంత్రాః పంచాశ దీరితాః.

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం అశుప్రివృత్తాన్వహా
 2 భాంతః పంచదశ స్వాహా
 3 వ్యోమ సప్తదశ ..
 4 ప్రతూర్తి రష్టాదశ ..
 5 తపో నవదశ ..
 6 అభివర్త స్సవిగ్ంశ ..
 7 ధరుణ ఏకవిగ్ంశ ..
 8 వరోచ్ఛ ద్వావిగ్ంశ ..
 9 సంభరణ త్రయోవిగ్ంశ స్వాహా

- 10 యోని శ్చతుర్విగ్ంశ స్సాన్వహః
 11 గర్భాః పంచవిగ్ంశ స్సాన్వహః
 12 ఓజఃప్రిణవ స్సాన్వహః
 13 క్రతురేక త్రిగ్ంశ స్సాన్వహః
 14 ప్రతిష్ఠా త్రయస్త్రిగ్ంశ స్సాన్వహః
 15 బ్రహ్మస్యవిష్టపరం చతుస్త్రిగ్ంశ స్సాన్వహః
 16 నాకష్టత్త్రిగ్ంశ స్సాన్వహః
 17 వివరోష్ఠా చత్వారిగ్ంశ స్సాన్వహః
 18 ధర్మశ్చతుష్టోమ స్సాన్వహః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అశు రష్టాదశా దధ్యాత్ అక్ష యాస్తోమ సంయుతాః॥

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నేర్భాగోసి దీక్షయా = త్రవృత్తోమ స్సాన్వహః
 2 ఇంద్రస్య భాగోసి విష్ణో = పంచదశస్తోమ ..
 3 నృచక్షసాం భాగోసి = సప్తదశస్తోమ స్సాన్వహః
 4 మిత్రస్యభాగోసి = ఏకవిగ్ంశస్తోమ ..
 5 అదిత్యైభాగోసి = త్రిణవస్తోమ స్సాన్వహః
 6 వసూనాం భాగోసి = చతుర్విగ్ంశస్తోమ స్సాన్వహః
 7 ఆదిత్యానాంభాగోసి = పంచవిగ్ంశస్తోమ ..
 8 దేవస్య సవితుర్భాగోసి = చతుష్టోమస్తోమ ..
 9 యావానాంభాగోసి = చతుశ్చత్వారిగ్ంశస్తోమ స్సాన్వహః
 10 ఋభూతాంభాగోసి = త్రయస్త్రిగ్ంశస్తోమ స్సాన్వహః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేశ్శిష్టా దశాదధ్యా దక్ష యా స్తోమ సంజ్ఞికాః.

అథ దశ మోనువాకః

- 1 మం ఓం ఏకయాస్తువతప్రజా = అధిపతిరాసీ త్వాహ్
- 2 తిస్సభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ త్వాహ్
- 3 పంచభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 4 సప్తభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 5 నవభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 6 ఏకాదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 7 త్రయోదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ త్వాహ్
- 8 పంచదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 9 సప్తదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 10 నవదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ఆస్తాగ్ం స్వాహ్
- 11 ఏకవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ త్వాహ్
- 12 త్రయోవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 13 పంచవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 14 సప్తవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 15 నవవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 16 ఏకత్రిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 17 త్రయప్రిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఏకసప్త దశాదధ్యా దిష్టకాః సృష్టి సంజ్ఞికాః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇయమేవసాయా = సచంతే స్వాహ్
- 2 చందస్వతీ ఉషసా = భూరిరేతసా స్వాహ్
- 3 ఋతస్య పంథామను = దేవయానాగ్ం స్వాహ్
- 4 చతుష్టోమోఅభవత్ అభరన్నిదగ్గ్ం ..

- 5 పంచభిర్ధాతా = వసానా స్వాహా
 6 త్రిగ్ంశత్స్వసాసారఉప = భాస్వతీ స్వాహా
 7 జ్యోతిష్మతీప్రతి = ఉపన్ధే స్వాహా
 8 ఏకాష్టకాతపసా = శచీభి స్వాహా
 9 అనానుజా మనుజాం = ప్రయుక్త స్వాహా
 10 అభూన్మమసుమతౌ = ప్రయుక్త ..
 11 పంచవ్యష్టిరను = లోకమేకగ్ం ..
 12 ఋతస్యగర్భః ప్రథమా = నియచ్ఛతి స్వాహా
 13 యా ప్రథమావ్యాచ్ఛత్ = సమాగ్ం ..
 14 శుక్రర్షభా నభసా = అగా స్వాహా
 15 ఋతూనాం పత్నీ = సర్వమ్య త్స్వాహా

శ్లో॥ ఇయం వ్యష్టి రుపా దభ్యా స్మంత్రాః పంచదశేరితాః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నేజాతాన్ = ఉద్భి త్స్వాహా
 2 సహసాజాతాన్ = సపత్నా త్స్వాహా
 3 చతుశ్చత్వారిగ్ంశ స్తోమో వరోచ్ఛ ద్రవిణగ్ం స్వాహా
 4 షోడశస్తోమఓజో ద్రవిణగ్ం స్వాహా
 5 పృథివ్యాః పురీషమస్యపోస్సనామ ..
 6 ఏవ శ్చంద స్వాహా
 7 వరివ శ్చంద ..
 8 శంభూ శ్చంద ..
 9 పరిభూ శ్చంద ..
 10 ఆచ్ఛచ్ఛంద ..
 11 మన శ్చంద ..
 12 వ్యవ శ్చంద ..

- 13 సింధు శ్చంద స్సాన్విహః
- 14 సముద్రం చంద ..
- 15 సలిలం చంద ..
- 16 సం యచ్ఛంద ..
- 17 వియచ్ఛంద ..
- 18 బృహచ్ఛంద ..
- 19 రథఁతరఁఛంద స్సాన్విహః
- 20 నికాయ శ్చంద ..
- 21 వివధశ్చంద ..
- 21 గిర శ్చంద ..
- 23 భ్రజశ్చంద స్సాన్విహః
- 24 సష్టప్చంద ..
- 25 అనుష్టప్చంద ..
- 26 కకుచ్ఛంద ..
- 27 త్రికకు చ్చంద స్సాన్విహః
- 28 కావ్యఁఛంద స్సాన్విహః
- 29 అంకుపఁఛంద ..
- 30 పదపంక్తి శ్చంద స్సాన్విహః
- 31 అక్షర పంక్తి శ్చంద ..
- 32 విష్టారపంక్తి శ్చంద ..
- 33 ఊరోభృజ్వాం చంద ..
- 34 ప్రచ్ఛచ్ఛంద స్సాన్విహః
- 35 పక్షశ్చంద ..
- 36 ఏవశ్చంద స్సాన్విహః
- 37 వరివశ్చంద ,!
- 38 వయశ్చంద ..

- 39 వయస్కుఁచంద స్వాహా
 40 విశాలం చంద స్వాహా
 41 విష్పర్ధా శ్చంద ..
 42 చదిశ్చంద స్వాహా
 43 దూరోహణం చంద స్వాహా
 44 తంద్రం చంద స్వాహా
 45 అంకాంకంచంద ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పంచమ్యాంతు చితా వగ్నే హ్యస పత్నాస్తు పంచ చ ।
 ఏవ శ్చత్వారింశ దుక్తా విరాజో దిక్షు వక్రగాః.

అథ త్రయోదశోనువాకః

ఋష్యాదిః

అగ్ని ర్వృత్రాణీత్యాది త్రయత్రింశ న్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః
 కాండఋషయః । వృత్రహగ్యాదయో దేవతాః । గాయత్ర్యాది నానా
 చందాంసి । కృష్ణ యజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః॥

- 1 మం ఓం అగ్నిర్వృత్రాణి జంఘనత్ = ఆహుత స్వాహా
- 2 త్వగ్ంసోమాసినత్పతిః = అసిక్రతు స్వాహా
- 3 భద్రాతే అగ్నే = అధు స్వాహా
- 4 భద్రంతే అగ్నేస హసిన్ = అన్నగ్ం ..
- 5 నై నానీకేన = దీదిహి ..
- 6 స్వస్తి నో దివః = చిత్రగ్ం ..
- 7 యథాహోతర్మనుషః = దేవాన్స్వాహా
- 8 అగ్నిమీదే పురోహితం = ధాతమగ్ం స్వాహా
- 9 వృషాసోమ ద్యుమాగ్ం = దిధిషే ..
- 10 సాంతపనాఇదం = రిశాదస స్వాహా

- 11 యో నో మర్తో వసవః = హంతనాత్మగ్ం స్వాహా
 - 12 సంవత్సరీణా మరుతః = మాదయిష్ణవ ..
 - 13 పిప్రీహిదేవాగ్ం = యజిష్ఠ స్వాహా
 - 14 అగ్నేయదద్యవిశో = యాతేఅద్య.,.
 - 15 అగ్నినా రయిమశ్నవత్ = వీరవ త్తగ్ం స్వాహా
 - 16 గయస్సానో అమీవహః = సోమనోభవ ..
 - 17 గృహమేదాస ఆగత = అగ్ంహాస ..
 - 18 పూర్వీభిర్హి = చర్షణీనాగ్ం స్వాహా
 - 19 ప్రబుద్ధియా ఈరతే = జుషధ్వగ్ం స్వాహా
 - 20 ఉపయమేతి = వసూయుస్వాహా
 - 21 ఇమో అగ్నే వీతతమాని = వియంతు స్వాహా
 - 22 క్రీడంవ శ్శర్త్తః = గాయత స్వాహా
 - 23 అత్యా సోనయే = పయోధాస్వాహా
 - 24 పైషామజ్మేషు = ధూతయ ..
 - 25 ఉపహ్వారేషు = అర్చతే స్వాహా
 - 26 అగ్నిమగ్నిగ్ం హవీమభిః = పురుప్రియగ్ం స్వాహా
 - 27 తగ్ంహి శశ్వంత = వోధవే స్వాహా
 - 28 ఇంద్రాగ్ని రోచనాదివః = వీర్యగ్ం.,.
 - 29 శ్నధ ద్వృత = వాజయంత ..
 - 30 ఇంద్రంవో విశ్వతః = కేవల ..
 - 31 ఇంద్రం నరోనే మధితా = త్వం న.,.
 - 32 విశ్వకర్మన్ హవిషా వావృథానః = ముహ్యంత్యన్యేతస్తు
స్వాహా
 - 33 విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన = తన్మైవిశ = సత్త్వాహా

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథ యాజ్ఞా సాత మేదే హ్యనీకవతి యాగతే । ఆజ్యభాగాను
వాక్యేద్వే అగ్ని ర్వి ప్రతేతి వర్జ్యతే । భద్రా తిష్రః ప్రధానే

స్యాత్ స్వస్తి స్విష్టకృతి ద్వయం । అగ్నిం సాంతపనీ యాజ్య
భాగయో ర్ద్వి ప్రధానతః । సాంత తిస్రః పిప్రీ హ్యగ్నే ద్వయం
స్విష్ట కృతీరితం । అగ్నినా గృహ మేధీయే ద్వే స్యాతా మాజ్య
భాగయోః । గృహ ప్రధానే తిస్రస్య రుపస్విష్ట కృతి ద్వయం ।
క్రీడం చతుష్టయం క్రీడి యాగే హ్యగ్ని మితి ద్వయం ।
సంయాజ్యేస్తా మథేంద్రాగ్ని శ్చథ శ్చైంద్రాగ్న యాగకే ।
ఇంద్ర మింద్రం చైంద్రయాగే విశ్వద్వే వై శ్వ కర్మణి ।
త్రయ త్రింశ దృచః ప్రోక్తా అనువాకేంతి మే షతి॥

ఇతి చతుర్థకాండే తృతీయ ప్రశ్న స్సమాప్తః

కిరి మంత్రాః

—X—

అథ చతుర్థకాండే

చతుర్థ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

ఋష్యాదిః

రశ్మిరసీత్యాది పంచ పంచాశదుత్తరశత ద్విశత మంత్రాణాం
అగ్నిః కాండఋషిః । రశ్మ్యాదయో దేవతాః । యజురాది నానా ఛందాంసి ।
కృష్ణ యజుర్యేదీయ = హోమే వినియోగః॥

- 1 మం ఓం రశ్మిరసి తయాయ త్వా క్షయం జిన్వస్వాహా
- 2 ప్రేతిరసి ధర్మాయ త్వా దర్మం జిన్వ ..
- 3 అన్వితిరసి దివేత్వా దివం జిన్వ ..
- 4 సంది త స్యంత రిజ్ఞాయ త్వాతరిక్షం జిన్వ స్వాహా
- 5 ప్రతిధిరసి పృథివ్యై త్వా పృథివీం జిన్వ ..
- 6 విష్టంభోసి వృష్టేత్వా వృష్టిం జిన్వ స్వాహా
- 7 ప్రవాస్యహ్నేత్వా హర్జిన్వ స్వాహా
- 8 అనువాసి రాత్రియై త్వా రాత్రిం జిన్వ స్వాహా

- 9 ఉళిగసి వసుభ్యస్త్యా వసుజ్జిన్వ స్వాహా
 10 ప్రకేతోసిరుద్రేభ్యస్త్యా రుద్రాజ్జిన్వ ..
 11 సుదీతిరస్యాదిత్యేభ్యస్తాదిత్యాజ్జిన్వ ..
 12 ఓజోసి పితృభ్యస్త్యా పితౄజ్జిన్వ ..
 13 తంతురసి ప్రజాభ్యస్త్యా ప్రజాజిన్వ ..
 14 పృతనాషాథసి పశుభ్యస్త్యా పశూన్ జిన్వ స్వాహా
 15 రేవదస్యోషధీభ్యస్త్యాషధీర్జిప్వ స్వాహా
 16 అభిజిదసియు క్తగ్రావేంద్రాయత్వేంద్రం జిన్వ స్వాహా
 17 అధిపతిరసి ప్రాణాయత్వా ప్రాణం జిన్వ స్వాహా
 18 యంతాస్య పానాయత్వా పానం జిన్వ స్వాహా
 19 సగ్ం సర్వోసి చక్షుషేత్వా చక్షుర్జిన్వ స్వాహా
 20 వయోధా అసి శ్రోత్రాయత్వా శ్రోత్రం జిన్వ స్వాహా
 21 త్రివృదసి స్వాహా
 22 ప్రసృదసి ..
 23 సంవృదసి ..
 24 వివృదసి ..
 25 సగ్ంరోహోసి స్వాహా
 26 నీరోహోసి స్వాహా
 27 ప్రరోహోసి ..
 28 అనురోహోసి ..
 29 వసుకోసి ..
 30 వేషశ్రిరసి ..
 31 వస్యష్టిరసి ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇష్టకారశ్చి రిత్యేక త్రింశత్తు స్తోమ భాగకాః ।
 చతుర్థే పంచమచితే శ్చేషస్సర్వో విధీయతే॥
 రాజ్ఞీనాక సదః పంచ సర్వశ్చేషోంత రిత్యయం॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం రాజ్యసి ప్రాచీదిక్ = ప్రతిష్ఠిత్యా అంతరిక్షయ =
సాదయంతు స్వాహా
- 2 విరాడసి దక్షిణాదిక్ = ప్రతిష్ఠిత్యా అంతరిక్షయ ..
- 3 సంక్రమాడసి ప్రతీచీదిక్ = ప్రతిష్ఠిత్యా అంతరిక్షయ ..
- 4 సర్వాడస్యూదీచీదిక్ = ప్రతిష్ఠిత్యా అంతరిక్షయ ..
- 5 అధిపత్న్యసి బృహతీదిక్ = సాదయంతు స్వాహా

31 + 5 = 36 మంత్రాః

(అంతరిక్షయేత్యాది సర్వ మంత్రాణాం అనుషంగః)

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆయం పురోహరికేశః - ప్రహేతి స్తేభ్యో = దధామి స్వాహా
- 2 ఆయం దక్షిణా విశ్వకర్మా = దధామి స్వాహా
- 3 ఆయంపశ్చా ద్విశ్వవ్యచాః = స్తేభ్యో నమ = స్వాహా
- 4 ఆయము త్తరాత్సంయద్వసుః = స్తేభ్యో నమ = స్వాహా
- 5 ఆయముపర్యర్వాగ్వసుః = స్తేభ్యో = దధామి స్వాహా
- 6 ఆయోస్తాస్వసదనే సాదయామి = చక్షనే స్వాహా
- 7 వర మేష్ఠీత్వా సాదయతు = ధృవాసీద స్వాహా
- 8 ప్రోథదశ్వోన = కృష్ణమ స్తి స్వాహా

36 + 8 = 44 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆయం పురోహరిః పంచచోడా స్తేభ్య ఇత్యనుషనుషజ్యతే ।
ఆస్పృశే తస్యయమాతృణ్ణాం పరమేష్ఠీతి సాదయేత్ ।
ప్రోథ ద్వికర్ణి మా దధ్యా న్మంత్రా అష్టా వుదీరితాః॥

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నిర్మూర్తా దివః = జిన్వతి స్వాహా
- 2 త్వా మగ్నే పుష్కరా = వాఘత ..
- 3 అయమగ్ని స్సహస్రిణః = రయీణాగ్ం స్వాహా
- 4 భువోయజ్ఞస్య = హవ్యవాహగ్ం స్వాహా
- 5 అబోధ్యగ్ని స్సమిధా = నాకమచ్ఛ ..
- 6 అవోచామకవయే = ఉర్వ్యం చమశ్రే త్స్వాహా
- 7 జనస్యగోపా అజనిష్ట = కుచి స్స్వాహా
- 8 త్వామగ్నే అంగిరసః = పుత్రమంగిర స్స్వాహా
- 9 యజ్ఞస్య కేతుం = సుక్రతు స్స్వాహా
- 10 త్వాం చిత్రశ్రవస్తమ = వోధవే..
- 11 సఖాయ స్సంవః = సహస్వతే ..
- 12 సగ్ంసమిద్యవనే వృషన్ = వసూనాభవ స్వాహా
- 13 ఏనావో అగ్నిం నమసా = దూతమమృతగ్ం..
- 14 సయోజతే అరుషః = జనానాగ్ం స్వాహా
- 15 ఉదస్యశోచిరస్థాత్ = ఇంధతే నర ..
- 16 అగ్నే వాజస్య గోమతః = మహిశ్రవ స్స్వాహా
- 17 స ఇధానో వసుష్కవిః = దేదిహి స్వాహా
- 18 క్షపోరాజన్నుతత్మనాగ్నే = దహప్రతి ..
- 19 ఆతే అగ్న ఇధీమహి ద్యుమంతం దేవా జరం
- యద్ధస్యాతే పసీయసీ = ఆభర స్వాహా
- 20 ఆతే అగ్న ఋచాహవిః = ఆభర ..
- 21 ఉభేసుశ్చంద్ర సర్పిషః = ఆభర ..
- 22 అగ్నేతమద్యాశ్వంస = ఓహై ..
- 23 అధాహ్యగ్నేక్రతో ర్బద్రస్య = బభూధ స్వాహా
- 24 ఆభిష్టే అద్యగీర్భిః = కుష్మా స్స్వాహా

- 25 ఏభిర్నో అర్కైర్భవానః = అనీకై ..
 26 అగ్నిగ్ం హోతారం మన్యే = సర్పిషః..
 27 అగ్నే త్వం నో అంతమః = వరూధ్యః..
 28 తంత్యాహోచిష్ట = సఖిభ్య స్సాస్విహః
 29 వసురగ్నిర్వసుశ్రవాః = రయిందా సాస్విహః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః.

శ్లో॥ అగ్ని స్తు తిస్రో గాయత్ర్యో భువస్తు త్రిష్టభాం త్రయం ।
 జనతిస్రో జగ త్యసుయః త్వాం చిత్రా నుష్టుభాం త్రయం ।
 ఏనా తిస్రో బృహత్య స్యు అగ్న ఇత్యుష్టిహః త్రయం ।
 అతే పంక్తి త్రయం హ్యగ్నే ఒక్షరపంక్తి శ్చతుష్టయం ।
 అగ్ని మేకాహ్యతి శ్చందా అగ్నేత్వం ద్విపదాం త్రయం ।

$$44 + 29 = 73 \text{ మంత్రాః}$$

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇంద్రాగ్నిభ్యాంత్యా సయుజాయుజాయునజ్మి స్వాహా
- 2 ఆమారాభ్యాంత్యా సయుజా = జ్మి స్వాహా
- 3 తేజసాత్వా సయుజా = జ్మి స్వాహా
- 4 వర్చసాత్వా సయుజా = జ్మి ..
- 5 ఉక్తేభిస్త్యాసయుజా = జ్మి స్వాహా
- 6 స్తోమేభిస్త్యాయుజా = జ్మి ..
- 7 చందోభిస్త్యా స్సయుజా = జ్మి స్వాహా
- 8 య్యైపోషాయ = సయుజాయుజాయునజ్మి స్వాహా
- 9 అంబానామాసి ప్రజాపతినా = ఉపదధామి స్వాహా
- 10 దులానామాసి = ఉపదధామి ..
- 11 నితత్నిర్నామాసి = ఉపదధామి ..
- 12 అభయంతీనామాసి = ఉపదధామి, ..

- 13 మేఘయంతీనామాసి = ఉపదధామి స్వాహా
 14 వర్షయంతీనామాసి = ఉపదధామి ..
 15 చుపుణీకానామాసి ప్రజాపతినాత్వా = దధామి స్వాహా
 16 పృథివ్యదపురమన్నేవ = వర్మచాస్తు స్వాహా
 17 అధిద్యౌరంతరిక్షం = విర్మచాస్తు ..
 18 ద్యౌరపరాజితామృతేన = వర్మచాస్తు ..

73 + 18 = 91 మంత్రాః

అస్య పినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రేతి సయజస్త్వష్ట ఆభూరాదిపదేష్వపి । అనుషంగస్త్యేతి
 తథారయ్యా ఇత్యష్టమోమతః । అంబేతి కృత్తికాస్సప్త నామాసీ
 త్యనుషజ్యతే । పృథి త్రిభి ర్మండలాభ్యా మంత్రా అష్టాదశేరితాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం బృహస్పతిస్త్యా సాదయతు పృథివ్యాః = అధిపతి స్వాహా
 2 విశ్వకర్మాత్వా సాదయతు = అధిపతి ..
 3 ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు = అధిపతి ..
 4 పురోవాతస నిరసిస్వాహా
 5 అభ్రసనిరసి ..
 6 విద్యుత్తన నిరసి ..
 7 స్తనయిత్ను సనిరసి..
 8 వృష్టిస నిరసి ..
 9 అగ్నేర్యాన్యసి ..
 10 దేవానామగ్నేయాన్యసి స్వాహా
 11 వాయోర్యాన్యసి స్వాహా
 12 దేవానాంవాయోయాన్యసి స్వాహా
 13 అంతరిక్షస్యాన్యసి ..

- 14 దేవానామంతరిక్షయాన్యసి..
- 15 మం ఓం అంతరిక్షమసి స్వాహా
- 16 అంతరిక్షాయత్వా ..
- 17 సలిలాయత్వా ..
- 18 సర్వీ కాయత్వా ..
- 19 సతీకాయత్వా ..
- 20 కేతాయత్వా ..
- 21 ప్రచేతనేత్వా ..
- 22 వివస్వతేత్వా ..
- 23 దివస్త్వా స్వాహా
- 24 జ్యోతిష ఆదిత్యేభ్యస్త్వా స్వాహా
- 25 ఋచేత్వా స్వాహా
- 26 రుచేత్వా ..
- 27 ద్యుతేత్వా ..
- 28 భానేత్వా ..
- 29 జ్యోతిషేత్వా..
- 30 యజోదాంత్యాయశసి సాదయామి = ధృవాసీద స్వాహా
- 31 తేజోదాంత్యాయతేజసి సాదయామి = ధృవాసీద ..
- 32 పయోనాంత్యాయపయసి సాదయామి = ధృవాసీద ..
- 33 వర్షోదాంత్యాయవర్షసి సాదయామి = ధృవాసీద ..
- 34 ద్రవిణోదాంత్యాయద్రవిణే సాదయామి = ధృవాసీద..

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ బృహవిశ్వ ప్రజేత్యేతా విశ్వజ్యోతిష ఈరితాః ।

పురోవృష్టి ససీఃపంచ హ్యగ్నే స్సంయానికాఽష్టకం ।

సల్యాదిత్యేష్టకా అష్టావృచే పంచ ఘృతేష్టకాః ।

యశః పంచ యశోదాస్య స్సాదయా మ్యనుషజ్యతే ।
షష్ఠానుకాకే సంప్రోక్తా శ్చతుష్త్రింశత్తు మంత్రకాః॥

91 + 34 = 125 మంత్రాః

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం భూయస్కృదసి స్వాహా
- 2 వరివస్కృతసి ..
- 3 ప్రాచ్యసి ..
- 4 ఊర్ధ్వాసి ..
- 5 అంతరిక్ష సధస్యంతరిక్షేనీద స్వాహా
- 6 అప్పుషదసి స్వాహా
- 7 శ్యేనసదసి ..
- 8 గృధ్రసదసి ..
- 9 సుషర్ణ సదసి,,
- 10 నాకసదసి ..
- 11 పృథివ్యాస్త్రాద్రవిణే సాదయామి స్వాహా
- 12 అంతరిక్షస్యత్వా ద్రవిణే సాదయామి,,
- 13 దివస్త్యా ద్రవిణే సాదయామి ..
- 14 దిశాంత్యా ద్రవిణే సాదయామి ..
- 15 ద్రవిణోదాంత్యా ద్రవిణే సాదయామి ..
- 16 ప్రాణం మే పాహి స్వాహా
- 17 అపానం మే పాహి ..
- 18 వ్యానం మే పాహి ..
- 19 ఆయుర్మే పాహి ..
- 20 విశ్వాయుర్మే పాహి స్వాహా
- 21 సర్వాయుర్మే పాహి ..

22	అగ్నేయ తే సరగ్ం హృన్నామ = ష్యధ్యగ్ం స్వాహా
23	యా వా స్వాహా
24	అయా వా ..
25	ఏవా ..
26	ఉమా ..
27	సబ్ద ..
28	సగర ..
29	సుమేక ..

$$125 + 29 = 164 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ భూయో భూయ స్తృతః పంచాఽఘ్ని త్యగ్నిరూపకాః ।
 పృథివంచ ద్రవిణోదాః ప్రాణాయామష్యకాస్తు షట్ ।
 అగ్నేఽగ్నే హృదయ ప్రోక్తం యావాస్సప్త ఋతవ్యకాః ।
 అనువాకే సప్తమే స్మి త్సేకోన త్రింశదీరితాః॥

అథ అష్టమోనువాకః

1	మం ఓం అగ్నినావిశ్వాషాట్పాహా
2	సూర్యేణస్వరా ..
3	క్రత్వా శచీపతి ..
4	ఋషభేణత్వష్టా..
5	యజ్ఞేన మఘవా న్ధాన్వహా
6	దక్షిణయా సువర్గ స్వాహా
8	మన్యునా వృత్రహా ..
9	అన్నేనగయ స్వాహా
10	పృథివ్యాననో ..
11	ఋగ్భిరన్నాద,,

- 12 ఓం మం వషట్కారేణర్థ స్వాహా
 13 సామూతనూపా ..
 14 విరాజాబ్యోతిష్టా స్వాహా
 15 బ్రహ్మణా సోమపా స్వాహా
 16 గోభిర్యజ్ఞం దాధార ..
 17 క్షత్రేణ మనుష్యా స్వాహా
 18 అశ్వేనచ రథేన చర్జీ స్వాహా
 19 ఋతుభిః ప్రభు స్వాహా
 20 సంవత్సరేణ పరిభూ ..
 21 తపసానా ధృష్ట స్వాహా
 22 సూర్యస్సం తనూభి ..

154 + 22 = 176 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నింద్ర తను నామానో ద్వావింశతి రుదీరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

- 1 ఓం మం ప్రజాపతి ర్మనసాంధోచ్ఛేత స్వాహా
 2 ధాతా దీక్షయాగ్ం స్వాహా
 3 సవితా భృత్యాగ్ం ..
 4 పూషాసోమక్రయణ్యాగ్ం స్వాహా
 5 వరుణ ఉపనద్ధ స్వాహా
 6 అసురః క్రియమాణ ..
 7 మిత్రఃక్రీత స్వాహా
 8 శిపివిష్ట ఆసాదిత ..
 9 నరంధిషః ప్రోహ్యమాణ స్వాహా
 10 అధిపతి రాగత స్వాహా

- 11 ప్రజాపతిః ప్రణీయమాన స్సాన్విహః
 12 అగ్ని రాగ్నిద్రే స్సాన్విహః
 13 బృహస్పతిరాగ్నిద్రా త్వ్రీణీయమాన స్సాన్విహః
 14 ఇంద్రో హవిర్దానే స్సాన్విహః
 15 అదితిరాసాదిత స్సాన్విహః
 16 విష్ణురుపావ హ్రీయమాణ స్సాన్విహః
 17 అధర్వో పో త్త స్సాన్విహః
 18 యమోభిషుత ..
 19 అహూతపా ఆధూయమాన స్సాన్విహః
 20 వాయుః పూయమాన స్సాన్విహః
 21 మిత్రః కీరశ్రీ ..
 22 మఽధీసక్తుశ్రీస్సాన్విహః
 23 వై శ్వదేవ ఉన్నీత ..
 24 రుద్ర ఆహూత స్సాన్విహః
 25 వాయురావృత్త ..
 26 నృచక్షః ప్రతిఘాతః..
 27 భక్ష ఆగత స్సాన్విహః
 28 పితృణాం నారాశక్ంస స్సాన్విహః
 29 అసురాత్త స్సాన్విహః
 30 సింధురవభృథ మవప్రయ వ్ధాన్విహః
 31 సముద్రోవగత స్సాన్విహః
 32 సలింః ప్రప్లుత ..
 33 సువరుదృచంగత ..

176 + 33 = 209 మంత్రాః

ఆస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రజేతియజ్ఞ తనవః త్రయస్త్రింశ త్సమీరితాః॥

అథ దశమోనువాకః

- 1 ఓం మం కృత్తికానక్షత్ర మగ్నిర్దేవతార్చేత్వా = జ్యోతిషేత్వాస్వాహా
- 2 రోహిణీనక్షత్రం ప్రజాపతి = జ్యోతిషేత్వా స్వాహా
- 3 మృగశిర్షం నక్షత్రం ప్రజాపతి = జ్యోతిషేత్వా స్వాహా
- 4 ఆర్ద్రానక్షత్రం రుద్రోదేవతార్చే = జ్యోతిషేత్వా ..
- 5 పునర్వసూ నక్షత్ర మదితిర్దేవతా = షేత్వా స్వాహా
- 6 తిష్యోనక్షత్ర బృహస్పతిర్దేవతా = షేత్వా ..
- 7 ఆశ్లేషా నక్షత్రం సర్పాదేవతా = షేత్వా ..
- 8 మఖానక్షత్రం పితరో దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 9 ఫల్గునీ నక్షత్ర మర్యమాదేవతా = జ్యో = త్వా..
- 10 ఫల్గునీ నక్షత్రం భగోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 11 హస్తో నక్షత్రం సవితాదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 12 చిత్తానక్షత్ర మింద్రోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 13 స్వాతీ నక్షత్రం వాయుర్దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 14 విశాఖేనక్షత్ర మింద్రాగ్ని దేవతా = జ్యో త్వా ..
- 25 అనూరాధా నక్షత్రం మిత్రోదేవతా = జ్యో = త్వా స్వాహా
- 16 రోహిణీ నక్షత్ర మింద్రోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 17 విచృతా నక్షత్రం పితరో దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 18 ఆషాఢానక్షత్ర మాపోదేవతా = జ్యో = త్వా స్వాహా
- 19 ఆషాఢానక్షత్రం విశ్వేదేవా దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 20 శ్రోణా నక్షత్రం విష్ణుర్దేవతా = జ్యో = త్వా స్వాహా
- 21 శ్రవిష్ఠా నక్షత్రం వసవో దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 22 శతభిష జ్ఞక్షత్ర మింద్రోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 23 ప్రోష్ఠపదా నక్షత్ర మజిషకపార్దేవతా = జ్యో = త్వా..
- 23 ప్రోష్ఠపదా నక్షత్ర మహిర్బుధ్నియోదేవతా = జ్యో = త్వా..
- 25 రేవతీనక్షత్రం పూషా దేవతా = జ్యో = త్వా స్వాహా

- 26 ఆశ్వయుజౌ నక్షత్ర మశ్వినౌదేవతా = జ్యో = త్వా ..
 27 అపభరణీ ర్నక్షత్రం యమోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
 28 పూర్ణాపశ్చాత్ = మాదయం తాగ్ం స్వాహా
 29 యే త్రే దేవా అదధుః = సువీరగ్ం ..

209 + 29 = 238 మంత్రాః

అస్య వినియోగ నంగ్రహః

శ్లో॥ కృత్తి నక్షత్రేష్టకాస్య స్సప్త వింశతి రీరితాః । ఋచేత్వా
 సర్వ శేషస్యా త్పూర్ణాయత్త ఇతి ద్వయం । దశ మే త్వనువాకే
 ఓస్మిన్ ఏకోన త్రింశ దీరితాః॥

ఏకాదశోనువాకః

- 1 ఓం మం మధుశ్చ మాధవశ్చవాసంతికావృతా అగ్నేరంత
 శ్లేషోసి = సంవిశంతు స్వాహా
- 2 శుక్రశ్చ శుచిశ్చ గ్రైష్మావృతా అగ్నేరంత శ్లేషోసి =
 సం విశంతు స్వాహా
- 3 నభశ్చ నభష్యశ్చ వార్షికావృతా అగ్నేరంత శ్లేషోసి =
 సం విశంతు స్వాహా
- 4 ఇషశ్చోర్భశ్చ శారదావృతా అగ్నేరంత శ్లేషోసి =
 సం విశంతు స్వాహా
- 5 సహశ్చ సహస్యశ్చ హైమంతికావృతా అగ్నేరంత
 శ్లేషోసి = సం విశంతు స్వాహా
- 6 తపశ్చ తపస్యశ్చ శైశిరావృతా అగ్నేరంత శ్లేషోసి =
 సంవిశంతు స్వాహా
- 7 సంయచ్ఛ ప్రచేతాశ్చాగ్నేః సోమస్య సూర్యస్య
 తేతేధిపతయస్తేభ్యో = దధామి స్వాహా

- 8 ఉగ్రాచ భీమాచ = తేతేధిపతయ = దధామి స్వాహా
 9 ధృవాచ పృథివీచ = తేతేధిపతయ = దధామి ..
 10 ధర్తీచ ధరిత్రీచ = తేతేధిపతయః = దధామి ..
 11 ప్రాచీచ ప్రతీచీచ = తేతేధిపతయః = దధామి ..
 12 సహస్రస్యప్రమా అసి స్వాహా
 13 సహస్రస్య ప్రతిమాఅసి ..
 14 సహస్రస్యవిమా అసి ..
 15 సహస్రస్యోన్మా అసి ..
 16 సాహస్రోసి సహస్రాయత్వా స్వాహా
 17 ఇమా మే అగ్ని ఇష్టకాః = అముష్మిన్లోకే స్వాహా

$$238 + 17 = 255 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మధుశ్చ ద్వాదశ ర్తవ్యాః అగ్నే రిత్యనుషజ్యతే॥
 సంయచ్ఛోగ్రా ధృవా ధర్తీ ప్రాచీ పంచేష్టకా ఇమాః ।
 షష్ఠ్యాంచితౌ సర్వ శేషస్తే త ఇత్యాదికోమతః । సహస్ర పంచవి
 ర్మంతైర్దిక్షి మధ్యేచ తాంచితిం । సహస్ర స్వర్ణ శకలైః
 ప్రోక్షేత్తత ఇమా ఇతి । స్వామీ దేనూః కరో త్యేతా వ్రయో
 వింశతి మంత్రకాః । ఇష్టకాశ్చితయ స్సర్వా శ్చతుర్థే హి
 సమీరితాః॥

(ఆపస్తంబ మతేనాత్ర మంత్రా స్సప్త దశేరితాః)

వ్యాస శిష్యాయాం కాండాను క్రమణికాయాంచ.

సమిద్ధితా మిత్యాది వింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
 ఋషయః । త్రిష్టుబాది నానా చండాంసి । అగ్న్యాదయో దేవతాః । కృష్ణ
 యజుర్వేద = హోమే వినియోగః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 ఓం మం సమిద్దిశామాశయానః = పాత్వస్మా స్వాహా
- 2 రథంతరగ్ం సామభిః = పిపర్తు స్వాహా
- 3 ఉగ్రాదిశామాభిభూతిః = ధారయేదగ్ం స్వాహా
- 4 బృహత్సామక్షత్రభృత్ = సగరేణ రక్ష ..
- 5 ప్రాచీదిశాగ్ం సహాయశా = సహస్వ త్స్వాహా
- 6 వై రూపేసామన్నిహ = ఉగ్రగ్ స్వాహా
- 7 ధర్మీ దిశాం క్షత్రమిదం = యచ్ఛతగ్ం స్వాహా
- 8 వై రాజేసామన్నధిమే = ఆధిపత్యై స్వాహా
- 9 సమ్రాడ్దిశాగ్ం సహసామ్నీ = ఘృతాచీ ..
- 10 సువర్వతీ సుదుఘా = వాచగ్ం స్వాహా
- 11 ఉర్ధ్వా దిశాగ్ం రంతిః = నోఅస్తు ..
- 12 స్తోమత్రయప్రిగ్ంశే = నోఅస్తు ..
- 13 ధృవాదిశాం విష్ణు = గృణంతు ..
- 14 విష్ణుభో దివో ధరుణః = ఉపన్ధే ..
- 15 వై శ్వావరోవక్షత్యా = వాహసా ..
- 16 పృష్టోదివి = నక్తగ్ం స్వాసా
- 17 అనునోద్యానుమతిః = పయ స్వాహా
- 18 అన్విదనుమతేత్వం = తారిష త్స్వాహా
- 19 కయానశ్చిత్ర ఆభువత్ = వృతా ..
- 20 కోఅద్యయుంక్తే = స్పజీవా స్వాహా

255 + 20 = 275 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథాఽశ్వమేధే యత్విష్టిర్హవిర్భిర్ద్వశభిర్యుతం । విధీయతే
ఽగ్నయే గాయే త్యనువాకేన తత్రచ । ద్వే ద్వే యాజ్ఞాను
వాక్యే స్తా మిత్యేచో నింశతి స్త్విహ॥

ఇతి చతుర్థకాండే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

శ్లో॥ సమిద్ధికాం సమిద్ధోగ్నేః మన్వంశ్యాః పృష్ఠ్య సంజ్ఞికాః ।
 జీమూతాది చతుష్కంచ గాయత్రీ ద్వితయం తథా ।
 యత్త త్పంచమ కాండేవ అనువాక త్రయం వినా ।
 పృష్ఠ్యమేవ మహా పృష్ఠ్య మితివేద విదో విదుః ।

చతుర్థకాండే ఆదితః ప్రశ్న త్రయాణాం మంత్రాః 720
 రశ్మిరసీతి చతుర్థప్రశ్నే మంత్రాః 275
 ఆదితో మిశిత్యా మంత్రాః 995

—X—

అథ చతుర్థకాండే

పంచమ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

శ్లో॥ రుద్రాధ్యాయే పంచమేతు చిత్వగ్నో హోమ ఉచ్యతే ।
 కర్మ ప్రకరణే పారాత్ కర్మాం గత్వ మపీష్యతి ।
 జ్ఞాన హేతుత్వ మప్యస్య సర్వోపనిష దీరితం॥

ఋష్యాదిః

నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఇత్యాది ఏకోన సప్తత్యుత్తర శత శత
 రుద్రీయ మంత్రాణాం అగ్నిః కాండఋషిః । త్రిష్టబాది నానా చందాంసి ।
 శ్రీ రుద్రో దేవతా । కృష్ణయజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః,

1 మం ఓం నమస్తే రుద్ర మన్యవ = ఉతతేనమ స్వాహా

2 యాతఇషు శ్చివతమా = రుద్రమృడయ ..

3 యాతేరుద్ర శివాతసూ రఘోరా = చాకశీహి స్వాహా

4 యా మిషుం గిరిశంతహస్తే = పురుషం జగత్స్వాహా

- 5 శవేన వచసా త్వా = అసత్స్వాహా
 6 అధ్యవోచదధివక్తా = యాతుధాన్య స్వాహా
 7 అసౌ య స్తామ్రో అరుణః = హేథ ఈమహే స్వాహా
 8 అశౌ యో వసర్పతి = మృడయాతిన స్వాహా
 9 నమోఅస్తు నీలగ్రీవాయ = కరం నమ ..
 10 ప్రముంచ ధన్వనః = భగవోవప స్వాహా
 11 అవతత్య ధను స్త్వగ్ం = సుమనాభవ,,
 12 విజ్యంధనుః కపర్దినః = నిషంగధి !.
 13 యాతే హేతిర్మీధుష్టమ = పరిభృజ ..
 14 నమస్తే అస్త్రాయుధాయ = ధన్వనే స్వాహా
 15 పరితే ధన్వనో = దేహితగ్ం స్వాహా

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో హిరణ్య బాహవే = నమ స్వాహా
 2 నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యః = పశూనాం పతయే
 నమ స్వాహా
 3 నమ స్సస్పింజరాయ = పథీనాం పతయే నమ ..
 4 నమోబళ్లుకాయ = అన్నానాం పతయే నమ ..
 5 నమో హరికేశాయో = పుష్పానాం పతయే నమ ..
 6 నమో భవన్య హేత్యై జగతాం పతయే నమ ..
 7 నమోరుద్రాయా తతావినే క్షేత్రాణాం పతయేనమ ..
 8 నమస్సూతాయ = వనానాం పతయే నమ స్వాహా
 9 నమో రోహితాయ = వృక్షాణాం పతయే నమ ..
 10 నమో మంత్రిణే = కక్షాణాం పతయే నమ ..
 11 నమో భువంతయే = ఓషధీనాం పతయే నమ ..
 12 నమ ఉచ్చైర్ఘోషాయ = పత్తీనాం పతయే నమ,,
 13 నమః కృత్స్నవీతాయ = సత్వనాం పతయే నమ,,

అథ తృతీయోనువాకః.

- 1 మం ఓం నమ స్సహమానాయ = ఆవ్యాధినీనాం పతయేనమస్సాహా
- 2 నమః కకుభాయ నిషంగిణే నైనానాం పతయే నమ ..
- 3 నమో నిషంగిణ = తస్కరాణాం పతయే నమస్సాహా
- 4 నమో వంచతే = స్తాయూనాం పతయే నమ ..
- 5 నమో నిచేరవే = అరణ్యానాం పతయే నమ ..
- 6 నమ స్మృతావిభ్యః = ముష్ణతాం పతయే నమ ..
- 7 నమోసి మద్భ్యో = ప్రకృంతానాం పతయే నమ..
- 8 నమ ఉష్ణిషణే = కులుంచానాం పతయే నమ ..
- 9 నమ ఇషుమద్భ్యో = ధన్వావిభ్యశ్చవో నమ ..
- 10 నమ అతన్వానేభ్యః = వో నమ స్సాహా
- 11 నమ ఆయచ్ఛద్భ్యో = వో నమ ..
- 12 నమోస్యద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చవో నమ ..
- 13 నమ ఆసీనేభ్యః = వోనమ స్సాహా
- 14 నమస్వపద్భ్యో = వో నమ ..
- 15 నమ స్తిష్ఠద్భ్యో = వో నమ ..
- 16 నమస్సభాభ్యః = వో నమ ..
- 17 నమో అశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చవో నమ స్సాహా

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం నమ ఆవ్యాధినీభ్యః = వో నమ స్సాహా
- 2 నమ ఉగణాభ్యః = వో నమ ..
- 3 నమో గృత్సేభ్యః = వో నమ ..
- 4 నమో వ్రాతేభ్యః = వో నమ ..
- 5 నమో గణేభ్యః = వో నమ ..
- 6 నమో విరూపేభ్యః = వో నమ ..

- 7 నమో మహద్భ్యః = వో నమ ..
 8 నమో రథిభ్యః = వో నమ ..
 9 నమో రథేభ్యః = వో నమ ..
 10 నమ స్సేనాభ్యః = వో నమ ..
 11 నమః క్షత్రభ్యః = వో నమ ..
 12 నమ స్తక్షిభ్యః = వో నమ స్వాహా
 13 సమః కులాలేభ్యః = వో నమ ..
 14 నమః పుంజిష్టేభ్యః = వో నమ ..
 15 నమ ఇషుకృద్భ్యః = వో నమ ..
 16 నమో మృగయుభ్యః = వో నమ..
 17 నమశ్శ్వభ్యశ్వపతిభ్యశ్చవో నమ స్వాహా

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో భవాచ రుద్రాయచ స్వాహా
 2 నమశ్శర్వాయచ పశుపతయేచ..
 3 నమో నీలగ్రీవాయచ శితికంఠాయచ స్వాహా
 4 నమః కపర్దినేచ వ్యుప్తకేశాయచ ..
 5 నమస్సహస్రాక్షాయచ శతధన్వనేచ ..
 6 నమో గిరిశాయచ శిపివిష్ణాయచ ..
 7 నమో మీఢుష్టమాయచేషు మతేచ ..
 8 నమో హ్రస్వాయచ వామనాయచ ..
 9 నమో బృహతేచ వర్షీయనేచ ..
 10 నమో వృద్ధాయచ సంవృద్ధనేచ స్వాహా
 11 నమో అగ్రియాయచ ప్రథమాయచ..
 12 నమ ఆశవే చాజిరాయచ స్వాహా
 13 నమశ్శీఘ్రియాయచ శీఘ్రాయచ ..

- 14 నమ ఉఃగ్మాయ చావస్వన్యాయచ స్వాహా
15 నమస్రోతస్యాయచ ద్వీప్యాయచ ..

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో జ్యేష్ఠాయచ కనిష్ఠాయచ స్వాహా
2 నమః పూర్వజాయ చాపరజాయచ ..
3 నమో మధ్యమాయ చాపగల్భాయచ స్వాహా
4 నమో జఘన్యాయచ బుద్ధియాయచ ..
5 నమ పోస్థ్యాయచ ప్రతిసర్వాయచ ..
6 నమోయామ్యాయచ క్షేమ్యాయచ ..
7 నమ ఉర్వర్యాయచ ఖిల్యాయచ స్వాహా
8 నమశ్లోక్యాయ చావసాన్యాయచ ..
9 నమో వన్యాయచ కక్ష్యాయచ ..
10 నమ శ్రవాయచ ప్రతిశ్రవాయచ ..
11 నమ ఆశుషేణాయ చాశురథాయచ ..
12 నమ శూరాయ చావఖిందతేచ ..
13 నమో వర్మితేచ వరూధినేచ ..
14 నమోబిల్మినేచ కవచినేచ ..
15 నమశ్రుతాయచ శ్రుతసేనాయచ ..

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో దుందుభ్యాయ చాహనన్యాయచ స్వాహా
2 నమో ధృష్టవేచ ప్రమృశాయచ స్వాహా
3 నమో దూతాయచ ప్రహితాయచ స్వాహా
4 నమో నిషంగితే చేషుధిమతేచ ..
5 నమ స్తీక్షేషవేచాయుధినేచ స్వాహా
6 నమస్వాయుధాయచ సుధన్వనేచ స్వాహా

- 7 నమ స్పృత్యాయచ పథ్యాయచ ..
 8 నమః కాట్యాయచ నీప్యాయచ ..
 9 నమ స్సూద్యాయచ సరస్యాయచ ..
 10 నమో నాద్యాయచ వై శంతాయచ ..
 11 నమః కూప్యాయ చావట్యాయచ ..
 12 నమో వర్ష్యాయ చావర్ష్యాయచ స్వాహా
 13 నమో మేఘ్యాయచ విద్యుత్యాయచ స్వాహా
 14 నమ ఈధ్రీయాయ చాతప్యాయచ ..
 15 నమో వాత్యాయచ రేష్మీయాయచ ..
 16 నమో వాస్తవ్యాయచ వాస్తుపాయచ ..

అథాష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం నమ సోమాయచ రుద్రాయచ స్వాహా
 2 నమ స్తామ్రాయ చారుణాయచ ..
 3 నమ శ్శంగాయచ పశుపతయేచ ..
 4 నమ ఉగ్రాయచ భీమాయచ ..
 5 నమో అగ్రేవధాయచ దూరేవధాయచ స్వాహా
 6 నమో హుత్రేచ హనీయనేచ స్వాహా
 7 నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్య ..
 8 నమ స్తారాయ స్వాహా
 9 నమ శ్శంభవేచ మయోభవేచ స్వాహా
 10 నమ శ్శంకరాయచ మయస్కరాయచ స్వాహా
 11 నమ శ్శివాయచ శివతరాయచ స్వాహా
 12 నమ స్తీర్థ్యాయచ కూల్యాయచ ..
 13 నమః పార్యాయ చావార్యాయచ ..
 14 నమః ప్రతరణాయ చోత్తరణాయచ స్వాహా
 15 నమ ఆతర్యాయ చాలాద్యాయచ ..

- 16 నమ శ్చ స్వాచ ఫేన్యాయచ స్వాహా
17 నమ స్సికత్యాయచ ప్రవాహ్యాయచ స్వాహా

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం నమ ఇరిణ్యాయచ ప్రపథ్యాయచ స్వాహా
2 నమః కిగ్ం శిలాయచ క్షయణాయచ స్వాహా
3 నమః కపర్దినేచ పులస్తయేచ స్వాహా
4 నమో గోప్యాయచ గృహ్యాయచ..
5 నమస్తల్యాయచ గేహ్యాయచ..
6 నమః కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠాయచ స్వాహా
7 నమో హ్రాద్యాయచ నివేష్యాయచ..
8 నమః పాగ్ం సవ్యాయచ రజస్యాయచ..
9 నమ శ్చష్కాయచ హరిత్యాయచ స్వాహా
10 నమో లోప్యాయ చోలప్యాయచ స్వాహా
11 నమ ఊర్వాయచ సూర్యాయచ..
12 నమ పర్ణాయచ వర్ణ శద్యాయచ స్వాహా
13 నమో పగురమాణాయ చాభిఘ్నేచ..
14 నమ అభిదతేచ ప్రభిదతేచ స్వాహా
15 నమో వః కిరికేభ్యో = హృదయేభ్య స్వాహా
16 నమో విక్షీణకేభ్యో = హృదయేభ్య..
17 నమో విచిన్వత్కేభ్యో = హృదయేభ్య..
18 నమ అనిర్హతేభ్యో = హృదయేభ్య..
19 నమ అమీవత్కేభ్యో = హృదయేభ్య..

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం ఓం ద్రాపే అంధసస్పతే = మమత్స్వాహా
2 యాతేరుద్రశివా తనూశ్శివా = జీవనే స్వాహా

- 3 ఇమాగ్ం రుద్రాయ = ప్రభరా = అనాతురగ్ం స్వాహా
 4 మృడానోరుద్రో = ప్రణీతౌ స్వాహా
 5 మానోమహాంతం = రీరిష స్వాహా
 6 మానస్తోకే తనయే = విధేమతే స్వాహా
 7 ఆరా త్తేగోఘ్ను = ద్విబర్హా స్వాహా
 8 స్తుహి శృతంగర్త = వపంతు నేనా స్వాహా
 9 పరిణోరుద్రస్య = మృడయ స్వాహా
 10 మీఢుష్టమ శివతమ = బిభ్రదాగహి స్వాహా
 11 వికిరిద విలోహిత = వపంతు స్వాహా
 12 సహస్రాణి సహస్రదా = ముఖాకృధి స్వాహా

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం సహస్రాణి సహస్రశోయే = తేషాగ్ం = తన్మసి స్వాహా
 2 అస్మి న్మహత్య = తన్మసి స్వాహా
 3 నీలగ్రీవా శ్శితికంతాః = తేషాగ్ం = తన్మసి స్వాహా
 4 నీలగ్రీవా శ్శితికంతాదివగ్ం = తేషాగ్ం = తన్మసి,,
 5 యే పృక్షేషు సస్పింజరా = తేషాగ్ం = తన్మసి ,,
 6 యే భూతానా మధిసతయః = తేషాగ్ం = తన్మసి,,
 7 యే అన్నేషు వివిధ్యంతి = తేషాగ్ం = తన్మసి ,,
 8 యే పథాం పథిరక్షయ = తేషాగ్ం = తన్మసి ,,
 9 యే తీర్థాని ప్రచరంతి = తేషాగ్ం = తన్మసి ,,
 10 య ఏతా వంతశ్చ = వితస్థిరే.
 తేషాగ్ం సహస్ర = తన్మసి ..
 11 నమే రుద్రేభ్యో యే పృథివ్యాం = అన్నమిషవః =
 దధామి స్వాహా
 12 నమో గ్రుభ్యోయేంతరిక్షే = వాతమిషవః = దధామి ,,
 13 నమో రుద్రేభ్యో యే దివి = వర్షమిషవః = దధామి ,,

అశ్వ వినియోగ సంగ్రహః

వ్యాస శిష్యేయాం

శ్లో॥ తేషాం సహస్ర మర్థర్చ మనుషజ్యేత సర్వతః । నమో రుద్రదేభ్య
ఇత్యుక్త్వా యే పృథివ్యా మితీరయేత్ । యేషామన్నమితి
బ్రూయా దిషవస్తేభ్య ఇత్యథ । నమో రుద్రదేభ్య ఇత్యుక్త్వా
యేంతరిక్ష ఇతీరయేత్ । యేషాంవాత ఇతి బ్రూయా దిషవస్తేభ్య
ఇత్యథ । నమో రుద్రదేభ్య ఇత్యుక్త్వా యే దివీతి సముచ్ఛరేత్ ।
యేషాం వర్షమితి బ్రూయా దిషవస్తేభ్య ఇత్యథ । దశప్రాచీ
ర్దశేత్యాది దధామ్యంతం యజుస్త్రయం । ప్రశ్నోయం పంచమః
ప్రోక్తః శత రుద్రీయ నామకః.

ఇతి చతుర్థకాండే పంచమ ప్రశ్న స్సమాప్తః

రుద్రాధ్యాయే మంత్రాః 169

అదితః పంచ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 995

విశిత్వా 1164

అథ చతుర్థకాండే

షష్ఠః ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

వ్యాస శిష్యేయాం

శ్లో॥ పంచానువాక మశ్న నిత్యస్య ప్రశ్నస్య చాదికం । వికర్ష
సంజ్ఞ మిత్యాహుః ఋషయో వేద వాదినః॥

ఋష్యోదీః

అశ్వన్నూర్జ మిత్యాది షష్ఠానువాక పర్యంత మష్టాశీతి
మంత్రాణా మగ్నిః కాండఋషిః । మరుదాదయో దేవతాః । అతి జగ
త్యాది ఛందాంసి । కృష్ణ యజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః.

- 1 మం ఓం అశ్మన్నార్జం పర్వతే = సగ్ం రరాణా స్వాహా
- 2 అశ్మగ్ంస్తే ఊదముం = ద్విష్మ స్వాహా
- 3 సముద్రస్యత్వా వాక = శివోభవ స్వాహా
- 4 హిమస్యత్వా జరాయుణా = శివోభవ..
- 5 ఉపజ్మన్నుప వేతనే = మపామసి ..
- 6 మండుకితాభిరాగహి = శివం కృధి ..
- 7 పావక ఆచితయం త్వా = భానునా ..
- 8 తూర్వన్నయామన్ = అజర స్వాహా
- 9 అగ్నేసావక రోచిషా = యక్షీచ స్వాహా
- 10 సనఃపావక దీదినః = హవిశ్చన స్వాహా
- 11 అపామిదం న్యయనం = శివోభవ స్వాహా
- 12 నమస్తే హరనే శోచిషే = శివోభవ..
- 13 నృషదేవత్వాహా
- 14 అపృషదేవ ..
- 15 వనసదేవ ..
- 16 బర్హిషదేవ ..
- 17 సువర్విదే ..
- 18 యో దేవా దేవానాం = పుత్రస్య స్వాహా
- 19 యే దేవా దేవేషు = అధిస్నుషు స్వాహా
- 20 ప్రాణదా అపానదా = శివోభవ ..
- 21 అగ్ని స్తిగ్మేన శోచిషా = రయిగ్ం స్వాహా
- 22 నై నానీకేన సువిదత్రో = దీదిహి స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ షష్ఠే పంచాను వాకాస్య రగ్నిశేష స్తతఃపరే. చత్వారో హ్యశ్వ
మేధార్ధాః అశ్మేతి పరిషించతి । అశ్మంస్తే ప్రతిపర్యేతి. సముద్రే

త్యగ్ని మష్టభిః. వికర్షే దిత్యపాం । ద్వాభ్యా మారోహతి చితిం
 నృషత్ । వ్యాఘారః పంచభిర్యేదే ద్వాభ్యామగ్ని మవేక్షతే ।
 ప్రాణదా అవరుహ్యగ్ని స్తిగ్మేనే త్యాహుతి ద్వయం । ప్రథమే
 త్వనువాకేస్మిన్ మంత్రా ద్వావింశతి ర్మతాః.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం య ఇమా విశ్వాభువనాని = వివేక స్వాహా
- 2 విశ్వకర్మా మనసా = ఏకమాహుస్వాహా
- 3 యోనః పితాజనితా = యగత్యన్యా ..
- 4 త ఆయజంత ద్రవిణం =న్నిమాని ..
- 5 నతం విదాథ య ఇదం = చరంతి ..
- 6 పరోదివా పరపీనా = విశ్వే స్వాహా
- 7 తమిద్ధర్భం ప్రథమం = శ్రితగ్ం స్వాహా
- 8 విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ట = పురుత్రా ..
- 8 చక్షుషః పితా మనసా = అప్రథేతాగ్ం స్వాహా
- 10 విశ్వత శ్చక్షురుత = దేవఏక స్వాహా
- 11 కిగ్ంస్విదాసీ దధిష్ఠాన = విశ్వచక్ష..
- 12 కిగ్ంస్విద్వనంకఉ = ధారయన్ధ్వాహా
- 13 యాతేధామాని పరమాణి = జుషాణ స్వాహా
- 14 వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణ = సాధుకర్మా ..
- 15 విశ్వకర్మన్ హవిషావావృధానః = సూరిరస్తు స్వాహా
- 16 విశ్వకర్మన్ హవిషావర్ధనేన = యథాస త్థ్వాహా
- 17 సముద్రాయ వయనాయ = అమ ర్త్యగ్ంహవి స్వాహా

22 + 17 = 39 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ య ఇమా చక్షుషో ద్వాభ్యాం సూక్తాభ్యా మాహుతి ద్వయం ।
 సముద్రేతి జలే హోమో మంత్రా స్సప్త దశేరితాః॥

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఉదేన ముత్తరాం = ధనేనచ స్వాహా
- 2 ఇంద్రేమం ప్రతరాం = అస త్స్వాహా
- 3 యస్య కుర్మోహవిర్గృహే = బ్రహ్మణస్పతి స్వాహా
- 4 ఉదుత్వా విశ్వేదేవా = విభావసు స్వాహా
- 5 పంచదిశోదై వీః = భజంతీ ..
- 6 రాయస్సోషే అధియజ్ఞః = యజంత స్వాహా
- 7 ఉర్జాయద్యజ్ఞ = యజ్ఞమాయ స్వాహా
- 8 సూర్యరశ్మి ర్హరికేశః = భువనానిగోపా స్వాహా
- 9 దేవాదేవేభ్యో అధ్వర్యంతో = జుషంతాగ్ం ..
- 10 విమానఏష దివో = కేతుగ్ం స్వాహా
- 11 ఉక్షసముద్రో అరుణః = పాత్యంతౌ స్వాహా
- 12 ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధన్ = పతిగ్ం ..
- 13 సుమ్నహూర్యజ్ఞోదేవాగ్ం = ఆచవక్ష త్స్వాహా
- 14 వాజన్యమా ప్రసవేనో = అక స్వాహా
- 15 ఉద్గ్రాభంచ నిగ్రాభంచ = వస్యతాగ్ం స్వాహా

39 + 15 = 54 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉత్రిభి స్సమిధో దధ్యాత్ ఉదుత్వోద్యచ్ఛతే ఽనలం । పంచేతి
పంచభి ర్హుత్వా విద్వాభ్యా మశ్మన స్థితిః । ఇంద్రం చతుర్భిరా
పుచ్ఛా ద్గచ్ఛేత్పంచ దశేరితాః॥

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆశుశ్శికానః = సాకమింద్ర స్వాహా
- 2 సంక్రందనేనానిమిషేణ = వృష్టా స్వాహా
- 3 స ఇషుహన్తై స్సనిషంగిభిః = ప్రతిహతాభిరస్తా స్వాహా

- 4 బృహస్పతే పరిదీయ = రథానాగ్ం స్వాహా
 5 గోత్రభిదం గోవిదం = రథధ్వగ్ం ..
 6 బలవిజ్ఞాయ స్థవిరః = గోవి త్స్వాహా
 7 అభిగోత్రాణి సహసా = ప్రయుత్సు స్వాహా
 8 ఇంద్ర ఆసాంనేతా = యంత్యగ్రే ..
 9 ఇంద్రస్యవృష్టో వరుణస్య = ఉదస్తా త్స్వాహా
 10 అస్మాకమింద్ర స్సమృతేషు = హవేషు స్వాహా
 11 ఉద్ధర్షయ మఘవన్ = ఏతుమోష స్వాహా
 12 ఉపప్రేత జయతానరః = యథాసథ ..
 13 అవస్పష్టాపరాపత = ఉచ్ఛిష స్వాహా
 14 మర్మాణితే వర్మభిః = మదతు దేవా స్వాహా
 15 యత్రబాణా స్సంపతంతి = యచ్ఛతు స్వాహా

54 + 15 = 69 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆశుత్య ప్రతిరథం హోతాన్వాహా దశర్చకం ।
 ఉద్ధర్షేతి వికల్పార్థాః మంత్రాః పంచ దశేరితాః॥

అథ పంచమోరువాకః

- 1 మం ఓం ప్రాచీమనుప్రదిశం = చతుష్పదే స్వాహా
 2 క్రమధ్వ మగ్నినా = రాధ్వగ్ం ..
 3 పృథివ్యా అహం = అహగ్ం ..
 4 సువర్యంతో నాపేక్షంత = వితేనిరే.,
 5 అగ్నేప్రేహి ప్రథమః = స్వస్తి ..
 6 నక్తోషసాసమనసా = ద్రవిణోదా ..
 7 అగ్నే సహస్రాక్ష = వాజాయ ..
 8 సుపర్ణోసి గరుత్మాన్ = పృథివ్యా ..

- 9 భాసాంతరిక్షమాపృణ = ఉద్భృగ్ంహ స్వాహా
 10 అజుహ్వన స్సుప్రతీకః = సీదత ..
 11 ప్రేద్ధో అగ్నేదీదిహి = వాజా స్వాహా
 12 విధేమతే పరమే = సమిద్ధే స్వాహా
 13 తాగ్ం సవితుర్వరేణ్యస్య = మహీంగాగ్ం స్వాహా
 14 సప్తతేఅగ్నే సమిధః = ఘృతేన స్వాహా
 15 ఈదృజ్చాన్యా = సభరాః

మితాసః = భవంతు స్వాహా

- 16 శుక్రజ్యోతిశ్చ = అత్యగ్ంహః

మితాసః = భవంతు స్వాహా

- 17 ఋతజిచ్ఛ సత్యజిచ్ఛ = మిత్రశ్చగణః

మితాసః = భవంతు స్వాహా

- 18 ఋతశ్చ సత్యశ్చ = విధారయః

మితాసః = భవంతు స్వాహా

- 19 ఈదృజ్ స ఏతా దృజ్స = ఏతన

మితాసశ్చ = భవంతు స్వాహా

69 + 19 = 88 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రాచీతి పంచభి స్సాగ్ని రారోహేన్నిర్మితాంచితిం ।
 ఊర్ణా మౌదుంబరీం దధ్నా జుహోత్యేతే ఋచౌ తథా ।
 యాజ్ఞానువాక్యే నక్తోషా సుపర్ణో స్యాదిభి ప్రిభిః ।
 స్వయమాత్పర్ణ కాయాంత ముఖ్యాగ్నిం స్థాపయే త్తతః ।
 ప్రేద్ధ ఔదుంబరీం దధ్యా ద్విధేవై కంకతీం తథా ।
 శమీమయీం తు తానేతీ సప్తాజ్యం హూయతే సృచా ।
 మారుతేషుచ యాగేషు ప్రోక్తాః పంచ మరుద్గణాః ।

ఈదృశ్యేత్యాదయ శ్చేషో మితాసశ్చే త్యుదీరితాః ।

అనువాకే పంచమేస్మి న్నుక్తా ఏకోన వింశతిః॥

జీమూతస్యేత్యాది పంచ పంచాశ న్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః
కాండఋషయః । త్రిష్టుబాది నానా చందాంసి । జీమూతాదయో దేవతాః ।
కృష్ణ = హోమే వినియోగః.

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం జీమూతస్యేవ భవతి = పిపర్తు స్వాహా
- 2 ధన్వనాగా ధన్వనా = జయేమ ..
- 3 వక్ష్యంతీవేదా = పారయంతీ ..
- 4 తే ఆచరంతీసమనేవ = అమిత్రా స్థ్వాహా
- 5 బహ్స్వానాంపితా = ప్రసూత స్వాహా
- 6 రథే తిష్ఠ న్నయతి = రశ్మయః..
- 7 తీవ్రాన్ష్టోషాన్ = అనపశ్యయంతః..
- 8 రథవాహనగ్ం హవిరస్య = సుమనస్యమానా స్వాహా
- 9 స్వాదుషగ్ంసదః = వ్రాతసాహా స్వాహా
- 10 బ్రాహ్మణాసః పితరః = ఈశత స్వాహా
- 11 సువర్ణంవ న్తే = శర్మయగ్ంస స్థ్వాహా
- 12 ఋజీతే పరివృంధి = శర్మయచ్ఛతు స్వాహా
- 13 అజః ఘంతి సాన్వేషాం = చోదయ స్వాహా
- 14 అహిరివభోగైః = విశ్వత స్వాహా
- 15 వనస్పతే వీడ్వంగో = జేత్వాని ..
- 16 దివః పృథివ్యాపర్యోజ = రథంయజ ..
- 17 ఇంద్రస్య వజ్రోమరుతాం = గృభాయ స్వాహా
- 18 ఉపశ్వాసయ పృథివీ = శత్రూ స్థ్వాహా

19 అక్రందయబలమోజో = వీడయస్వ స్వాహా

20 అమూరజ ప్రత్యావర్తయ జయంతు,,

88 + 20 = 108 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథాశ్వమేధే జీమూత కవచం ప్రతి ముంచతి । ధన్వనా ధను
రాధ తే వక్ష్యంతీ జ్యా మభిస్సృశేత్ । తే సంమృశే ద్ధనుష్ఠోట్యా
బహ్వీతీసుధి బంధనం । రథేతి సారధిం తీవ్రా నశ్వాన పృభి
మంత్రయేత్ । రణకాలే రథస్థాప్యో భజేత్స్వాదు త్రయా
త్పితౄన్ । ఋజ్వాత్మాన మభి స్పృశ్య ఆజంఘేత్యా హరే
త్కశాం హస్తం మంత్రయతేఽహీతి రథంతు వన పంచభిః ।
దుందుభింవాచయే చామూ రత్రమంత్రాస్తు వింశతిః॥

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం యదక్రందః ప్రథమం = అర్యన్ధాన్వహా
- 2 యమేన దత్తంత్రిత = నిరతష్ట స్వాహా
- 3 అసి యమో అస్యా దిత్యో = బంధనాని స్వాహా
- 4 త్రీణిత అహర్దివి = జనిత్రగ్ం స్వాహా
- 5 ఇమాతే వాజిన్ = గోపాస్సాన్వహా
- 6 అత్మానంతే మనసా = పతత్రి స్వాహా
- 7 అత్రాతే రూపము త్రమ = రజీగస్సాన్వహా
- 8 అనుత్వారథో అను = వీర్యంతే స్వాహా
- 9 హిరణ్యశృంగోయో = అధ్యతిష్ఠ త్స్వాహా
- 10 ఈర్మాంతాసః సిలిక = అజ్మమశ్వా స్సాన్వహా
- 11 తవ శరీరం పతయి = చరంతి స్వాహా
- 12 ఉపప్రాగాచ్ఛసనం = రేభా స్వాహా
- 13 ఉపప్రాగా త్పరమం = వార్యాణి స్వాహా

108 + 13 = 121 మంత్రాః

పంచత్రింశ ద్యదక్రందో నువాకేషు త్రిమశృతాః | అశ్వస్తోమీయ
హోమాస్తే ఇతి షష్ఠ స్సమీరితః ||

అథ ఆష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం మానో మిత్రోవరుణః = వీర్యాణి స్వాహా
- 2 యన్నిర్ణిజారేక్షసా = పాథ స్వాహా
- 3 ఏషచ్ఛాగః పురో అశ్వేన = జిన్వతి స్వాహా
- 4 యద్ధవిష్య మృతుకో = వేదయన్నజ స్వాహా
- 5 హోతాధ్వర్యురాచయా = పృణద్ధ్వగ్ం స్వాహా
- 6 యూపప్రస్కాఙ్గితయే = ఇన్వతు స్వాహా
- 7 ఉపప్రాగాత్సమన్మే = సుబంధుగ్ం స్వాహా
- 8 యద్వాజినోదామ = దేవేష్వస్తు ..
- 9 యదశ్వస్య క్రవిషో = దేవేష్వస్తు ..
- 10 యదూవధ్య ముదరస్య = పచంతు స్వాహా
- 11 య తే గాత్రాదగ్నినా = రాతమస్తు ..

121 + 11 = 132 మంత్రాః

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం యే వాజిసం పరివశ్యంతి = ఇన్వతు స్వాహా
- 2 యన్నీక్షణం మాగ్ంస్పచన్యా = భూషంత్యశ్వగ్ం స్వాహా
- 3 నిక్రమణం నిషదనం = దేవేష్వస్తు స్వాహా
- 4 మాత్వాగ్ని ర్ధ్వనయి = గృట్టంత్యశ్వగ్ం స్వాహా
- 5 యదశ్వామవాస = యామయంతి స్వాహా
- 6 య తేసాదేమహసా = సూదయామి ..
- 7 చతుష్త్రిగ్ంశ ద్వాజినో = విశ స్త ..
- 8 ఏక స్త్వష్టరశ్వస్య = జుహోమ్యగ్ం స్వాహా
- 9 మాత్వాపత్ప్రియ ఆత్మా = మిథూక స్వాహా

10 నవాఉవేతన్మియనే = రాసభస్య స్వాహా

11 సుగవ్యం నోవాజీ = హవిష్మా ద్ధాన్విహా

132 + 11 = 143 మంత్రాః

ఇతి చతుర్థకాండే షష్ఠ ప్రశ్న స్సమాప్తః

అస్మిన్ప్రశ్నే 143 మంత్రాః

—:—

అథ చతుర్థకాండే

సప్తమ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోమవాకః

(అపస్తంబ మతానుసారేణ లిఖ్యతే)

అగ్నావిష్ణూ ఇత్యాది ఏకాదశానువాకస్థ ద్వాదశ మంత్రాణాం అగ్నిఃకాండఋషిః । అగ్నా విష్ణోదయో దేవతాః । గాయత్ర్యాది నానా చందాంసి । కృష్ణయజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః.

1 మం ఓం అగ్నావిష్ణూ సజోషసా = రాగతగ్గ్ం స్వాహా

2 వాజశ్చమే ప్రసవశ్చమే = శరీరాణిచమే స్వాహా

3 జ్యేష్ఠంచమ ఆధిపత్యం = సుమతిశ్చమే ..

4 శంచమే = సుదినంచమే స్వాహా

5 ఊర్కశ్చమే = నీవరాశ్చమే..

6 అశ్మాచమే = గతిశ్చమే ..

7 అగ్నిశ్చమ ఇంద్ర = ప్రజాపతిశ్చమ ఇంద్రశ్చమేస్వాహా

8 అగ్ంశుశ్చమే = హరియోజనశ్చమే స్వాహా

9 ఇధ్మశ్చమే = స్వగాకారశ్చమే స్వాహా

10 అగ్నిశ్చమే ఘర్మశ్చమే = కర్పేతాగ్ం స్వాహా

11 గర్భాశ్చమే = కల్పంతాగ్ం స్వాహా

12 ఏకాచమే = అధిపతిశ్చ స్వాహా

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నవిష్ణు వసోర్ధరా మేకాదశభి రాదితః । అనువాకై
ర్దుహోత్యేకా మాహుతిం సంతతాం ఘృతాత్॥

బోధాయనమతే (వాజశ్చమే స్వాహేతివా కార్యాః)

వసోర్ధరాను మంత్రాస్తే ష్వంతేస్వాహా కృతిం విదుః । చ మే
శబ్దాదృగంతాచ్చ కల్పంతా మంతత స్తథా । వాజశ్చేత్యాదికేష్వేహ
స్వాహాకృతి రతఃపరం । గ్రామ్యారణ్యాశ్చ మంత్రాణాం పశ్వాది
రనుషజ్యతే । భవేద్విశ్వేచమే దేవా ఇతి మంత్ర శ్చతుష్పదః ।
శక్వరీరాదికో మంత్ర స్తథాహో రాత్ర సంయుతః॥

విద్యారణ్యే

అగ్నవిష్ణు ఇతి హ్యేకానువాకాంతే తథాపరా । ఏకై కస్యాను
వాకస్య ఏకై కాహుతి రిష్యతే । ఏవం ద్వాదశ మంత్రాస్య
రయజ్ఞే కర్మణి స్మృతాః॥

వ్యాసశిష్యాం

శ్లో॥ విహవ్యోపిచ వాజోనః ప్రభృతీనాం విధీయతే ।

త్రయాణా మనువాకానా మితి వేదవిదో విదుః.

వసోర్ధరాదయ శ్శిష్టాః ప్రోచ్యంతేస్మింస్తు సప్తమే

అథ ద్వాదశోనువాకః

1 మం ఓం వాజోన సప్తప్రదిశః = ఇహోవతు స్వాహా

2 విశ్వే అద్యమరుత = వాజో అన్నే ..

3 వాజస్య ప్రసవందేవా = సోమపేతయే ..

4 వాజేవాజేవత = దేవయానై స్వాహా

- 5 వాజః పురస్తాదుత = భవేయగ్ం స్వాహా
 6 పయః పృథివ్యాం = మహ్యాగ్ం ..
 7 సమ్మాస్సజామిపయసా = సనేయమగ్నే స్వాహా
 8 నక్తోషాసాసమనసా = ద్రవిణోదా స్వాహా
 9 సముద్రోసి నభస్వాన్ = వాహి స్వాహా
 10 మారుతోసి మరుతాంగణః = మావాహి స్వాహా
 11 అపస్యురసి దువస్వాన్ = వాహి స్వాహా

12 + 11 = 23 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాజోన స్సప్తభి ర్వాజ ప్రసవీయం జుహోతి హి । న త్తేతి
 పయసా హోమః సముద్రో వాతనామభిః । త్రిభి ర్జుహోత్యత్ర
 మంత్రా ఏకాదశ సమీరితాః.

అథ త్రయోదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నిం యునజ్మి శపసా = ఉత్తమే స్వాహా
 2 ఇమాతే పక్షవజిరా = పురాణా స్వాహా
 3 చిదసి సముద్రయోనిః = నిషత్త ..
 4 నమస్తే అస్తు మామా = ష్వర్పితే స్వాహా
 5 ఉద్నో దత్తోదధిం = నమస్పథే ..
 6 యేనర్షయ స్తపసా = స్తీర్ణ బర్హిషగ్ం స్వాహా
 7 తంపత్నిభి రనుగచ్ఛేమ = రోచనే దివ స్వాహా
 8 అవాచో మధ్యమరుహా = పృతన్యవ ..
 9 అయమగ్ని ర్వీరతమః = దివ్యానిధామ స్వాహా
 10 సంప్రచ్యవధ్వ = సీదత స్వాహా
 11 యేనాసహస్రం వహసి = ఉత్తమ స్వాహా

12 ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే = వంతుమేతగ్గ్ం స్వాహా

13 ఆయంతే యోనిః = రయిగ్గ్ం స్వాహా

23 + 13 = 36 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నిత్రయం పురా ప్రాత రనువాకాత్ స్మృతేదిహ।

నమో ద్వాభ్యాం వహ్నిమర్మో యేనాష్టావిష్ట కాష్టకం ।

పునశ్చితి రితిప్రోక్తా మంత్రా అత్ర త్రయోదశ.

అథ చతుర్దశోనువాకః

1 మం ఓం మమాగ్నే వర్చః = జయేమ స్వాహా

2 మమదేవా విహవే = అస్మి న్స్వాహా

3 మయిదేవా ద్రవిణం = సువీరా న్స్వాహా

4 మహ్యంయజంతు = వోచతామే స్వాహా

5 దేవీ ష్షడుర్వీ రురుణః = సోమరాజ న్స్వాహా

6 అగ్నిం మన్యం ప్రతినుదన్ = వినేశ త్స్వాహా

7 ధాతాధాతృణాం = న్యర్థాత్స్వాహా

8 ఉరువ్యచానో మహిషః = మాపరాదా న్స్వాహా

9 యేనస్సపత్నా అపతే = మక్ర త్స్వాహా

10 అర్వాంచమింద్ర = మేదినంత్యా స్వాహా

36 + 10 = 46 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మమాగ్నే దశభి ర్మంత్రై ధిష్ణియేషు యథాయథం ।

ఇష్టకా ఉపధత్తేత్ర వహ్నికాండ స్సమీరితః.

అథ పంచదశోనువాకః

అగ్నే ర్మన్య ఇత్యాది ద్వావింశతి మంత్రాణాం । విశ్వేదేవాః
కాండఋషయః । అగ్నిరగ్ంహోముగాదయో దేవతాః । జ్యోతిరాది
నానా ఛందాంసి కృష్ణ యజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః.

- 1 మం ఓం అగ్నేర్మన్వే ప్రథమన్య = అగ్ంహస స్వాహా
- 2 యన్వేదం ప్రాణం = అగ్ంహస ..
- 3 ఇంద్రస్యమన్వే = అగ్ంహస స్వాహా
- 4 యస్సంగ్రామం నయతి = అగ్ంహస స్వాహా
- 5 మన్వేవాం మిత్రావరుణా = మాగస ..
- 6 యోవాగ్ం రథఋజు = అగస స్వాహా
- 7 వాయోస్సవితుః = అగస స్వాహా
- 8 ఉపశ్రేష్ఠాన ఆశిషః = అగస ..
- 9 రథీతమూరథీనాం = అగస ..
- 10 యదయాతం వహతుం = అగస స్వాహా
- 11 మరుతామన్వే = ఏనస్స స్వాహా
- 12 తిగ్మమాయుధం వీడితం = ఏనస స్వాహా
- 13 దేవానామన్వే = ఏనస స్వాహా
- 14 యదిదం మాభిశోచతి = ఏనస,,
- 15 అనువోద్యానుమతిః = పయ ..
- 16 అన్విదనుమతేత్వం = తారిష త్స్వాహా
- 17 వై శ్వానరోన ఉత్యా = వాఘత స్వాహా
- 18 పృష్ఠోదివి = న క్తగ్ం స్వాహా
- 19 యే అప్రథేతామమితేభిః = అగ్ంహస స్వాహా
- 20 ఉర్వీరోదసీ వరివః = అగ్ంహస స్వాహా

21 యత్తేవయం పురుషత్రా = విష్వగగ్నే స్వాహా

22 యథాహతద్వసవః = ప్రతరాంన ఆయుస్సాన్వి

$$46 + 22 = 68 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ నంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నయేగ్ం హోముచేష్టా కపాలేత్యాది నేరితాః । ఇష్టయోగ్నే
రమ్యయుక్తా యాజ్ఞాస్తాసు క్రమాదిమాః । అగ్నేరాగ్నేయకే
హీంద్ర నైంద్రేమన్వే హ్యనంతరే । మైత్రా వరుణకేవాయో
ర్వాయో స్సావిత్రకే రథీ । అశ్వినే మరుతాం మారుతే దేవా
వైశ్వ దేవికే । అనుద్వయో శ్చానుమతే వైశ్వావైశ్వా నరే
తథా । ద్వావాపృథివ్యకే యేతు యత్తేస్విష్ట కృతీర్యతే । అను
వాకే పంచ దశే మంత్రా ద్వావింశతి ర్మతాః.

ఇతి చతుర్థకాండ స్వమాప్తః

చతుర్థాష్టకస్త సప్తప్రశ్న గతా మంత్రాః 1374

—:—

అథ సంహితా పంచమకాండస్య

మంత్ర వినియోగో లిఖ్యతే

శ్లో॥ చతుర్థకాండే చిత్వర్థ మంత్రాః సర్వత్ర వర్ణితాః । బ్రాహ్మణం
పంచమేకాండే తత్రసప్త ప్రపాఠకాః.

కాండానుక్రమణికాయాం

సావిత్రాణీతి చత్వారః ప్రశ్నా అంతిమ వర్ణితాః । ద్విచత్వారింశికం
ఖ్యాతం గాయత్రీతివ వర్ణితం । యదేకేనాదికం ప్రశ్న త్రితయం
తైత్తిరింశికం మతం । ఇంద్రాయ రోహిత స్తేగా నిత్యాది దశినీ

ర్వినా । ఆయుషః ప్రాణ మింద్రోదధీచ ఏతేగ్ని కాండగాః ।
 మహాపృష్ఠ్యం జీమూతస్య యన్మాయేగ్ని సమిచ్ఛషత్ । చతు
 ర్దశేంద్రాయాదీని రోహితాది త్రయోదశ । దశిన్యా తై శ్రింశికే
 యేహో మహాపృష్ఠ మధోచ్యతే । సమిద్ధో గాయత్రీ కస్తావి
 ద్విచత్వారింశికం మతం । ఉత్తమా దశినీస్తేగా నిత్యాదీని చ
 షోడశ । క్రమైరూర్ధ్వం ప్రయాసాయ చిత్తమేతౌచ యోజయేత్,
 ప్రజాపతేః పవన్వేతి ద్విచత్వారింశికౌ మతౌ॥

అథ పంచమకాండే

ప్రథమ ప్రశ్నః

సావిత్రాణీత్యాది “సహస్మవై పురాగ్ని” రిత్యంతం దశానువా
 కానాం జపః కార్యః. హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమోవాకార్యః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

సమిద్ధో అంజన్నిత్యా ద్యేకాదశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
 ర్షయః । త్రిష్టువాది నానా ఛందాంసి । అగ్న్యోదయో దేవతాః । కృష్ణ
 యజుర్వేదీయ తై త్తిరీయశాఖా హోమే వినియోగః.

- 1 మం ఓం సమిద్ధో అంజన్కృదరం = సథస్థగ్ం స్వాహా
- 2 పుతేనాజన్ధన్సంపథో = దేహి స్వాహా
- 3 ఈడ్యశ్చాసి వంద్యశ్చ = జాతవేదా స్వాహా
- 4 స్తీర్ణంబర్హిస్సుష్టరీమా = దధాతు స్వాహా
- 5 ఏతాఉవ స్సుభగా = భవంతు స్వాహా
- 6 అంతరా మిత్రావరుణా = సాదయా మి స్వాహా
- 7 ప్రథమావాగ్ం సరథినా = దిశంతా ..
- 8 ఆదిత్యై రోభిభారతీ = దత్త స్వాహా
- 9 త్వష్టావీరందేవకామం = యక్షిహోత స్వాహా

- 10 అశ్వోఘృతేన = స్వదితానివక్ష త్స్వాహా
 11 ప్రజాపతే స్తపసా = హవిరదంత దేవా స్వాహా

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సమిద్ధ ఇత్యేవమాద్యా. అశ్వస్యాఽఽప్రియ ఈరితాః :
 ఆప్రియాస్య ప్రయాజానాం యాజ్ఞా ఏకాదశాత్రతాః ।
 అశ్వమేధాఖ్య కాండేతా వినియుక్తా స్ఫుటం శృతం॥

—:—

అథ పంచమకాండే

ద్వితీయ ప్రశ్నః

‘విష్ణుముఖ’ ఇత్యాది పశుర్వా ఏషయ దగ్ని రిత్యంతం దశాను
 వాకానాం జపః కార్యః. హోమపక్షే హోమోవాకార్యః.

గాయత్రీత్యాది ద్వాదశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండఋషయః ।
 అనుభూతాది నానా ఛందాంసి కృష్ణయజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః

మంత్రాః

- 1 ఓం గాయత్రీ త్రిష్టు = శిష్యంతుత్వా స్వాహా
- 2 ద్విపదాయాచతుష్పదా = త్వా ..
- 3 మహనామ్నీ = శిష్యంతుత్వా ..
- 4 రజత హరిణీ = శిష్యంతుత్వా ..
- 5 నారీస్తేపత్నయా = త్వా స్వాహా
- 6 కువిదంగ యవమంతో = జగ్ము స్వాహా
- 7 అ-12 కస్త్యాచ్చ్యతి = శమితాకవి స్వాహా
- 8 ఋతవస్గఋతుధా = శిష్యంతుత్వా.,
- 9 దైవ్యా అధ్వర్యవస్త్యా = శిష్యంతుత్వా స్వాహా
- 10 అర్థమాసాః పరూగ్ంషి = సూదయంతుతే ..

- 11 పృథివీ తేంతరిక్షేణ = సాధుయా స్వాహా
 12 శంతేపరేభ్యో గాత్రేభ్యః = శముతే తనువే భువత్స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ గాయద్వాభ్యాంతు మహిషీ వావతాతు మహిద్వయాత్ .
 పరివృక్తితనా ద్వాభ్యాం కల్పయేయురనేః పథః ।
 కస్త్యేతి మంత్ర షక్తున హ్యశ్వస్య త్వచమాచ్ఛ్యతి ।
 ఇతి పంచమ కాండేతు ద్వితీయస్తు ప్రసాతకః.

స మాప్తః

— : 0 : —

అథ పంచమకాండే

తృతీయః ప్రశ్నః

ఉత్థ్న న్నయజ్ఞోవా ఇత్యాది ప్రశ్నాంతం ద్వాదశానువాకానాం
 జపపక్షే జపఃకార్యః హోమపక్షే హోమోవా కార్యః.

అథ చతుర్థ ప్రశ్నః

దేవాసురా ఇత్యాది చందశ్చితిం చిన్వీత పశుకామ ఇత్యంత మేకా
 తశానువాకానాం జపపక్షే జపఃకార్యః హోమపక్షే హోమోవాకార్యః.

అథ ద్వాదశానువాకః

మం పవస్య వాజసాతయే విప్రస్య గృణతోవృధే

పోమరాస్య సువీర్యగ్ం స్వాహా

ఋక్సంహితా రి-రి-రిరి వర్గః

బ్రా ఇత్యనుష్టు కృతిప ద్భవతి = సర్వంజయతి.

ఇతి చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

శ్లో॥ అథ ప్రశ్నత్రయే తత్ర శిష్టమంగం వివిచ్యతే ।

ఔపానువాక్యే యే మంత్రా అమృతాస్తా నథబ్రువే.

మం 2 ఓం చిత్తిమచిత్తిం = ముగ్ధస్య స్వాహా

బ్రా ఇతి యథాపూర్వమే వైనా = సువర్ణోఽస్యభవతి.

$$2 + 2 = 4 \text{ మంత్రాః}$$

అథ పంచమోనువాకః

మం 1 ఓం విశ్వకర్మా దిశాంపతి = తస్మై నమ స్వాహా

2 ప్రజాపతి ర్దిశాంపతి = తస్మై నమ ..

3 రుద్రో దిశాంపతిస్సనః = తస్మై నమ ..

4 వరుణో దిశాంపతిస్సనః = తస్మై నమ ..

5 అగ్నిర్దిశాంపతిస్సనః = తస్మై నమ ..

బ్రా ఏతావై దేవతా ఏతేషాం = అథో ప్రాణై రేవ సమిందే.

మం 6 ఓం భూ స్వాహా

7 భువ స్వాహా

8 సువ స్వాహా

బ్రా ఇతి స్వయమాత్మణ్ణా ఉపదధాతి = ఏషులోకేష్వధి ప్రజాయతే.

9 ప్రాణాయత్వా చక్షుషేత్వా తయా = సీద స్వాహా

10 వ్యానాయత్వా చక్షుషేత్వా తయా = సీద ..

11 అపానాయత్వా చక్షుషేత్వా = సీద స్వాహా

12 వాచేత్వా చక్షుషేత్వా = సీదస్వాహా

$$4 + 12 = 16$$

బ్రా అగ్నినా వై దేవాస్సువర్గం లోకమజిగాగ్ంసన్ = లోకమేతి.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మంత్రా హిరణ్యేష్టకానాం విశ్వకర్మేతి పంచభిః। ప్రాజాపత్యాది
పదతో మంత్రభేదోవగమ్యతాం । ఇష్టకాప్యయ మాత్మణ్ణా
నిదర్యా ద్వాహూతీః క్రమాత్ । పునర్దిక్షు చతస్రస్తాః ప్రాణా
యే చతుష్టయాత్ । పదభేదా స్మంత్రభేద స్త్వాచక్షీ
త్యనుషజ్యతే?

అథ షష్ఠోనువాకః

- మం ఓం అగ్న ఆయా హి వీతియే = బర్హిషి స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహహ్వాతై వై నం.
 మం అగ్నిం దూతం వృణీమహే = సుక్రతుగ్ం స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహహ్వాతై వై నం వృణీతే.
 మం అగ్నినాగ్ని స్సమిధ్యతే = జుహ్వీస్య స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహ సమింధ ఏవై నం.
 మం అగ్నిర్వృత్రాణి జంఘన = ఆహుత స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహ సమిద్ధ ఏవాస్మిన్నింద్రియం దధాతి.
 మం అగ్నే స్తోమం మనామహే = స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహ మనుత ఏవై నమేతానివా అహ్నిగ్ం రూపాణి =
 య ఏవంవేద ప్రత్యేవ తిష్ఠతి.

16 + 5 = 21 మంత్రాః

అథ సప్తమోనువాకః

- బ్రా సువర్గాయవా ఏష లోకాయ చీయతే = అధోతాభ్య
 ఏవాత్మానం నిష్క్రిణీతే.
 మం 1 ఓం య తే రుద్రపురోధను = సంవత్సరేణ నమస్కరోమి స్వాహా
 2 య తే రుద్ర దక్షిణాధను = పరివత్సరేణ = మి స్వాహా
 3 య తే రుద్ర పశ్చాద్ధను = రుద్రేదావత్సరేణ = మి..
 4 య తే రుద్రో త్తరాధను = రుద్రేదువత్సరేణ = మి..
 5 య తే రుద్రో పరిధను = రుద్రవత్సరేణ నమస్తరోమి స్వాహా
 బ్రా రుద్రోవా ఏష య దగ్ని = నమస్కారై
 రేవై నగ్ం శమయతి.
 మం 6 యేఽగ్నయః పురిష్యాః = జీవాతవే సువ స్వాహా
 7 అపంత్యాగ్నే మనసా స్వాహా

8 అపంత్యాగ్నే తపసా ..

9 అపంత్యాగ్నే దీక్షయా ..

10 అపంత్యాగ్నే ఉపసద్భి ..

11 అపంత్యాగ్నే సుత్యయా..

12 అపంత్యాగ్నే దక్షిణాభి స్వాహా

13 అపంత్యాగ్నే వభృథేన స్వాహా

14 అపంత్యాగ్నే వశయా ..

15 అపంత్యాగ్నే స్వాహాకారేణ ..

బ్రా ఇత్యాహైషావా అగ్నే రా ప్తి సయైవై న చూపోతి.

$$21 + 15 = 36 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రం విశ్వా ఋగైంద్రీస్యా ద్యతే వచోప తిష్ఠతే ।

యేగ్నయో దశభి ర్మంత్రైః ప్రయాన్య న్నుప తిష్ఠతే॥

బ్రా గాయత్రేణ పురస్తా దుపతిష్ఠతే = ప్రేమాణమేవాన్య గచ్ఛతి.

1 ప్రాచ్యాత్వాదిశా = అగ్నే శ్చిర ఉపదధామి స్వాహా

2 దక్షిణయాత్వాదిశా = అగ్నేః పక్ష ముపదధామి,,

3 ప్రతీచ్యాత్వాదిశా = అగ్నేః పుచ్చ ముపదధామి,,

4 ఉదీచ్యాత్వాదిశా = అగ్నేః పక్ష ముపదధామి ..

5 ఊర్ధ్వయాత్వాదిశా = అగ్నేః పృష్ఠ ముపదధామి స్వాహా

బ్రా యోవా అపాత్మాన మగ్నించినతే =

సాత్మా ముష్మిల్లోకే భవతి య ఏవం వేద.

$$36 + 5 = 41 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆత్మేష్టకా ఉపాదధ్యా త్వర్చి వ్యాత్వేత్యాది వచభిః.

అథ నవమోనువాకః

మం 1 ఓం అగ్నే ఉదధే = భూయాస్మ స్వాహా

2 అగ్నే దుధయాత ఇషు = భూయాస్మ స్వాహా

3 అగ్నే గహ్యయాత ఇషు = భూయాస్మ స్వాహా

4 అగ్నే క్రిగ్ శిల యాత ఇషు = భూయాస్మ స్వాహా

5 అగ్నే వన్య యాత ఇషు = భూయాస్మ స్వాహా

బ్రా పంచవా ఏతేగ్నయో = నార్తి మార్చత్యభ్యర్చ్యర్చయజమానః

6 వాజ్మ ఆసన్ = మామాహీగ్ంసీ స్వాహా

బ్రా అపవా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామంతి = ప్రాణానేవాత్మాం ధత్తే.

మం 7 యోరుద్రో అగ్నో = రుద్రాయ నమోఅస్తు స్వాహా

బ్రా ఆహుతిభాగావా అన్యే రుద్రాః =

యన్యై తదగ్నో క్రియత ఇతి.

మం 8 వసవస్త్వా రుదైః పురస్తా త్పాంతు స్వాహా

9 పితరస్త్వా = పాంతు స్వాహా

10 ఆదిత్యాస్త్వా విశ్వైర్దైవైః పశ్చాత్పాంతు స్వాహా

11 ద్యుతానస్త్వా మారుతో = పాంతు స్వాహా

12 దేవా స్త్వేంద్రజ్యేష్ఠా = పాంతు స్వాహా

బ్రా నవా ఏతేన నపూతో సమేధ్యో = తేనమేధ్యన్తేన ప్రోక్షితః.

41 | 12 = 53 మంత్రాః

అస్య ఏనియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నే హోమః పంచభిస్యా ద్దుద్రాద్యైః పంచభేదతః ।

చిత్వారోహే జపేద్వాజ్మే యోరుద్రో నిక్షిపే చ్చరుం ।

వసవస్త్వా పంచ మంత్రైః ప్రోక్షే దాజ్యేన సంచితం.

అథ దశమోనువాకః

మం 1 ఓం సమీచీ నామాసి ప్రాచీ = రసితో రక్షితా =

తంవాంజంభే దధామి స్వాహా

2 ఓజస్వినీ నామాసి దక్షిణా = పృథాకూ రక్షితా =
తంవాంజంభే దధామి స్వాహా

3 ప్రాచీనామాసి ప్రతీచీ = స్వజోరక్షితా =
తంవాంజంభే దధామి స్వాహా

4 అవస్థావా నామాస్యదీచీ = స్తిరశ్చిరాజీ రక్షితా =
దధామి స్వాహా

5 అధిపత్నీ నామాసీ బృహతీ = శ్విత్రో రక్షితా =
దధామి స్వాహా

6 వశినీ నామాసీ యందిక్ = కల్మాషగ్రీవో రక్షితా =
దధామి స్వాహా

బ్రా ఏతావై దేవతా అగ్నిం చితగ్ం = నా ర్తిమార్చ త్యధ్వర్యు
ర్నయజమానః.

7 హేతయోనామస్త = సలిరోవాత నామం =
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

8 నిలింపానామస్త తేషాంవో దక్షిణా = సగరోవాతనామం =
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

9 వజ్రీణో నామస్తతేషాం వః పశ్చా = గహ్వరో వాతనామం
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

10 అవస్థావానో నామస్త = అపోవ ఇషవ స్సముద్రోవాతనామం
= తంవోజంభే దధామి స్వాహా

11 అధిపతయో నామస్త = ఇషవోవస్వాన్ వాతనామం =
= తంవోజంభే దధామి స్వాహా

12 క్రవ్యానామస్త పార్థివా = ఇషవోనిమిషో వాతనామం =
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

బ్రా హుతాదోవా అన్యే దేవా = అపరివర్గమేవై నా స్మృణాతి.

13 ఇమగ్ం స్తనమూర్జస్వంతం = సదనమావిశస్వ ప్వాహః
 1 బా యోవా అగ్నిం ప్రయుజ్య నదిముంచతి = వసీయాన్భవతి.

53 + 13 = 66 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సమీచీ సర్వహోమస్సాస్య ద్రక్షితే త్యనుషజ్యతే । హేతయస్సు
 మహాహోమో వాతనామాను షజ్యతే । ఇమం స్తనం పూర్ణ
 హోమ ఇతి మంత్రా త్రయోదశ । ఇంద్రాయ రాజ్ఞ ఇత్యుక్తా
 ఏకాదశిని నామకాః । దశిన్యాభ్యాశ్చ పశవన్తే సర్వేప్యశ్చ
 మేధకాః॥

1 బా ఇంద్రాయరాజ్ఞ ఇత్యాది అగ్నయేనీకవత ఇత్యంతం చతుర్ద
 శానువాకానాం కేవల బ్రాహ్మణానువాకానాం జపః కార్యః
 బ్రాహ్మణస్యాపి హోమపక్షే హోమః కార్యః.

ఇతి పంచమాష్టకే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఏతత్ప్రశ్నగతా మంత్రాః 66

—X—

అథ పంచమాష్టకే

షష్ఠః ప్రశ్నః

హిరణ్యవర్ణా ఇత్యాది దశానువాకస్థ అష్టావింశతి మంత్రాణా
 మగ్నిః కాండర్షిః । ఇంద్రాదయో దేవతాః । త్రిష్టువాది నానాచందాంసి ।
 కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

1 మం ఓం హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయయః = భవంతు స్వాహా

2 యాసాగ్ంరాజా వరుణో = భవంతు ..

3 మం ఓం యాసాందెఁ వివిఁ భఁ... యాః పృథివీం = భవతు
స్వాహా

4 శివేనమోఽత్యగేమోఽత్యగేం = నిధత్త స్వాహా

5 యదవి స్సంక్రయత నిరవివ స్స్వాహా

6 యత్ప్రేషితా వరుణేన.. అనుస్థన ..

7 అపకామగ్గ్ం స్యందమానా హితగ్గ్ం స్వాహా

8 ఏకోదేవో అన్యతీష్ఠ మచ్యతే స్వాహా

9 ఆపోభద్రాఘ్మత = వర్షిసాగ స్థాన్విహా

10 ఆదిత్యశ్యా = యదవ స్స్వాహా

11 ఆపోహిష్ఠా = చక్షనే స్వాహా

12 యోవశ్శివతమో = మాతర స్స్వాహా

13 తస్మాఅరం జనయథావన ..

14 దివిశ్రయస్వ = శ్రుహ్మవర్షసాయత్వా స్వాహా

అన్య విసియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ కుంభేష్టకా మంత్రణార్థా హిరణ్యేతి త్రయోనశ । దివీతి చరు
మాదధ్యా ద్వేవస్యే త్యభిషేచనం॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా అపాంగ్రహః స్పృష్టియాత్ = యన్యైష ఉపధీయతే
య ఉచై నం మేవం వేద.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా భూతేష్టకా ఉపదధాతి = ముఖత ఏవాస్మా అన్నాద్యం దధాతి.

1 మం ఓం దేవస్యత్వా సవితుః = భ్యామగ్నేస్త్యా సామ్రాజ్యే
నాభిషించామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహౌషవా అగ్నేస్సవః

2 దేవస్యత్వా = భ్యాం యజాన్పతేస్త్యా = షించామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ బ్రహ్మవై = బ్రహ్మణై వై న మభిషిచతి.
 దేవస్యత్వా = భ్యామింద్రస్యత్వానా = పించామి స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహేంద్రియ మేవాస్మి న్నుపవిష్టా
 వీర్యగ్ం సంభృత్యాత్మన్దతే.

14 - 3 17 మంత్రాః

అథ చతుర్థోనువాకః

1 మం ఓం సజూరిబ్దో యావభిర్ఘ్నతేన స్వాహా
 2 సజూరుషా అరుణేభి ర్ఘ్నతేన ..
 3 సజూస్సూర్య ఏతశేన ఘృతేన..
 4 సజోషా వశ్వినాదగ్ం సోభిర్ఘ్నతేన స్వాహా
 5 సజూరగ్ని రైవశ్వానర ఇడాభి ర్ఘ్నతేన స్వాహా
 బ్రా సంవత్సరోవా అబ్దో = స్వామేవ తద్యోనిం ప్రవిశంతి.

17 + 5 = 22 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ సజూరాహుతయః పంచఘృతేనే త్యనుషజ్యతే॥

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా సంవత్సర ముఖ్యం భృత్వా =
 యఏవం విద్వానేత మగ్నిం చినుతే.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ప్రజాపతి రగ్నిమస్పృజత =
 ప్రియామేవాస్య తనువ మవరుందే.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా అగ్నేర్వై దీక్షయాదేవా = అథోవ్యావృతమేవ
 గచ్ఛతి శైర్విష్యగ్ం సమానానాం.

అథ అష్టమోనువాకః

బ్రా సువర్గాయవాఏష లోకాయచీయతే =
సువర్గాల్లోకాద్యజమానో హీయతే.

1 మం ఓం పృథివీ మాక్రమిషం ప్రాశో మామాహాసీ త్స్వాహా

5 అంతరిక్ష = షం ప్రజామా = హాసీ త్స్వాహా

3 దివమాక్రషగ్ం సువరగన్మ స్వాహా

బ్రా ఏషవా అగ్నే రన్వారోహ =

ఏషాంలోకానాం క్లుప్త్యా అథో ప్రాణానాం.

4 ఇష్టో యజ్ఞో భృగుభిరాశీర్దా వసుభి స్వాహా

5 తస్యత ఇష్టస్య వీతస్య ద్రవిణేహ భక్షీయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహస్తుతశ న్త్రే ఏవై తేన దుహే.

6 పితా మాతరిశ్వా = మదాని శగ్ంసిష త్స్వాహా

ఇత్యాహేతద్వా అగ్నే రుక్త్యంతేనైవై న మనుశగ్ంసతి.

22 + 6 = 28 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అన్వారోహేచ్ఛితిం స్వామీ పృథివీ మాక్రమీ త్యతః ।

ఇష్టోయజ్ఞ స్తస్యతేద్వే సమిష్ట యజుషీమతే ।

పితా మాతేతి మంత్రేణ చిత్వగ్ని మనుశంసతి॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా సూయతేవా ఏషోగ్నినాం = సంవత్సరఏవ ప్రతితిష్ఠతి.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా ప్రజాపతిరగ్ని మచినుతర్తుభి స్సంవత్సరం =

సంవత్సర ఏవ ప్రతితిష్ఠతి.

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అథాష్టాదశి నామానః పశవోహ్యశ్వమేధికాః.

ఏకాదశాది త్రయోవింశ త్యనువాక పర్యంతం త్రయోదశ బ్రాహ్మణానువాకానాం జపఃకార్యః.

1 బా రోహితో ధూమ్రరోహితః = సంవత్సరాయ నివక్షసః.

అస్మిన్ప్రశ్నే మంత్రాః 28

అథ పంచమకాండే

సప్తమః ప్రశ్నః

యోవా అయథా దేవత మిత్యాది దశానువాకస్త ఏకచత్వారింశ స్మంత్రాణా మగ్నిః కాండర్షిః । యజురాది నానా ఛందాంసి । మంత్ర లింగోక్తా దేవతాః । కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా యోవా అయథాదేవత మగ్నిం చినుతే =
ప్రాజాపత్యోశ్వస్తమే వర్ధ్నోతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం త్వమగ్నే వృషభం = శిశాధి స్వాహా
బ్రా పశవోవా ఏతేయ దిష్టకాః =
తస్మాద్యూధే యూథ ఋషభః.
- 2 మం సంవత్సరస్య ప్రతిమాం = మాయుర్వ్యశ్నవ త్స్విహా
బ్రా ప్రాజాపత్యా మేతా ముపదధాతి =
అముష్మిల్లోకేఽగ్నిం దుహే.
- 3 మం యేనదేవా జ్యోతిషో = యజమాన స్వస్తి స్వాహా

- బ్రా సువర్గాయ వావష లోకాః స చీయతే =
 సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యే.
- 4 క తాయుధాయ = దురితాని నిశ్వా స్వాహా
 5 యే చత్వారః = పంచతేహ సర్వే ..
 6 గ్రీష్మోహేమత = స్యామ స్వాహా
 7 ఇమవత్సరాయ = అహతాస్యామ స్వాహా
 8 భద్రాన్నః శ్రేయః తనువేస్యోన స్వాహా
- బ్రా అజ్యాసీరేతా ఉద దధతి = యజమానస్యా పరాభవాయ

8 మంత్రాః

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇంద్రస్య వజ్రోసి = ప్రతిస్పశః. యోనః పురస్తా
 దఘాయు రభిదాస = మృచ్ఛతు స్వాహా
- 2 ఇంద్రస్య వజ్రోసి = శః. యోనో దక్షిణతోఘాయ =
 మృచ్ఛతు స్వాహా
- 3 ఇంద్రస్య వజ్రోసి = శః. యోనః పశ్చాదఘాయు =
 మృచ్ఛతు స్వాహా
- 4 ఇంద్రస్య వజ్రోసి . శః. యోన ఉత్తరతోఘాయు =
 మృచ్ఛతు స్వాహా
- బ్రా దేవాసురా స్సంయతా ఆసన్ తే సురాదిగ్భ్యః =
 తనూపాసీః పర్యాహతే.
- 5 అగ్నోష్ణా సజోషనేమా = రాగతగ్ం స్వాహా
- బ్రా బ్రహ్మవాదినో వదంతి యన్నదేవతాయై జుహ్వత్యథ =
 అముష్మిల్లోకేగ్నిం దుహే.

9 5 - 10 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రస్య వజ్రీణీర్దద్యా దగ్నా విష్ణూ ఘృతాహుతిః.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా చి త్తింజుహోమి = ఘృతేనేత్యాహః = దేవతాబుర్ధ్నోతి.

1 మం ఓం అగ్నేయశస్విన్యశసే = శ్లోకోఅస్తు ప్వాహః

2 భద్రం పశ్యంత - సంగమంతు స్వాహా

3 ధాతావిధాతా = రాష్ట్రమభిసం నమామ..

4 అభ్యావర్తద్వముప జీవాథసర్వే ..

బ్రా రాష్ట్రభృత ఏతా ఉపదధాత్యేషావా =

నాస్మాద్రాష్ట్రం భగ్ంశతే.

13 + 4 = 17 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేయశే త్యుపాదధ్యా ద్రాష్ట్రభృతస్సజ్జితేష్టకాః.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా యథావై పుత్రోజాతో మ్రియతే = తేజఏవాత్మన్తతే.

1 మం ఓం సువర్నఘర్మ స్వాహా

2 సువర్నార్క ..

3 సువర్నశుక్ర ..

4 సువర్నజ్యోతి ..

5 సువర్నసూర్య ..

బ్రా అర్కోవాఏష యదగ్నిః = సాయుజ్యం గచ్ఛతి.

17 + 5 = 22 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ సువర్న పంచభి ర్హుత్వా తేజస్త్రో దధాతిహి.

అథ షష్ఠోనువాకః

- బ్రా వయోవా అగ్నిర్యదగ్నిచిత్ = ఆత్మనోఽహిగ్ంసాయై.
 1 మం ఓం తేజోసి తేజోమేయచ్ఛ = పృథివ్యై మాపాహి స్వాహా
 2 జ్యోతిరసి = అంతరిక్షా న్మాపాహి స్వాహా
 3 సువరసి సువర్మే యచ్ఛదివం యచ్ఛదివో మాపాహిస్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహౌతాభిర్వా ఇమేలోకాః - ఇమేలోకాః ప్రభాంతి.
 4 యాస్తే అగ్నే సూర్యేరుచ = జనాయన స్కృది స్వాహా
 5 యావోదేవా సూర్యేరుచో = ధత్త బృహస్పతే ..
 6 రుచంనోధేహి బ్రాహ్మణేషు = రుచారుచగ్ం ..
 బ్రా ద్వేధావా అగ్నిం చిక్యానస్య = జ్యేష్ఠ్యమేవ గచ్ఛతి.

22 + 6 = 28 మంత్రాః

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం యదాకూతా = యేషురాణా స్వాహా
 2 ఏతగ్ం సధస్థ = పరమేవ్యోమ స్థాస్వాహా
 3 జానీతాదేనం = కృణుతాదావిరన్తై స్వాహా
 4 సంప్రచ్య వధ్వమను = సీదత స్వాహా
 5 ప్రస్తరేణ పరిధినా = దేవేషు గంతవే స్వాహా
 6 యదిష్టం యత్పరాదానం సువర్దేవేషునోదధ త్వాహా
 7 యేనా సహస్రం వహసి = గంతవే స్వాహా
 8 యే నాగ్నే సుకృతః పథా = గంతవే ..
 9 యత్రధారా అనపేతా = ర్దేవేషునో దధ త్వాహా

28 + 9 = 37 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ యదాకూతా దితి ప్రోక్తై ర్మంత్రైరాకూతి హోమకాః.

అథాష్టమోనువాకః

1 మం ఓం యాస్తే అగ్నే సమిధోయాని = ప్రజాన స్థ్వాహః
[బా ఉత్సన్నయజ్ఞోవా ఏష యచగ్నిః =
నాధ్వర్య రాత్మనోంతరేతి.

2 చతస్ర ఆశాః ప్రచరం = సమిద్భవత్యాహుతీనాగ్ం స్వాహా
[బా సువర్గాయవాఏష లోకాయోపధీయతే = అవరుధ్య చినుతే.

37 + 2 = 39 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ యాస్తే స్పర్శ శ్చతస్రేతి మంత్రాత్కూర్మం దధాతిహి.

అథ నవమోనువాకః

1 మం ఓం మయిగృహ్ణామ్యగ్రే = తనువా సువీరా స్థ్వాహః
2 యోనో అగ్నిః పితరో = పరాగా త్థ్వాహః
[బా యదధ్వర్యరాత్మన్నగ్నిమ గృహీత్వా = తస్మాద్దిశిదిక్పృతా.

39 + 2 = 41 మంత్రాః

అథ దశమోనువాకః

[బా ప్రజాపతి రగ్నిమసృజతసోస్మాత్ =
భూయోఽస్యాన్నంభవతి.

ఋష్యాదిః

స్తేగా నిత్యాది షోడశానువాకస్థ ద్విపంచాశ దుత్తర శత
మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండఋషయః । స్తేగాదయో దేవతాః ।
యజురాది నానా ఛందాని । కృష్ణ యజుర్వేదీ = హోమే వినియోగః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

1 మం ఓం స్తేగాన్దగ్ం ప్త్రాభ్యాగ్ం స్వాహా
2 మండూకాం జంభ్యేభి స్వాహా

- 3 మం ఓం ఆదకాంభాదేన స్వాహా
 4 ఉర్జగ్ం సగ్ంసూదేన స్వాహా
 5 అరణ్యం జాంబీ లేన ..
 6 మృదంబ ర్నైవిభి స్వాహా
 7 శర్కరాభి రవకాగ్ం ..
 8 అవకాభి శర్కరాగ్ం ..
 9 ఉత్సాదేన జిహ్వగ్ం ..
 10 అవక్రందేన తాలుగ్ం ..
 11 సరస్వతీం జిహ్వగ్రేణ ..

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం వాజగ్ం హనుభ్యాగ్ం స్వాహా
 2 అపరివ్రేన స్వాహా
 3 ఆదిత్యాచ్ఛ్రుభి స్వాహా
 4 ఉపయామ మధరేణోష్ఠేన స్వాహా
 5 సదుత్తరేణ స్వాహా
 6 అంతరేణానూకాశగ్ం స్వాహా
 7 ప్రకాశేన బాహ్యగ్ం ..
 8 స్తనయిత్నుల నిర్భాదేన ..
 9 సూర్యాగ్ని చక్షుర్భ్యాగ్ం స్వాహా
 10 విద్యుతౌ కనానకాభ్యాగ్ం స్వాహా
 11 అశనిం మస్తిష్కేణ ..
 12 బలం మజ్జభి స్వాహా

అథ త్రయోదశోనువాకః

- 1 మం ఓం కూర్మాన్నపై స్వాహా
 2 అచ్ఛలాభిః కపింజలా న్ద్వాహా
 3 స్థామకుష్ఠికాభి స్వాహా

- 4 మం ఓం జవంజంఘాభిస్సాస్విహః
 5 అగదంజానుభ్యాగ్ం స్వాహః
 6 వీర్యంకుహాభ్యాగ్ం ..
 7 భయం ప్రచాలాభ్యాగ్ం..
 8 గుహాపపక్షాభ్యాగ్ం ..
 9 అశ్వినావగ్ంసాభ్యాగ్ం..
 10 అదితిగ్ం శీర్షా స్వాహః
 11 నిర్మతిం విర్జాల్మకేన శీర్షా స్వాహః

అథ చతుర్దశోనువాకః

- 1 మం ఓం యోక్త్రం గృధాభి సాస్విహః
 2 యుగమానతేన స్వాహః
 3 చిత్తం మన్వాభి ..
 4 సంక్రోశాన్ప్రితై సాస్విహః
 5 ప్రకాశేనత్వచగ్ం స్వాహః
 6 పరాకాశేనాంతరాగ్ం ..
 7 మశకాన్ కేశై సాస్విహః
 8 ఇంద్రగ్ం స్వపసావహేన స్వాహః
 9 బృహస్పతిగ్ం శకునిసాదేన ..
 10 రథముష్ణిహాభి సాస్విహః

అథ పంచదశోనువాకః

- 1 మం ఓం మిత్రావరుణౌ శ్రోణీభ్యాగ్ం స్వాహః
 2 ఇంద్రాగ్ని శిఖండాభ్యాగ్ం ..
 3 ఇంద్రా బృహస్పతీ ఊరుభ్యాగ్ం స్వాహః
 4 ఇంద్రావిష్ణౌ అప్తీవద్భ్యాగ్ం ..

- 5 మం ఓం నవితారం పుచ్చేన స్వాహా
 6 గంధర్వాన్యే పేన ..
 7 అష్టరసో ముష్కాభ్యాగ్ం స్వాహా
 8 పవమానం పాయునా స్వాహా
 9 పవిత్రంపోత్రాభ్యాగ్ం ..
 10 ఆక్రమణగ్ం స్థూరాభ్యాగ్ం స్వాహా
 11 ప్రతిక్రమణం కుష్ఠాభ్యాగ్ం ..

అథ షోడషోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇంద్రస్య క్రోడ స్వాహా
 2 ఆదిత్యైపాజస్యగ్ం స్వాహా
 3 దిశాంజత్రవ స్వాహా
 4 జీమూతాన్ హృదయాపశాభ్యాగ్ం స్వాహా
 5 అంతరిక్షం పురితతా స్వాహా
 6 నభఉదర్యేణ స్వాహా
 7 ఇంద్రాణీ స్తీహ్న స్వాహా
 8 వర్మికాన్ క్లోమ్నా ..
 9 గిరీన్ ప్లాశిభి స్వాహా
 10 సముద్రముదరేణ స్వాహా
 11 వైశ్వానరం భస్మనా స్వాహా

అథ సప్తదశోనువాకః

- 1 మం ఓం హృష్ణోవనిష్ట స్వాహా
 2 అంధాహేష్ఠూరగుదా స్వాహా
 3 సర్పాన్గుదాభి స్వాహా
 4 ఋతూన్ సృష్టిభి ..
 5 దివంస్పృషేన స్వాహా

- 6 వసూనాం ప్రథమాకీకసా స్వాహా
 7 రుద్రాణాం ద్వితీయా స్వాహా
 8 ఆదిత్యానాం తృతీయా ..
 9 అంగిరసాం చతుర్థీ ..
 10 సాధ్యానాం పంచమీ ..
 11 విశ్వేషాం దేవానాగ్ం షష్ఠీ స్వాహా

అథ అష్టాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఓజో గ్రీవాభి స్వాహా
 2 నిర్మతి మస్థభి ..
 3 ఇంద్రగ్ం స్వపసావహేన స్వాహా
 4 రుద్రస్య విచల స్కంధ స్వాహా
 5 అహోరాత్రయో ర్ద్వితీయ స్వాహా
 6 ఆర్థమాసానాం తృతీయ ..
 7 మాసాం చతుర్థ స్వాహా
 8 ఋతూనాం పంచమ ..
 9 సంవత్సరస్య షష్ఠస్వాహా

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆనందం నందధునా స్వాహా
 2 కామం ప్రత్యాసాభ్యాగ్ం స్వాహా
 3 భయగ్ం శతీమభ్యాగ్ం ..
 4 ప్రశిషం ప్రశాసాభ్యాగ్ం స్వాహా
 5 సూర్యాచంద్రమసౌ వృక్కాభ్యాగ్ం స్వాహా
 6 శ్యామశబలౌమతస్నాభ్యాగ్ం స్వాహా
 7 వ్యుష్టిగ్ం రూనేణ స్వాహా
 8 నిమ్రుక్తిమరూపేణ ..

అథ వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం అహర్మాగ్ం నేన స్వాహా
- 2 రాత్రింపీవసా ..
- 3 అపోయూషేణ ..
- 4 ఘృతగ్ం రనేన ..
- 5 శ్యాంవసయా స్వాహా
- 6 దూషీకాభిద్ధాద్రిదునిగ్ం స్వాహా
- 7 అశ్రుభిః పృష్యాగ్ం ..
- 8 దివగ్ం రూపేణ స్వాహా
- 9 నక్షత్రాణి ప్రతిరూపేణ స్వాహా
- 10 పృథివీం చర్మణా స్వాహా
- 11 చవీంచవ్యా స్వాహా
- 12 ఉపాకృతాయ ..
- 13 అలబ్ధాయ స్వాహా
- 14 హుతాయ ..

అథ ఏకోనవింశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నేః పక్షతి స్వాహా
- 2 సరస్వత్యై నిపక్షతి స్వాహా
- 3 సోమస్య తృతీయా స్వాహా
- 4 అపాంచతుర్థీ స్వాహా
- 5 ఓషధీనాం పంచమీ స్వాహా
- 6 సంవత్సరస్య షష్ఠీ స్వాహా
- 7 మరుతాగ్ం సప్తమీ స్వాహా
- 8 బృహస్పతే రష్టమీ ..
- 9 మిత్రస్య నవమీ స్వాహా

- 10 వరుణస్య దశమీ ..
 11 ఇంద్రస్యైకాదశీ ..
 12 విశ్వేషాం దేవానాం ద్వాదశీ స్వాహా
 13 ద్యావాపృథివ్యోః పార్శ్వగ్ం ..
 14 యమస్య పాటూర స్వాహా

అథ ద్వావింశోనువాకః

- 1 మం ఓం వాయోః పక్షతి స్వాహా
 2 సరస్వతో నిపక్షతి ..
 3 చంద్రమస స్తృతీయా స్వాహా
 4 నక్షత్రాణాం చతుర్థీ ..
 5 సవితుః పంచమీ స్వాహా
 6 రుద్రస్య షష్ఠీ స్వాహా
 7 సర్పాణాగ్ం సప్తమీ స్వాహా
 8 అర్యమౌష్ఠమీ స్వాహా
 9 త్వష్ట ర్నవమీ ..
 10 దాతుర్దశమీ స్వాహా
 11 ఇంద్రాణ్యా ఏకాదశీ స్వాహా
 12 అదిత్యై ద్వాదశీ స్వాహా
 13 ద్యావాపృథివ్యోః పార్శ్వగ్గ్ం స్వాహా
 14 యమ్యై పాటూర స్వాహా

అథ ద్వావింశోనువాకః

- 1 మం ఓం పంథామనూ వృగ్భ్యగ్ం స్వాహా
 2 సంతతిగ్గ్ం స్నావన్యాభ్యాగ్ం..
 3 శుకాన్నితేన స్వాహా
 4 హరిమాణాయక్నా స్వాహా

- 5 మం ఓం హల్లిజ్జన్ పాపవాతేన స్వాహా
 6 కూశ్మాంఛకభి స్వాహా
 7 శవర్తానూ వద్యేన స్వాహా
 8 శునోవిశసనేన స్వాహా
 9 సర్పల్లోహిత గంధేన స్వాహా
 10 వయాగ్ంసి పక్వగంధేన .,
 11 పిపీలికాః ప్రళాదేన స్వాహా

అథ చతుర్వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం క్రమైరత్యక్రమీత్ = స్వధయామదేమ స్వాహా

అథ పంచవింశోనువాకః

- 1 మం ఓం ద్యౌస్తే పృథ్వం పృథివీ = సంవత్సరో మహిమా స్వాహా

అథ షడ్వింశోనువాకః

- 1 అగ్నిః పశురాసీత్ = సతేలోక స్తం జేష్యస్యథావజిఘ్రసి స్వాహా
 2 వాయుః పశురాసీ = సతేలోక స్తస్మా త్త్వాంతరేష్యామి
 యదినావజిఘ్రసి స్వాహా
 3 ఆదిత్యః పశురాసీత్ = తం జేష్యసి యద్యవజిఘ్రసి స్వాహా
 ఇతి పంచమకాండే సప్తమః ప్రపాఠక స్సమాప్తః

152 + 42 = 194 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ నైగా నిత్యశ్వమేధాంగ మంత్రాః షోడశ సు స్మృతాః.

అథ : పుష్పః కాండః

కాండానుప్రమణికాయాం.

శ్లో॥ ప్రాచీనవంశం షట్పుష్పాః త్రిభిః ప్రజననం ముఖైః ।
 దేవాసురా స్పృహజాప శ్చత్వార్యధ్వర్యవో విధిః ।
 ఉభయేవై బ్రహ్మవాది యతత్కేతా గ్రహా విధిః ।
 ఉక్తేద్వర విధానంత ర్ణ తోమా ద్దక్షిణా విధిః ।
 షర్ఘ్నః ప్రపాఠకా షష్ఠేకాందే ప్రత్యేక మేషు చ ।
 ఏకాదశానువాకాన్యు స్తదధో న్వచ్యమనుక్రమాత్.

షష్ఠకాండస్థ త్రయస్త్రింశ న్మంత్రాణాం సోమః కాండర్షిః । యజు
 రాది నానా చందాంసి । మంత్ర లింగోక్తా దేవతాః । కృష్ణ యజుర్వేదీయ
 తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రాచీనవంశం కరోతి = అశిషమేవై తామాశాస్తే.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ఓం యావంతోవై దేవా యజ్ఞాయాపునత = ప్రజానాగ్ం సృష్ట్యై.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా ఓం ఋక్సామేవై దేవేభ్యో యజ్ఞాయా = యజ్ఞస్య సయోనిత్వాయ.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా ఓం వాగ్వేదేవేభ్యోపాక్రామ = ముష్టికరోతి వాచం యచ్ఛతి
 యజ్ఞస్య ధృత్యై.

1 మం ఓం అదిక్షిష్టాయం బ్రాహ్మణ స్వాహా

బ్రా ఓం ఇతి త్రిరుపాగ్ం శ్వాహా = ఉదితేషు నక్షత్రేషు.

2 మం ఓం వ్రతం కృణుత స్వాహా

బ్రా ఇతివాచం విస్మజతి యజ్ఞప్రతోవై దీక్షితః =
నేతుమేవ కృత్వాత్యేతి.

2 మంత్రాః

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా ఓం దేవావై దేవయజన మధ్యవసాయ = ఉదయసీ
యస్యయాజ్ఞాః కరోత్యస్మిన్నేవలోకే ప్రతితిష్ఠతి.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం కద్రూశ్చవై సుషర్ణి = స్వయైవై నం దేవతయా క్రీణాతి.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా తద్ధిరణ్య మభవ త్తస్మా : అనుపదాసుకాస్య
వాగ్భవతి య ఏవం వేద.

అథ అష్టమోనువాకః

బ్రా షట్పదాన్యను నిక్రామతి = పశుమంతం కరోతి.

అథ నవమోనువాకః

బ్రహ్మవాదినో వదంతి విచిత్ర్య స్సోమః =
క్షోధుకో యజమానః.

3 మం ఓం సోమ విక్రయి స్థోమగ్ం శోధయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యేవ బ్రూయా ద్యదీతరం =
తస్మా త్థన్విపంతం ప్రాణా న జహతి.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా యత్.

4 మం ఓం కలయాతే క్రీణాని స్వాహా

5 శ ఫేనతే క్రీణాని ..

బ్రా ఇతి పణేతాగో అర్ఘ్యం = గోస్తుమహిమానం నావతిరేత్.

6 మం ఓం గవాతే క్రీణాని స్వాహా

బ్రా ఇత్యేవ బ్రూయాద్గో ఆర్ఘ్యమేవ =

దందశూకాస్తాగ్ం సమాగ్ం సర్పాస్యః,

7 మం ఓం ఇదమహాగ్ం సర్పాణాం = ఉపగ్రథ్నామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ దందశూకాస్తాగ్ం సమాగ్ం = సోమగ్ం రక్షంతి.

అథ ఏకాదశోనువాకః

ఓం వారుణోవై క్రీతస్సోమ =

స్వయైవై నం దేవతయా పరిచరతి.

ఏతత్ప్రశ్నగతా మంత్రాః 7

ఇతి షష్ఠకాండే ప్రథమః ప్రశ్న స్వమూర్తః

—:0:—

అథ షష్ఠకాండే

ద్వితీయః ప్రశ్నః

బ్రా ఓం యదుభావిత్యాది ప్రశ్న సమాప్తి పర్యంతం. జపః
కార్యః హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః. నాఽస్మి
న్మంత్రాః.

తృతీయః ప్రశ్నః

బ్రా ఓం చాత్వా లాద్ధిష్టియానుపవసతి =

బహిష్టవమానే స్తుత ఆహ.

1 మం ఓం అగ్ని దగ్ని నివహర బర్హిస్తృణాహి = అలంకురు స్వాహా

బ్రా ఇతి యజ్ఞమేవా పజిత్య = యదను దిశతి తేన తాన్.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా సువర్గాయ వా ఏతాని లోకాయ హూయంతే =

నై నం మలిమ్లునే నావిందరి.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా ఓం వైష్ణవ్యర్బాహుత్వా యూపమచ్చేతి =
యజ్ఞముభేన సమ్మితః.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా పృథివై త్వంతరిజాయ త్వా = అయజ్ఞః వేశసాయ.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా సాధ్యవై దేవా అస్మి న్లోక ఆసన్ =
చందోభిరేవై నం ప్రజనయతి.

2 మం ఓం అగ్నయే మధ్యమానాయానుబ్రూహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సావిత్రి మృచమన్వాహ = ఏవై నం మంథతి.

3 జాతాయానుబ్రూహి స్వాహా

4 ప్రహరయమాతాయానుబ్రూహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ కాండే కాండ ఏవై నం క్రియమాజే =
రామ్నా సమర్థయత్యథో తేజసా.

4 మంత్రాః

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం ఇషేత్వేతి బర్హిరాదత్త ఇచ్ఛత ఇవ = మేధ్యం కరోతి.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా అగ్నినావై హోత్రా దేవా అనురానభ్య భవన్.

1 మం ఓం అగ్నయే సమిధ్యమానాయానుబ్రూహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై సప్తదశ సామిదే నీరన్వాహ
= వజ్రేణై వై నం వశేకృత్వాఽఽ లభతే.

4 + 1 = 5 మంత్రాః

అథాష్టమోనువాకః

బ్రా పర్యగ్ని కరోతి సర్వహుత మేవై నం కరోతి =
నేవానన్వారబ్ధం.

1 మం ఓం ఉప ప్రేష్యహోతర్హవ్యా దేవేభ్య స్వాహా

ఇత్యాహేపితగ్ం హి కిర్మక్రియతే = అపోదేవీ శృద్ధాయువ
ఇత్యాహ యథా యజురేవై తత్.

5 + 1 = 6 మంత్రాః

అథ నవమోనువాకః

బ్రా పశోర్వా ఆలబ్ధస్య ప్రాణాన్ = ఓషధీష్యేవ
పశూన్సృతిష్ఠాపయతి.

1 మం ఓం స్వాహాకృతీభ్యః ప్రేష్య స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ యజ్ఞస్య సమిష్ట్యై ప్రాణాపానౌ వా ఏతౌ =
తస్మా ద్విష్వంచౌ ప్రాణాపానౌ.

6 + 1 = 7 మంత్రాః

అథ దశమోనువాకః

బ్రా పశు మాలభ్య పురోదాశం నిర్వపతి =
పృషదాజ్యస్యోపహత్య త్రిః పృచ్ఛతి,

1 మం ఓం శృతగ్ం హవీః శృమిత స్వాహా

బ్రా ఇతి త్రిషత్యాహి దేవాః =

పశోర్వా. ఆలబ్ధస్య మనోఽపక్రామతి.

2 మం ఓం మనోతాయై హవిషోవదీయమానాయానుబ్రూహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహమన ఏవాస్యా వరుంధ ఏకాదశావదానా =
పశవోంగాని ప్రహరంతి ప్రతిష్ఠితైః.

7 + 2 = 9 మంత్రాః

అథ ఏకాదశోనువాకః

బ్రా మేదసాన్రుచౌ ప్రోర్ణోతి = పృషదాజ్యస్యోపహత్యాహ.

1 మం ఓం వనస్పతయేనుబ్రూహి స్వాహా

2 వనస్పతయే ప్రేష్య స్వాహా

ఇతి ప్రాణాపానావేవ పశుషు దధాత్య న్నస్యాన్నస్య =
పశుషు దధాతి.

9 + 2 = 11 మంత్రాః

అథ షష్ఠకాండే

చతుర్థః ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ఓం యజ్ఞేనవై ప్రజాపతిః ప్రజా = శుచైవై న మర్పయతి

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా దేవావై యజమాగ్నిధే = పరిశేరే యజ్ఞస్య సంతతై

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా బ్రహ్మవాదినో వదంతి సర్వా అధ్వర్యుస్యా =
దేవతాభ్యో నివేద్యాపో అచ్ఛ్రుతి.

1 మం ఓం అపరిష్య హోత స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహేషితగంహి కర్మ క్రియతే.

2 మం ఓం మైత్రావరుణస్య చమసాధ్వర్యవాద్రవ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ మిత్రా వరుణౌవా అపాం నేతరా =
అథోస్వా దేవై నాద్యోనేః ప్రజనయతి.

3 మం ఓం అధ్వర్యో వేరపాః స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ.

4 మం ఓం ఉతేమన న్నమురుతేమాః పశ్య స్వాహా

బ్రా ఇతివావై తదాహ యద్యగ్నిష్టోమో జుహోతి =
యజ్ఞ క్రతూనాం వ్యావృత్త్యై.

4 మంత్రాః

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా దేవస్యత్వా - ఇతి గ్రావాణ మాదత్తే =
తస్మా ద్వో ద్వో ప్రాణః.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా ప్రాణోవాపీష యదుపాగ్ంశు య్యభివరేత్.

1 మం ఓం అముంజహ్యాథత్వా హోష్వామి స్వాహా

బ్రా ఇతి బ్రూయాదహుతి మేవైనం ప్రేప్సన్ =
యద్యభిచరేత్.

2 మం ఓం అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయామి స్వాహా

బ్రా ఇభి సాదయే దసన్నోవై ప్రాణ = పురుషోహస్తీ మర్కటః.

4 + 2 = 6 మంత్రాః

బ్రా షష్ఠ సప్తమాష్టమ నవమానువాకానాం కేవల బ్రాహ్మణ
రూపాణాం జపోవా హోషు చక్షే అనువాకాంతే హోమోవా
కార్యః.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా బృహస్పతి ర్దేవానాం పురోహిత ఆసీత్ =

తౌ దేవా అపనుద్యాత్మన ఇంద్రాయా జుహువః.

1 మం ఓం అపనుత్తై శండామర్కొ సహామునా స్వాహా

బ్రా ఇతి బ్రూయాద్యం ద్విష్యా = తేనై నౌ సహాపనుదతే.

2 మం ఓం సప్రథమ స్సకృతి = ఇంద్రాయనుత మాజుహోమి స్వాహా

బ్రా ఇత్యేవై న మాత్మన ఇంద్రాయా జుహువః = అతీశాచిద్యాశ్చ.

3 మం ఓం సువీరాః ప్రజాః ప్రజనయ = శుక్ర శోచిషా స్వాహా

4 సుప్రజాః ప్రజాః = మంధీమంధిశోచిషా స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహైతావై సువీరా = ఆర్తిమార్చే త్తస్మాన్నాన్నుతే.

4 + 6 = 10 మంత్రాః

అథ ఏకాదశోనువాకః

దేవావై యద్యజ్ఞే కుర్వత = తేదేవా అగ్రయణాగ్రాన్ =
అపాకృతంగౌ రభినిపర్తతే.

అస్మిన్నృశ్నే దశ మంత్రాః

అథ షష్ఠకాండే

పంచమః ప్రశ్నః

బ్రా ఇంద్రో వృత్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్ = ఏషతేయోని స్వాహా
మం పునర్హవిరసి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ పునఃపున ర్హ్యస్మా = యజ్ఞ యశనే నార్పయతి.

అథ దీతీయోనువాకః

బ్రా ఆయుర్వా ఏతద్యజ్ఞస్య యద్ధృవ = ఆయుర్దధాతి.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా యజ్ఞేనవై దేవా స్సువర్గం లోక = ఋతునాంముఖం.

మం ఋతునా ప్రేష్య స్వాహా

బ్రా ఇతి షట్కృత్వ ఆహ.

మం ఋతుభిః ప్రేష్య స్వాహా

బ్రా ఇతి చతుష్పద ఏవ వశా = తమేవ తత్ప్రీణాతి.

1 + 2 = 3 మంత్రాః

చతుర్థ పంచమ షష్ఠ సప్తమానువాకానాం కేవల బ్రాహ్మణ
రూపాణాం జపః కార్యః. హోమపక్షే అనువాకాంతే స్వాహాకారః
ప్రయోక్తవ్యః.

అథాష్టమోనువాకః

బ్రా ప్రాణోవా ఏష యదుపాగ్ంశు = సోమం భక్షయతి.

1 మం ఓం అగ్నిన్నేష్ట రుపస్థమాసీద = ముదానయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహాగ్ని దేవనేష్టరి = ప్రజాః ప్రజాయంతే.

అథ నవమ దశమైకాదశానువాకానాం జపః కార్యః. హోమ
పక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః.

3 + 1 = 4 మంత్రాః

ఇతి షష్ఠకాండే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ షష్ఠకాండే

షష్ఠః ప్రశ్నః

|బా సువర్గాయేత్యాది ఇంద్రః పత్నియా మనుయాజయదిత్యంతం
షడనువాకానాం జపః కార్యః. హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః
కార్యః,

అథ సప్తమోనువాకః

|బా ఘ్నంతి వా ఏతత్సోమం యదభిషు = సోవేక్షేత.

మం యన్మే మనః పరాగతం ధారయామసి స్వాహా

|బా ఇతి మన ఏవాత్మస్తాధార = రసం దధాతి.

అష్టమ నవమ దశమైకా దశానువాకానాం జప్తో హోమావా కార్యః.

1 మంత్రః

షష్ఠకాండస్థ షట్ప్రశ్న గతా మంత్రాః 33

ఇతి షష్ఠకాండ స్సమాప్తః

~~~~~

అథ సప్తమకాండే

ప్రథమః ప్రశ్నః

కాండానుక్రమణికాయాం

శ్లో॥ సత్రాయణం చాంగిరస ఆద్యా స్పష్టానువాకగాః ।

సాధ్యావై ప్రజవమాద్యాః క్రమార్దశ దశేరితాః ।

బృహస్పతి శ్రదాద్యేకా దశగావో దశాదితః ।

నవై తానీత్యాది పంచ యస్య ప్రాతరితి త్రయం ।

అథాశ్వమేధ కాండస్థ క్రమస్సంప్రతముచ్యతే ।

దేవస్యాది దశైకస్మై దశాఽర్వాజాదితో దశ ।
 ఏతాదశిన్య ఆఖ్యాతాః పంచాదౌ సాత్రికాఇతి ।
 యోవా అశ్వస్య మేధ్యన్యే త్యుత్తమాం దశినీం విదుః ।
 అశ్వమేధ స్సాంగ్రహణాదికం ప్రశ్నద్వయం విదుః ।
 ఏకాహఃపీన సత్రాణి సోమభేదా ఇమే త్రయః ।
 వర్జ్యంతే సప్తమేకాండే మంత్రాఃకే ప్యశ్వమేధగాః.

సప్తమకాండస్థ సార్ధాష్టశత మంత్రాణాం (850) విశ్వేదేవాః
 కాండర్షయః । యజురాది నానా ఛందాంసి । మంత్రలింగోక్తా దేవతాః ।
 కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖాహోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రజననం జ్యోతి రగ్నిర్దేవతానాం = ప్రతితిష్ఠతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ప్రాత స్సవనేవై = జ్యోతీగ్ం ష్యవరుంధే.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా బ్రహ్మవాదినో వదంతి సత్వై యజేత =
 పరమతా మేవ గచ్ఛతి.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా అంగిరసోవై సత్రమాసతతే సువర్గం = ఉత్తరం ప్రతిష్ఠిత్యై.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా అపోవా ఇదమగ్రే = సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా సోమోవై సహస్రమ విందత్ = కలశమవ ఘ్రూపయేత్.

1 మం ఓం ఆజిఘ్రుకలశం మహ్యురుధారా = ఆవిశతాద్రయి స్వాహా

బ్రా ఇతి ప్రజయైవై నం పశుభీరయ్యా = జుహూయాత్.

2 మం ఓం ఉభాజిగ్యధుర్నపరా = వితదైరయేథాగ్ం స్వాహా

బ్రా ఇతి త్రేధావిభక్తంవై = తస్యా ఉపోత్థాయకర్ణమా జపేత్.

3 మం ఓం ఇదేరంతేదితే = దేవేషు బ్రూతా త్వాహా

బ్రా ఇతి దేవేభ్య ఏవై నం = అన్వేనం దేవాబుధ్యంతే.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా సహస్రతమ్యవై యజమానః = లోకం గమయతి.

మం సామాసువర్గం లోకం గమయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సువర్గ మేవై నం లోకం గమయతి.

మం సామా జ్యోతిష్మంతం లోకం గమయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ జ్యోతిష్మంతం లోకం గమయతి.

మం సామాసర్వా నృణ్యాన్లోకా న్గమయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సర్వానేవై నం పుణ్యాన్లోకా న్గమయతి.

మం సామా ప్రతిష్ఠాంగమయ = మావిశతాద్రయి స్వాహా

బ్రా ఇతి ప్రజయైవై నం పశుభీరయ్యాం = తాంప్రతిగృహ్ణీయాత్.

మం ఏకాసిన సహస్రమేకాం = మాసహస్రగ్ం స్వాహా

బ్రా ఇత్యేకామేవై నాం భూతాం ప్రతిగృహ్ణీతి సహస్రం.
యఏవంవేద.

మం సోనాసిసుషదా = సుశేవా మావిశ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సోనైవై నగ్ం సుషదా = దేవాస్సచ్ఛతి.

3 + 6 = 9 మంత్రాః

అథాష్టమోనువాకః

బ్రా అత్రిరదదా దౌర్వాయ = యజమాన ఋర్ధ్నోతి.

అథ నవమోనువాకః

బ్రా జమదగ్నిః పుష్టికామః = చతూరాత్రేణ యజతే.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా సంవత్సరోవా ఇదమేక అసీత్ = సర్వస్వాభిజితైః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం దేవస్యత్వా సవితుః = మాదదే స్యాహః
- 2 ఇమామగృభ్ణన్ = ఆరపంతీ స్వాహః
- 3 అభిధాఅసి భువనాని = భూతేభ్య స్స్వాహః

9 + 3 = 12 మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ఉచ్యతే రశనాం దేవ గృహీత్వా మంత్రయేదిమాం ।
అభిదే త్యశ్వ మాబధ్య త్రయోమంత్రా ఇహోదితాః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం విభూర్మాత్రా ప్రభూః పిత్రాఽశ్వోఽసి = పత్వాన్విహి
స్వాహః
- 2 అగ్నయే స్వాహః
- 3 స్వాహేంద్రాగ్నిభ్యాగ్ం స్వాహః
- 4 స్వాహః ప్రజాపతయే స్వాహః
- 5 స్వాహః విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్స్వాహః
- 6 స్వాహః సర్వాభ్యో దేవతాభ్య స్స్వాహః
- 7 ఇహ ధృతి స్వాహః
- 8 ఇహ విధృతి ,,
- 9 ఇహరంతి ,,
- 10 ఇహ రమితి ,,
- 11 భూరసి భువేత్వా = భూతేభ్య స్స్వాహః
- 12 దేవా ఆశాపాలా = గోపాయత ,,

12 + 12 = 24 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విభూః కర్ణేవాచయిత అగ్నయే పూర్వహోమకాన్ ।
ఫంచేహపత్సు జుహూయా చ్చతుర్భి ర్భూరసీత్యతః ।

అశ్వ ముత్తస్పృజతే దేవా రంతిభ్యోఽశ్వం ప్రయచ్ఛతి ।
అనువాకే ద్వాదశేఽస్మి న్మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః.

అథ త్రయోదశోనువాకః

ఓం ఆయనాయ స్వాహేత్యాది సర్వనైః స్వాహేత్యంతం
త్రయోదశాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహూయాత్.

$24 + 13 = 37$ మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆయనోద్రావ హోమాస్తు తత్ర మంత్రా త్రయోదశ.

అథ చతుర్దశోనువాకః

ఓం అగ్నయే స్వాహేత్యాది సర్వనైః స్వాహేత్యంతం ఏకా
దశాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహూయాత్.

$37 + 11 = 48$ మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నయే పూర్వ సోమాస్య ర్మంత్రా ఏకాదశ స్మృతాః.

అథ పంచదశోనువాకః

ఓం పథివ్యై స్వాహేత్యాది సర్వనైః స్వాహేత్యంతం ఏక
వింశత్యాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహూయాత్.

$48 + 21 = 69$ మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పృథివ్యా ఇతి తే హోమా మంత్రా అత్యైక వింశతిః.

అథ షోడశోనువాకః

అగ్నయే స్వాహేత్యాది సర్వనైః స్వాహే త్యంతం ఏకాదశా
హుతీ ర్యథా సంహితం జుహూయాత్.

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నయే పూర్వ దీక్షాఖ్య మంత్రా ఏకాదశ స్మృతాః.

$$69 = 11 = 80 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తదశోనువాకః

పృథివ్యై స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం ద్వావింశ
త్యాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహూయాత్.

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ పృథ్విత్యపి తథా హోమా ద్వావింశతి రుదీరితాః.

$$80 + 22 = 102 \text{ మంత్రాః}$$

అథ అష్టాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం భువో దేవానాం కర్మణా = దీక్షయామి స్వాహా
- 2 రుద్రేభి ర్దేవేభి ర్దేవతయా = దీక్షయామి ..
- 3 ఆదిత్యేభి ర్దేవేభి ర్దేవతయా = దీక్షయామి ..
- 4 విశ్వేభి ర్దేవేభి ర్దేవతయా = దీక్షయామి ..
- 5 అంగిరోభి ర్దేవేభి ర్దేవతయా = దీక్షయామి..
- 6 ఆహందీక్షా మరుహమృతస్య = సత్యమృతేధాగ్ం స్వాహా
- 7 మహీమూషమాతరం = సుప్రణీతిగ్ం స్వాహా
- 8 సుత్రామాణం పృథివీం = స్వస్త్యే స్వాహా
- 9 ఇహధృతి స్వాహా
- 10 ఇహ విధృతి ..
- 11 ఇహ రంతి ..
- 12 ఇహ రమతి ..

$$102 + 12 = 114 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ భువ ఇత్యత్ర దీక్షాఖ్య మంత్రైశ్చర్మాఽధి రోహణం ।
మంత్రయే దప్తభిఃపత్న్య జుహూయా దిహ పూర్వవత్ ।
అష్టాదశానువాఽకేస్మి స్మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః.

అధైకోనవింశోనువాకః

ఈంకారాయ స్వాహేత్యాది సర్వనైత్రి స్వాహేత్యంతం చతురశీతి మంత్రాన్ యథా సంహితం జుహుయాత్.

$114 + 84 = 198$ మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఈమశ్వ చరితై ర్హోమాశ్చతురశీతి రీరితాః.

అథ వింశోనువాకః

4 మం ఓం అగ్నయే స్వాహా

2 వాయవే ..

3 సూర్యాయ ..

4 ఋతమస్య తస్య ర్తమసి స్వాహా

5 సత్యమసి సత్యస్య సత్యమసి ..

6 ఋతస్య పంథా అసి దేవానాం ఛాయా ..

= ప్రజాపతి రసి స్వాహా

7 అధియదస్మి న్వాజినీవ = గోపా ఇర్యః పరిజ్ఞా స్వాహా

$198 + 7 = 205$ మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నయే సప్తభి ర్మంతై ౧ ర్హోమా స్సావిత్ర ఈరితాః.

అసిన్స్పృశ్నే పంచోత్తర ద్విశతం మంత్రాః

ఇతి సప్తమంకాండే ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ సప్తమకాండే

ద్వితీయః ప్రశ్నః

విద్యారణభాష్యే వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అహీనాః పంచ రాత్రాంతాః ప్రథమే సముదీరితాః ।

షడ్రాత్రాద్యా ద్వితీయేఽథ వక్ష్యంతేఽస్మి న్ప్రపాఠకే.

సాధ్యమై దేవా ఇత్యాది నవావిషోన్నత ఇత్యంతం దశానువాకానాం జపః కార్యః। బ్రాహ్మణస్యాపి హవనపక్షే అనువాకానువాకాంతే స్వాహాకారః కార్యః.

ఏషాం వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథాఽశ్వమేథా శ్చేషాస్య ర్మంత్రా స్సర్వా న్నహోమగాః.

అథైకాదశోనువాకః

ఏకమై స్వాహేత్యాది సర్వమై స్వాహేత్యంతం త్రింశన్మంత్రాన్ జహుయాత్.

30 మంత్రాః

అథ ద్వాదశోనువాకః

ఏకమై స్వాహాత్రిభ్య స్వాహేత్యాది సర్వమై స్వాహేత్యంతం వింశతి మంత్రాన్ జహుయాత్.

$30 + 20 = 50$ మంత్రాః

అథ త్రయోదశోనువాకః

ద్వాభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాది సర్వమై స్వాహేత్యంతం త్రయోదశ మంత్రాన్ జహుయాత్.

$50 + 13 = 63$ మంత్రాః

అథ చతుర్దశోనువాకః

త్రిభ్యస్సాహి పంచభ్య స్వాహేత్యాది సర్వమై స్వాహేత్యంతం ఏకోనవింశతి మంత్రాన్ జహుయాత్.

$63 + 19 = 82$ మంత్రాః

అథ పంచదశోనువాకః

చతుర్భ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంత మష్టావాహుతీ
ర్జహుయాత్.

$$82 + 8 = 90 \text{ మంత్రాః}$$

అథ షోడశోనువాకః

పంచభ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం సప్తాహుతీ
ర్జహుయాత్.

$$90 + 7 = 97 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తదశోనువాకః

దశభ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంత మేకాదశా
హుతీర్జహుయాత్

$$97 + 11 = 108 \text{ మంత్రాః}$$

అథాఽష్టాదశోనువాకః

వింశత్యై స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం. షడాహు
తీర్జహుయాత్.

$$108 + 6 = 114 \text{ మంత్రాః}$$

అథైకోనవింశోనువాకః

పంచాశతే స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం ద్వాదశా
హుతీ ర్జహుయాత్.

$$114 + 12 = 126 \text{ మంత్రాః}$$

అథ వింశోనువాకః

శతాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంత మేకోనవింశ
త్యాహుతీ ర్జహుయాత్.

$$126 + 19 = 145 \text{ మంత్రాః}$$

అస్మిన్ప్రశ్నే మంత్రాః 145

ఇతి సప్తమకాండే ద్వితీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ సప్తమకాండే

తృతీయః ప్రశ్నః

విద్యారణ్యభాష్యే వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ షడ్రాత్రాద్యా ద్వాదశాహ పర్యంతా వర్జితాః క్రమాత్ ।
ద్వితీయేఽథ తృతీయేఽస్మి న్నత్రజాత ముదీర్యతే.

బ్రా ఓం ప్రజవం వా ఏతే న యంతీత్యాది అసావాదిత్యోఽస్మి
న్లోక అసీదిత్యంతం దశానువాకానాం జపఃకార్యః । బ్రాహ్మణ
స్యాపి హోమపక్షే ప్రత్యనువాకాంతే స్వాహాకారః
ప్రయోక్తవ్యః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అర్వాజ్యేయజ్ఞ స్సంక్రామతి = పురోహిత స్వాహా
- 2 నిర్దేపం నిర్వీరం కృత్వా = సీదతు యోస్మాద్దేవేష్ట స్వాహా
- 3 యజ్ఞ యజ్ఞస్య య త్తేజ = సవాహమాహువే స్వాహా
- 4 ఇష్టేనపక్వ ముపతేహువే సంప్రజాం పశూ న్స్వాహా
- 5 పై శ్రీషా త్సామిధేనీ = ఆవృంజే సువ స్వాహా
- 6 అగ్ని నేంద్రేణ సోమేన = వషట్కృతగ్ం స్వాహా
- 7 స్తుతగ్ం శత్రుం ప్రతిగరం = రాదదేతవ ..
- 8 పశూన్స్థుతం = యేవ విశ్వే స్వాహా

8 మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అర్వాజష్టాఽఽవాప్తి మంత్రా భూతం వర్యాప్తయోనవ.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం భూతంభవ్యం భవిష్యద్వషత్స్వాహా నమ స్వాహా
- 2 ఋక్సామ యజుర్వష త్స్వాహానమ స్వాహా

- 3 మం ఓం గాయత్రీ త్రిష్టు = నమ స్వాహా
 4 పృథివ్యంతరిక్షం = నమ ..
 5 అగ్నిర్వాయు సూర్యో = నమ స్వాహా
 6 ప్రాణో వ్యానో = నమ స్వాహా
 7 అన్నంకృషి ర్వృష్టి = నమ ..
 8 పితృభ్యో పితౄణాం = నమ ..
 9 భూర్భువస్సువ ర్వష త్వాహా నమ స్వాహా

$$8 + 9 = 17 \text{ మంత్రాః}$$

అథ త్రయోదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆమే గృహాభవం త్వా ప్రజా = మా ప్రహాసీ త్త్వాహా
 2 ఆమే గృహాభవ త్వా పురోరు = మా ప్రహాసీ ..
 3 ఆమా అగ్నిష్టోమో విశతు = మా ప్రహాసీ త్త్వాహా

$$17 + 3 = 20 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ఆభూ మంత్రా త్రయోహ్యమే హ్యనుభూ మంత్రకాః పునః
 చతుర్వింశతి సంఖ్యాకా అగ్నినేత్యేవ మాదయః.

అథ చతుర్దశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నినా తపోస్వభవ త్త్వాహా
 2 వాచా బ్రహ్మైస్వభవ త్త్వాహా
 3 మణినా రూపాణ్యస్వభవ త్త్వాహా
 4 ఇంద్రేణ దేవా నన్వ భవ ..
 5 వాతేన ప్రాణానన్వ భవ ..
 6 సూర్యేణద్యా మన్వభవ .
 7 చంద్రమసౌ నక్షత్రాణ్యన్వ భవ త్త్వాహా

- 8   యమేన పితృనన్వ భవ త్స్వాహా
 9   రాజ్ఞా మనుష్యా నన్వ భవ ..
 10   ఫలేన నాదేయా నన్వ భవ ..
 11   అజగరేణ సర్పానన్వ భవ త్స్వాహా
 12   వ్యాఘ్రేణాఽరణ్యా న్పక్షానన్వ భవ త్స్వాహా
 13   శ్యేనేన పతత్రిణోఽన్వ భవ త్స్వాహా
 14   వృష్ణోఽశ్వో నన్వ భవ త్స్వాహా
 15   ఋషభేణగా అన్వ భవ ..
 16   బస్తేనాఽజా అన్వ భవ ..
 17   వృష్ణినాఽ వీ రన్వ భవ ..
 18   ప్రీహితాఽన్నాన్వన్వ భవ ..
 19   యవేనాషధీ రన్వభవ త్స్వాహా
 20   న్యగ్రోధేన వనస్పతీ నన్వభవ త్స్వాహా
 21   ఉదుంబరేఞ్చోర్జ మన్వభవ త్స్వాహా
 22   గాయత్రియా చందాగ్ం స్యన్వభవ త్స్వాహా
 23   త్రివృతస్తోమా నన్వ భవ త్స్వాహా
 24   బ్రాహ్మణేన వాచమన్వ భవ ..

$$20 + 24 = 44 \text{ మంత్రాః}$$

విద్యారణ్యభాష్యే. అన్వభవదితి సర్వత్రానుషంగః.

అథ పంచదశోనువాకః

- 1 మం ఓం స్వాహాధిమా ధీతాయ స్వాహా
 2   స్వాహాధీతం మనసే ..
 3   స్వాహామనః ప్రజాపతయే స్వాహా

కాయస్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం. ఏకోన వింశ
 త్యాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహుయాత్,

$$44 + 23 = 67 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దీక్షాహోమార్థ మంత్రాస్తు స్వాహా ద్వా వింశతి ర్మతాః.

అథ షోడశోనువాకః

ఒం దర్భ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం పంచాశ
దహతి ఋహుయాత్.

$$66 + 50 = 116 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తదశోనువాకః

అంజ్యేతాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం షడ్వింశ
త్యాహతి ఋహుయాత్.

$$116 + 26 = 142 \text{ మంత్రాః}$$

అనయో ర్వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దద్యోంగ మంత్రాః పంచాశ దంజి షడ్వింశతి స్తథా.

అథ అష్టాదశోనువాకః

కృష్ణాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం త్రయో
వింశతి మంత్రా న్ఋహుయాత్.

$$142 + 23 = 165 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ కృష్ణా త్రయోవింశతి స్యుర్మిశిత్యా రూప మంత్రకాః.

అధైకోనవింశోనువాకః

ఓషధీభ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం ద్వాదశా
హతి ఋహుయాత్.

$$165 + 12 = 177 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వాదశౌషధి మంత్రాస్య త్రయోవింశతి రీరితాః ।
వనస్పతిభ్యో వృక్షేభ్య మంత్రా ఉక్తాః ప్రపాఠకే.

అథ వింశోనువాకః

వనస్పతిభ్యస్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం త్రయో
వింశత్యాహుతీ ర్జుహుయాత్

177 + 23 = 200 మంత్రాః

అస్మిన్ప్రశ్నే మంత్రాః 200

ఇతి సప్తమకాండే తృతీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

—X—

అథ సప్తమకాండే

చతుర్థః ప్రశ్నః

విద్యారణ్యభాష్యే వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఏకవింశతి రాత్రాంతం సత్రముక్తం తృతీయకే ।
చతుర్వింశతి రాత్రాది చతుర్థేఽథ ప్రవక్ష్యతే.

బృహస్పతి రకామయతేత్యాది. జ్యోతిష్టోమం ప్రథమ ముప
యంతీత్యంత మేకాదశానువాకానాం జపఃకార్యః. బ్రాహ్మణస్యాపి
హోమపక్షే అనువాకానువాకాంతే హోమఃకార్యః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

1 మం ఓం మేషస్త్యా పచత్తై రవతు స్వాహా

2 లోహితగ్రీవ శ్చగైస్త్యా మవతు స్వాహా

- 3 మం ఓం శాల్మలిర్వృధ్యాత్వా మవతు స్వాహా
 4 పర్ణో బ్రహ్మణాత్వా మవతు ..
 5 స్లక్షోమేదేనత్వా మవతు స్వాహా
 6 న్యగ్రోధశ్చమనైస్తా మవతు స్వాహా
 7 ఉదుంబర ఊర్జాత్వా మవతు స్వాహా
 8 గాయత్రీ చందోభిస్తా మవతు ..
 9 త్రివృత్సోమైస్తా మవతు స్వాహా
 10 అవంతీస్తావంతీస్తావంతు = వసోమమ స్వాహా

10 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మేషోనవాఽ పావ్యహోమా అవంతీః పర్యవంతి హి.

విద్యారణ్యభాష్యే.

వా. అవిజాతౌ ముఖ్యః పుమాన్యో మేషోఽస్తి సోఽయం పచతై
 ర్హవిష్టేన పంచనీయైః ఖదైః రవి విశేషైస్సహహే అశ్వ!
 త్వా మవతు. ఏక ముత్తరేష్వపి మంత్రేషు “త్వా మవ త్వి”
 త్వనుషంజనీయం.

అథ త్రయోదశోనువాకః

కూప్యాభ్య స్వాహేత్యాది సర్వాభ్య స్వాహేత్యంతం వింశత్యా
 హుతీ ర్జుహుయాత్.

10 + 20 = 30 మంత్రాః

అథ చతుర్దశోనువాకః

అద్యు స్వాహేత్యాది సర్వనై స్వాహేత్యంతం ద్వాదశా
 హుతీ ర్జుహుయాత్.

30 + 12 = 42 మంత్రాః

అనయో ర్వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ కూప్యాభ్యో వింశతి శ్చాద్యా ద్వాదశాఽపాంతు హోమకాః.

అథ పంచదశోనువాకః

- 1 మం ఓం యో అర్వంతం = వరుణ స్వాహా
- 2 పరోమ ర్తః పరశ్వా స్వాహా
- 3 అహం చ త్వం చ = రాతయ స్వాహా
- 4 అభిక్రత్వేంద్ర భూరథ = యథాతే స్వాహా

42 + 4 = 46 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ యో అర్యశ్వ ప్రహరీస్యా త్పరోధస్పద సంస్థితిః ।
అహం బ్రహ్మ స్వామిహస్తే ధృత్వాఽభిక్రేతి వాచయేత్ ।
ఏతే మంత్రాస్తు చత్వరో యవ్యహోమా నమో నవ.

అథ షోడశోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో రాజ్ఞే నమో వరుణాయ = నమోఽధిపతయే స్వాహా
- 2 అధిపతిరసి స్వాహా
- 3 అధిపతిం మాకురు స్వాహా
- 4 అధిపతిరహం ప్రజానాం భూయాసగ్ం స్వాహా
- 5 మాం దేహి స్వాహా
- 6 మయిదేహి స్వాహా
- 7 ఉపాకృతాయ ..
- 8 ఆలబ్ధాయ స్వాహా
- 9 హుతాయ ..

46 + 9 = 55 మంత్రాః

అథ సప్తదశోనువాకః

- 1 మం ఓం మయో భూర్వాతో రుద్రమ్మడ స్వాహా
- 2 యాస్సరూపా విరూపా = శర్మయచ్చ ..
- 3 యాదేవేషు తనువం = గోష్ఠే రిరీహి ..
- 4 ప్రజాపతి ర్మహ్యమేతా = ప్రజయాసగ్ం సధేమ సా
- 5 ఇహాధృతి స్సాస్వహా
- 6 ఇహ విధృతి ..
- 7 ఇహ రంతి ..
- 8 ఇహ రమతి ..
- 9 మహీమూషు మాతరం = సుప్రణీతిగ్ం స్వాహా
- 10 సుత్రామాణం పృథివీం = స్వస్తయే ..

55 + 10 = 65 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ మయోదశ గవ్యహోమాః కిం బ్రహ్మోద్యే షడిరితాః.

అథ అష్టాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం కిగ్ంస్విదాసీ త్సూర్వ చిత్తిః = పిలిప్పిలా స్వాహా
- 2 ద్యౌరాసీ త్సూర్వ చిత్తిః = పిలిప్పిలా ..
- 3 కస్స్విదేకాకీ = మహత్త్వాస్వహా
- 4 సూర్యవీకాకీ చరతి = మహత్త్వాస్వహా
- 5 పృచ్ఛామిత్వా పరమంతం = వ్యోమ స్వాహా
- 6 వేదిమాహుః పరమంతం = వ్యోమ ..

65 + 6 = 71 మంత్రాః

అథైకోనవింశోనువాకః

- 1 మం ఓం అంబే అంబాల్యంబికే = అశ్మక స్వాహా
- 2 సుభగే కాంపీలవాసిని = గర్భధగ్ం స్వాహా

- 3 తౌసహ చతురః పద = సంప్రసార యావహై స్వాహా
 5 వృషావాగ్ం రేతోధారేతో దధాతు స్వాహా
 5 ఉత్సక్థోర్గదందే - స్త్రీణామపీచ్య స్వాహా
 (పంక్తి శ్చందః)
 6 యఅసాం కృష్ణేలక్ష్మణి - పరావధీ త్వాహా
 (ద్విపదాగాయత్రీ)
 7 అంబేఅంబా = యచ్ఛతి కశ్చన. సన = క స్వాహా
 8 ఊర్ధ్వమేనా = పునన్నివ స్వాహా
 9 అంబే = యచ్ఛతి కశ్చన. స = క స్వాహా
 10 యద్ధరిణీయవ = ధనాయతి స్వాహా
 11 అంబే = సస స్త్యశ్వక స్వాహా
 12 ఇయం యకా = ధాణికా స్వాహా
 13 అంబే అంబాల్యంబికే = అశ్వక స్వాహా
 14 మాతాచతే పితాచతే = సయత్త్వాహా
 15 దధిక్రావ్ణో అకారషం = తారిష ..
 16 ఆపోహిష్ఠా . చక్షనే స్వాహా
 17 యోవశ్శివతమో = మాతర స్వాహా
 18 తస్మా అరం = జనయథాచన ..

71 + 18 = 89 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పత్నీ ముదానయే దంబే సుఖేత్యా చ్చాదయే దుఖా ।
 తౌ సంప్రసారయే త్పదా న్వృషే త్యధ్వర్యు మంత్రయేత్ ।
 ఉత్సగ్ధదాతి గుహ్యోద్వే అంబే అశ్వం విగర్హయేత్ ।
 ఊర్ధ్వమేనాం బోధయే యుత్తరేవం స్యా త్పునః పునః ।
 దధిసర్వే జపిత్వాహి మార్జయంతే త్రిభిర్జలం ।
 అంబ ఇత్యనువాకేఽస్మి న్మంత్రా అష్టాదశేరితాః.

అథ వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం భూ స్వాహా
- 2 భువ ..
- 3 సువ ..
- 4 వసవస్త్యాంజంతు గాయత్రేణ చందసా స్వాహా
- 5 రుద్రాస్త్యాంజంతు తైత్తితేన చందసా ..
- 6 ఆదిత్యాస్త్యాంజంతు జాగతేన చందసా ..
- 7 యద్వాతో అపో ఆగమ = వర్తయాసిన స్వాహా
- 8 లాజీఽన్చాచీఽ న్యశోమమాంః. యవ్యాయై =
ప్రజాపతే స్వాహా
- 9 యుంజంతి బ్రధ్నమరుషం = దివి స్వాహా
- 10 యుంజంత్యస్య = సృవాహసాస్వాహా
- 11 కేతుం కృణ్వ న్న కేతవే = రణాయథా స్వాహా

89 + 11 = 100 మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ భూర్భువ స్సువరిత్వస్మి న్మంత్రావీరా దశేరితాః.

అథ ఏకోనవింశోనువాకః

ఓం ప్రాణాయ స్వాహేత్యాది సర్వనైస్త్వ స్వాహేత్యంతం చతుర్దశాఽఽహుతీ ర్జుహుత్.

100 + 14 = 114 మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రాణా సంతతి హోమాస్య స్తత్రమంత్రా శ్చతుర్దశ.

అథ ద్వావింశోనువాకః

ఓం సితాయ స్వాహేత్యాది సర్వనైస్త్వ స్వాహేత్యంత ఏకోనవింశత్యాహుతీ ర్జుహుయాత్.

114 + 19 = 133 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సితా ప్రముక్తి హోమాస్య ర్మంత్రా ఏకోన వింశతిః,

అస్మిన్ప్రశ్న మంత్రాః 133

ఇతి సప్తమకాండే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ సప్తమకాండే

పంచమః ప్రశ్నః

విద్యారణ్యఖాష్యే వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సత్రం సంవత్సరాంతం యత్త చ్చతుర్థే సమీరితం ।

విశేషః పంచమే తస్య వత్సరాఖ్యస్య వర్ణ్యతే.

బ్రా గావోవా ఏతదిత్యారభ్య సమాన్య ఋచోభవంతీ. త్యంతం
అనువాక చతుష్టయస్య జపః కార్యః । బ్రాహ్మణస్యాపి
హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా యదిసోమో సగంసుతేస్యాతాం = ఇంద్రం వృంక్తే ।

1 మం ఓం సంవేశా యోపవేశాయ గాయత్రియా అభిభూత్యై స్వాహా

2 సంవేశాయో = త్రిష్టభోఽభిభూత్యై స్వాహా

3 సంవేశాయో = జగత్యా అభిభూత్యై ..

4 సంవేశాయో = యాఽనుష్టభోఽభి భూత్యై స్వాహా

5 సంవేశాయో = యపంక్త్యా అభిభూత్యై స్వాహా

బ్రా ఛందాగ్ంసి వై సంవేశ = తృతీయ సవన ఏతదేవ.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా షడహ్నై రాసాన్ = తృతీయ సవనాన్నయంతి.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా ఓం ఉత్థృజ్యాఃనోఽత్థృజ్యాః = ఇతస్సువర్గేలోకే.

1 మం ఓం ఇంద్రక్రతుం న ఆభర = అశీమహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యముత ఆయతాగ్ం = అభివదంత ఆయంతి.

5 + 1 = 6 మంత్రాః

అథ అష్టమాద్యనువాకత్రయః

ఓం దేవానాంవా అంతం - ఓం అర్కేణవై సహస్రశః - ఓం చర్మా
వభిందంతీ త్యనువాక త్రయస్య జపపక్షే జపఃకార్యః బ్రాహ్మణ
స్యాపి హోమపక్షే హోమః కార్యః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

మం ఓం పృథివ్యై స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం పంచాశ
దాహుతీ ర్జుహుయాత్.

6 + 50 = 56 మంత్రాః

అస వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పృథ్వీన్న హోమాః పంచాశత్ - ఏక పంచాశదీరితాః ।
దత్వతే - పరిధీనాంతు కస్త్యా మంత్ర త్రయం భవేత్.

అథ ద్వావింశోనువాకః

ఓం దత్వతే స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంత మేక
పంచాశదాహుతీ ర్జుహుయాత్.

56 + 51 = 107 మంత్రాః

అథ త్రయోవింశోనువాకః

1 మం ఓం కస్త్యా యునక్త్యస్య యజ్ఞస్యర్థ్యై మహ్యాగ్ం =
ఆరా ధ్నోషాయత్వా ప్రచ్యుత్యైత్వా స్వాహా

- 2 సత్వా యున క్త్వస్య యజ్ఞస్య = ప్రచ్యుత్యైత్వా స్వాహా
 3 విష్ణుస్త్వా యున క్త్వస్య యజ్ఞస్య = ప్రచ్యుత్యైత్వా ..

$$107 + 3 = 110 \text{ మంత్రాః}$$

అథ చతుర్దశోనువాకః

బ్రా అగ్నయే గాయత్రాయ = కాయవీక కపాలః.

అథ పంచదశోనువాకః

బ్రా యోవా అగ్నా వగ్నిః = సర్వాసాం విశా మభిభూత్యై

అథ షోడశోనువాకః

- 1 మం ఓం యః ప్రాణతో విమిషతో = విధేమ స్వాహా
 2 ఉపయామ గృహీతోసి ప్రజాపతయేత్వా = గృహ్ణామి స్వాహా
 3 తస్యతే పృథివీ మహిమా = ప్రజాపతయే స్వాహా

$$3 + 110 = 113 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తదశోనువాకః

- 1 మం ఓం య ఆత్మదా బలదా = విధేమ స్వాహా
 2 ఉపయామ = ప్రజాపతయేత్వా = మి స్వాహా
 3 తస్యతే పృథివీ మహిమా ప్రజాపతయే ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యః ప్రాణతో య ఆత్మేతి తావుథౌ మహిమగ్రహా.

అథ అష్టాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అబ్రహ్మ న్బ్రాహ్మణో = జాయతాగ్ం స్వాహా
 2 ఆస్మిన్నాష్టేరాజస్య = జాయతాగ్ం ..
 3 దోగ్ధీధేనురాజాయతాగ్ం స్వాహా
 4 వోధానద్వానా జాయతాగ్ం ..

- 5 మం ఓం ఆకుస్సప్తిరా జాయతాగ్ం స్వాహా
 6 పురంధిర్యోషాఽఽజాయతాగ్ం ..
 7 జిష్ణూర ధేష్ఠా ఆజాయతాగ్ం ..
 8 సభేయోయువాఽఽజాయతాగ్ం ..
 9 అస్య యజమానస్య వీరోజాయతాగ్ం స్వాహా
 10 నికామే = యోగక్షేమోనః కల్పతాగ్ం స్వాహా

116 + 10 = 126 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అబ్రహ్మ స్థశభి ర్మంత్రై ర్బ్రహ్మవర్చస నామకః.

విద్యారణ్య భాష్యే

దోగ్ధీధేను రిత్యాదిషు ఆజాయతా మిత్యనువర్తతే.

అథ ఏకోనవింశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆక్రాన్వాజీ పృథివీ = వాఙ్మర్వా స్మాహా
 2 ఆక్రాన్వాఙ్మంతరిక్షం వాయు = వాఙ్మర్వా స్వాహా
 3 ద్యాంవాఙ్మంత్రక్గ్ం స్తసూర్యం = వాఙ్మర్వా ..
 4 అగ్నిస్తే వాజిన్యజను = సంపారయ స్వాహా
 5 వాయుస్తేవాజిన్యజను = సంపారయ ..
 6 ఆదిత్యస్తేవాజిన్యజను = సంపారయ ..
 7 ప్రాణధృగసి ప్రాణంమే దృగ్ంహ ..
 8 వ్యానధృగసి = దృగ్ంహ స్వాహా
 9 అపానధృగస్య పానంమే దృగ్ంహ స్వాహా
 10 చక్షరిసి చక్షర్మయిధేహి స్వాహా
 11 శ్రోత్రమ సిశ్రోతం మయిధేహి స్వాహా
 12 ఆయురస్యాయ ర్మయిధేహి స్వాహా

12 + 126 = 138 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆక్రాంతశ్చ మంత్రయేత జ్ఞాతి (పంచ) దశభిర్హుతిః.

అథ వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం జజ్ఞబీజగ్ం స్వాహా
- 2 వర్షా పర్వన్య స్వాహా
- 3 పక్తా సన్యగ్ం స్వాహా
- 4 సుపిప్పలా ఓషధయ స్వాహా
- 5 స్వధిచరణేయగ్ం స్వాహా
- 6 సూపన దనోఽగ్ని స్వాహా
- 7 స్వధ్యక్ష మంతరిక్షగ్ం స్వాహా
- 8 సుపావః పవమాన స్వాహా
- 9 సూపస్థానాద్యో ..
- 10 శివమసౌ తపన్ధ్వాహా
- 11 యథాపూర్వ మహోరాత్రే స్వాహా
- 12 పంచ దశినోఽర్ధమాసా స్వాహా
- 13 త్రిగ్ంశినో మాసా స్వాహా
- 14 క్లుప్తాఋతవ స్వాహా
- 15 శాంత స్సంవత్సర ..

15 + 38 = 153 మంత్రాః

అథ ఏకోనవింశోనువాకః

బ్రా అగ్నేయోష్ఠాకపాలః = ఆజ్యభాకః.

అథ ద్వావింశోనువాకః

బ్రా అగ్నయేఽగ్ం హోముచేఽష్టాకపాలః = ద్వికపాలః.

అథ త్రయోవింశోనువాకః

1 మం ఓం అగ్నయే సమనమ త్పుథివ్యై = సంనమంతు స్వాహా

- 2 వాయవే సమనమదంతరిజాయ - వాయురంతరిక్షేణ
సమసమదేవం = సంనమంతు స్వాహా
- 3 సూర్యాయసమనమ ద్ధివే = సూర్యోదివా సమనమదేవం
= నమంతు స్వాహా
- 4 చంద్రమసే సమసమ న్నక్షత్రేభ్య = నక్షత్రై స్సమనదేవం
= నమంతు స్వాహా
- 5 వరుణాయ సమనమ దధ్భ్య = వరుణోఽద్భిస్సమనమ
దేవం = నమంతు స్వాహా
- 6 సామే సమనమదృచే = సామర్చా సమనమదేవం =
సంనమంతు స్వాహా
- 7 బ్రహ్మణే సమనమత్తత్రాయ = బ్రహ్మక్షత్రేణసమనమ =
నమంతు స్వాహా
- 8 రాజ్నే సమనమద్విశే = రాజావిశాసమనమదేవం =
సంనమంతు స్వాహా
- 8 రథాయ సమనమ దశ్వేభ్య = రథోఽశ్వై స్సమనమదేవం
నమంతు స్వాహా
- 10 ప్రజాపతయే సమసమద్భూతేభ్య = భూతై స్సమనమ
దేవం = సంనమంతు స్వాహా

18 + 158 = 183 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్న సన్నతి హోమాస్సు ర్దశయే స్వామివాచనం ।
నమత్ప్రథి రుపస్థానం యోవై విధి రుపాసనే.

విద్యారణ్యభాష్యే

వాక్యం. సమనమదేవం మహ్య మిత్యాదికం సర్వత్రానుషజ్యతే.

అథ చతుర్వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం యేతే పంథాన స్పృశితః = అధిచ దేవబ్రూహి స్వాహా
- 2 నమోఽగ్నయే స్పృశివిక్షితే = యజమానాయదేహి స్వాహా
- 3 నమో వాయవేఽంత రిక్షక్షితే = దేహి స్వాహా
- 4 నమస్సూర్యాయ దివిక్షితే = దేహి ..

$$163 + 4 = 167 \text{ మంత్రాః}$$

అథ పంచవింశోనువాకః

బ్రా యోవా అశ్వస్య మేధ్యస్య = యోనిస్సముద్రో బంధుః.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సమత్త్రిభి రుపస్థానం యోవై విధి రుపాసనే ।
 క్రతురాడశ్వ మేధోఽయం విరాడ్ధ్యా నముపాస్తీరాట్ ।
 తాభ్యా ముత్పద్యతే జ్ఞానం కృతకృత్యో భవత్యతః.

ఇతి సప్తమ కాండే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఇషేత్వేతి ప్రథమానువాకే 4-9 మంత్రౌ ఆపస్తంబమతే ఏక ఏమహోమ బోధాయనమతే పృథక్.

ప్రథమాష్టకతా మంత్రాః 1400

ద్వితీయాష్టకతా మంత్రాః 260

తృతీయాష్టకతా మంత్రాః 482

చతుర్థాష్టకగతా మంత్రాః 1374

పంచమాష్టకగతా మంత్రాః 312

షష్ఠాఽష్టకగతా మంత్రాః 83

సప్తమాష్టకగతా మంత్రాః 850

సంహితాస్త నంపూర్ణ మంత్రాః 4711

స్విష్టకృదాది తంత్రం

కేవల సంహితామూల హోమే ఏతావత్పర్యంతం కృత్యా అంగ దేవతాభ్యః సర్వతో భద్రమండల దేవతాభ్యః సవగ్రహ దేవతాభ్యః మాతృకాయోగినీ — వాస్తు క్షేత్రపాలాఽఽవరణ దేవతాభ్యశ్చ యథా సంకల్పిత ప్రకారం ఆజ్యేన చరుణావాహుత్వా స్విష్టకృష్టయాది పూర్ణా హుతి. వస్తోర్ధారాం బ్రహ్మ విసర్జనాంతం కుర్యాత్.

తత ఆవాహిత దేవతానాం పునః పూజాం మంటపదానం దశ దానానిచ కృత్వా ఆశిషో వాచయేత్.

త్రిరాత్రాది దీక్షాపక్షే అష్టకాంతం ప్రశ్నాంతంవా హుత్వా స్విష్ట కృదాద్యుత్తర తంత్రం సమాపయేత్.

సాయం ప్రాత రగ్నిహోత్రవత్ తథా దర్శపూర్ణమాసే ప్లివ త్కాల కర్మణోః పృథక్త్వేఽపి యజ్ఞ నంతతే స్సద్భావాదేకం కర్మేతి జ్ఞాతవ్యం. అతః ప్రతిదినం స్విష్టకృదాది కార్యం.

బ్రాహ్మణారణ్యకయోరపి హోమపక్షే సంహితా హోమాంతే “బ్రహ్మ సం ధత్త” మిత్యాది యథా ముద్రితం జుహుయాత్. తతో జయాది బ్రహ్మ విసర్జనాంతం కృత్వా ఆశిషో వాచయేత్.

ఏవంకృతే బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకేభ్యో నిర్ముక్తః । దేవర్షా దప్యపాకృతో భవతి.

బోధాయన ధర్మసూత్రే

శ్లో॥ బ్రహ్మహత్యాఽది కలుషం నివర్తయతు మక్షమః ।

దేవర్షాఽపాకరణ కామో వేద పారాయణం శ్రయేదితి.

ఇతి కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా హోమ స్సమాప్తః

శుద్ధాశుద్ధపట్టిక

అష్టం ప్రశ్న పుట పాక్తి	హోమ	అశుద్ధము	శుద్ధము	
5 20 సంఖ్య బోధాచున ఆపస్తంబ				
1-1	2	అరాతయస్వాహా	అయస్వాహా	
6	12	వివయగ్	వివయగ్ం	
6	16	ముద్య	ముద్యచ్చే	
6	20	రూధా	రూధా	
8	10	అహృత	అహృత	
10	23	మసినిధేనుహి	మసిధినుహి	
17	20	ధృవాఽసి	ధ్రువాఽసి	
18	3	బృహద్భా	బృహద్భా	
1-2	22	25	17 ఓషధీ	ఓషధీ
	24	19	7 మాయూషా	మాయూషా
	32	18-19-20	18-19-20 సుప్రజావనిగ్	సుప్రజావనిస్వా
		24	24 ధృవక్షిద	ధ్రువక్షిద
	33	11	5 ఇరాదతా	ఇరావతీ
1-3	48	3	3 ఇద్ధి	ఇద్ధస్వాహా
	..	13	13 సుష్టుతిగ్ం	సుష్టుతిగ్ం
1-4	54	13	39 స్మార్జ	స్మార్జశ్చ
	61		1 ప్రతిశీశరీ	ప్రతిశీవరీ
	61	23	2 స్థస్థుషశ్చ	స్థస్థుషశ్చ
1-5	67	17	2 మృషిగ్ం	మృషిగ్ం
1-6	77	7	25 గమేయగ్ం	గమేయగ్ం
	..	9	27 పుషేయగ్ం	పుషేయగ్ం

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	ప్రశ్నోను సంఖ్య	అనుద్దము	శుద్ధము
	79	18		ఐంద్రమావృతి	ఐంద్రీమావృత
1-7	88	9	11	త్రిష్టుభా	త్రిష్టుభముద
1-8	92	18		కపాలగ్ంస్వాహా	కపాలం
	94	6	7	మేష్యై	మేష్యై
	95	3	3	మహాగ్ంరక్షో	రక్షోభి
..		15		యద్వస్తే	యద్ధస్తే
101		10	38	అద్భ	అద్భస్వాహా
104		11	5	మాసీడ	మాసీడ
105		21	2	సారస్వతే	సారస్వతీరపో
107		11	19	దుస్త్రియాసు	దుస్త్రియాసు
..		23		మంత్రాః 1402	1401
2-1	109		10	అజిజ్ఞప	అజిజ్ఞప
2-2	114	10-12	1	నిర్వపే తప	నిర్వపే = తపవై నం
..		20	5	గంతోస్వా	గంతోస్వాహా
115		10	7	అదంత్యుదే	అదంతువేవాస్య
..		17	7	తాన్మఆమి	తాన్మఆమనస
..		19	5	కుమారాసు	కుమారాస్సుమనసః
116		25	15	మృతే = నా	అమృతేనాయుష్మంతః
117		16		యాశ్వేషు	యాశ్వమనయ
..		17		గమయసవినం	గమయతిస ఏనం
118		5	62	స్పతిమస్రామ	స్పతిమస్రామః
2-3	119	20	20	స్సహవో	స్సహవో
2-5	127	17		నపరోభ్యః	నపరోచ్యః
	129	23		పంచమప్రశ్న	పంచప్రశ్న

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
2-6	133	1	4	అయమగ్వి	అయమగ్ని
3-1	140	17	4	యేజ్ఞో	యజ్ఞో
	141	23	6	తన్నస్తురీపం	తన్నస్తురీపం
	142	15	23	ధవధ్వే	ధవధ్వే
3-2	151	16	15	తృపంతాగ్ం	తృపంతాగ్ం
	153	16	9	శ్చశుష్పా	చక్షుష్పా
3-3	..	17	10	సంయద్యస్తు	సంయద్యసు
	158	9	10	జ్యేతిషే	జ్యోతిషే
	162	22		193	93
3-4	166	9	11	వ్యచాపాతో	వ్యచావాతో
	166	9	11	తేన్మై	తన్మై
	166	21		$22 + 52 = 74$	$22 + 42 = 64$
	168		13	సుక్రతో	సుక్రతో
3-5	172	13	6	హృతస్య	దేహ్యృతస్య
	173	6	1	ప్రజాపతేత్వా	ప్రజాపతయేత్వా
4-1	178	24	9	రణే	రణేరణే
	180	10	6	సృజామి	సృజామి
	..	20	14	నాయ = స్వాహా	నాయస్వాహా
	182	1	14	ముఖాల	ముఖం
	183	10	4	యమేతి	యమేతి
	184	11	3	విజ్ఞాన	విజ్ఞాత
	..	16	8	మాసుఖిత్వా	మాసుఖిత్వా
	..	22	14	త్వమాతు	త్వంమాతు
	185	9	2	జిహ్వాకా	జిహ్వాకా

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	185	20	13	నక్తోషసా	నక్తోషాసా
	186	17	7	యాత్థ్యాన్వహః	యాత్థ్యాన్వహః
	..	20	10	యేగ్ంసత్థ్యాన్వ	యగ్ంసత్థ్యాన్వహః
	..	23	13	బర్హిషీ	బర్హిషీ
4-2	188	18	10	స్వామ	స్వామ
	..	13	19	మాతుతస్యా	మాతురస్యా
	..	22	16	శుచిభ	శుచిష = త్థ్యాన్వహః
	189	10	7	ఉషపా	ఉషసా
	190	22	4	మమి	మమ
	..	23	5	వేదస్యాహః	వేదస్యాన్వహః
	..	25	7	నృచక్షస్యాహః	నృచక్షస్యాన్వహః
	191	23	8	ప్రముక్తస్యాహః	ప్రముక్తస్యాన్వహః
	..	24	9	విశ్వతస్యాహః	విశ్వతస్యాన్వహః
	192	2	12	స్సంగమనం	స్సంగమనో
	..	25	3	ప్రభావతీః	ప్రసూవతీః
	193	6	9	ప్రావతావచః	ప్రావతావచః
	194		7	ఊర్జోనపా	ఊర్జోనపాత్
	..		7	సర్వేభ్యః	సర్వేభ్యః = సర్వేభ్యో
4-3	206	6	16	విష్వంభో	విష్వంభో
	210	6	15	విష్టపరం	విష్టపం
4-3	212	2	6	త్స్వసాసార	త్స్వసార
	214	18	3	అభుస్యాన్వహః	అభుస్యాన్వహః
	215	22	32	త్వన్యేరస్తు	త్వన్యే = రస్తు
4-4	216	21	4	సంధితస్యంత	సంధిర = త్వాంతరిక్షం

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	217	14	22	ప్రస్మడిసి	ప్రవృడిసి
	219	13	12	సమిద్యవనే	సమిధ్యవనే
	..	18	17	దేదిహి	దీదిహి
	..	26	24	శుష్మా	శుష్మా
	223	6	2	స్కృతసి	స్కృదసి
	225	3	14	జ్యోతిష్మా	జ్యోజ్జిష్మాన్
	227	2	1	రే-త-రేచ్ఛత్వా	రేవతరేచ్ఛత్వా
	..	15	11	జ్యోత్స్యా	జ్యో = త్వా
	..	24	23	జ్యో = త్వా	జ్యో - త్వా
	228	17	4	శోచ్చర్షశచ	శోచ్చర్జశచ
	229	3	10	దధామి	దధామి
	230	21	20	ప్రజీవాస్సాన్విహ	త్వజీవాత్సాన్విహ
4-5	233	10	9	ఇషుమద్యో = ధన్వా	ఇషుమద్యోధన్వా
	235	8	5	దమపోస్థ్యాయి	నమసోస్థ్యాయ
	238	20	9	తత్మసి	తన్మసి
4-6	243	23	6	నక్తోషసా	నక్తోషాసా
4-7	248	16	3	జ్యేష్ఠంచమే	జ్యేష్ఠ్యంచమే
	252		11	ఏనస్సస్వాహ	ఏనసస్సాన్విహ
5-2	255	16	3	మహానామ్నీ	మహానామ్నీ
	..	19	5	పత్నయా	పత్నయః
	..	22	8	ఋతవస్థ	ఋతవస్థ
5-4	256	16		తశానువాకానాం	దశానువాకానాం
5-5	257	13		న ఇమా	స ఇమా
	259	20	4	ఉత్తరాదను	ఉత్తరాద్ధను
	262	7	5	నామాసీ	నామాసి
5-6	264	19		చై నమేవం	చై నమేవం
	265	8	2	ర్షుతేన	ర్షుతేన

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	270	10		జ్యేష్ఠ్య	జ్యేష్ఠ్య
	272	18	8	స్తనయిత్నుల	స్తనయిత్నుం
6-4	284	6		యజమా	యజ్ఞమాగ్నేధే
	285	1	1	హోష్యామి	హోష్యామి
	290	20	10	రమితి	రమతి
	297	10	1	ప్రహాసీత్థాన్వహ	త్థాన్వహ
	297	19	1	ప్రహాసీత్థాన్వ	హాసీత్థాన్వహ
	298	8	15	ఋషభేన	ఋషభేన

— :: —

శంకా సమాధానములు

శ్లో॥ నాధికారీతు దీక్షయాం కృతే పక్ష స్త్వయం మతః ।

శ్రౌతాగ్నిరపి స్మార్తాగ్నౌ ప్రాయశ్చిత్తా హుతీ ర్హునేత్ ॥

అను ప్రమాణము బృహదాశ్వలాయన స్మృతి యందు కలదు.

ఈ వేద స్వాహాకారమును చేయుటలో పదేపదే సందేహములు కలుగును. అవి ఏవి యనగా:- 1. దీనిని చేయుటకు అధికారి ఎవరు? 2. ఎన్ని రోజులు? 3. ఋత్విక్ సంఖ్య ఎంత? 4. చేయుటవలన ఫల మేమిటి? 5. కూడమంటపములు వేయవలెనా? లేదా? వాని ప్రమాణ మేమిటి? 6. హోమద్రవ్య మేమిటి? 7. ఏ అగ్నిలో చేయవలెను. శ్రౌతాగ్నియందా? స్మార్తాగ్నియందా? 8. ఆరంభకాలమేది? 9. జయాది తంత్రము ప్రతి నిత్యము చేయవలెనా? పూర్ణాహుతి దినమందా? 10. ద్రవ్యత్యాగము, 11. ఋషి ఛందస్సు 12. బ్రాహ్మణమునకు హోమము చేయవలెనా? జపమా ఇట్టివి ఇంకను సందేహములు కలుగును. వానికి సమాధానము వ్రాయుచున్నాను.

1. బ్రహ్మచారి గృహస్థులు- విధురుక్షు బ్రాహ్మణద్వారా రాజన్య వైశ్యులు అధికారులు. దీనికి పై శ్లోకమే ప్రమాణము. 2. సంహితా గణ కూశ్మాండ, అని పై ప్రమాణమునందు కలదు కనుక కూశ్మాండా

దులకు చెప్పిన దీక్షా దివసములను గ్రహించవలె. 3. ఋత్విక్సంఖ్య 4-5-6--16-18 మొదల దర్శపూర్ణ మాసాదులవలె గ్రహింపవచ్చును. స్వతంత్ర యజమాని బ్రహ్మ సహాయముతో చేసినను చేయవచ్చును. 4-6, సంహితామాత్ర హోమమునకు పాపాపనోదనమే ఫలము" సర్వ పాప వినాశాయతీలై స్వర్వత్ర హూయతే" అనుటచే ఆజ్య మిశ్రిత తిలము ప్రధాన ద్రవ్యము. దేవర్ణాపాకరణార్థము మంత్ర బ్రాహ్మణ ఆరణ్యకములను హోమము చేయవలెను. దీనికి సమిద్భిరాజ్యై శ్చరుభి ర్హోతవ్యం భక్తి భావతః. అనుటచే ఏదైన హోమ ద్రవ్యమును గ్రహింపవచ్చును. 5. ఒకే యజమాని వేద హవనము చేయుచూ కూశ్మాండాదులవలెనే మంటప రహితముగా గృహమందుగాని దేవాల యాదులలోగాని చేయవచ్చును. బహు కర్తృకమై అర్థిక సంపద విశేష ద్వికుండముగాని ఏక కుండమేగాని వర్తుల చతురశ్రాదులు చేయవచ్చు. హోమసంఖ్య సహస్రం కంటె అధిక మగుటచే ద్విహస్త కుండము చేయవలెను. దానికి 34 అంగుళములు సమ చతురశ్రమైనచో ద్విహస్త కుండము వచ్చును. 7. బ్రహ్మచారి ఉత్తపనాగ్నియందు చేయవలెను. శ్రౌతాగ్నికల గృహస్థు స్మార్తాగ్నియందు చేయవలెను శ్రౌతాగ్ని యందు చేయరాదు. శ్రౌతాగ్నిలేని గృహస్థులు స్మార్తాగ్నియందు చేయ వలెను. పాప పరిహారార్థమై చేయు సంహితా హోమమునకు భార్య సమీపములో లేనప్పుడు మాత్రము "శోత్రియాగారాదగ్ని మాహృత్య" సంస్కృతాగ్నిలో చేయవలెను. 8. ప్రాయశ్చిత్తార్థమైచేయు సంహితా మాత్ర హవనమునకు అన్ని మాసములు కాలమే— దేవర్ణాపాకరణార్థ ముగా కామనతో చేయునపుడుగాని ఉదగమనము. శ్రావణ, కార్తీక మార్గశీర్షములు ఆరంభకాలముగా రుద్ర హవన కూశ్మాండాదులకువలెనే గ్రహించవలెను. 9. జయాది తంత్రము ప్రతి నిత్యము చేసి సమాప్తి చేయవలెను. ప్రతి నిత్యము అగ్నితంత్రము వ్రతహోమములు చేయ వలెను. 10. ఆజ్యభాగలు కాగానే షడంగసహిత బ్రహ్మము ఉద్దేశించి చేయబోవు హోమములను త్యజించుచున్నాను. అని సంకల్పము చేసి ముందుగానే త్యాగము చేయుట లక్ష హోమ కోటిహోమాదులలో చేయు శిష్టాచారము.

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	79	18		ఐంద్రమావృతి	ఐంద్రీమావృత
1-7	88	9	11	త్రిష్టుభా	త్రిష్టుభముద
1-8	92	18		కపాలగ్ంస్వాహా	కపాలం
	94	6	7	మేహ్యై	మేహ్యై
	95	3	3	మహాగ్ంరక్షా	రక్షోభి
	..	15		యద్వనై	యద్ధనై
	101	10	38	అద్భ	అద్భ్యస్సాస్వాహా
	104	11	5	మాసీడ	మాసీడ
	105	21	2	సారస్వతే	సారస్వతీరపో
	107	11	19	దుస్రియాసు	దుష్త్రియాసు
	..	23		మంత్రాః 1402	1401
2-1	109		10	అజిజ్ఞప	అజిజ్ఞప
2-2	114	10-12	1	నిర్వపే తప	నిర్వపే = తపవై నం
	..	20	5	గంతోస్వా	గంతోస్సాస్వాహా
	115	10	7	అదంతుదే	అదంతువేవాస్య
	..	17	7	తాన్మఆమి	తాన్మఆమనస
	..	19	5	కుమారాసు	కుమారాస్సుమనసః
	116	25	15	మృతే = నా	అమృతేనాయుష్కంతః
	117	16		యాశ్వేషు	యాశ్వమనయ
	..	17		గమయసవనం	గమయతిస ఏనం
	118	5	62	స్పతిమస్రామ	స్పతిషు సామః
2-3	119	20	20	స్పహావో	స్పహావో
2-5	127	17		నపరోభ్యః	నపరోచ్యః
	129	23		పంచమప్రశ్న	పంచప్రశ్న

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
2-6	133	1	4	అయమగ్ని	అయమగ్ని
3-1	140	17	4	యేజ్ఞో	యేజ్ఞో
	141	23	6	తన్నస్తురీపం	తన్నస్తురీపం
	142	15	23	ధవధ్వే	ధవధ్వే
3-2	151	16	15	తృపంతాగ్ం	తృపంతాగ్ం
	153	16	9	శ్చశుష్పా	చక్షిష్పా
3-3	..	17	10	సంయద్యస్తు	సంయద్యస్తు
	158	9	10	జ్యేతిషే	జ్యోతిషే
	162	22		193	93
3-4	166	9	11	వ్యచాపాతో	వ్యచావాతో
	166	9	11	తేన్మై	తన్మై
	166	21		$22 + 52 = 74$	$22 + 42 = 64$
	168		13	సుక్రతో	సుక్రతో
3-5	172	13	6	హృతస్య	దేహ్యృతస్య
	173	6	1	ప్రజాపతేత్వా	ప్రజాపతయేత్వా
4-1	178	24	9	రతే	రజేరజే
	180	10	6	సృజామి	సృజామి
	..	20	14	నాయ = స్వాహా	నాయస్వాహా
	182	1	14	ముఖం	ముఖం
	183	10	4	యమేతి	యమేతి
	184	11	3	విజ్ఞాన	విజ్ఞాత
	..	16	8	మాసుఖిత్వా	మాసుఖిత్వా
	..	22	14	త్వమాతు	త్వంమాతు
	185	9	2	జిహ్వకా	జిహ్వకా

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	185	20	13	నక్తోషసా	నక్తోషాసా
	186	17	7	యాన్ధ్యాన్విహః	యాన్ధ్యాన్విహః
	..	20	10	యేగ్ంసత్స్యా	యగ్ంసత్స్యాన్విహః
	..	23	13	బర్హి పీ	బర్హి పీ
4-2	188	18	10	స్వామ	స్వామ
	..	13	19	మాతుతస్యా	మాతురస్యా
	..	22	16	శుచిభ	శుచిష = త్స్యాన్విహః
	189	10	7	ఉషపా	ఉషసా
	190	22	4	మమి	మమ
	..	23	5	వేదస్యాహః	వేదస్యాన్విహః
	..	25	7	నృచక్షస్యాహః	నృచక్షస్యాన్విహః
	191	23	8	ప్రముక్తస్యాహః	ప్రముక్తస్యాన్విహః
	..	24	9	విశ్వతస్యాహః	విశ్వతస్యాన్విహః
	192	2	12	స్సంగమనం	స్సంగమనో
	..	25	3	ప్రభావతీః	ప్రసూవతీః
	193	6	9	ప్రాపతావచః	ప్రావతావచః
	194		7	ఊర్జోనపా	ఊర్జోనపాత్
	..		7	సర్వేభ్యః	సర్వేభ్యః = సర్వేభ్యో
4-3	206	6	16	విష్వంభో	విష్వంభో
	210	6	15	విష్టపరం	విష్టపం
4-3	212	2	6	త్స్వసాసార	త్స్వసార
	214	18	3	అభుస్యాన్విహః	అభుస్యాన్విహః
	215	22	32	త్వన్యేరస్తు	త్వన్యే = రస్తు
4-4	216	21	4	సంధితస్యంత	సంధిర = త్వాంతరిక్షం

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	217	14	22	ప్రస్మదసి	ప్రవృదసి
	219	13	12	సమిద్యవనే	సమిధ్యవనే
	..	18	17	దేదిహి	దీదిహి
	..	26	24	శుష్మా	శుష్మా
	223	6	2	స్కృతసి	స్కృదసి
	225	3	14	జ్యోతిష్మా	జ్యోజిష్మాన్
	327	2	1	రేవతరేచత్వా	రేవతరేచత్వా
	..	15	11	జ్యోత్యా	జ్యో = త్వా
	..	24	23	జ్యో = త్వా	జ్యో = త్వా
	228	17	4	శోచర్జశచ	శోచర్జశచ
	229	3	10	దధామి	దధామి
	230	21	20	త్సజీవాస్సాన్వి	త్సజీవాత్సాన్విహా
4-5	233	10	9	ఇషుమద్యో = ధన్వా	ఇషుమద్యోధన్వా
	235	8	5	దమపోభ్యాయి	నమసోభ్యాయ
	238	20	9	తత్మసి	తన్మసి
4-6	243	23	6	నక్తోషసా	నక్తోషసా
4-7	248	16	3	జ్యేష్ఠంచమే	జ్యేష్ఠ్యంచమే
	252		11	ఏనస్సస్వాహా	ఏనసస్సాన్విహా
5-2	255	16	3	మహానామ్నీ	మహానామ్నీ
	..	19	5	పత్నయా	పత్నయాః
	..	22	8	ఋతవస్థ	ఋతవస్థ
5-4	256	16		తశానువాకానాం	దశానువాకానాం
5-5	257	13		న ఇమా	స ఇమా
	259	20	4	ఉత్తరాదను	ఉత్తరాద్ధను
	362	7	5	నామాసీ	నామాసి
5-6	264	19		చై నమేవం	చై నమేవం
	265	8	2	ర్షుతేన	ర్షుతేన

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	270	10		జ్యేష్ఠ్య	జ్యేష్ఠ్య
	272	18	8	స్తనయిత్నుల	స్తనయిత్నుం
6-4	284	6		యజమా	యజ్ఞమాగ్నేదే
	285	1	1	హోష్యామి	హోష్యామి
	290	20	10	రమితి	రమతి
	297	10	1	ప్రహాసీత్థాన్విహా	త్థాన్విహా
	297	19	1	ప్రహాసీత్థాన్వి	హాసీత్థాన్విహా
	298	8	15	ఋషభేన	ఋషభేన

—:—

శంకా సమాధానములు

శ్లో॥ నాధికారీతు దీక్షయాం కృతే పక్ష స్త్వయం మతః ।

శ్రౌతాగ్నిరపి స్మార్తాగ్నౌ ప్రాయశ్చిత్తా హుతీర్హునేత్ ॥

అను ప్రమాణము బృహదాశ్వలాయన స్మృతి యందు కలదు.

ఈ వేద స్వాహాకారమును చేయుటలో పదేపదే సందేహములు కలుగును. అవి ఏవి యనగా:- 1. దీనిని చేయుటకు అధికారి ఎవరు? 2. ఎన్ని రోజులు? 3. ఋత్విక్సంఖ్య ఎంత? 4. చేయుటవలన ఫల మేమిటి? 5 కుండమంటపములు వేయవలెనా? లేదా : వాని ప్రమాణ మేమిటి? 6. హోమద్రవ్య మేమిటి? 7. ఏ అగ్నిలో చేయవలెను. శ్రౌతాగ్నియందా? స్మార్తాగ్నియందా? 8. ఆరంభకాలమేది? 9. జయాది తంత్రము ప్రతి నిత్యము చేయవలెనా? పూర్ణాహుతి దినమందా? 10. ద్రవ్యత్యాగము, 11. ఋషి ఛందస్సు 12. బ్రాహ్మణమునకు హోమము చేయవలెనా? జపమా ఇట్టివి ఇంకను సందేహములు కలుగును. వానికి సమాధానము వ్రాయుచున్నాను.

1. బ్రహ్మచారి గృహస్థులు- విధురుక్షు బ్రాహ్మణద్వారా రాజన్య వైశ్యులు అధికారులు. దీనికి పై శ్లోకమే ప్రమాణము. 2. సంహితా గణ కూశ్మాండ, అని పై ప్రమాణమునందు కలదు కనుక కూశ్మాండా

దులకు చెప్పిన దీక్ష దివసములను గ్రహించవలె. 3. ఋర్విక్సంఖ్య 4-5-6--16-18 మొదల దర్శపూర్ణ మాసాదులవలె గ్రహింపవచ్చును. స్వతంత్ర యజమాని బ్రహ్మ సహాయముతో చేసినను చేయవచ్చును. 4-6, సంహితామాత్ర హోమమునకు పాపాపనోదనమే ఫలము" సర్వ పాప వినాశాయతీలై స్వర్వత్ర హూయతే" అనుటచే ఆజ్య మిశ్రిత తిలము ప్రధాన ద్రవ్యము. దేవర్ణాపాకరణార్థము మంత్ర బ్రాహ్మణ ఆరణ్యకములను హోమము చేయవలెను. దీనికి సమిద్భిరాజ్యై శ్చరుభి ర్హోతవ్యం భక్తి భావతః. అనుటచే ఏదైన హోమ ద్రవ్యమును గ్రహింపవచ్చును. 5. ఒకే యజమాని వేద హవనము చేయుచూ కూశ్మాండాదులవలెనే మంటప రహితముగా గృహమందుగాని దేవాల యాదులలోగాని చేయవచ్చును. బహు కర్తృకమై అర్థిక సంపద విశేష ద్వికుండముగాని ఏక కుండమేగాని వర్తుల చతురశ్రాదులు చేయవచ్చు. హోమసంఖ్య సహస్రం కంటె అధిక మగుటచే ద్విహస్త కుండము చేయవలెను. దానికి 34 అంగుళములు సమ చతురశ్రమైనచో ద్విహస్త కుండము వచ్చును. 7. బ్రహ్మచారి ఉత్తపనాగ్నియందు చేయవలెను. శ్రౌతాగ్నికల గృహస్థ స్మార్తాగ్నియందు చేయవలెను శ్రౌతాగ్ని యందు చేయరాదు. శ్రౌతాగ్నిలేని గృహస్థులు స్మార్తాగ్నియందు చేయ వలెను. పాప పరిహారార్థమై చేయు సంహితా హోమమునకు భార్య సమీపములో లేనప్పుడు మాత్రము "శోత్రియాగారాదగ్ని మాహృత్య" సంస్కృతాగ్నిలో చేయవలెను. 8. ప్రాయశ్చిత్తార్థమైచేయు సంహితా మాత్ర హవనమునకు అన్ని మాసములు కాలమే— దేవర్ణాపాకరణార్థ ముగా కామనతో చేయునపుడుగాని ఉదగమనము. శ్రావణ, కార్తీక మార్గశీర్షములు ఆరంభకాలముగా రుద్ర హవన కూశ్మాండాదులకువలెనే గ్రహించవలెను. 9. జయాది తంత్రము ప్రతి నిత్యము చేసి సమాప్తి చేయవలెను. ప్రతి నిత్యము అగ్నితంత్రము వ్రతహోమములు చేయ వలెను. 10. ఆజ్యభాగలు కాగానే షడంగసహిత బ్రహ్మము ఉద్దేశించి చేయబోవు హోమములను త్యజించుచున్నాను. అని సంకల్పము చేసి ముందుగానే త్యాగము చేయుట లక్ష హోమ కోటిహోమాదులలో చేయు శిష్టాచారము.

18/11/88 SAT
Ae no. 231

1

1